Softwarové noviny

prosinec, ročník III, 18,- Kčs

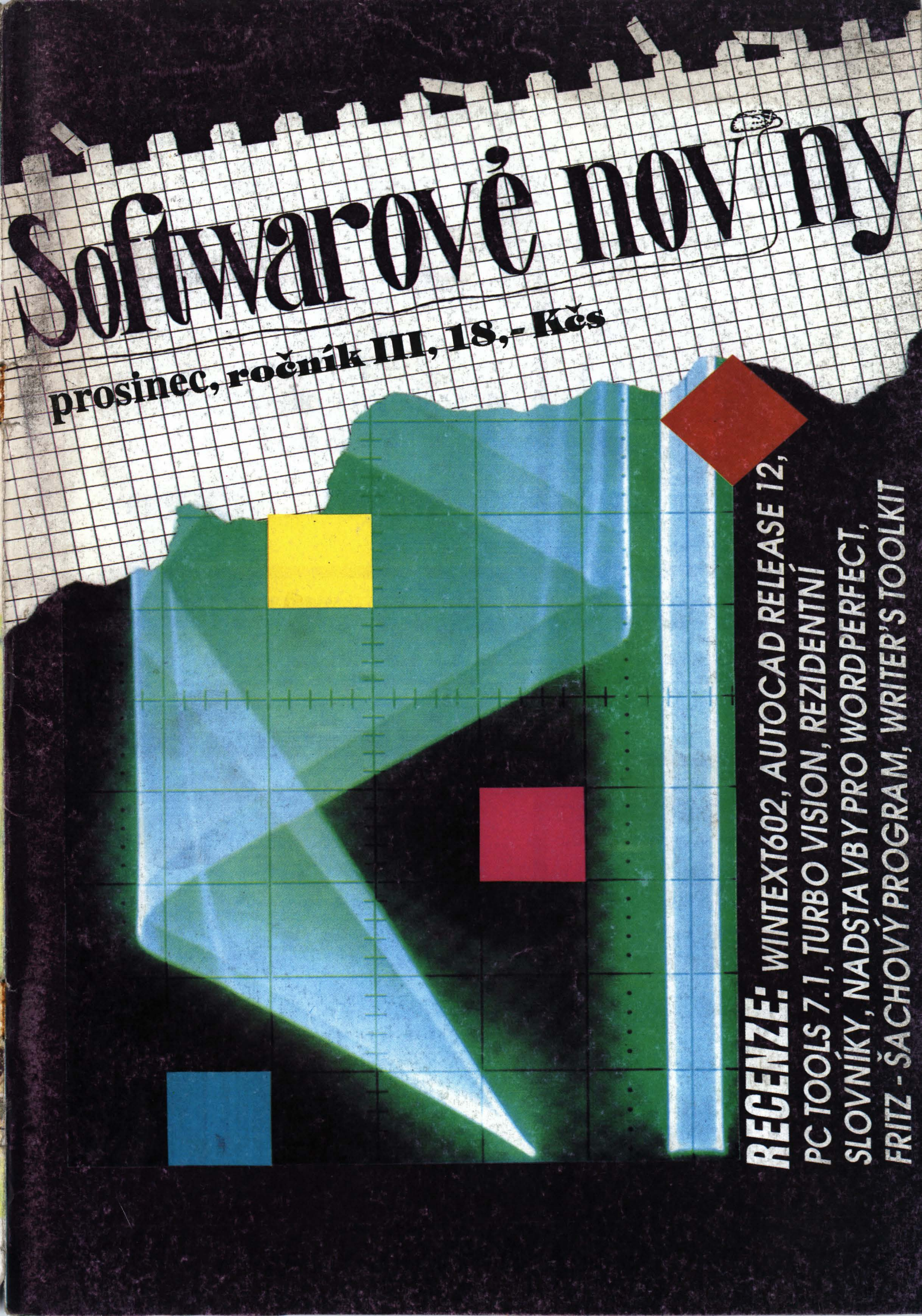

RECENZE: WINTEXT602, AUTOCAD RELEASE 12, PC TOOLS 7.1, TURBO VISION, REZIDENTNÍ SLOVNÍKY, NADSTAVBY PRO WORDPERFECT, FRITZ - ŠACHOVÝ PROGRAM, WRITER'S TOOLKIT

Informace na adrese:
Pod pramenem 3
P.O.BOX 1, 140 00 Praha 4
tel.: (02) 42 13 68, (02) 42 38 17
fax: (02) 42 11 05, Mail602: (02) 42 04 48

Chcete pracovat na projektu Mail602 s námi ?
Hledáme obchodně technického manažera
pro prodej elektronické pošty Mail602 !

KŘIŠŤÁLOVÝ DISK

INVEX COMPUTER '92 BRNO

ELEKTRONICKÁ POŠTA

Mail602

BYLA OCENĚNA

DVĚMA

KŘIŠŤÁLOVÝMI DISKY OD REDAKCÍ

BAJT

A

COMPUTERWORLD

Komplexní nabídka nového software a hardware
v nové prodejně
Biskupský dvůr 4, Praha 1, Po-Pá 10.00-18.00

WinPack602

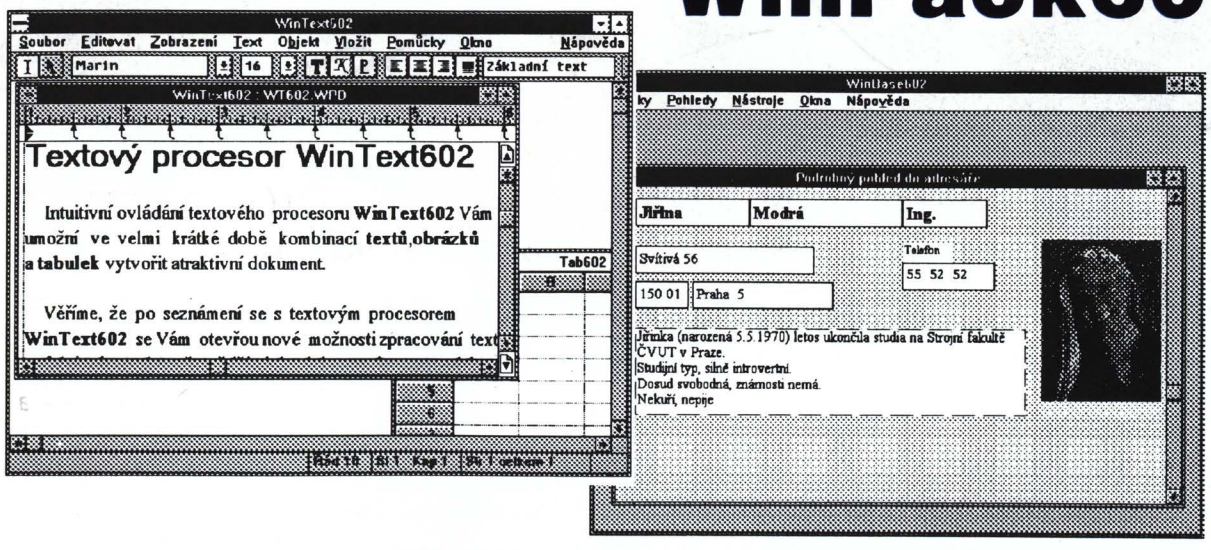

WinText602 + WinBase602 + CSWin602

Textový procesor s interním tabulkovým editorem a integrovaný databázový systém pro MS-Windows, včetně národní podpory pro verzi 3.0 a 3.1 (US i EE) s bitmapovými fonty pro verzi 3.0 a 16 nebo 38 TrueType řezy pro verzi 3.1.

Software602 s.r.o.

Prodejny:
Biskupský dvur 4, Praha 1
Po-Pá 10.00-18.00
Spálená 19, Praha 1
Po-Pá 9.00-17.00

NetWare v3.11 od firmy NOVELL

Connect.

NOVELL NETWARE v3.11 spojuje světy. Světy nejrůznějších počítačových systémů na celé zeměkouli. Jako mezinárodní de-facto-standard pro Network Computing Vám NetWare v3.11 pomůže při komunikaci s nejrůznějšími partnery. Zvláště velké a střední podniky profitují díky skoro neohraničeným možnostem spojení: v rámci LAN a WAN, při připojení mini počítačů a mainframe světů IBM, DEC a UNIX. Všechny desktopové systémy z oblasti DOS, Windows, OS/2, Macintosh a UNIX jsou samozřejmě podporovány. Na celém světě máte k dispozici přes 7000 aplikačních programů. Jako otevřená platforma se NetWare 3.11 výborně hodí pro vývoj vlastních programů. NetWare 3.11 obdržíte ve verzích pro 5, 10, 20, 50, 100 a 250 uživatelů. Více informací obdržíte od našich distributorů, nebo přímo od firmy NOVELL na faxovém čísle: 0049-211-5973-260.

Adcomp ČSFR s.r.o.
Mr. Pavol Rieger
Nám. Svatej Anny 9
CS-911 01 Trenčín
Tel.:+42-831-31796

BGS Daustrab s.r.o.
Mr. Igor Wollner
Budatínska 30
CS-852 52 Bratislava
Tel.:+42-7-823-802

Soft-Tronik spol.s.r.o.
Mr. Jiří Bernatík
Masarykovo nám. 5
CS-701 00 Ostrava 1
Tel.:+42-69-23 53 92

SWS Software Ltd.
Mr. Ivan Trubelík
763 15 Slušovice
CS-760 01 Zlín
Tel.:+42-67-98 16 79

TH'system
Mr. Radomír Kolařík
28. října 86
CS-701 00 Ostrava 1
Tel.:+42-69-23 27 39

NOVELL®

The Past, Present, and Future of Network Computing.

MicroStation™

MicroStation™

Nový CAD Standard

INTERGRAPH SOLUTIONS CENTRE

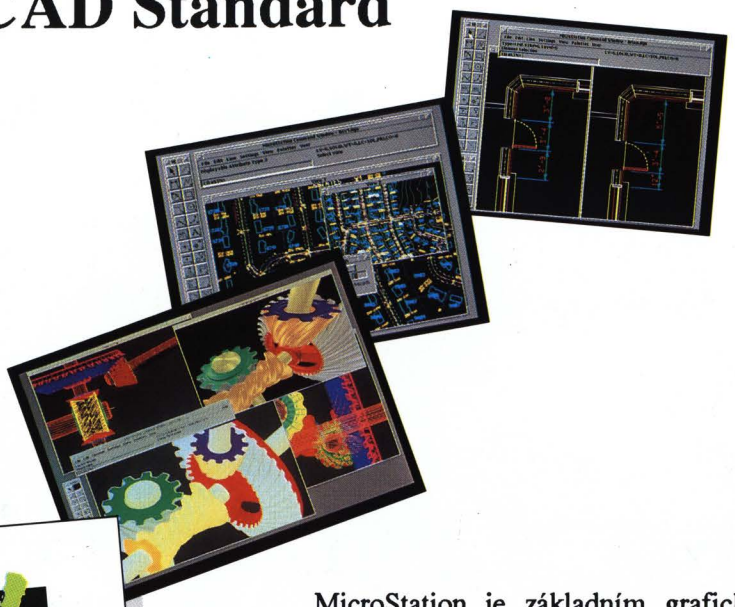

AUTOCAD TRADE UP

MicroStation INTERGRAPH

MicroStation je základním grafickým prostředím na PC, Intergraph Workstation, Sun, HP, Apple Macintosh. Zaručuje přitom plnou datovou, uživatelskou a aplikační kompatibilitu všech těchto platforem. Podporuje týmovou práci v síti. Aplikace v jazyce C využívají moderní uživatelské prostředí. Hybridní zobrazení umožňuje kombinaci vektorové a rastrové grafiky.

Do konce roku

pro uživatele AutoCADu

jako upgrade!

Není v tom žádný chyták. Za cenu upgrade (17 tisíc Kčs) obdržíte nejnovější verzi MicroStationu pro Váš počítač. Učit se nový systém? Získáte navíc i knihu "MicroStation for AutoCAD users". Národní prostředí? Máte ho mít. Užíváte Windows? Pro Vás dokořán. Co ale s tím množstvím dat? Žádný problém, MicroStation čte DWG soubory přímo.

Vykročte s námi od historie k budoucnosti.

GEOVAP s.r.o., Pardubice
tel. 040-36649 fax 040-36151

HSI s.r.o., Praha
tel. 02-2862417 fax 02-2321817

ALGO a.s., Praha
tel. 02-463493 fax 02-463493

GEODIS BRNO s.r.o.
tel. 05-575222 fax 05-576493

UNICOM s.r.o., Praha
tel. 02-5122166 fax 02-547622

Intergraph ČSFR s.r.o., Arbesovo nám.4, 150 60 Praha 5, tel. 02-530337, fax 02-543295

EDITORIAL 6
Paradox lišky

KALEIDOSKOP 7

KORESPONDENCE 8

TOP 5 9

PRVNÍ DOJMY 10
Eva je na korespondenci, Psion Series 3 je skoro na všechno.

AKTUALITY 12
Autodesk uspořádal dealerské dny v Zell am See, LaserJet 4 od HP se patrně stane bombou, táž firma se zapojuje velmi aktivně do cenové války výrobců PC, Lotus zlevnil spreadsheety, ale ne o moc, Adobe Systems ustavil firmu Macron distributorem pro Československo.

KOMENTÁŘE 19
Jan Mühlfeit: Mosty přes oceán
Martin Maniš: My glossary
Ivan Straka: O něčem jiném
Richard Bébr: Mistři humoru
Ivan Straka: Pokus o analýzu jedné nekompatibility

VIROVÁ HLÍDKA 31
Pavel Baudiš: Automatické generátory virů

ŽÁDNÝ UČENÝ 33
Poslední lekce Pascalu s Igorem Szántó.

CO ZA TO 34
Tabulkové kalkulátory

VIROVÁ HLÍDKA 37
Pavel Baudiš: Antivirové programy

RECENZE 39
Scannery ARTEC *Lukáš Polák:* Dostupný barevný scanner
Jan Vaněk: Hrátky se třemi scannery
WinText602 *Rudolf Pecinovský:* Překvapení milá i nemilá
Martin Maniš: Poněkud drahé truetypové fonty
Mojmír Průša: WinText602 plný rozporů
AutoCAD Rel. 12 *Miroslav Holý:* Kdo umí, umí
PC Tools 7.1 *Jan Vaněk:* Jaké jsou PC Tools 7.1?
ObjectVision 2.0 *Ondrej Macko:* Neprogramujte, ale malujte!
Writer's Toolkit *Lubomír Masár:* Cesta do Evropy
Miloslav Joukl: Laik žasne, odborník ocení
Rezidentní slovníky *Ivan Straka:* Do panstvo chóčet užívat TSR Wörterbücher? Moi nee!
FRITZ *Vilém Sklenák:* Šachový hráč nebo šachová databanka?
Nadstavby pro WordPerfect *Martin Maniš:* ...a půl

OBSAH LETOŠNÍHO ROČNÍKU 55

MONITOR 69

HRAJEME SI 97
Tetris, aneb jak Rusové poškodili americkou ekonomiku — vypráví *Milan Kuneš*

TIPY, TRIKY, TECHNIKY 100
Hrátky s tiskárnou nabízí *Igor Szántó*

EKONOMICKÁ PORADNA 103
Radí nám opět *Vladimír Pick*; tentokrát se speciální přílohou věnovanou dani z přidané hodnoty

PORAĎTE SE S VAŇKEM 106
V závěrečné části probírá *Jan Vaněk* čtenářské ohlasy na seriál, sponzoruje SWS Software.

V PŘÍŠTÍM ČÍSLE NALEZNETE 108

Paradox lišky

Těšil jsem se, že před vánoci vám nabídnu něco rozvernějšího; ale nakonec mi z toho zase vyšel kratičký příběh s dlouhým mravním naučením; jako vždycky. Napřed tedy příběh.

Paradox je nejrychlejší!, křičí palcový titulek na inzertní dvoustraně Borlandu v listopadovém Byte International. Text inzerátu se odvolává na výsledky testování v Národní laboratoři testování software (National Software Testing Laboratory, NSTL), což je velmi vážená americká instituce, nezávislá na jakékoli softwarové firmě. Zpráva NSTL označená jako Software Digest Rating Report 9.2 se zabývala právě srovnáním rychlosti databázových systémů FoxPro a Paradox, a dospěla k závěrům, z nichž měli u Borlandů jistě radost. Pro odbornou veřejnost se tak letos v létě Paradox 4.0 stal nejrychlejší existující databází pro PC.

Současný majitel copyrightu na FoxPro, tedy Microsoft, byl naopak s výsledky — pochopitelně — nespokojen. Z jeho podnětu byla měření přezkoumána; přitom vyšlo najevo, že, jak doslova uvádí tiskové sdělení NSTL z 15. září letošního roku, „v důsledku špatné komunikace mezi Microsoftem a NSTL byl systém FoxPro testován takovým způsobem, který jej zatížil nespravedlivou nevýhodou vůči ostatním testovaným produktům". Testy byly proto zopakovány.

Jak to dopadlo? NSTL, jako ostatně všechny testovací laboratoře, udává výsledky jako komplikované vážené průměry z řady benchmarků. Podle nových výsledků tedy Paradox nadále vítězí v kritériích „celkové skóre" (overall rating) a „celková síla" (overall power), zatímco FoxPro má navrch v ukazatelích „rychlost" a „výkonnost" (performance). Inzerát v listopadovém Byte je tedy napadnutelný, neboť se opírá ještě o staré výsledky NSTL, odvolané oficiálně již 15. září.

Závěrečná zpráva NSTL je psána velmi přesným a naprosto bezobsažným jazykem diplomatických protokolů; právě proto otevírá prostor nejrůznějším postřehům a úvahám. Dovolím si nabídnout vaší pozornosti alespoň některé z nich.

První bod: NSTL otevřeně přiznala hrubou chybu, přestože tím riskovala těžký šrám na pověsti — na svém majetku koneckonců nejcennějším. Polovina závěrečné zprávy je věnována technickému popisu chyb při testování. Jde z toho až strach; myslím, že například jako diplomová práce by se takhle zvoraný porovnávací test nedal obhájit. Tím se ovšem přirozeně objevuje bod druhý: do jaké míry lze důvěřovat starším zprávám NSTL? Do jaké míry obecně testům software, prováděným v laboratořích jiných zvučných jmen?

Třetí: tahanice o dvě desetiny bodu tuhle ve „výkonnosti" a tři desetiny bodu támhle v „celkové síle" si vynucují úvahu o samotné principiální možnosti objektivně testovat software. Jednotlivé benchmarky lze sestavit nejrůznějším způsobem, ještě větší libovůle je v sestavování kumulativních ukazatelů, tedy při stanovení vah jednotlivých testů. Nemohu nevzpomenout na slavný tzv. bulharský koeficient, definovaný jako číslo, kterým musíme vynásobit experimentálně získanou hodnotu, abychom obdrželi hodnotu očekávanou a s ní i zápočet. Buď jak buď, k přesnosti mikropipety a analytických vah se software zatím zdaleka nepropracoval; propracuje-li kdy.

Čtvrtý: neušlo oběma soupeřům, že rychlost sama o sobě není pro uživatele databázového systému podstatná? Nejpomalejším místem jakékoli běžné databázové aplikace je činnost obsluhy, a promyšlené uživatelské rozhraní znamená potom nepoměrně víc než zrychlení třídění o 14,26%. Auto si také většina z nás nekupuje podle nejvyšší dosažitelné rychlosti.

Pátý: je dobré vidět, že i jinde se vzdělaní a dobře placení lidé razantně hádají o věci — řekněme přezdvořile — nevelkého významu. Na parlament to zatím není, ale na národní radu už určitě. Paradox lišky spočívá v tom, že intenzita jakéhokoli sporu s rostoucím množstvím nepopiratelných faktů většinou neklesá, ale naopak roste. Tváří v tvář nezvratné, zřejmé a nepříjemné pravdě se pak sahá po zbrani, po drzé lži nebo po řízené střele.

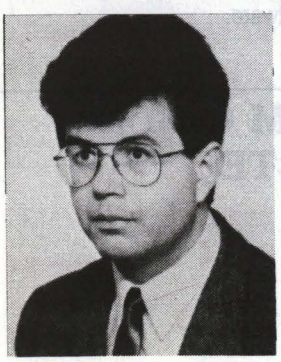

Šestý: ale přes to všechno se zdá, že stále ještě nic neběží jako Liška. Hodně lidí ovšem říká, že to je právě Paradox.

Petr Koubský

Šest nových modelů Apple Macintosh! PowerBook 160 a 180, oba postavené na procesoru 68030, dále dva stolní počítače Macintosh IIvi a IIvx — s týmž procesorem a volitelnou mechanikou pro CD-ROM — a konečně modely Duo, což jsou notebooky PowerBook 210 a 230, vybavené stolní nadstavbou (docking station).

Lotus ustupuje tlaku těch uživatelů, kteří požadovali jednodušší a levnější verzi Notes: uvádí nyní na trh Starter Pack, balík Notes pro 10 uživatelů v ceně cca 5.000 USD.

Software602 získává mezinárodní publicitu: dodatečně se nám dostalo do rukou dubnové číslo časopisu PC Europa, kde se o této firmě píše jako o výrobci nejprodávanějšího programu v Československu pod titulkem Český David zápolí s americkým Goliášem.

HP DeskJet Portable se jmenuje nová přenosná ink-jetová tiskárna firmy Hewlett-Packard. Váží méně než 2 kg, tiskne s rozlišením 300 dpi až 3 stránky za minutu, a lze ji zakoupit buď samostatně, nebo s přídavným podavačem papíru. Baterie umožní tisknout až 100 stránek na jedno nabití.

Společnost 3Com ohlásila, že její nový síťový adaptér pro Ethernet, Etherlink III, je již v prodeji. Podle nezávislých měření jde o nejrychlejší současný adaptér tohoto druhu.

Hewlett-Packard uvedl na trh novou verzi svého operačního systému typu Unix: HP-UX 9.0.

HP Explorer se jmenuje obslužný program pro nové tiskárny firmy Hewlett-Packard, tedy pro typy LaserJet 4 a 4M. Umožňuje instalaci a konfiguraci tiskárny, softwarové ovládání funkcí čelního panelu a získání podrobných stavových informací.

Compaq autorizoval šest firem z východní Evropy jako prodejce systémů (Systems Reseller). Systéméví prodejci jsou v terminologii Compaqu firmy zaměřené na dodávky a technickou podporu náročnějších modelů, zejména serverů. Z ČSFR byla autorizována slovenská firma SRC Computers.

Lotus Development uzavřel dohodu se společností France Telecom. Předmětem dohody je využití programu Lotus Notes jako doplňkové služby v síti ISDN provozované Telecomem.

Vlhké disky? Na podzimním Comdexu koncem října americká firma Connor Peripherals vystavovala prototyp nové technologie pevných disků. Čtecí a záznamové hlavy nespočívají u těchto disků na vzduchovém polštáři jako u běžných vysokokapacitních winchestrů, ale jsou odděleny od rotujícího disku vrstvou kapaliny. Firma Connor uvádí, že nová technologie může vést až ke zdvojnásobení diskové kapacity.

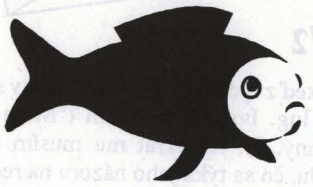

Během roku 1992 výrazně poklesl kurs akcií Borlandu na newyorské burze cenných papírů: z 76 USD na akcii počátkem ledna až na 31 USD začátkem října. Analytici trhu uvádějí jako důvod nedůvěry Wall Street k firmě Borland velká zpoždění skutečného uvedení nových produktů oproti předem ohlášeným termínům.

Nová verze Microsoft LAN Manageru — verze 2.2 — podporuje klienty typu OS/2.

Společnost Micrographx uzavřela strategickou dohodu s IBM. Předmětem dohody je optimalizace některých částí OS/2, které Micrographx provede pro IBM. Podstatným důsledkem této spolupráce má být maximální sblížení vývojového prostředí OS/2 s Microsoft Win32 API.

PC Tools firmy Central Point Software se brzy objeví na trhu ve verzi 8.0. K hlavním změnám má patřit uživatelské rozhraní typu drag-and-drop, vestavěné přepínání úloh a zdokonalený antivirus.

Parts Workbench 1.0 firmy Digitalk je v současném okamžiku zřejmě nejdokonalejším nástrojem pro vývojáře v prostředí OS/2. Lze jej srovnat s Visual Basicem pro Windows, oproti němuž poskytuje i prostředky typu CASE.

Představitel společnosti Compaq odmítl komentovat informaci, podle níž má v dohledné době klesnout cena základního modelu řady ProLinea pod neuvěřitelných 800 USD. Zdroje blízké firmě Compaq však tuto zprávu považují za velmi pravděpodobnou.

Texas Instruments rozšiřuje svou řadu TravelMate o čtyři nové modely notebooků, včetně svého prvního barevného notebooku.

Dlouho očekávaná databáze firmy Microsoft určená pro prostředí Windows byla k vidění na podzimním veletrhu Comdex, patrně nejvýznamnějším počítačovém veletrhu v USA. Microsoft Access, jak se produkt jmenuje, byl koncem října ve stádiu čtvrté beta verze. V době uzávěrky tohoto čísla ještě není známo, zda na Comdexu byla další beta verze, nebo už definitivní produkt připravený k prodeji. V každém případě se má Microsoft Access prodávat ještě letos.

Stacker 3.0, kompresní program společnosti Stac Electronics, byl ve své nejnovější verzi uveden koncem října. Bude fungovat pod DOSem i pod Windows, verze pro Windows je vybavena elegantním grafickým uživatelským rozhraním.

Gupta Technologies, kalifornská firma zaměřená na síťové databáze na platformě PC, uzavřela v říjnu prostřednictvím své německé pobočky distributorské smlouvy v šesti východoevropských zemích s celkem osmi novými distributory. V Československu nyní tedy Guptu zastupuje pražská firma OKsystems.

Společnost Ingres oznámila, že plánuje rozšíření svého stejnojmenného databázového serveru tak, aby byl schopen pracovat s multidimenzionálními daty — mapami a diagramy. To znamená, že po systémech Oracle a Informix vstupuje i Ingres do oblasti GIS a lékařských informačních systémů. V kategorii unixových pracovních stanic má již dnes v Evropě Ingres nejvíce instalací ze všech relačních databází; celému evropskému unixovému trhu však zatím stále ještě dominuje Oracle.

Databázový systém FileMaker firmy Claris, dobře známý uživatelům Macintoshe, byl koncem října uveden na trh ve verzi pro Windows.

Hry a hráči

Pro příznivce hraní si na počítačích bych měl jednu malou novinu. Dostal jsem k posouzení rukopis knihy „Za tajemstvím počítačových her", kterou vydá na vánoční trh nakladatelství Grada. Autor v ní podrobně popisuje ovládání a řešení mnoha a mnoha her, včetně většiny těch, o nichž jsem tu po celý rok psal.

Rád bych se na tomto místě vyjádřil k dopisům, které do redakce dostávám. Ty slušné se mne dotazují, kde se dají hry zakoupit, na což za chvíli odpovím. Ti ostatní po mně chtějí, abych jim hry prostě zkopíroval a poslal, dost lidí mne dokonce považuje přímo za jejich autora. Za všechny bych ocitoval z jednoho dopisu:

„... byl bych Vám velmi vděčný, kdybyste se s panem Kunešem mohli domluvit a on by mi mohl zaslat disketu s tímto golfem nebo jinou, sportovně zaměřenou hru. Nezáleží mi na způsobu, jakým bych musel zásilku zaplatit, doufám však, že se bude pohybovat v rozmezí 100-200,- Kčs. V případě vyšší ceny než 200,- Kčs bych bohužel musel od koupi ustoupit ..."

No, asi takhle. Autorem popisovaných her pochopitelně nejsem a živím se tvorbou programového vybavení z úplně jiné oblasti. V žádném případě nehodlám komukoli cokoli nahrávat, ať už zdarma či za 100-200 Kčs, hlavně proto, že by to byla docela obyčejná krádež. Cena těchto her se pohybuje v rozmezí 30 až 200 DEM, což se může někomu v přepočtu na naše koruny zdát mnoho, ale to už je problém jiný. Pokud totiž vynechám programy jako byl SimEarth, o který projevily opravdový zájem některé výzkumné ústavy a ekologická hnutí, neboli programy jež jsou schopny přinést užitek třeba při rozvoji vašich duševních schopností, pak jsou hry možná opravdu pro nás drahé.

Možná se jednou povede dosáhnout toho, že se začnou dodávat české verze nejznámějších her, s českým návodem a za přijatelné ceny, ale moc v to nedoufám. Jedinou známou výjimkou kterou zmíním v některém příštím pokračování (ano, v příštím roce bude seriál pokračovat), je šachový program FRITZ.

Kde tedy hry pro pécéčka u nás zakoupit? Kromě různých sharewarových her, (také se o nich bude jednou mluvit) vím zatím pouze o jediné firmě: Computer Equipment. Ta má v prodeji myslím kompletní nabídku firmy MicroProse, namátkou F19, F15, Gunship, DarkLands, Civilisation, B-17, Golf, Railroad Tycoon a mnoho dalších. Počítám že vám některé z nich někdy příště představím.

Jak jsem už zmínil, v příštím roce bude hrací seriál pokračovat. Mám přitom pocit, že se už nikdy nezbavím následující situace, která se mi stává běžně při jednání s různými softwarovými firmami, kdy člověk s nímž jednám, si náhle vzpomene odkud mne zná a vyhrkne: „Nejste vy ten známý počítačový hráč?" Jak už to vypadá, tak — i když přísámbohu nejsem — už se s tím nedá dělat nic jiného, než pokračovat dál. Hezké vánoce, a pamatujte, že kdo si hraje, nezlobí.

Milan Kuneš

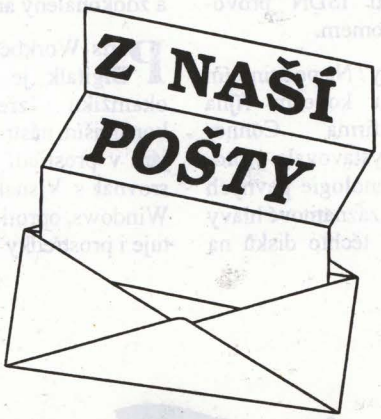

OS/2

I keď zvyčajne nie je môj názor v súzvuku s Ing. Ivanom Strakom ("Mám-li být upřímný..."), tentokrát mu musím dať za pravdu, čo sa týka jeho názoru na recenziu OS/2 v SWN 9/92.

Evidentná je príslušnosť recenzenta OS/2 k oknárom a jeho odpor k firme IBM a jej produktom, čo by samo o sebe nebolo špatné (i mne sa zdá ťah s PS/2 a PS/1 nedostatečne premyslený, i keď PS/2 už naberá správny smer), keby z tohto nevychádzala celá recenzia...

Ešte teraz robí problémy veľkej väčšine užívateľov MS-DOSu správne nastaviť CONFIG.SYS a AUTOEXEC.BAT pre optimálny výkon na danom HW a pre ním používaný okruh aplikácií. A to nevravím o správnom nastavení MS WINDOWS 3.x (teda CONFIG.SYS a AUTOEXEC.BAT a všetkých tých *.INI) pre používané aplikácie.Keďže je to multi-kadečo-systém, vyladiť ho na najvyšší výkon (a tiež s tým zosúladiť všetky používané aplikácie) musí byť riadna „zaberačka na bedňu". Mimochodom — platí to, čo pre okná: väčšia pamäť je viac ako rýchlejší procesor, prístupová doba pre disk musí byť menšia ako 20 ms a minimálny procesor je 80386SX/25.

Pred pár rokmi som pracoval na počítači ADT4500 s DOS5 (HR RTE VI/VM). Bol to operačný systém (OS) reálneho času a tiež multi-kadečo. Jeho konfigurácia sa stanovovala pri generovaní OS buď interaktívne alebo dávkovým súborom odpovedí (zaujímavosťou bolo, že bolo možné OS generovať ako jednu užívateľskú úlohu!!). Stačila jedna nepremyslená odpoveď, a už to bolo poznať na nepriechodnosti systému. Inak bol ale systém plne funkčný. Najskôr som si desaťkrát vygeneroval OS, aby som zistil jeho chovanie na rôzne parametre. Potom som absolvoval 3-dňové školenie na generovanie OS a až potom som na piaty pokus vygeneroval OS, ktorý plne vyhovoval HW konfigurácii (hlavne veľkosti operačnej pamäte a použitých mikroinštrukčných sád) a používanému SW (návrh plošných spojov). Týmto odbočením som chcel iba poukázať na to, že operačný systém typu OS/2 sa nedá inštalovať len tak hurásystémom, ako trebás MS-DOS, pretože sa svojou zložitosťou viac blíži UNIXu, ako MS-DOSu. Výkonostné rozdiely v nastavení parametrov sú potom tak veľké a môžu užívateľov odradiť od jeho ďalšieho používania. Ako príklad môžu slúžiť i MS WINDOWS 3.1, ktoré pri inštalácii odhadnú situáciu a podľa toho nastavia svoje parametre (s dostatočnou rezervou). Od optimálnosti to však má ďaleko, protože WINDOWS nemôžu vedieť, čo tam mienite prevádzkovať! Lenže ono FINE TUNES — jemné doladenie už nie je určené pre bežného užívateľa... Niektorí užívatelia však mienia používať čistý MS DOS i MS WINDOWS — a potom nastanú zaujímavé šachy so súbormi CONFIG.SYS a AUTOEXEC.BAT. Opäť — iba pre hlboko znalých. A pre tých je súdené i inštalovať OS/2 ...

A záver? Prvé dojmy sú málo i na recenziu MS DOS 5.0, nie to na OS/2 2.0!!

S pozdravom
Ing.Ľubomír Gál, Vráble

Tento dopis i chladná reakce některých přátel mne utvrzuje v tom, že okolo mého článku o OS/2 (SWN 9/92) zůstalo leccos nedořečeno, co asi řečeno být mělo.

Článek vznikal nezvykle těžce. Použil jsem, poprvé co píšu pro počítačové časopisy, interní oponenturu jednoho svého přítele - odborníka na výpočetní techniku. A dokonce jsme se nad konečnou podobou článku museli sejít s panem šéfredaktorem, který také neoplýval nadšením. A přes to vše jsem si stejně zdaleka nebyl se svým stanoviskem jistý. Článek ovšem vznikal v nesmírném tlaku, samotný produkt jsem měl zapůjčený necelé tři týdny.

S posuzováním operačních systémů (včetně Windows), je to mnohem složitější, než u uživatelských programů. Solí a rozhodujícím momentem zde není samotný produkt, ale to co slouží, tedy nadstavby (sítě, programy pro správu dat a zařízení atd.) a především aplikace. Navíc OS/2 je mnohem rozměrnější problém, než si může kdokoli, jinak více méně zvyklý na MS-DOS, představit. A tak jsem řešil nejdříve já sám a později pak i s p. Koubským dilema, zda uveřejnit nutně dost povrchní informace anebo čekat půl roku či rok, až budeme schopni si za svým stanoviskem naprosto stát.

Já se hned přiklonil k onomu prvnímu. Usiloval jsem se poskytnout co nejrozsáhlejší informaci pro potenciální uživatele, postihnout všechno, co na mne během oněch prvních tří týdnů práce s OS/2 dopadlo — v dobrém i zlém. Přinejmenším, aby se čtenář, bude-li sám pracovat s tímto systémem, vyvaroval chyb, kterých jsem se dopustil já. Snažil jsem se také něco poradit, co jsem odpozoroval a na co přišel. Samozřejmě jsem chtěl člověku, který uvažuje o nasazení OS/2, poskytnout svůj názor a všechny informace, které jsou v dané chvíli dostupné.

Chybou možná bylo, že jsem systematicky nerozebral všechny možnosti, které OS/2 teoreticky poskytuje. Jednak by ovšem i tak velmi rozsáhlý článek ještě podstatně zbytněl, jednak je mezi teoreticky zdůvodněnými možnostmi a praktickými výsledky bohužel zatím propast — nechci to zde podrobně rozebírat.

V redakci jsme se ovšem domluvili, že tímto článkem zdaleka vše nekončí. Že se budeme snažit získat pro recenze uživatelský software a další zkušenosti. Já sám celou dobu od odevzdání článku vím, že tento systém je nyní mojí osobní platformou. Protože přes všechny výhrady leží před námi v podobě OS/2 budoucnost světa osobních počítačů vyrostlých na architektuře PC. Možná se bude jmenovat jinak, ale v každém případě bude založena na podobných principech.

Vedle recenzí uživatelského software se chystám tak asi v první čtvrtině roku 1993 napsat znovu specializovaný materiál o OS/2 a zkušenostech z provozu. Zde snad již budu moci být přesnější a věcnější. Samozřejmě bych uvítal, kdyby vedle kritických názorů se někdo chopil té práce a sám zpracoval své zkušenosti a poznatky s OS/2. Myslím, že je o redakci SWN všeobecně známo, že s radostí uveřejní každé věcné stanovisko. A že redakce nemá žádnou „oficiální politiku" ani vůči OS/2, ani vůči čemukoliv jinému.

Vrozená ješitnost mi ovšem nedovoluje neuvést i něco na svoji obranu. Chladné reakce na můj článek pochází nejčastěji od lidí, kteří tento systém nikdy neviděli. Kolega Ing. Miroslav Friš, který recenzoval OS/2 pro New P+C (6/92) a rutinně s ním pracuje mi řekl: „V tom strašně dlouhém článku v SWN sice byly některé nepřesnosti, ale dočetl jsem ho až do konce." Víc jsem ani nedoufal...

V Praze 4.11.92

Mojmír Průša

ŽEBŘÍČKY PRODEJE ZA ŘÍJEN 1992

(pořadí podle počtu prodaných kusů)

APRO, Mnichovice

1. (3) Quattro Pro 4.0 for DOS (Borland)
2. (1) Paradox 4.0 (Borland)
3. (2) Quattro Pro 4.0 for Windows (Borland)
4. (-) Borland C++ 3.1 + Aplication Frameworks
5. (4) dBASE IV ver. 1.5 (Borland)

BSP, Bratislava - DOS

1. (1) CorelDrawl 3.0 (Corel Systems)
2. (-) MS Word for Windows (Microsoft)
3. (4) CorelDrawl 3.0 Upd. (Corel Systems)
4. (3) Excel 4.0 (Microsoft)
5. (5) PC/TCP

BSP, Bratislava - Unix

1. (1) SCO Unix System V/386 Rel. 3.2 V. 4.0
2. (-) SCO Unix System V/386 Rel. 3.2 V. 4.0 Upg.
3. (3) SCO TCP/IP
4. (4) SCO FoxBase+
5. (2) SCO ODT 2.0

Computer Equipment, Praha

1. (1) LANtastic 4.1 (Artisoft)
2. (2) Famulus 3.x (Famulus Etc)
3. (-) Windows 3.1 (Microsoft)
4. (4) WordPerfect 5.1 (WordPerfect)
5. (-) FoxPro 2.0 (Microsoft)

M.S.Computing, Karviná

1. (-) MS DOS 5.0 (Microsoft)
2. (2) Text602 3.0 komplet (Software602)
3. (-) 1-2-3 v. 3.1 (Lotus)
4. (-) Dr. Solomon's Anti-Virus Tool Kit
5. (-) Text602 3.0 (Software602)

soft-tronik, Ostrava

1. (3) Netware 3.11 (Novell)
2. (2) SCO Unix System V/386 Rel. 3.2 V. 4.0
3. (5) SCO TCP/IP
4. (-) SCO FoxBase+
5. (4) SCO ODT 2.0

SWS Software, Slušovice

1. (1) Netware Lite 1.1 + DR DOS 6.0 (Novell)
2. (3) Windows East Europe 3.1 (Microsoft)
3. (2) MS-DOS 5.0 Upgrade (Microsoft)
4. (-) Text602 3.0 (Software602)
5. (-) Windows 3.1 Euro (Microsoft)

TH'system, Ostrava-Praha

1. (1) Netware Lite 1.1 + DR DOS 6.0 (Novell)
2. (-) Quattro Pro 4.0 (Borland)
3. (3) Text602 3.0 (Software602)
4. (5) MS-DOS 5.0 Upgrade (Microsoft)
5. (-) Norton Desktop for DOS 1.0 (Symantec)

Přehled korespondence na PC — proč ne

EVA v mnoha podobách

EVA, EVA+, EVA-inter a konečně EVA-maxi. Ještě mi chybí mini, ale mám naštěstí dost velkou představivost. Po vyjmenování všech těchto jmen a extenzí se dostáváme k tomu hlavnímu, tj. stručné recenzi tohoto SW produktu.

Dostal jsem do ruky pouze nabídkový list a 5,25" disketu se jménem EVA na štítku. Tedy bez manuálu, příručky nebo jiného písemného „návodu", jak s tímto produktem pracovat. Produkt byl testován na PC/AT, HGC, CS-EPROM, tiskárna PANASONIC.

Program je napsán pro uživatele, kteří chtějí mít přehled o korespondenci jak ve své firmě, tak o firmách jiných, o partnerech, se kterými jednáme nebo jsme s nimi v písemném styku, o došlé i poslané poště, pro psaní dopisů a tisk obálek, různé vyhledávání a křížové odkazy ke zjištění co-kdo-kdy měl/má udělat, zařídit. Základní EVA je především pro sekretářskou evidenci, EVA-inter sleduje interní poštu. Vedení přehledu porad a úloh a pověřených osob je dominantou verze EVA+. EVA-maxi shrnuje všechny předešlé varianty do jednoho programu.

Mám dojem, že FAND, ve kterém je agenda vytvořena, má v této fázi určitou výhodu, vzhledem ke své jednoduchosti, rychlosti a variabilitě.

Instalace podle přiloženého dopisu, tj. `A:\INSTALUJ` proběhla velice hladce a bez problémů. Nabídne se vytvoření adresáře a po tomto potvrzení se vytvoří adresář `EVA` se souborem `EVAMAX.BAT`, subadresáři `EVAMAXI` a `FAND`.

Nyní tedy máme možnost využít všech výhod databázového programu FAND. Můžeme spustit program pomocí souboru `UFAND.EXE` a nebo pomocí souboru `EVAMAXI.BAT`. Použijeme-li příkazu `UFAND.EXE`, můžeme se i podívat, jak tento databázový program vypadá „zezadu". Pro uživatele je výhodnější použít nabízeného příkazu `EVAMAXI.BAT`, který navede přímo do úvodní obrazovky, kde můžeme začít konečně pracovat. Obrazovka nabízí několik variant — *ADRESÁR, POSTA, LISTY, PORADA, NÁVOD, KONEC*. Určitou zvláštností je kalkulátor, na který si musí každý uživatel zvyknout.

V tomto okamžiku po zapsání, výběru a tisku toho co chceme, nastávají pro uživatele po počáteční lehkosti práce s tímto produktem, určité problémy — diakritika, uváděná změna písma apod. Po nainstalování CS Kamenických byla možnost zapisovat s diakritikou, ale tisk se mi nepodařilo v tomto provedení uvést v život. (Omlouvám se autorovi, jestli jsem udělal někde chybu já. Budu rád, když tomu tak bude.) Mám pocit, že si to tento program nezaslouží.

Při zapsání do *NOVY ZAZNAM* nastává druhá nepříjemnost, tj. „kurs čtení a psaní zápisků pomocných kláves". Musíte vzít konečně do ruky manuál. Zde si dovolím upozornit na „klasický postup" uživatelů, programátorů, systémáků a dalších věhlasných odborníků, že manuál, příručka atd. se čtou až tehdy, když ztroskotají všechny pokusy o instalaci a zprovoznění programu. Pro tento program platí opak předešlé citace.

EVA je produkt, se kterým je nutné si pohrát a hlavně při zkoušení, čeho všeho je tento produkt schopen, mít stále po ruce manuál, abychom dosáhli konečného úspěchu (kdy už nemusíme manuál potřebovat). Nezvyklost nabídek a postupů bude určitou část uživatelů odrazovat, ale každý začátek je trochu jiný a někdy i těžký. Svými již připravenými nabídkami (tisk obálek — vtipný, samolepek, pozdravy do dopisů apod.) představuje určité pohodlí, které postupem času jistě každý uživatel využije. Velmi dobrý se mi jeví bod *PORADY*, kde je možnost velkého výběru a kombinací. Domnívám se, že po zvládnutí všech nástrah, a ty má každý produkt, bude i EVA plně vyhovovat těm, kteří mají zájem o to, aby jejich agenda byla co nejčitelnější.

Vcelku lze tento produkt hodnotit velmi dobře pro svou širokou paletu výběru a kombinaci položek. Manuál, který jsem si vytiskl podle návodu, vykazoval chyby v diakritice, ale o tom jsem se již zmiňoval výše.

Václav Zápotocký

SWN info:

Eva:	**990,- Kčs**
Eva+:	**1.990,- Kčs**
Eva-inter:	**1.990,- Kčs**
Eva-maxi:	**2.990,- Kčs**

Ceny XI/92

Progarm věnoval výrobce:
ValSoft, Stará Turá

Psion Series 3 — dobře vyladěný palmtop

Mnohem víc, než by se zdálo

Psion Series 3 nepřišel k nám do redakce poprvé. Už letos na jaře jsme měli poprvé možnost seznámit se s nejprodávanějším palmtopem na světě. Čistému nadšení tehdy stály v cestě jen dvě věci: vysoká cena a nemožnost psát česky. S prvním z těchto problémů si mezitím znamenitě poradila inflace (cena se nezměnila), s druhým pak pan Ondřej Čada, který pro tuzemského distributora — firmu POINT.X — vytvořil rezidentní české prostředí. Psion Series 3 se tak s malým zpožděním stává zajímavým i pro tuzemského zákazníka. Přístrojek vzhledu a rozměrů digitálního diáře nabízí podstatně víc, než by se na první pohled zdálo. Co se tedy skrývá v elegantním šedém pouzdře rozměrů 162x84x21 mm?

Především osmiřádkový displej LCD a miniaturní klávesnice QWERTY. Psát se dá dvěma prsty, zkoušet cokoli razantnějšího nemá smysl. Klávesnice však má docela příjemný zdvih, a pokud si zapnete akustické echo, nenaděláte víc překlepů než na standardním notebooku. Rychlost psaní je samozřejmě menší než na klávesnici normálních rozměrů, ale rozhodně větší než psaní rukou. Osm základních předinstalovaných programů pokrývá všechny běžné nároky uživatele. K těm nejlepším patří textový procesor, jehož výkon je opravdu překvapivý — sotva byste v palmtopu čekali něco takového. Tvorba stylu odstavců, devítiúrovňová osnova (outline) — to nejsou úplně běžné rysy ani u textových editorů pro normální PC. Překvapí i databáze, která se na první pohled tváří jako obyčejný telefonní seznam. Dá se však konfigurovat, a tím přestavět na relační databázi pro jakýkoli běžný účel.

Aplikace Agenda přetváří Psion v digitální diář, s většinou běžných funkcí: časový plán dne, alarmy, seznamy věcí k vyřízení. Oč je v tomto programu méně parádiček oproti skutečným — specializovaným — digitálním diářům značek Casio a Sharp, o to lepší je ovládání. Každá klávesová funkce, každý detail uživatelského rozhraní je promyšlen neobyčejně dokonale. Přál bych DOSu i Windows *takhle* napsané aplikace. Anebo je to tím, že velice stísněný prostor na maličkém Psionu přinutil autory software přemýšlet důkladněji, než je tomu u aplikací pro PC?

Trochu zvláštní je program Calc. Namísto obyčejné kalkulačky totiž emuluje obchodnickou počítačku s tiskem mezivýsledků na papírovou roli. Dá se na to zvyknout a není to vlastně o nic obtížnější, ale přece jen: alespoň překonfigurovat na obyčejnou hloupoučkou kalkulačku kdyby to šlo...

Málem bych zapomněl na budíky. Tak banální věc jako buzení nemusíte řešit pomocí Agendy, vestavěné hodiny nabízejí nastavení čtyř na sobě nezávislých budíků. Když jsem si spustil budík v redakci, divil jsem se, jak tenhle komár může někoho probudit. Pak jsem zapomněl nastavení zrušit, a vprostřed noci jsem zařval hrůzou. Budíček totiž začíná pěkně potichu, ale pokud jej nevypnete, postupně zesiluje...

Aplikace World je v podstatě databází států a měst světa, jejich telefonních předčíslí a zeměpisných poloh. Například v Moskvě je, jak se od svého Psionu dozvíte, o dvě hodiny víc než v Praze, slunce tam dnes (17.11.) vyšlo v 8:09 a zapadlo v 16:21, do Prahy je odtamtud 1669 km vzdušnou čarou, a telefonní předvolba, přes kterou byste se tam při notné dávce štěstí mohli dovolat, zní 00 7 095. Tím se dostávám ke skvělé, u nás však prakticky nepoužitelné vlastnosti Psionu: dovede automaticky vytáčet telefonní čísla, která má předem uložena ve své databázi. Co víc: on ta čísla dokonce dovede správně kombinovat s předvolbami měst a států, takže voláte-li z Ženevy přítelkyni do Londýna, bude Psion volit jiné číslo, než kdybyste telefonovali z Madridu. Příklady měst jsem záměrně vybral trochu exoticky, neboť Pardubice, Bytču a Uherské Hradiště za ně zatím dosadit nelze — a nebude lze, dokud naše spoje nepřezbrojí a neumožní nám používat tónovou volbu. Pozitivní ovšem je, že databáze měst v Psionu je otevřená a lze ji doplňovat. Třeba jednou i my namísto vyťukávání či dokonce vytáčení čísla prostě přiložíme reproduktorek svého Psiona ke zdviženému sluchátku...

Další výborná věc je aplikace Program. Jde o interpret programovacího jazyka OPL, dosti podobného Basicu. Své programátorské roky mám už — obávám se, že nenávratně — za sebou, ale ještě před pár lety bych dal nevímco za takovouhle hračku do kapsy, na níž si lze kdykoli poznamenat a vyzkoušet algoritmický nápad. OPL je výkonný a kvalitní jazyk. Programy lze propojovat i s jinými funkcemi a aplikacemi (textovým procesorem, databází, agendou), což beztak již vysokou konfigurovatelnost Psionu dále umocňuje.

Multitasking: v souvislosti s přístrojkem do kapsy zní tohle slovo silně a nepatřičně. Ale Psion Series 3 opravdu pracuje v multitaskovém režimu. Nad klávesnicí se nachází osm speciálních tlačítek se symboly osmi předinstalovaných aplikací. Kdykoli můžete rozpracovaný text v textovém procesoru a přejít do Agendy, odtamtud do databáze, a pak zpět k textu, který najdete přesně v tom stavu a s kurzorem přesně v tom místě, kde jste jej opustili — jestli tohle není multitasking (přesněji: řízené přepínání kontextu), co to tedy je? Jakou slávu právě z téhle vlastnosti dělají fandové Windows — a tady je to taky! A do kapsy. Nadto spolehlivě funguje (a snadno se ovládá) i přenos dat mezi aplikacemi sem tam.

Pochopitelně je v tom háček, ve většině dobrých věcí nějaký bývá. Ten zdejší je velice prozaický: nedostatek paměti. Nejnižší model Psionu má 128 KB RAM. Ta se musí nějak rozdělit mezi RAM disk a všechny běžící aplikace. (Swapovat přirozeně není kam, do ROMky to jaksi nejde.) Výsledek se dá snadno předpovědět: buď nespustíte ani zdaleka všechny programy najednou, anebo je spustíte, ale na RAM disk pak neuložíte zpět ani písmenko vytvořených dat. Model se 128 KB proto — reálně vzato — příliš multitaskový není. U modelu s dvojnásobnou porcí paměti je to veselejší, ale tam vás zase smích přejde nad fakturou.

Počeštění Psionu je provedeno čistě a kvalitně. Spočívá ve dvojici rezidentních modulů, z nichž jeden se stará o české fonty na obrazovce, druhý pak o klávesnici. Volitelně lze dokonce prohodit nebo neprohodit Y a Z — pan Čada odvedl perfektní práci. Ostatně, Psion si to zaslouží. Trpkou, ovšem nezbytnou skutečností zůstává, že instalace češtiny odkrojí další plátek vzácné volné paměti.

Paměť lze ovšem dokoupit. Dokonce ve dvojím provedení: jako moduly RAM (v terminologii Psionu SSD, Solid State Disc), anebo jako flash EPROM. Jenže: půl mega SSD stojí (bez daně z obratu) bratru devět tisíc, na EPROM je táž kapacita za šest tisíc, ovšem s možností pouze jedenkrát zapsat; a jak známo, einmal ist keinmal. O cenách vyšších kapacit raději ani nechtějte slyšet: 1 MB SSD je o tři tisíce dražší než celý Psion 256.

Věcí naprosto nezbytnou je možnost propojení s větším počítačem: k čemu jinak psát na Psionu rozsáhlejší texty? K připojení na PC slouží Serial Link, rozhraní s jedním konektorem pro sériový port pécéčka, druhým pro Psion. (*The socket on the Series 3 looks „female", praví manuál, but is actually „male" with a sprung plastic shield* — cituji doslova, ať se hledači žertovných dvojsmyslů pocvičí v angličtině.) Propojíte tedy Psion přes rozhraní se sériovým portem, na PC spustíte komunikační program, který dostanete spolu se Serial Linkem, a už přenášíte, jen to sviští. Psion lze propojit pomocí téhož Serial Linku i se samotnou tiskárnou bez prostřednictví PC. Tohle jsem nestihl vyzkoušet, ale mohu potvrdit, že každá z psionských aplikací má zabudovanou vlastní tiskovou funkci. Přenos dat do PC i opačným směrem probíhá bezchybně, čeština je kódována na Psionu v Latin-2 a s jejím obousměrným transferem též nejsou potíže. Formát, ve kterém se textová data z Psionu na PC zapíšou, je trochu svérázný, ale ořezáním nadbytečných řídicích znaků velmi rychle dojdete k holému ASCII. (Tři roky práce redaktora mne již dovedly k naprosté otrlosti, pokud jde o exotické formáty textových souborů.) Přenos dat tam a zpět je možný i pro Macintosh, k tomu však potřebujete jiný druh sériového rozhraní a tedy další čtyři tisíce korun — neboť právě tolik Serial Link stojí.

Minimální konfigurace Psionu, na kterou má smysl vážně pomýšlet pro profesionální práci, obnáší lepší model počítače s 256 KB RAM, aspoň 128 KB SSD a sériové rozhraní. Bez daně — slovní obrat, na který teď všichni hezky rychle zapomeneme, a to navždy — tedy bez daně, v onom požehnaně levném roce 1992, vyjde roztomilý malý Psionek na 22.000,-. Výnosové procento, hlavní to kritérium pro rozhodování o investicích, určiž každý sobě sám. Já si soukromě myslím, že jsou místa a situace, kde si Psion na sebe určitě vydělá — zrovna novinářská práce je horkým kandidátem. Pokud netrváte na tom, že budete psát všemi deseti...

-aKB

SWN info:

Psion Series 3

Model 128 KB:	10.799,- Kčs
Model 256 KB:	14.572,- Kčs
Serial Link pro PC:	4.078,- Kčs
RAM SSD 128 KB:	3.562,- Kčs
RAM SSD 1 MB:	17.487,- Kčs
Ceny:	XI/92, bez daně z obratu
Výrobce:	Psion PLC, Velká Británie
Přístroj zapůjčil distributor:	POINT.X, Praha

Autodesk pod Alpou

Dealerské dny Autodesku se stávají pojmem. Stejně jako všechny ostatní aktivity této vedoucí firmy v oblasti CAD systémů pro PC, jsou i dealerské dny událostí právě tak společenskou jako odbornou — obě stránky věci na vysoké úrovni. Podzimní setkání dealerů v rakouském Zell am See tuto charakteristiku opět potvrdilo.

Setkání československých dealerů se uskutečnilo ve dnech 29. října — 1. listopadu. Odborná část byla, jak se dalo očekávat, zaměřena jednak na AutoCAD Release 12, jednak na některé nové aspekty trhu. Další novinkou, s níž se dealeři museli v posledním roce vyrovnat, je rostoucí orientace Autodesku na levnější a jednodušší CAD produkty (Autosketch, Generic CADD).

Namísto podrobného popisu zajímavých (avšak pro novináře často uzavřených) jednání a překrásných (avšak v mlze a dešti ukrytých) alpských scenérií nabízím hrstku letmo odposlechnutých citátů:

„Už 19 měsíců vedu spor kvůli jednomu pécéčku. Oba soudní znalci, kteří měli stanovit jeho současnou hodnotu, mezitím zemřeli." (Pavel Novák, DATOR3)

„Windows jako vítězství snobů nad praktiky musíme považovat za realitu dneška." (Jiří Hlavenka, časopis CAD)

„Někteří uživatelé v Americe dodnes používají AutoCAD Release 2.6, i starší. Ono to na 486 běží hrozně rychle..." (Roman Albrecht, Autodesk)

„Softwarová licenční smlouva — na rozdíl od jiných typů smluv — nebyla propracována římským právem a je to na ní vidět." (Pavel Novák, DATOR3)

„Naším největším konkurentem je a zůstává rýsovací prkno." (Roman Albrecht, Autodesk)

O seriózních věcech se, jak je vidět, hovořilo v uvolněné atmosféře. Solidní vztahy mezi mateřskou firmou a dealery, jakož i mezi dealery navzájem jsou pro Autodesk typické a nebyly očividně narušeny ani poměrně choulostivým letošním krokem, totiž ustavením distributora, kterým je nově vzniklá — od TG Numiku odštěpená — firma TGN. Zdá se mi, že obchod s produkty Autodesku u nás neprovozují ani tak firmy, distributoři a dealeři, ale hlavně *lidé*. Je to neobvyklé a velmi příjemné; i tak se dá dělat byznys. Na rozdíl od firem, které by pro výroční setkání svých československých dealerů a distributorů — kdyby nějaké pořádaly — musely namísto pětihvězdičkového alpského hotelu pronajmout spíš boxerský ring a chirurgickou ambulanci... Doufám, že to Autodesku vydrží ještě dlouho.

-aKB

Compaq: úspěšné třetí čtvrtletí

Houston, 20.října 1992 — Compaq Computer Corporation oznámila, že ve třetím čtvrtletí končícím 30.říjnem 1992 dosáhla rekordního prodeje ve výši 1,067 miliardy dolarů, což představuje 50% zvýšení oproti 709 miliónům dolarů ve čtvrtletí uzavřeném 30.říjnem 1991.

Oproti čisté ztrátě 70 miliónů dolarů ve třetím čtvrtletí loňského roku dosáhl čistý zisk za letošní třetí čtvrtletí 49 miliónů dolarů, tedy 0,61 dolaru na akcii. Finanční výsledky v obou čtvrtletích byly ovlivněny restrukturalizací, dalšími zvláštními výdaji a úvěry dosáhl ve třetím čtvrtletí 1992 výše 72 miliónů dolarů, což představuje nárůst o 324% oproti 17 miliónům dolarů v odpovídajícím období roku 1991.

„Rekordní dodávky našich výrobků během tohoto čtvrtletí spojené s výjimečnými finančními výsledky znamenají, že zákazníci potvrdili správnost té strategie, kterou jsme přijali právě před rokem - stát vždy na čele, ať se to týká technologie PC, cenové konkurence nebo všestranné podpory zákazníka," prohlásil Eckhard Pfeiffer, prezident a vedoucí výkonný pracovník Compaq Computer Corporation.

„Přesto, že se dále zvyšují naše zisky na trhu cenných papírů, Compaq si plně uvědomuje sílící konkurenční tlaky na trhu. Abychom vůbec mohli úspěšně pokračovat, musíme tomuto tlaku čelit rozhodnými a včasnými zásahy," doplnil Pfeiffer.

„Ve třetím čtvrtletí dodal Compaq do celého světa rekordní počet PC, včetně oněch více než 200 000 za samotné září, takže do čtvrtého čtvrtletí začne Compaq u většiny výrobků pokrývat obvyklou poptávku.

Uvedl rovněž, že prodej celosvětově silně vzrostl, zvláště pak v Severní Americe. Tamní obrat ve třetím čtvrtletí dosáhl 519 miliónů dolarů, což představuje 53% nárůst oproti témuž období loňského roku. Také v Evropě dosáhl obrat meziročního nárůstu 40%, a to i přes některé předpovědi mírného hospodářského poklesu.

LANtastic — síť bez drátů

Pokrok se řítí slepě kupředu a Artisoft s ním drží krok. Ohlášené spojení (pracovní) s firmami Solectek Corp. a NCR (odnož AT&T) má za cíl vytvořit softwarové ovladače pro propojení paralelního portu AirLAN (bezdrátový síťový adaptér fy Solectek) a bezdrátové karty WaveLAN (produkt firmy NCR) se sítí LANtastic. Tento pionýrský čin má demonstrovat představu Artisoftu o flexibilitě, kterou je třeba uživatelům nabídnout. Přístup k sítím a všemu, co nabízejí, tak budou moci i uživatelé z „těžko zadrátovatelných" oblastí. Adaptér AirLAN je instalován za deset minut a je zvláště vhodný pro aplikace svůj-k-svému (rovný-s-rovným neboli peer-to-peer).

„Klíčovým prvkem naší spolupráce s Artisoftem je snadnost používání.", prohlásil J. DeBello, president firmy Solectek. AirLAN a LANtastic ve své symbióze usnadní instalaci a práci se sítí vůbec, čímž zpřístupní používání sítí pro malé a menší firmy, které si nemohly dovolit vysoké náklady na kabeláž. WaveLAN adaptér zajišťuje vysokou spolehlivost díky práci v pásmu 915 MHz, kdy dveře, zdi ani podlaží nebrání přenosu; přitom není třeba ani rozhlasové licence (typické pokrytí je cca 5.500 čtverečních metrů). WaveLAN se chová jako rodilý LAN a je snadno propojitelný na sítě TokenRing a Ethernet. Instalace je hračkou (zakoupíte-li tedy PC s touto kartou): vytáhnete je z krabice, připojíte do sítě (elektrické), upevníte anténu na nejbližší pevnou plochu a pracujete.

Cena adaptérů (i s ovladači pro připojení na LANtastic) zůstane stejná, tj. $699 za AirLAN a $799 WaveLAN. Artisoft se rozmáchl a jeho LANtastic dnes nabízí platformu pro spojení s TCP/IP, NetWare a Macintosh. Až 300 uživatelů kompatibilních PC/IBM se může připojit a sdílet tak radosti a strasti spojení, výměny informací a sdílení periferií. V Evropě podniká kroky k rozšíření distribuce přizpůsobením distribučních kanálů takové struktuře, jaká se používá v USA.

-ios

Vines pro SCO Unix

Firma Banyan připravila svou verzi síťového software Vines pro SCO Unix jako odpověď na síťový operační systém UNIXWARE.

Firmy Banyan Systems Inc. a The Santa Cruz Operation Inc. oznámily společně existenci software Vines ve verzi pro SCO Unix. Tento fakt je nezávislými pozorovateli považován za odpověď na spolupráci firem Unix Systems Laboratories Inc. a Novell Inc. ohledně vývoje společného operačního systému UnixWare, který má oslovit stejný okruh zákazníků spoléhajících dosud na SCO Unix a jeho orientaci na platformu Intel.

Standardní implementace Vines zahrnuje vlastní Unix System V a vytváří tak integrované síťové pracovní prostředí. Ohlášená verze je naproti tomu v aplikační vrstvě navržené a konfigurované inženýry firmy SCO nad stan-dardní implementací SCO Unix.

Vines pro SCO nabízí zlepšenou bezpečnost, správu a konfiguraci systému, tzv. StreetTalk globální knihovnu, terminálovou emulaci a funkce pro uživatele přesahující nabídku funkcí standardního systému.

Firma SCO se domnívá, že UnixWare nezíská podstatný podíl na trhu ovládaném platformou Intel, a sází na Vines, který nabízí mnohem lepší podporu pro širokou oblast profesionálního nasazení. Firma Banyan připravila svou verzi síťového software Vines pro SCO Unix jako odpověď na síťový operační systém UNIXWARE.

(Podle Computergram International)

Tiskárna Compaq PageMarq 15 (podrobnější informace v minulém čísle SWN) je svým výkonem určena pro menší lokální sítě, od dvou do dvaceti PC.

HP uvedla levnější modely řady Vectra

Společnost HP v polovině září učinila zákazníkům nabídku vysoce výkonných levných osobních počítačů. HP uvedla na trh čtyři nové osobní počítače připravené pro okamžitý provoz v síťovém prostředí, počítače HP Vectra 486N.

Pan Eric Cador, ředitel marketingu divize osobních informačních systémů HP pro Evropu poznamenal: „Dnešní oznámení je založeno na nové strategii HP dodávat osobní počítače špičkových vlastností za ceny velice blízké cenám, za něž jiní výrobci prodávají základní verze osobních počítačů. Tato nová agresivní cenová politika podstatně sníží cenový rozdíl mezi HP a nabídkami neznačkových osobních počítačů. Cena již v podstatě nebude faktorem, který by byl hlavní pro rozhodování o koupi osobních počítačů - i zákazníci s omezeným rozpočtem si budou moci dovolit koupit osobní počítač nejvyšší kvality a vysoké funkčnosti od společnosti HP.

Počítače HP Vectra 486N byly konstruovány pro provoz v sítích a jejich instalace do sítí je velice jednoduchá, ať už se jedná o modely předkonfigurované s kartou rozhraní HP EtherTwist, která má 16 kB I/O vyrovnávací paměť, nebo o modely s kartou HP Token Ring ISA 16/4. Zaváděcí paměť ROM umožňuje počítačům zavedení operačního systému ze síťového serveru pod systémy Novell Netware, Microsoft LAN Manager, OS/2 IBM LAN Server, Banyan Vines nebo SCO UNIX. Počítače HP Vectra 486N byly plně testovány s většinou síťových operačních systémů a získaly pro provoz s nimi certifikáty. Navíc zaváděcí ROM paměť automaticky identifikuje pro snadnou konfigurační proceduru přítomnost karty Ethernet či Token Ring.

Počítače HP Vectra 486N mají zabudován víceúrovňový zabezpečovací systém umožňující uživatelům a správci systému mít úplnou kontrolu nad přístupem k informacím. Systém lze konfigurovat tak, že pro spuštění počítače, odemčení klávesnice a myši a přístupu k informaci o konfiguraci systému je třeba uvést uživatelské heslo. Nezávislé heslo systémového správce může omezit přístup k nastavení konfiguračních parametrů, disketovým jednotkám, modemům nebo tiskárnám. Tlačítkový zámek na čelním panelu počítače rovněž zabezpečuje při dočasném opuštění počítače klávesnici a vymaže obrazovku monitoru. Další možností je aktivovat tyto funkce automaticky vestavěným elektronickým časovým spínačem. Navíc, byl-li tento zámek jednou aktivován, lze počítač opětovně spustit pouze zadáním uživatelova hesla.

Konfigurační a testovací software a on-line nápověda k němu jsou vestavěny v ROM paměti. Testovací program automaticky při zapnutí počítače otestuje všechny komponenty a vydá zprávu o případných závadách. K urychlení konfiguračních procedur jsou všechny modely s pevným diskem již dodávány se zavedenými operačními systémy MS DOS 5.0 a Microsoft Windows 3.1 a rovněž s obslužným programem HP Dashboard umožňujícím zvlášť jednoduchou práci v prostředí Windows. Interaktivní nápověda umožňuje uživateli rychlou orientaci v tomto softwaru. Systémoví správci jistě ocení, že autodiagnostické schopnosti počítače HP Vectra 486N značně omezí a zjednoduší procedury vyhledávání případných poruch. Speciální program rovněž jmenovitě popisuje chyby při zavádění systému a navrhuje jejich řešení.

(HP Československo)

Haló, tady HALO ver. 2.0

Přední tvůrce kreativních softwarových aplikací, Media Cybernetics, Inc., ohlásila novou verzi produktu HALO Desktop Imager, která získala ocenění Editors' Choice časopisu PC Magazine. Tato „poněkud windows-ská" utilita nabízí zpracování malůvek (image processing), konverzi mezi jednotlivými grafickými formáty a špičkovou tiskovou kvalitu.

V nové verzi je kromě široké palety běžných nástrojů k dispozici i nově pojatý správce grafických souborů, plná podpora pro Kodak Photo CD, podpora standardu TWAIN, širší možnosti pro barevnou separaci a vylepšenou kompatibilitu s aplikacemi, využívajícími OLE technologii z Windows.

HALO Desktop Imager usnadňuje práci s grafikou v textových dokumentech ve všech ohledech, sejmutím grafiky počínaje a tiskem konče. Zbaví uživatele většiny komplikací, které mohou nastat, a že jich někdy není zrovna málo. Přitom jde nejen o produkt typu low-cost, neboli cenově přístupný, ale i vtipně řešící ochranu investice, neboť rozšiřuje možnosti stávajícího zařízení. Jakákoli (údajně) laserová tiskárna dokáže, bez jakýchkoli modifikací či úprav, s pomocí HALO vytisknout perfektní fotky v kvalitě vhodné k publikování.

Za cenu $169 lze tak zakoupit produkt (přímo u výrobce a vybraných prodejců), který poskytuje užitnou hodnotu jako běžné produkty v ceně $700.

Media Cybernerics (*1981) se specializuje na vývoj softwaru pro grafické aplikace jak pro konečné uživatele, tak i pro vývojáře.

-ios

Změna cenové politiky společnosti Lotus v oblasti tabulkových kalkulátorů v ČSFR

Brno 23.10.1992 - Společnost Lotus Development Corporation dnes u příležitosti výstavy INVEX oznámila prostřednictvím pana Mika Hynese, obchodního manažera pro ČSFR a Polsko, novou strategii cen pro tabulkové kalkulátory 1-2-3. Tento krok byl učiněn ve snaze vyjít vstříc požadavkům uživatelů na československém trhu. Produkty 1-2-3 byly rozděleny do třech kategorií podle druhu a možností programu, a podle stejného klíče byla těmto kategoriím přiřazena cena. Celkově došlo ke snížení cen přibližně o jednu třetinu. Tato cenová úprava se týká všech programů 1-2-3, které jsou upraveny pro střední a východní Evropu tak, aby umožňovaly zpracování textu v kódové stránce 852 v DOS systému a poradí si s českými znaky ve Windows. To jsou v podstatě všechny tabulkové kalkulátory Lotus, které jsou v současné době na československém trhu.

Celková úprava cen znamená, že spreadsheety 1-2-3 třídy 2.x se nyní budou prodávat za doporučenou cenu 3.590,- Kčs, u třídy 3.x to bude 8.790,- Kčs a u verze pro Windows pak 9.490,- Kčs.

(Lotus Development)

Adobe Systems ustavuje Macron hlavním distributorem

Brno, (22.října 1992) — Firma Macron, spol. s.r.o., oznámila na veletrhu Invex Computer v Brně, že jí byla firmou Adobe Systems Europe poskytnuta distribuční práva pro Československo na všechny produkty Adobe. Navíc Macron spolupracuje s Adobe na lokalizaci všech jejích produktů pro Apple Macintosh a standard PC včetně lokalizace nově uvedeného programu Adobe Illustrator 4.0 pro Windows. Adobe v současné době také vyvíjí sady písem pro středoevropské a východoevropské abecedy, které budou přidány k již existující velké knihovně písem Adobe.

Firma Adobe Systems, Inc., založená v roce 1982, se stala známou uvedením jazyka PostScript, kterým lze popsat stránku obsahující libovolné textové nebo grafické prvky. Tento jazyk se stal průmyslovým standardem pro tvorbu, ukládání a přenos dokumentů mezi různými počítačovými systémy a výstupními zařízeními. Adobe také vyvinula své vlastní aplikace pracující s tímto jazykem jako například Adobe Illustrator, Adobe Photoshop nebo známou pomůcku Adobe Type Manager (ATM). Adobe se také věnuje oblasti špičkových typografických písem ve formátu PostScript. Knihovna písem Adobe Type Library dnes obsahuje přes 1500 typů písem jak známých světových producentů písem, tak písem vyvinutých exkluzivně firmou Adobe. V současnosti existuje více jak 250 různých výstupních zařízení podporujících technologii PostScript a více než 5000 programových produktů využívá jejích možností.

(Macron, Praha)

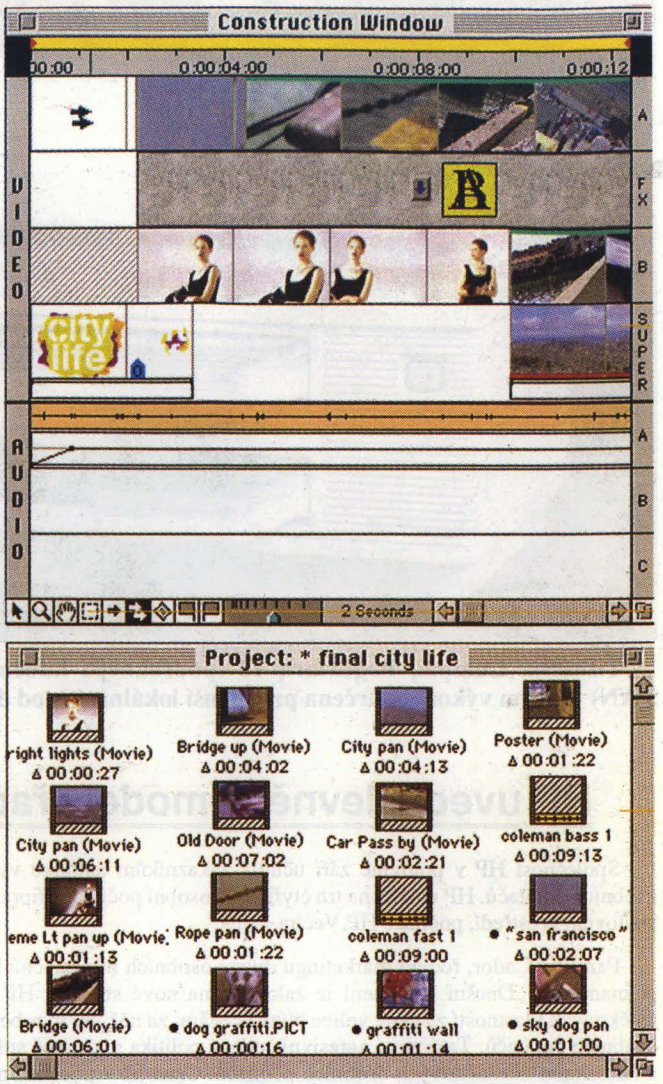

Zajímavá zajímavost

Ve výstavní síni Academia Na Perštýně, tedy mimo obvyklé honosné prostředí luxusních hotelů, mohli pozvaní a zájemci shlédnout ve dnech 2.11. a 3.11. výstavu produktů firmy BSC (Bohemian Software & Computers) z Prahy. Čtyři absolventi strojní fakulty založili před zhruba rokem firmu orientovanou na podporu malé a střední podnikatelské sféry. Bez velkého tápání došli k tomu, že pouhou dodávkou SW či HW dnes v konkurenci neobstojí a tak podnikatelům, kteří hodlají „computerizovat" svůj podnik, jsou oporou od samého počátku. Poradí s výběrem, dodají, instalují, zaškolí a nejen. to. Jsou sto podle dohody pravidelně docházet a kontrolovat a udržovat chod agend. Poskytují tedy služby jakéhosi správce systémů či supervizora. To mi připadá velmi rozumné, protože málokomu se vyplatí při pěti lidech platit odborníka na PC.

Stejně tak nenutí nikomu značkový HW ani SW. Uvědomili si, že ne každý ocení (často pochybnou) investici do „jména" výrobků a tak mohou vyhovět širokému záběru požadavků. Ani no-name produkty pak nejsou pro uživatele rizikové, protože BSC jim poskytuje nezbytný servis. Také software dodávají podle zákaznických požadavků na modifikace. Jako programové prostředí jim slouží PC FAND, nyní již ve verzi 3.0. Svoje vlastní produkty jsou tak stavěné, že jsou schopny kromě samostatné práce komunikovat i spolu navzájem, což evidentně zvyšuje efektivnost jejich využití.

Na výstavě měl premiéru univerzální kancelářský systém UNIKAP, který tvoří integrální systém pro vlastní moduly, ale i pro externí uživatelské aplikace. UNIKAP nabízí kromě správcovských funkcí, jako jsou nejrůznější nastavení přístupových práv pro jednotlivé skupiny uživatelů — zakázané činnosti se pak v nabídkách vůbec neobjevují (!) — i pokus zbavit uživatele otrocké práce se soubory. Jednotlivé soubory mohou být opatřeny komentáři, typem, způsobem práce atd., klasické úplné jméno pak vystupuje v roli doplňkové informace. Adresář firem, klasicky pojatý, lze zpracovávat výběrem ve dvou pracovních bankách, s nimiž lze provádět některé „množinové" operace (za účelem získání požadovaného konečného výběru) způsobem originálním a uživatelsky rozhodně přístupným.

Další moduly tvoří např. diář, korespondence, rezervační a prodejní systém INFO TOUR, PSČ agenda atd. Výše zmíněná spolupráce modulů se projevuje tak, že modul PSČ je přístupný nejen z UNIKAPu, ale z každého modulu z UNIKAPu vyvolaného. Odkudkoli je tedy přístup kamkoli. UNIKAP se dodává v uživatelské verzi (800,-) a programátorské verzi (cca 1.300,-), která představuje nástroj pro programování jednotlivých modulů. Samozřejmostí je integrované české prostředí. Podnikatelé, kteří propadli Windows, mohou UNIKAP spouštět jako dosovskou aplikaci, ti ostatní konec koncůtaky. Tím chci naznačit, že vše běží v textovém režimu.

V nabídce firmy je kromě standardních hardwarových položek pozornost věnována i plotterům ROLAND — maloformátovým i velkoformátovým, tepelným i vyřezávacím. Pro propagační účely bych doporučil plotter zvaný STIKA, který vypadá jako větší ruční scanner, ale je současně i vyřezávací plotter na samolepící fólie. Nasadíte jej na předlohu, přejedete, vložíte fólii a ŠTIKA (doporučuji změnu názvu) vyplivne vyřezaný nápis či obrázek. Nekupte to za 18.000,- Kčs.

-ios

Láska na první pohled aneb „čtyřka“ nastupuje

Před odchodem na tiskovou konferenci a předvedení nové tiskárny firmy Hewlett-Packard s názvem LaserJet 4 jsem v ranní rozespalosti znejistěl, kdeže vlastně místo konání — Rudolfinum —je (jakožto integrovaný Pražák si občas pletu Rudolfinum, Karolinum a Klementinum). Nahlédl jsem tedy spěšně do mapy Prahy v PC vydání, leč autoři zřejmě s tímto objektem mají podobné potíže, takže jsem jel pro jistotu do Domu umělců. A udělal jsem dobře. Byl jsem tam od rekonstrukce poprvé a tak musím konstatovat, že čtyři instalované tiskárny se v prostorném nádherném sále, vyplněném tiše hrající hudbou, vyjímaly velmi příjemně. Volba prostředí a uspořádání byla mimořádně úspěšná.

Tisková konference byla zahájena konzumací švédského ministolu, takže mnozí mohli konečně v klidu a bez rozptylování sledovat vystoupení pana J. Antonína, vedoucího skupiny personálních počítačů (má na starosti dealerskou síť HP u nás) a hosta z USA, pana E. Bombera. Jedinou slabinou (ale pořádnou) byl tradičně překladatel, takže i moje nevalná „far-from-to-be-perfect“ angličtina došla uznání.

Co tedy nový model přináší. Zcela novou technologii, která není pouze vylepšenou variantou z předchozích modelů. Proto taky HP neoznačuje model římskou číslicí, ale arabskou, aby tak tento rozdíl zdůraznil. Tiskárna má rozlišení 600 dpi, používá speciálního jemného toneru, který je sice o něco dražší, ale vydrží o polovinu déle. Vybavena je RISC procesorem i960/20 MHz, standardně 2 MB paměti (rozšiřitelné na 34 MB), vylepšeným jazykem HP PCL 5. Z vestavěných 45 (35 Intellifont a 10 True Type) je 25 v normě Latin 2. Dále tiskárna je schopna oboustranně komunikovat s PC (paralelní Bi-Tronics), má kartu JetDirect pro připojení do sítí. Rychlé tisky pod DOS, Windows a OS/2. Varianta 4M má standardně 6MB RAM, Adobe PostScript Level 2 a pracuje s počítači Macintosh nebo DOS, přepínání je automatické (cena cca o 15-20 tisíc vyšší).

Toto vše zajistí, že rychlost softwarové části je srovnatelná s rychlostí hardwarové, neboli zformátování a tisk většiny dokumentů proběhne v čase mechanického průchodu papíru tiskárnou. Tiskárna má konečně větší standardní zásobník na 250 listů. Velikost: o něco větší (vyšší) než „trojka“, rychlost: 8 stran/min, cena: srovnatelná s cenou LaserJet III. Taky proto zní hlavní slogan **kvalita tisku s rozlišením 600 dpi za cenu tiskáren s rozlišením 300 dpi.**

Po ukojení technicky orientovaných čtenářů se mohu vrátit k otázce, která mě zajímala. Tou je ona prakticky stejná cena. Věc se má tak, že se míní cena, za kterou tiskárnu kupují od firmy dealeři. Co se s ní pak stane, je už ve hvězdách. Přítomný dealer uvedl cenu „trojky“ cca 59.000,-, „čtverky“ cca 64.000,- Kčs. Rozdíl právě tak pokryje větší standardní paměť u nového modelu. Dodací lhůta bude cca 4-6 týdnů a můžeme být tedy zvědaví. Současně s výrobou „4“ končí totiž výroba "III" a protože se blíží konec roku, kdy nastává hlad i po tiskárnách, nechejme se překvapit. Jinak padlo nekompromisní slovo o tom, že dealeři jsou povinni mít sklad a koupě pár kousků musí tedy proběhnout ve stylu „cach and carry“.

Poté následoval přesun do koncertního kinosálu, kde po krátkém úvodu spatřili přítomní dokonalý reklamní videofilm ve stylu filmů Neobvyklá setkání třetího druhu, Terminátor, Indiana Jones a dalších. Film byl dabován (žádný rychlodabing či one-man dabing!) a líčil pátrání po neznámém hostu z hvězd a jeho prozkoumání. Tím hostem nebyl nikdo jiný než tiskárna HP LaserJet 4. Královsky jsem se bavil (v dobrém slova smyslu), video bylo nenásilně sugestivní a řemeslně dokonalé — profesionální stejně jako tiskárna. Kdybych neviděl, jak z ní „vylejzá“ papír s fotografií pihovatého chlapce, jejíž kvalita byla — jak říkají právníci — nepochybná, považoval bych ji za připravený reklamní trik.

Pak už jen zbývalo na přání pořádajících přesunout se do přilehlého salónku na hodokvas, který nejen obsahem, ale zejména kultivovaností číšníků příjemně ladil s celkovým dojmem z krásného prostředí a nenásilně prezentované kvalitě. Se sklenicí šampaňského v ruce jsem spolu s ostatními bloumal od stolu k tiskárně a zpět, kochal se hudbou, sálem a tiskárnou a umínil si, že do svých hodnocení zahrnu i zaměstnance (kyně) prezentujících se firem. Tento nápad mi byl bohužel v redakci rozmluven (prý: nepochválené by se urazily), nicméně ještě na výstavě jsem s jednou příjemnou bytostí dohodl zapůjčení tiskárny za účelem testování. Vsadím se, že nezávislé dojmy recenzenta budou velice dobře korespondovat s mými závislými.

-ios

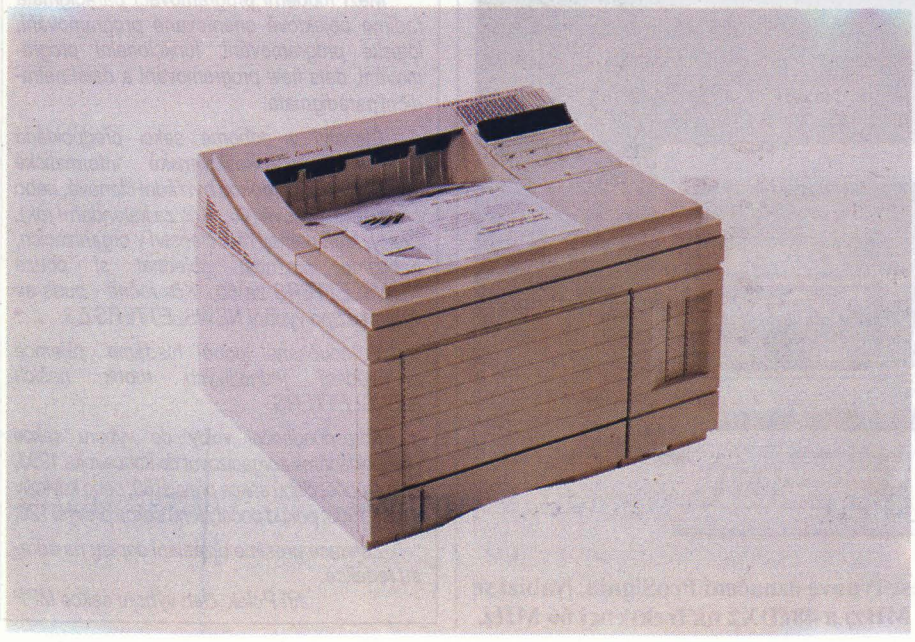

Lotus představuje cc:Mail pro UNIX

Staines, UK, 23.září 1992 — Lotus Development Corp. dnes představil program cc:Mail pro UNIX. Program cc:Mail byl implementován do grafického uživatelského prostředí OPEN LOOK, přičemž byla vestavěna podpora pro elektronické poštovní systémy používající Simple Mail Transfer Protocol (SMTP). cc:Mail pro UNIX poskytuje stejné funkce jako ostatní verze tohoto programu, a zároveň je vlastně standardem pro UNIX. Uživatelé pošty cc:Mail v prostředí UNIX mohou průhledně komunikovat s ostatními uživateli tohoto ve světě nejpopulárnějšího systému v prostředí DOS, WINDOWS, OS/2 a Macintosh.

cc:Mail pro UNIX se provozuje na stanicích SunSPARC. Umožňuje uživatelům vytvářet multimediální zprávy, přenášet soubory v prostředí UNIX a sdílet je s ostatními uživateli cc:Mail bez ohledu na platformu, na které pracují. Zprávové soubory programu cc:Mail mohou být uloženy na jakémkoliv souborovém serveru, který je dostupný ze stanice SunSPARC pomocí Network File System (NFS).

David Peacock, Product Manager for Communications Products, řekl: „Naší nabídkou suity programů cc:Mail, které spolupracují na všech platformách včetně DOS, OS/2, Macintosh, Windows a nyní i UNIX, opět demonstrujeme naše pochopení pro potřebu globální propojitelnosti. Tato nabídka umožňuje uživatelům přístup k jejich poštovní schránce z jakékoliv pracovní stanice na síti. cc:Mail pro UNIX dále demonstruje odhodlání společnosti Lotus dále pracovat na rozšiřování souboru produktů pro po celém světě se zvyšující počet uživatelů systému UNIX.“

Myslíme si, že program Lotus cc:Mail drží dobře krok s dnešní potřebou komunikace mezi diverzifikovanými systémy," řekl Bruce Golden, ředitel oddělení pro vývoj komerčního trhu ve společnosti Sun Microsystems Inc. „Lotus tímto produktem dává uživatelům systémů Sun důležitou možnost zvýšení jejich produktivity a efektivity práce.“

(Lotus Development)

WYSE pokračuje v expanzi na unixový trh

Dokazují to tři další modely, kterými WYSE rozšiřuje svou nabídku víceuživatelských systémů pod UNIXem. Model 740MP ze série 7000i nabízí kromě řady novinek i multiprocesorový režim, model 960MP (nyní využívá i486DX2-50) představuje tč. nejvýkonnější multiprocesorový stroj řady 9000i a jednoprocesový model 645 ze série 6000i.

Tím se dostala firma šíří své nabídky mezi špičku v oblasti víceuživatelských systémů založených na procesorech Intel. Oba stroje 740MP a 960MP vycházejí z architektury pravého symetrického multiprocesingu (TSMP), která zajišťuje lineární přírůstek výkonu. To jednak dobře ladí s nyní propagovanou „ochranou investic" (výkon se lineárně zvýší přidáním nových procesorů ke stávajícím). TSMP umožní zvýšit počet uživatelů i aplikací a tak systém roste s požadavky uživatele. Představme blíže jednotlivé modely.

Model 740MP série 7000i byl, jak jsme již uvedli, vybrán společností Microsoft jako vývojová a testovací platforma pro multiprocesorovou verzi Windows NT. Sci-fi příznivci A. C. Clarka budou aktivitami WYSE & Microsoft jistě potěšeni, neboť z jejich spolupráce vzejde vbrzku bájný HAL (viz Odysea 2001), i když v poněkud jiné podobě. Nepůjde o přehnaně pečlivý a inteligentní počítač (zaplaťpánbu) , ale o Hardware Abstraction Layer, tedy jakési abstraktní hardwarové rozhraní zajišťující, že všechny produkty série 7000i budou plně (další sliby-chyby?) kompatibilní se všemi stroji provozující Windows.

Model 740MP podporuje 64 až 175 uživatelů, lze jej osadit až třemi i486/33 s finálním výkonem 80 MIPS. Zmíněné novoty jsou například Error Detection and Correction Memory schopná opravit jedno a dvoubitové chyby, možnost diagnostiky vzdálených počítačů, zlepšený komunikační síťový interface. Standardně je vystrojen 420 MB diskem a 320/525 MB páskovou jednotkou, 256 KB cache pro každý procesor, 16 MB RAM (max. 384 MB), SCSI rozhraní a 9 EISA slotů. To vše mu umožňuje rychlý on-line přístup na mohutné databáze a předurčuje ho pro použití na místě vysoce výkonných serverů.

Model 960MP je osazen procesory i486DX2/50, které dosahují o 70% většího výkonu než jejich předchůdci. Jeden až osm spřažených procesorů dává tomuto obříkovi výkon až 320 MIPS a spolu s 16-384 MB RAM pak není divu, že on-line transakce, využívání databází, komunikace a vývoj může pohodlně provádět až 400 spokojených uživatelů (až 6 transakcí je zpracováno současně). Standardní síťová podpora zahrnuje TCP/IP a Ethernet/Thinnet, volitelně VME bus pro speciální aplikace. Hardwarově je tento model dovybaven stejně jako předchozí a má vysoce výkonný SCSI řadič až pro 14 zařízení. Oba stroje pracují pod TSMP verzí UNIXu (UNIX System V Release 4.2).

Jednoprocesový model 645 ze série 6000i je určen pro menší firmy a vývojová pracoviště, přesto obslouží 16 až 64 uživatelů. Osazen je i486/33 MHz, sběrnicí EISA, standardně 8 MB RAM (rozšiřitelný na 192 MB). Pevný disk a pásková jednotka je shodná s výbavou jeho přerostlých sourozenců.

Ceny jsou typicky, jak se dnes říká, agresivní (doufám, že tento moderní slogan nemá na mysli uživatele, který musí tyto ceny platit): 740MP pořídíte od 38.980 DEM, 960MP od 84.980 DEM a „prcka" 645 již za 13.880 DEM. Za tuto cenu je dostanete sice jen s jednou CPU, ale zato okamžitě.

Pro úplnost: WYSE Technology (*1981) je nezávislý výrobce terminálů a víceuživatelských systémů na bázi UNIX. Kromě toho se nevyhýbá ani PC/IBM. Produkci šíří výhradně nepřímo přes VAR a OEM. Majitelem je skupina taiwanských investorů, ke kterým patří většina významných čínských společností. Vida.

-ios

Nová řada serverů značky Compaq nese typové označení ProSignia. Nabízí se ve dvou odlišných konfiguracích: 486 (33 MHz) a 486DX2 na frekvenci 66 MHz.

Neelem uvádí disky Quantum

Již téměř rok upevňuje svou pozici na čs.trhu firma Neelem Technologies, která je afilací francouzské firmy E.F.D.C.I. a od samého začátku svého působení v ČSFR se orientuje na dodávky komponentů značkové výpočetní techniky vysoké kvality.

Neelem technologies je autorizovaným distributorem pevných disků Quantum a dealerem disků Mikropolis a streamerů Colorado. Pevné disky Quantum naleznete v počítačích takových špičkových firem jako jsou například Olivetti, Compaq, IBM nebo Apple. Dnes už i řada čs. firem montujících počítače začíná tyto disky upřednostňovat před jinými značkami. Sortiment disků Quantum je velmi rozmanitý - od disků vysoké kapacity (42 MB až 1,2 GB) až po extrémně odolné výměnné disky snášející šok až 150 g. O kvalitě svědčí nejen několikaletá záruka a střední doba mezi poruchami od 100 tisíc hodin výše, ale i obliba u takových zákazníků jakými jsou např. FBI, CIA a NASA.

Firma Neelem Technologies se chce věnovat i sponzorské činnosti, proto by ráda darovala disky Quantum či streamery Colorado některým organizacím, a to zejména médiím a pracovištím z těchto rezortů: obrana, vnitro, zdravotnictví, školství a kultura.

Oznámení — Moderní programovací paradigmata

Vážení přátelé, dámy a pánové,

dovolujeme si vám tímto oznámit, že začala pracovat odborná sekce Československé informatické společnosti, která si klade za cíl sdružovat zájemce o moderní programovací paradigmata. Domníváme se, že je vhodné podpořit výměnu informací, organizovat společná setkání a vydávat občasník MPP NEWSLETTERS.

Mezi moderní programovací paradigmata řadíme objektově orientované programování, logické programování, funkcionální programování, data-flow programování a další netradiční paradigmata.

Členství v odborné sekci předpokládá členství v Československé informatické společnosti, kde mohou být řádní členové, nebo přidružení členové (60,- Kčs za kalendářní rok). Pro ty, kteří nemají rádi členství v organizacích, nabízíme možnost objednat si pouze NEWSLETTERS za 60,- Kčs ročně - bude se vybírat až po vydání NEWSLETTERS č.3.

V současné době hledáme zájemce o vedení jednotlivých rubrik našich NEWSLETTERS.

Korespondenční volby do výboru sekce předpokládáme zorganizovat do konce roku 1993, pokud počet členů sekce převýší 60, nebo kdykoliv v roce 1993, pokud počet členů sekce převýší 120.

Zájemce prosíme o zaslání dopisu na adresu redakce.

Jiří Polák, člen výboru sekce MPP

Černě i barevně s jedinou tiskárnou HP

Společnost Hewlett-Packard představila první cenově dostupné tiskárny tisknoucí na obyčejný papír laserovou kvalitou tisku, které mohou současně tisknout černě i barevně: tiskárnu HP DeskJet 550C pro osobní počítače třídy PC a HP DeskWriter 550C pro počítače Macintosh.

Nové tiskárny se snáze používají a nabízejí více fontů a lepší možnosti manipulace s papírem než tiskárny HP DeskJet 500C a HP DeskWriter C. Mají rozlišení 300 dpi při černobílém a barevném tisku, textový a grafický režim a používají tepelnou tryskovou technologii vyvinutou společností HP.

Obě tiskárny jsou na trhu dostupné od 1.11.1992. Počínaje 5. říjnem společnost HP rovněž snížila cenu tiskáren HP DeskJet 500C a HP DeskWriter C. Na všechny tyto tiskárny se poskytuje tříletá záruční doba, což je v oblasti počítačové techniky výjimka.

Hlavní předností nových tiskáren je lepší kvalita dokumentů. Uživatelé mohou na téže tiskové stránce současně tisknout černě i barevně, jelikož v tiskárně jsou současně nasazeny dvě tiskové patrony - jedna s černým inkoustem, jedna s barevnými. Tato konstrukce se dvěma pracovními patronami rovněž znamená, že tisk smíšených (tisk a grafika) a barevných grafických stránek je až čtyřikrát rychlejší než u tiskáren HP DeskJet 500C a HP DeskWriter C. Rychlost tisku v textovém režimu je u obou tiskáren 3 strany za minutu. Celobarevná stránka je vytištěna za 4 až 7 minut, v závislosti na typu software a hustotě krytí.

V prostředí operačního systému DOS má tiskárna HP DeskJet 550C dvě nové typové sady - Univers ve vertikální orientaci a Letter Gothic v horizontální orientaci a několik nových velikostí písma CG Times ve vertikální orientaci a Courier v obou orientacích, což dohromady znamená šest různých typových sad písem. Každá typová sada může být tištěna normálně, tučně, kurzívou a tučnou kurzívou v mnoha velikostech.

Pro uživatele Windows se tiskárna HP DeskJet 550C dodává s ovladači pro Microsoft Windows 3.1/3.0, který podporuje škálovatelné fonty. Ovladače podporují 13 škálovatelných fontů u Windows 3.0 (CG Times, Univers a Courier v normálním i tučném tisku a v kurzivě a tučné kurzivě, navíc pak sada Symbol), u Windows 3.1 jsou navíc k 13 výše zmíněným škálovatelným fontům podporovány řezy písem TrueType. Nová tiskárna je kompatibilní s každou z fontových kazet z knihovny HP a se všemi soft fonty pro řadu tiskáren HP DeskJet.

Pro uživatele počítačů Macintosh má tiskárna HP DeskWriter 550C týchž 35 škálovatelných fontů, které mají tiskárny Apple LaserWriter NT a NTR. Tiskárna se dodává s ovladačem QuickDraw, který používá technologii škálováni fontů Intellifont k vytváření fontů libovolné velikosti až do velikosti 250 bodů.

HYPERTEXT PRO KAŽDÉHO
HYPERTEXT PRO KAŽDÉ PC
TEXTANT
SPOLEHLIVÝ PRŮVODCE MOŘEM TEXTU
POUŽITÍ:
ELEKTRONICKÉ PŘÍRUČKY
DOKUMENTACE
TECHNICKÉ PROJEKTY
UČEBNÍ TEXTY
NABÍDKOVÉ KATALOGY
TURBOCONSULT S.R.O.
BOTANICKÁ 56
656 32 BRNO
TEL.: (05) 75 12 58
FAX: (05) 75 62 58
KŘIŠŤÁLOVÝ DISK
INVEX '92
TEXTANT

Progress: Cenný dar pro VŠE

Ve středu 18.11. přijel do Prahy viceprezident pro mezinárodní operace společnosti Progress Software Corporation (Bedford, Mass., USA), pan David P. Vesty. Jeho návštěva byla sice krátká, zato však pro naše hospodářství velice významná. Na základě předcházejících jednání předal pan Vesty do rukou rektora Vysoké školy ekonomické v Praze dar firmy Progress Software, jehož cena se na našem trhu pohybuje těsně nad 1 milión korun: rozsáhlou konfiguraci oblíbeného aplikačního vývojového prostředí PROGRESS.

Není to první akce svého druhu, kterou společnost Progress Software spolu s firmou PragoData na trhu software podniká. Již dlouho realizovaný program speciálních podmínek pro naše školy vedl některé university k nákupu Progressu — špičkového, velmi oblíbeného prostředí pro vývoj moderních aplikací. A právě VŠE v Praze je ve využívání tohoto systému nejdále. Také proto právě sem směřoval tento první rozsáhlý dar svého druhu.

Slavnostnímu předání byli kromě pana Vestyho přítomni i ostatní akademičtí funkcionáři školy, zástupci naší společnosti, vybraní studenti a zástupci tisku. Po slavnostním předání daru přednesl pan Vesty k zúčastněnému publiku přednášku na téma: „Trendy vývoje software ve světě". Po skončení přednášky, která trvala méně než 2 hodiny, byl prostor pro diskusi.

Pan Vesty využíval svůj čas V Praze skutečně naplno. V dopoledních hodinách probíhaly intenzivní rozhovory se zástupci dalších českých i slovenských universit. Vzhledem k oblibě, jakou PROGRESS jako produkt u nás již má, rozhodla společnost Progress Software plně podpořit jeho výuku v Československu. Dopolední jednání pana Vestyho pravděpodobně vyústila v podrobný návrh podpory dalších univerzit; takové, jakou je právě dar VŠE.

Co dodat? Jen jediné. Po nedávné návštěvě pana prezidenta společnosti Progress Software pana Alsopa a nynější velkorysé pomoci jeho firmy Československu je vidět, že i přes současné státoprávní problémy zůstává toto teritorium důležitým prvkem ve strategii velkých světových firem. A to je dobré konstatování.

(Libor Malý, PragoData)

K dispozici jsou typové sady Times Roman, Helvetica, Courier, Symbol, ITC Avante Garde Gothic, New Century Schoolbook, Helvetica, Palatino, ITC Zapf Chancery a ITC Zapf Dingbats. Tyto všechny sady lze tisknout normálně, tučně, kurzívou, tučnou kurzívou, obrysově, stínovaně a podtrženě.

Standardní fonty tiskárny HP DeskWriter 550C rovněž zahrnují sedm typových sad tiskáren HP DeskWriter a HP DeskWriter C, které se standardně dodávají ve čtyřech řezech.

Uživatelé tiskáren HP DeskJet 550C a HP DeskWriter 550C mohou tisknout své dokumenty prakticky všemi barvami, jejich odstíny a tóny. Tiskárny dokáží vytvořit více než 16 miliónů barev (v závislosti na použitém softwaru) rozstřikem barevných inkoustů z barevné tiskárnové patrony - modrého, fialového a žlutého.

Obě tiskárny mají speciální systém vyvinutý HP, který v jednom kroku optimalizuje barvy tiskového výstupu tak, aby souhlasily s obrázkem na monitoru. Tato vlastnost je implementována pomocí ovladačů, které se dodávají spolu s tiskárnami (Windows 3.0 a 3.1 u tiskárny HP DeskJet 550C a QuickDraw u tiskárny HP DeskWriter 550C).

Uživatelé operačního systému DOS mohou tisknout barevně ze známých softwarových aplikací, jako jsou wordprocesory, tabulkové procesory a integrované softwarové balíky. U tiskárny HP DeskJet 550C je zahrnuta i nová vlastnost - vestavěná podpora pro barevný ASCII text. Barvy podporované v režimu DOS jsou červená, zelená, modrá, světle modrá, fialová, žlutá a černá.

(HP Československo)

Možnosti'92 pokračují i po Invexu

Projekt sdružení Možnosti'92 vznikl na základě společné snahy firem Expert&Partner, D-data, HSW pro, SoNet, StecoData, SYSCOM, Themos a Eurotel představit československé veřejnosti nejmodernější technologie v oblasti komunikací a výpočetní techniky.

Toto sdružení se poprvé prezentovalo na výstavě INVEX COMPUTER'92. Celé elektronické řešení expozice Možnosti'92 bylo pojato velkoryse vzhledem k ploše přízemí pavilonu C v Brně. Záměrem bylo ukázat nejen propojení různých světů počítačových sítí, ale představit i některé síťové aplikace. Tyto konkrétně využívají jak prostředky lokální (LAN), tak i dálkové komunikace (WAN).

Spojením potenciálu jednotlivých účastníků projektu vzniká možnost řešit společnými silami rozsáhlejší projekty na klíč na základě využití nejnovějších technologických trendů.

(Syscom, Praha)

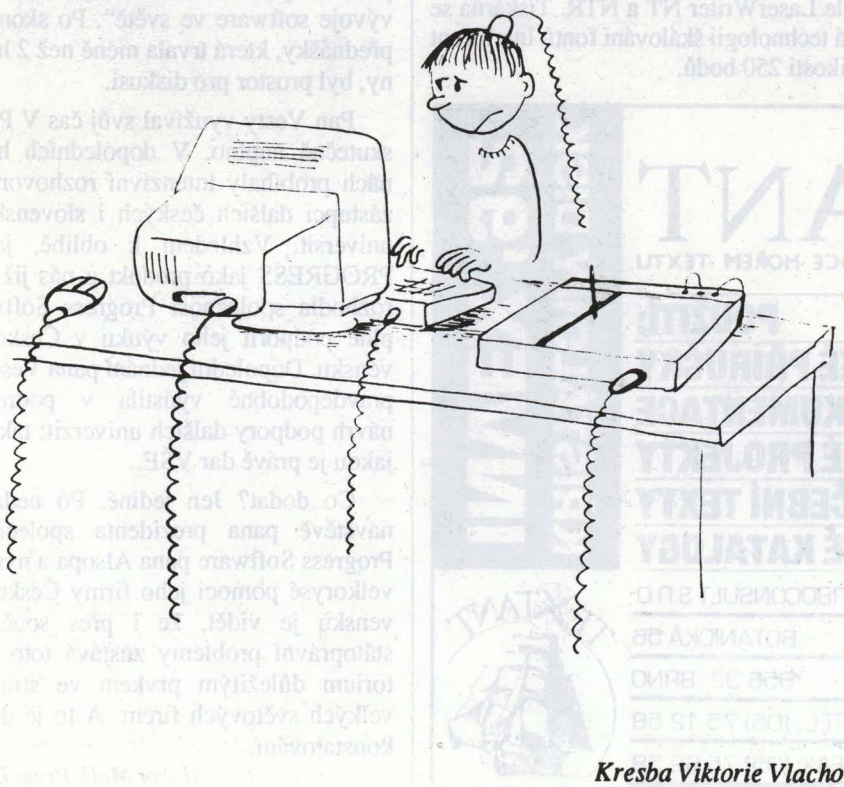

Kresba Viktorie Vlachová

SWS Software - první československý Novell PDP Partner

17.11.1992 navštívil firmu SWS Software s.r.o. pan Brian McCalley (Program Manager for Developer Relation z firmy Novell) a pánové Christopher Hackett a Jacek Pacholczyk z Novell GmbH v Düsseldorfu.

Účelem této návštěvy byla autorizace SWS Software jako „Novell Professional Developers' Program Partner" (PDP Partner) pro Československo. Jedná se o první autorizaci československé firmy. Při obsáhlé diskusi ocenili zástupci firmy Novell úroveň technické podpory, kterou SWS Software poskytuje produktům firmy Novell, i bohaté marketingové zkušenosti československé firmy. Při té příležitosti bylo projednáno znění smlouvy, která umožňuje československým programátorům přístup k nejnovějším programovým prostředkům pro tvorbu síťových aplikací, vyvinutých firmou Novell. Podpis smlouvy proběhne v nejbližších dnech.

SWS Software bude nyní registrovat československé programátory síťových aplikací, členy programu PDP. Může se jím stát každý programátor, který v současné době vyvíjí nebo plánuje vyvinout aplikaci využívající síťové služby (tzv. NetWare-Aware aplikace). Do programu nejsou zahrnuty aplikace, které v síti NetWare pouze pracují.

Všichni členové PDP mají stejná práva přístupu k vývojovým prostředkům a technické podpoře a rovněž mají možnost zakoupit operační systémy NetWare 2.x, 3.x, 4.x, NetWare for Macintosh, NetWare NFS, NetWare FTAM nebo NetWare Runtime pro maximální počet uživatelů ve formě roční licence pro vývoj NetWare-Aware produktu za výrazně sníženou cenu kolem 17.000 Kčs (cca 5-15% ceny produktu). Dále mohou získat roční licenci na komunikační produkty (NetWare for SAA 16-Session, NetWare 3270 LAN Workstation pro DOS, pro Windows nebo pro Macintosh, NetWare Access Server, NACS 16-port) za cenu okolo 7.500 Kčs.

Prostřednictvím členství v PDP programu lze zakoupit následující vývojové prostředky: Btrieve v6.0 Developer's Supplement, LAN WorkPlace for DOS Toolkit, LAN WorkPlace for Mac Toolkit, LAN WorkPlace for OS/2 Toolkit, MacIPX Software Developer's KIT, NASI:Programmer Reference Manual, NetWare AppleTalk Interface for NLMs, Network C for NLMs, NetWare C Interface for Macintosh, NetWare Client SDK, NetWare for SAA LU6.2 Tools, NetWare Management System - Windows, NetWare Network Management Toolkit, NetWare SMF v71 Developer's Kit, NetWare 3270 Tools, Netware TIRPC for DOS and NLMs, NLM SDK for NetWare v4.0, Palm DOS SDK.

Na všechny uvedené produkty jsou automaticky bezplatně poskytovány všechny jejich aktualizace. Členům PDP bude rovněž zdarma zasílán časopis Professional Development Series BULLETS a zpravodaj Novell Research's NetWare Application Notes.

Na závěr úterního jednání vyjádřily obě strany přesvědčení, že zvýšená pozornost, kterou firma Novell prostřednictvím SWS Software jako PDP partnera věnuje programátorům síťového software, přinese v budoucnu výsledky ve formě kvalitních českých a slovenských aplikací pro sítě NetWare.

(SWS Software)

Apple je číslo jedna v prodeji osobních počítačů

Praha, 18.11.1992 — Apple předstihl IBM, největšího světového počítačového giganta, v prodeji osobních počítačů a obsadil tak první příčku světového žebříčku.

Podle údajů převzatých ze čtvrtletního informačního bulletinu společnosti International Data Corporation (IDC) je zřejmé, že Apple ve třetím čtvrtletí sesadil svého velkého soupeře z trůnu určeného pro firmu, která vyrábí a prodává nejvíce osobních počítačů na světě. Podle výsledků prodeje od začátku roku až do současnosti se Apple stal v celosvětovém měřítku vedoucí firmou v oblasti osobních počítačů.

„Firma IBM vyrobila a prodala v prvním čtvrtletí tohoto roku více osobních počítačů než Apple (684.000 oproti 583.000 kusům). Ve druhém čtvrtletí se pořadí obrátilo (IBM: 581.000, Apple: 667.000 kusů), ale celkové počty za první pololetí stále hovořily mírně ve prospěch IBM.

Ve třetím čtvrtletí nastal zásadní obrat. Výsledky firmy Apple výrazně překročily počty u IBM (Apple: 785.000, IBM: 589.000 kusů). Pokud jde o kumulativní počty ke konci října 1992, Apple je se svými 2.035.000 prodanými počítači na prvním místě před IBM (1.854.000 osobních počítačů)," píší autoři článku Kimball Brown a Richard Zwetschkenbaum v informačním bulletinu IDC a dále pokračují: „Pro IBM vždy existuje možnost výrazně zvýšit počty prodaných kusů v posledním čtvrtletí letošního roku, ale IDC nepředpokládá tuto eventualitu, protože vývoj čísel vyjadřujících úspěšnost prodeje se po celý rok u těchto dvou firem ubíral zcela opačným směrem. IDC nyní odhaduje, že po srovnání 2. a 3. čtvrtletí loňského a letošního roku poklesly počty prodeje u IBM o 10% a 11%, zatímco u Apple stouply o 14% ve 2. a o 29% ve 3. čtvrtletí."

„V posledním čtvrtletí očekáváme zvýšení zájmu zákazníků o osobní počítače IBM díky novinkám typu PS/2, PS/1, PS/ValuePoint a ThinkPads. Pokud by však IBM chtěla zopakovat svůj prodejní úspěch ze 4. čtvrtletí roku 1991 (tehdy se prodalo 1 015 000 počítačů), musela by nyní docílit nárůstu prodeje oproti 3. čtvrtletí 1992 až o 72% (!), což je silně nepravděpodobné. Pokud by se tak stalo, IBM by za celý rok 1992 prodala okolo 2,87 miliónu osobních počítačů. K dosažení stejného počtu (tedy 2,87 miliónu) by to ve 4. čtvrtletí 1992 pro Apple znamenalo nárůst pouhých 6% oproti 3. čtvrtletí nebo zvýšení o 18% oproti 4. čtvrtletí 1991. Věříme, že díky úspěšné řadě přenosných počítačů Macintosh Powerbook, novému systému Macintosh Duo a komerčně zaměřené řadě Performa si Apple snadno udrží vedoucí postavení do konce roku 1992."

(Ivan Seyček, TIS Apple Computer Praha)

Tandy GRiD Convertible — překvapivá kombinace

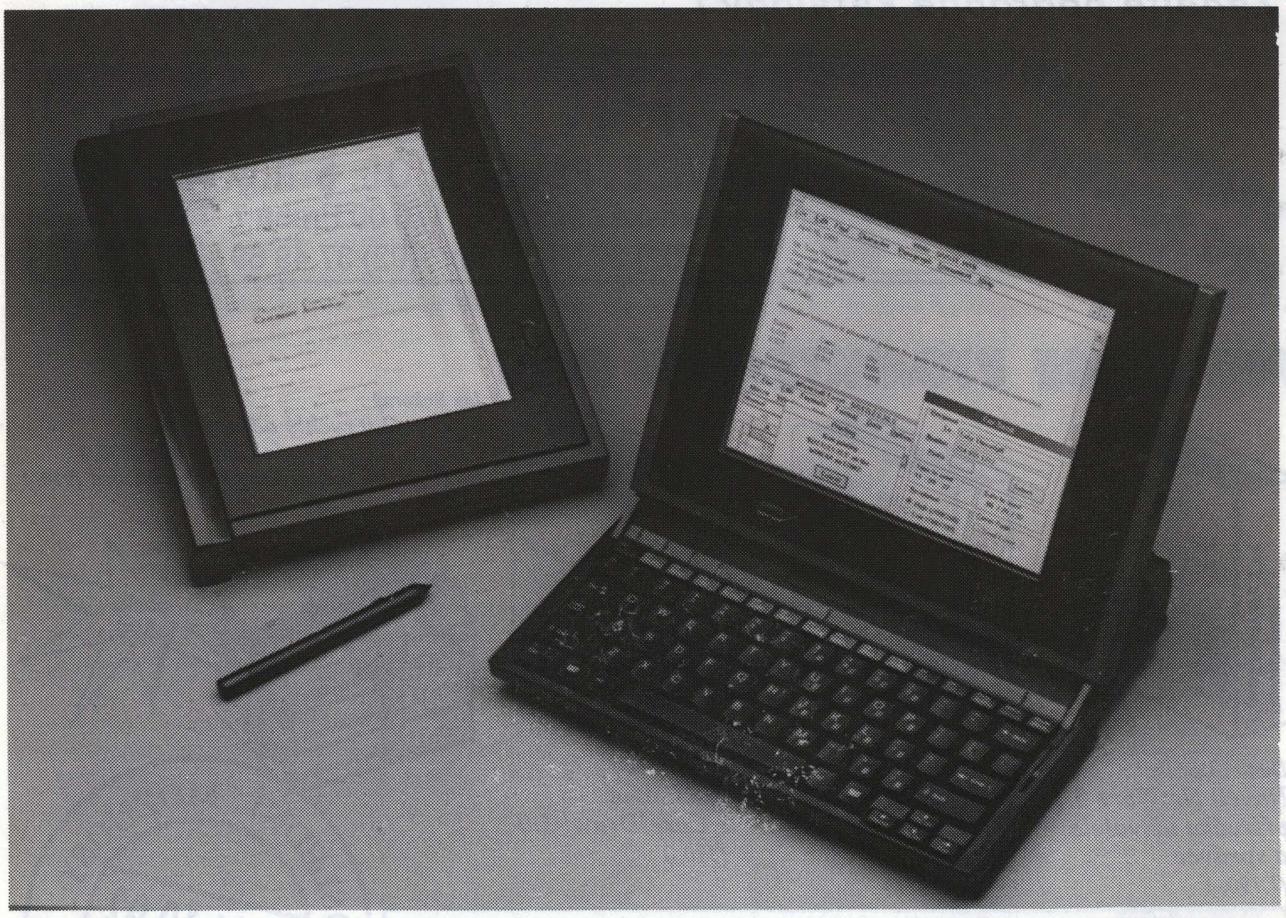

Britská firma Tandy GRiD Systems uvedla 16. listopadu na trh velmi zajímavou novinku: kombinaci klasického notebooku s počítačem řízeným světelným perem. Poskytuje tedy současně výhody obou těchto systémů. Počítač se dodává společně se systémem MS-DOS 5.0 a s Microsoft Windows for Pen Computing. Bill Gates, předseda správní rady Microsoftu, k tomu poznamenal: „GRiD vytvořil nejpřístupnější notebook dneška tím, že beze zbytku propojil perem řízené PC s plnohodnotným notebookem. Tento systém přivede počítače se světelným perem do hlavního proudu hardware a současně změní jeho směr." Spolu s panem Gatesem i my budeme pozorně sledovat osudy této velice zajímavé technické novinky.

SPECIÁLNÍ ZIMNÍ NABÍDKA :

KOMPLETNÍ SORTIMENT PROCOM TECHNOLOGY

SCSI EXTERNÍ HARDDISK
4 GBYTE, 11 MS

373.050,-

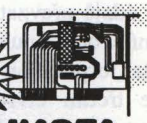

1.490,-
ZVUKOVÁ KARTA
(STANDARD ADLIB)

SCSI EXTERNÍ MECHANIKA
MAZATELNÉHO OPTICKÉHO
DISKU 650 MBYTE

99.000,-

SCSI INTERNÍ MECHANIKA
MAZATELNÉHO OPTICKÉHO
DISKU 21 MBYTE

12.750,-

9.425,-
INTERNÍ MECHANIKA
CD-ROM CM 205

Dodáme Vám i jiné zajímavé zboží !
Žádejte podrobné katalogy !

VÝHODNÉ CENY PRO DEALERY !

OPTOMEDIA
DIVIZE PLUS SPOL. S R.O.
Letenské náměstí 5, 170 00 Praha 7
tel.: (02) 37 54 69, fax : (02) 37 49 69

PROCOM TECHNOLOGY
AUTHORIZED DISTRIBUTOR

PUBLIKACE VYDAVATELSTVÍ PLUS

Daniel Dočekal :
Novell NetWare 3.11 příručka uživatele a správce
(1.190,-)

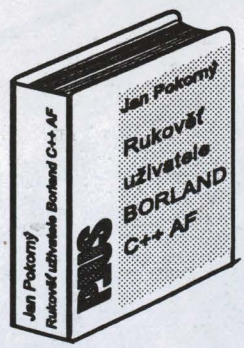

Jan Pokorný :
Rukověť uživatele Borland C++ AF
(590,-)

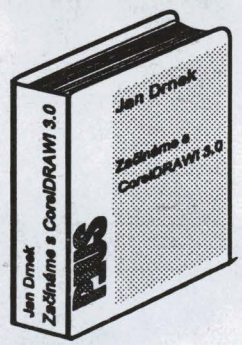

Jan Drnek :
Začínáme s CorelDraw! 3.0
(210,-)

Jan Pokorný :
***FoxPro 2.0 rychlé odkazy** (190,-)*
***FoxPro 2.0 průvodce uživatele** (950,-)*
***FoxPro 2.0 průvodce programátora** (950,-)*

POSLEDNÍ MOŽNOST
do 31.12.92
NÁKUPU BEZ DANĚ

PLUS

PLUS s.r.o., Jirečkova 15,
170 00 PRAHA 7
tel.: (02) 37 57 33
fax.: (02) 37 07 51

Esther Dyson's East-West High-Tech Forum, tentokrát v Praze

Mosty přes oceán

Jan Mühlfeit

„Making Markets Work" je tak výstižný název, že jej určitě není třeba lokalizovat. Tato tři slova charakterizují pravděpodobně nejlépe celý souhrn problémů, s nimiž se potýká velmi dynamické odvětví průmyslu informačních technologií ve střední a východní Evropě. A právě tato tři slova se stala mottem 3. mezinárodní konference East-West High-Tech Forum o informačních technologiích, konané uprostřed letošního října v pražském hotelu Forum. Praha se takto stala po Budapešti a Varšavě, kde konference proběhly v předchozích dvou letech, místem, kde si na čtyři dny dali dostaveníčko zástupci firem ze 17 zemí. Z Československa zde bylo zastoupeno celkem 23 firem.

Myšlenka setkání *na nejvyšší úrovni* mezi představiteli firem z Východu a Západu se zrodila během cest jedné z nejvýznamnějších amerických novinářek v oblasti IT, paní Esther Dyson do zemí bývalého východního bloku. Esther mi při jednom z našich setkání řekla: „Víš, to co jsem tady ve východní Evropě při prvních kontaktech nalezla, bylo velké nadšení a zápal pro věc. To, co chybělo, byly kontakty lidí na západní počítačový svět." Esther je skvělá novinářka; a to, co dokázala udělat pro počítačový svět ve vztazích Východ-Západ, je srovnatelné s tím, co učinili v politice pánové Reagan a Gorbačov. Pokud by se udělovala Nobelova cena v této oblasti, nevěřím v jiného kandidáta.

Fórum je to správné slovo. Lidé na konferenci, i když sedí v publiku, nemají pocit zástupce hnutí nezúčastněných. Je to díky profesionálním moderátorským schopnostem Esther (mimochodem, oslovovala zhruba 150 účastníků pouze křestními jmény). Využívá přitom znalost trhu IT a její postavení v počítačové komunitě jí umožňuje dávat otázky na tělo bez ohledu na to, zda ta či ona firma hraje zatím pouze národní ligu nebo patří do světové extraligy. Ze všech účastníků se tak vlastně stávají rovnocenní partneři a diskuse je moderována tak, že na závěr vyplyne, co je specifické pro trhy jednotlivých zemí a to, čím jsou si tyto trhy společné.

Konference přináší kromě nových zkušeností i nové kontakty. K jejich udržování a rozšiřování je nezbytné dále komunikovat, a proto — mimo jiné — byly telekomunikace jedním z hlavních témat pražského setkání. Kdo musí často telefonovat či faxovat do zahraničí, mi dá asi za pravdu, že je to v našich zemích ten nejlepší cvik trpělivosti. Obecně lze říci, že zatímco minulé desetiletí bylo nazýváno érou PC, pro toto desetiletí jsou dominantním prvkem právě telekomunikace; a v tomto duchu probíhala i mohutná diskuse. Pokud se týče stávající telekomunikační infrastruktury v zemích střední a východní Evropy, je situace velmi podobná. Nelze upřít vládám snahu řešit neuspokojivý stav, naráží se přitom však na dva problémy: zcela nevyhovující stávající telekomunikační síť a nedostatečná legislativa. Převládl názor, že pravděpodobně nejlepším řešením problému je postupná privatizace telekomunikací, neboť to nejdůležitější, co toto odvětví potřebuje, jsou investice do modernizace a ty lze nejrychleji získat ze zahraničí. Na druhé straně modernizace telekomunikací přináší možnost podnikání pro domácí firmy v oblasti služeb s přidanou hodnotou. Jako příklad může sloužit elektronická pošta spolu se službami poskytovanými standardy X.25 a X.400. Globálně lze říci, že elektronická výměna dat je pro firmy na celém světě velmi lukrativní záležitostí, protože včasné a přesné informace často rozhodují o úspěchu podnikání všeho druhu.

Během diskuse o softwarových trzích v jednotlivých zemích vyplynulo: konkurence se stále zvětšuje, rozpětí distributorů a tím i dealerů je nižší, k nejperspektivnějším trhům na světě patří z východní Evropy Československo a Maďarsko.

Strategie velkých světových firem při prodeji je odlišná. Zatímco např. Microsoft vyhlásil na konferenci ústy Christiana Vedella otevření zastoupení firmy v Praze, Varšavě a Budapešti, Francois Micol, ředitel Borland Europe o podobném kroku — alespoň v naší zemi — neuvažuje.

Důležitým aspektem pro všechny domácí i zahraniční firmy je ochrana práv softwarových firem proti softwarovému pirátství. Bylo příjemné slyšet, že Československo je v tomto směru z východoevropských zemí na čele.

Obecně vyplynulo, že firmy mají největší zájem o trh v Československu, Maďarsku a Polsku, následují země bývalého SSSR, Rumunsko a Bulharsko začínají trh teprve budovat.

Samostatnou kapitolou jsou návštěvy účastníků v místních firmách a institucích. Jsou to setkání, při nichž je možno navštívit i sídlo konkurenta na trhu. Tak se například stalo, že jednu z nově otevřených divizí firmy Software602 navštívil mezi jinými i Paul O'Donell, manažer Lotusu pro střední a východní Evropu. I když s Paulem oba víme, že firmy, pro které pracujeme, mají konkurenční produkty, neznamená to, že bychom nemohli spolupracovat například při řešení již zmíněného problému softwarového pirátství.

Domnívám se, že podobná setkání jsou velmi prospěšná a umožňují chápat problém konkurence ne jako nepřátelský vztah, ale jako velmi potřebný stav na trhu, na kterém koncový uživatel může jedině vydělat.

Co říci závěrem? Snad jen, že na každém kroku při pražské konferenci byla cítit vysoká profesionalita pořadatelů. Esther: „Velká podtržená jednička pro celý pořadatelský tým a za rok nashledanou v Ljublani."

Ing. Jan Mühlfeit (*1962) je absolventem FEL ČVUT v Praze. V současné době je obchodním ředitelem firmy Software602 s.r.o. Zabývá se marketingem a distribucí software, ve volném čase, pokud mu nějaký zbude, sportuje.

varias

unix

POWERPORTS

inteligentné výkonné multiporty

- 32 bitový procesor, až 2MB RAM na doske
- 8 až 192 liniek v systémoch ISA, EISA, MCA
- 8 obrazoviek na každom termináli
- transparentná tlač na termináloch
- podpora SCO, XENIX, AT&T, SVR4, ESIX, AIX

cena od: 21 990 Kčs

INVEX ' 92

pavilón Z

varias

ADAPTÉRY RS 232/20mA, RS 232/RS 422

pre pripojenie terminálov, PC, tlačiarní atď. na veľké vzdialenosti v náročných podmienkach

- optické oddelenie
- rýchlosť až 38 400 Baud
- vzdialenosť až 1.5 km

cena od: 1 100 Kčs

unix

Beame&Whiteside

TCP/IP a NFS

pre MS-DOS a Windows

- integrácia MS-DOS a Windows do sietí TCP/IP
- emulácia terminálov VT220
- kompatibilita s FTP a PC-NFS
- podpora väčšiny Ethernet kariet
- kompletné sieťové služby

cena od: 9 850 Kčs

TinyTERM

emulácia terminálov na PC AT

- podpora MS-DOS a Windows
- emulácia WYSE, VT, SCO Console
- prepínanie MS-DOS a UNIX cez "Hot-key"

cena pre 5 PC AT: 12 460 Kčs

unix

TERM komunikačný SW pre rýchly prenos dát

- podpora MS-DOS, UNIX, VMS
- presná emulácia terminálov
- protokoly vrátene Z-modem
- programovací jazyk 4GL
- podpora TCP/IP a X.25

cena od: 8 760 Kčs

varias

Priemyselný štandard

UNIX System V Rel 4 - SVR4

systém, ktorý predurčil budúcnosť

- operačný systém vybraný ako základ pre 88open, INTEL konzorcium, SPARC International a ACE konzorcium
- podporovaný viac ako 80 percentami dodávateľov otvorených systémov, napr. SUN, ICL, NCR, UNISYS, EVEREX, WYSE, DELL, CONSENSYS atď.
- kompatibilný s viac ako 18 000 aplikáciami
- označený ako najlepší SW produkt za 25 rokov (Computer Weekly)

Zjednotenie systémov UNIX

- SVR4 zjednocuje všetky hlavné verzie a deriváty systému UNIX ako sú AT&T , Berkeley Software Distribution (BSD)
- SVR4 prináša **kompatibilitu s SCO UNIX 3.2**; XENIX; AT&T 3.2; BSD 4.2, 4.3

Štandardy otvorených systémov

- SVR4 spĺňa štandardy **POSIX; XPG-3 Plus; SVID3; BCS-II; iABI**, zabezpečujúci plnú binárnu kompatibilitu medzi systémami SVR4 na platforme Intel

Nové črty

- výrazne **zrýchlená práca s pevným diskom**
- možnosť spracovania úloh **v reálnom čase**
- priama podpora **EISA** zariadení
- zabudované **kompletné siete** a mnoho ďalších

Runtime + Development - unlimited od: 29 300 Kčs

unix

VARIAS

Hálkova 3, P. O. Box C-34

010 01 Žilina

tel.: 089 / 452 79, 437 76

fax: 089 / 413 64

E-Mail: mbox@varias.cs

Výrazné dealerské zľavy !

Uvedené názvy sú registrovanými obchodnými značkami príslušných výrobcov.

varias

IBM Systémový integrátor

- komplexný software pre ekonomiku a riadenie výroby podniku **KOMPAKT**
- kancelársky systém **UNIPLEX**

WYSE

My glossary

Martin Maniš

Imbecilní název tohoto článku (nicméně lepší mne nenapadl) má vyjadřovat zhruba tolik, že jde vlastně o slepenec tří krátkých připodotknutí, která by jen obtížně šlo publikovat samostatně, protože by vybočovaly z formátu přijatelného pro časopis. Nejedná se ovšem o žádnou konkurenční rubriku pro Střípky z mého pécéčka do nedávna ještě pseudonymního kolegy Prunela/Hermana; nejedná se vůbec o žádnou rubriku. Nicméně když může mít pan Kasal na plkání „Talk Show", tak snad i já pro jednou...

Kupříkladu jsem onehdá usoudil, že mé staré dobré atéčko se starou dobrou konvenční pamětí a s neméně starou a neméně dobrou přepálenou Hercules kartou není již dostatečně na výši doby. Jednak bych za chvíli asi neměl co recenzovat, jednak na určité věci mají přece jen ta pitomá Windows řadu výhod už dnes, i když bych je mnohem raději začal používat ještě tak za nějaký ten rok dva, kdy se snad už konečně vybabrají z dětských chorob, či případně kdy někdo vymyslí něco podobného, ale líp.

Soudil jsem, že vzhledem ke kvantu nově otevřených obchodů s počítači nebude už nabytí nového přístroje tak složité, jak bylo v případě již zmíněného átéčka propašovaného kdysi z Mníšku pod Alpou, avšak mýlil jsem se. Bůh ví, že jsem nikdy neměl velké iluze o profesionalitě našich prodavačů softwaru a hardwaru, ale co je moc, to je příliš. Dalo by se očekávat, že přijdete-li do obchodu, v němž potenciálně hodláte utratit nějakých padesát až sto tisíc, budou vám prodavači věnovat alespoň onu minimální pozornost, jakou vám věnuje zelinář či řezník. Není tomu tak.

Pravda — nikde se mi nestalo, že by se hoši nejvýše po druhém požádání nakonec nezvedli od Block Outu a s nanejvýš zhnuseným výrazem mi nepodali ceník, nicméně jen málokde jsem se dočkal uvítání výrazně vřelejšího. Z přibližně třiceti firem, které jsem při své anabázi obrazil, pouze čtyři fungovaly způsobem odpovídajícím představám pana Kohna o obchodu. A ačkoli jsem pravděpodobně jinde mohl nakoupit lépe a levněji, vybral jsem si nakonec právě jednu z těch čtyř.

Zajímavým jevem je téměř totální uniformita prodavačů v těchto obchodech (arci kromě oněch zmíněných čtyř). Jedná se vesměs o mládence raně postmaturitního věku oblečené a tvářící se oním způsobem, který prezentovala hrůzostrašná reklama Minolta a její lidé. Zatímco vychytralí Žaponci už mezitím přišli na to, že skupina výhružně stojících pánů vyvolává v našinci po čtyřiceti letech celonárodního fízlování dočista jiné asociace, než v krajích pod Fudžijamou, a své nešťastné reklamy odstranili, domnívá se dodnes většina našich firem, že konfekčně vypadající mladý muž je dostatečně vhodným obchodním zástupcem, byť by byl hloupý jako vrata od stodoly. Jinou alternativou ovšem je, že prostě nikoho lepšího neseženou.

Téměř standardní replikou, která mne vždy vedla k okamžitému a definitivnímu odchodu z krámu, bylo opáčení „Co byste na tom viděl, dyť je to jenom taková krabice!", v odpověď na přání vyzkoušet si požadovanou konfiguraci. I kdyby to byla stokrát pravda, jakože není, chtěl bych vidět, jak by si počínali tito pánové, kdyby se setkali s podobnou odezvou třeba v obuvnictví na přání vyzkoušet si boty. Míra arogance tzv. dealerů je mimochodem přímo úměrná vnější rádobyluxusnosti obchodu. Úhrnem lze doporučit co možná nejzapadlejší firmy, sídlící nejlépe někde v průjezdu či na pavlači. A ještě jedna drobnost — nikdy nevěřte cenám uváděným v inzerátech — vždycky nakonec zjistíte, že „ten lacinej board nám minulej tejden přestali dodávat, takže teď máme už jenom tendle o tři tisícovky dražší" a podobně.

***

Dlouho jsem váhal, zda vůbec reagovat na další výlevy pana ing. Straky. Jediným důvodem, proč tak ještě naposledy učiním, je, že naprosté mlčení, které by jinak bylo na místě, by mohlo být vykládáno jako tichý souhlas či kapitulace.

Už v březnu tohoto roku jsem předal panu Koubskému kratičkou noticku s názvem Coda. Zněla: „Hluboce se omlouvám ing. Strakovi, že jsem mu ve svém článku Upřímnost za upřímnost v SWN 3/92 přidal pět let života, schopnost nadhledu a smysl pro humor. Všechny tyto lživé dezinformace okamžitě odvolávám. Zároveň tím končím celou 'polemiku', neboť na konstatování 'Ty seš blbej!', ve které lze shrnout hysteroidní odezvu páně Straky, matně pamatuji z dob raného dětství jedinou adekvátní odpověď: 'A ty ještě blbější!'. Možná by několik pavlačověji orientovaných čtenářů podobně infantilní debata zajímala, rozhodně by však nezajímala mne."

Poznámka nakonec nevyšla, neboť jsme usoudili, že je v podstatě zbytečná. Mezitím ovšem pan Straka dal v SWN 8/92 průchod svým afektům do té míry, že mne konečně označil za blbce rovnou a bez obalu. Zřejmě správně vytušil, že si to může dovolit a že se na něj vykašlu. Kdybych něco podobného učinil já, následovala by patrně žaloba pro urážku na cti. V tom také shledávám základní rozdíl mezi naším přístupem k věci.

V poměrně značném množství slov, která na mou adresu pan inženýr v posledních osmnácti měsících vychrlil, byly celkem dva věcné a zcela patřičné argumenty. Oba dva obsahovala jeho první reakce na mé psaní, která vyšla v Computerworldu 32/91. Tehdy šlo o recenzi T602, v níž jsem se vskutku dopustil dvou omylů — toho podstatnějšího přehlédnutím možnosti vytvořit blok o jednom písmenu, toho méně podstatného opomenutím faktu, že T602 přes svůj grafický režim pracuje v češtině výhradně s ASCII tabulkou, takže těžko po něm chtít nějaké uvozovky dole. Zde jsem byl panem Strakou vskutku přistižen na hruškách, a kdyby se jeho polemika ubírala vždy tímto směrem, nikdy bych si vůči ní netroufnul ani ceknout. A to přesto, že již tehdy jsem měl značné výhrady k triviálnosti jeho neustálého převádění debaty do osobní roviny.

Od té doby jsem si z pera páně Straky o sobě přečetl mnohé, ale s argumentem k podstatě věci jsem se již víckrát nesetkal. Kupříkladu v případě posledního „sporu" o autorská práva (odhlédneme-li už od toho, jaký glanc má odpovídat na fejeton rozhořčeným právnickým výkladem) nalezneme buďto mečiarovská axiomata o „špecifikách" softwaru, nebo zcela nevěcné doklady mé tuposti zoufalým lapáním po slovíčkách (tak třeba DILIA se jistě neskloňuje, ale jednak jsem ji nepsal verzálkami a jednak si nedovedu představit ani pana Straku, jak praví ženě: „Mámo, zítra musím do Dilia!"; kromě toho nelze nepodotknout,

Martin Maniš - viz. str. 45

že pravidla českého pravopisu dnes tvořím já i pan Straka i my všichni, co nás živí písmenka, a vůbec všichni, kdo touhle řečí hovoří; Ústav pro jazyk český je pouze od toho, aby to jednou náležitě podchytil a zanesl do slovníků).

Zpočátku roztomilé funésovské prskání pana Straky k mé hrůze velmi rychle přešlo do smrtelně dotčených pozic; každé slovíčko, které jsem napsal, bylo váženo jako osobní urážka, každý méně všední názor vyložen jako záměrná provokace. Tak paranoidní způsob vnímání by snad byl omluvitelný v politice jako příznak chmurné doby, nikoli však v iracionálních emocí relativně prostém světě bitů, a už vůbec ne u člověka, o němž přese všechno stále odmítám věřit, že by tak dokonale postrádal špetku humoru a velkorysosti. A protože jiné vysvětlení nenalézám, zůstává po tom všem ve mně jakýsi smutek či lítost, že jsem snad panu Strakovi skutečně čímsi nechtěně ublížil. To je poslední a možná hlavní důvod, proč v budoucnu nebudu reagovat na cokoliv, co o mně napíše.

(Mám-li být upřímný, není co dodat. -ios)

***

Po málo poutavém intermezzu zas o něčem patřičnějším — tak například: Babičko, který software je dnes v Československu nejlevnější? Přece ArcShell!

Alespoň já jsem svůj exemplář koupil v poměrně neortodoxním prostředí knihkupectví Melantrich na Václavském náměstí za 49 korun ještě československých. ArcShellů tam měli složenou celou paletu, což bylo do té míry podivuhodné, že jsem neodolal a pohlédl na cenovku. Pak jsem nevěřícně vzal do ruky další exemplář, ale to číslíčko byla zase stejné, a u ostatních taky. Tak jsem si jeden koupil, rozbalil a začal počítat.

Nebudu unavovat podrobnostmi — zkrátka došel jsem k tomu, že k dosažení zisku, pro nějž je u nás ještě někdo ochoten riskovat podobnou investici, by náklad musel činit řádově okolo 100000 výtisků, což je nesmysl. Buď tedy šlo o téměř dobročinnou akci, nebo o výprodej, nebo pánové od firmy NoBI znají neskutečně levné dodavatele. Distribuční sada totiž obsahuje stopadesátistránkový, velmi slušně vytištěný manuálek, jednu HD disketu (byť noname a hodně mizernou — načíst se ji podařilo pouze na velmi brutálním drivu, protože se v pouzdru skoro netočila); to vše ve čtyřbarevném obalu zavařené do igelitu. Prostě dokonalé uskutečnění ideálu, aby software byl tak levný, že se ho neoplatí ukrást.

Arcshell jsem samozřejmě znal, a ač jsem nikdy nesdílel nadšení některých recenzentů, je třeba přiznat, že v konkurenci nesčetných domácích plagiátů Norton Commanderu si nestojí nejhůř. Především samozřejmě těžko vymyslet něco „jako" Norton, co by bylo lepší než Norton; o naprosté genialitě tohoto programu hovoří už to, že po tři roky nebyl inovován, a přesto se stále dobře prodává. Hlavní předností Nortonu je jeho jednoduchost — přidání dalších funkcí, jak to činí většina domácích výrobců ve snaze jej „vylepšit", vede pouze k znepřehlednění a zmatení uživatele — začátečníka. Pokročilý uživatel pak dá stejně přednost samostatným utilitám, které jsou obvykle v podstatně vyšší kvalitě k dispozici jako freeware či shareware. Tak je tomu i v případě ArcShellu, jehož „superformátovač disket" se ani zdálky nemůže rovnat zařízením typu Fdform, či tolik vychvalovaný archivátor disket programu CatDisk.

Za 49 Kčs bych však byl ochoten odpustit téměř cokoliv — koneckonců i distributoři sharewaru chtějí víc. Jednu věc však firmě NoBi odpustit nelze, a sice tu, že dělá ze zákazníků blbce. Na přiložené disketě je totiž nahrané demo.

Zejména nezkušení uživatelé patrně zažijí značný šok — přiložená příručka k ArcShellu je totiž zcela identická s tou, kterou lze dodnes, jak jsem si ověřil, obdržet za patnáct stovek k ostré verzi programu. Spolu s disketou je v kapse obalu i registrační karta, takže není důvod nevěřit, že jste za své drobné skutečně obdrželi úplný a legální ArcShell, na nějž se vztahují podmínky uvedené v licenčním ujednání (jinak mimochodem velmi slušné, umožňující dokonce program prodat, či, abych zas nepopudil, „trvale převést vlastnická práva na jinou osobu"). Nikde v tištěné dokumentaci ani na obalu není jediná zmínka o tom, že by nešlo o plnohodnotnou verzi. Z iluzí vás probere teprve tabule, která se objeví při spuštění ArcShellu: „Janiga Laboratories (adresa). Toto demo bylo vytvořeno pro: NoBi (adresa). Toto demo není na prodej. Úplnou verzi obdržíte na výše uvedené adrese."

Jinak se však podle letmého ohledání jedná o zcela funkční program, jehož chod ruší pouze uvedená tabule, která se objevuje při každém návratu do nortonovského panelu a kterou je třeba odpálit klávesou. Pokusil jsem se ArcShell asi padesátkrát zavolat a zase vypnout — nic se nedělo. O crippleware limitovaný počtem volání tedy nejspíš nejde, a ačkoli jsem neprováděl detailní testování, nezdálo se, že by některá z funkcí náležitě nepracovala. Uživatel se tedy buď může smířit s vlezlými tabulemi, nebo si někde ukrást ostrou verzi, aniž by si dělal nejmenší výčitky svědomí. Protože jak se do lesa volá...

Motivace, které vedly firmu NoBi k tomuto podvodu, jsou zcela nepochopitelné. Za 49 Kčs by balíček nepochybně prodala i s nenápadnou nálepkou, že sada obsahuje ukázku programu ArcShell, a vše by bylo zcela košer. Koneckonců i tak za své peníze obdržíte funkční ovladač češtiny pro klávesnici a obrazovku, řadu utilit a osm her, z nichž tři jsou poměrně zdařilé (nejlepší — mariáš Flek! z produkce pana Pivoňky — je však bohužel opět jen demo se záměrně přidanými chybami, limitované deseti odehranými partiemi).

Vpravdě na místě by jistě bývalo, kdyby balíček skutečně obsahoval plnou verzi programu. Pokud se totiž v Janiga Laboratories domnívali, že masovým rozšířením demoverze zvýší odbyt ArcShellu, pak se nejspíš zatraceně spletli. Nedovedu si alespoň představit uživatele tak poctivého, že by po přečtení informační tabule nelenil, a běžel zaplatit patnáct stovek za manuál a program, které už má (v takovém případě by poctivost skutečně musela být synonymem blbosti). Podstatně racionálnější obchodní úvahou by bylo obrátit tímto dumpingem co největší počet uživatelů na víru pravou ArcShellovou, nechat je řádně se zaregistrovat, a pak jim důkladně osolit upgrade. Předpokládalo by to ovšem, aby další verze byla výrazně atraktivnější, což nezní moc pravděpodobně.

Aby se záhada ještě více zkomplikovala, dodejme, že na disketě není jen kompletní ArcShell, ale také většina utilit, které je podle manuálu třeba k programu dokoupit zvlášť, přičemž návody k použití mají být ve formě textových souborů. Tyto soubory pochopitelně chybí, takže uživatel při empirickém zkoumání bude nucen několikrát vyresetovat počítač, než zjistí, že vůbec nechápe, k čemu má sloužit program fízl (piš feezle), kromě toho, že se z něj už nedá odejít (jde o nepříliš vydařenou kreaci na oblíbené téma: ochrana dat proti neoprávněnému použití). Ještě kurióznější je ovšem Autobak, po jehož zavolání se pouze objeví avízo: „Vypršel již čas na používání tohoto dema! Pro zakoupení produktu kontaktujte..." atd.

Úhrnem vzato lze tento pokus o software za lidovou cenu stále ještě hodnotit jako impozantní, ale zároveň budící značné rozpaky. Škoda — stačilo opravdu už jen maličko.

Co dodat?

O něčem jiném

Ivan Straka

Dne 5.listopadu v odpoledních hodinách došlo k události, kterou sice světové agentury, zaneprázdněné jistou lokální událostí v jedné zemi (tuším, že šlo o nějaké volby), nezaznamenaly, ačkoli šlo o jev srovnatelný se současným výskytem hmoty a antihmoty bez nezbytné anihilace. Nicméně čtenáře jednoho z mála časopisů, které nejsou přímo či nepřímo zataženy do vizírovské aféry kolem TV-CW-IDG, jistě zaujme, že se na Vinohradech setkali dva velikáni věcných polemik, pánové (v abecedním pořadí) Maniš a Straka. Setkání bylo neplánované, neřízené a natolik stručné, že kromě zmínky o něm nelze nic bližšího uvést.

Přesto bych rád v této souvislosti odpověděl na přečetné dotazy stran neexistence dnes již legendární, tzv. *poslední stránky*, v tomto časopise. Použiji-li dobře kulhajícího příměru, lze celou záležitost posoudit asi takto: zatímco nesympatické štamgasty v oblíbené hospodě mnozí hosté tolerují, nesympatického pingla toleruje málokdo. Z hlediska vyšších etických principů není lhostejné, děláte-li totéž jako člověk nestranný nebo stranný — ať už jsou úmysly jakkoli upřímné. (Ani jsem nestihl panu Manišovi sdělit, že právě jeho články rediguji velmi šetrně až pietně a bedlivě dbám zejména na správný znak pro spojovníky neboli „divis".)

Skandálku kolem vysílání televizního pořadu Computerworld přes veškerou snahu příliš nerozumím. Jak už se stalo zvykem, jedno prohlášení stíhá druhé, vzduchem létají obvinění, úplatky, dementi, popírání a osočování. Jasno do toho, co kdo komu za co a proč nabídl, nevnesl bohužel ani obsáhlý článek v časopise Computerworld. Zatímco deníky uváděly jména jednotlivých protagonistů, článek v CW na mě působil dojmem hádanky typu zebra z nedělní přílohy novin: JUDr. A na zámečku B jednal s panem C o postupu vůči D za podpory E s vědomím F a úplatku G — co se vlastně stalo? Po čase jsem ztratil přehled, aniž bych se co dověděl. Anonymní autor se pro jistotu schoval za nicneříkající označení „Tvůrci televizního Computerworldu". Aspoň nemusím přemýšlet, zda se dotknu A, C nebo Y.

Nechci se pouštět do vševědoucně se tvářících konstrukcí a hypotéz, takže jenom to, co vím. Nelíbí se mi neupřímný eufemismus „... připustili jsme, aby některé, finančně silnější firmy, poskytly na výrobu pasáže, která se jich týkala, sponzorský příspěvek", protože cca před rokem jsem spoluvyjednával natočení šotu o agentuře DILIA a o sponzorském příspěvku nebyla řeč. Pracovník televize řekl sazbu za minutu, dohodli jsme délku, datum a místo, a bylo to — normální obchodní jednání. Ověřil jsem si pro jistotu, že žádaná sumička 30.000.- Kčs za minutu, nebývala označována jako „sponzorský příspěvek" ve více případech.

Nemohu ani souhlasit s tím, že otázka moderátora se nedala řešit lépe. Pan Vizir byl prostě zaškatulkován jako odborný moderátor na základě svých dřívějších — neméně nepřijatelných — výkonů v odborných pořadech, a tomu, že v TV není nikdo s méně reklamním (čti pouťově jarmarečním) projevem, při nejlepší vůli věřit nemohu. Po čtrnácti dnech půstu vyrukovala TV s tímto moderátorem opět, tentokrát naštěstí s tématem, kdy příliš neškodil a které slibuje býti zajímavé. Následující text jsem musel po zhlédnutí druhého pokračování upravit, jinak bych se dopustil, ne vlastní vinou, hrubého fópa (česky faux paux). Z původního textu volně vyjímám: *Ke konci nového pořadu pronesl JUDr. Sokol zpochybnitelné tvrzení (na které bych nevsadil ani zavirovanou disketu), že úmyslné zformátování disku (s následnou ztrátou dat) není trestné (rozuměj nelze jej stíhat a trestat). Zájemce odkazuji na §257a novelizovaného trestního zákona, který obsahuje ustanovení o trestných činech poškození a zneužití záznamu na nosiči informací.* V zmíněném již pokračování totiž toto téma pan Sokol rozvedl a upřesnil (i když s výhradami) v duchu citovaného textu. Tvůrci pořadu by si tudíž měli uvědomit, že ne každý divák kouká na všechno (nemluvě o tom, o tom, že zábavný a naučný seriál se poněkud svou výstavbou liší) a dát větší pozor na režii — nelze v jednom dílu něco tvrdit a teprve v dalším to vysvětlit (ve stylu Co se stane s uzlem?).

Nemohu se nezmínit (rozuměj: domnívám se, že se mohu zmínit) o produktu WinText602. Už proto, že se netajím nevlídností, kterou na mně Windows a jejich kamarila působí (a kterou zatím oplácím). Připouštím, ač nerad, že člověk v sobě nedokáže vždy potlačit averzi. Ale přece jen bych si dovolit být trochu upřímný a jemně zapochybovat, zda minulost autorů (firmy) tohoto produktu je dnes natolik významná ve vztahu ke kvalitě/nekvalitě tohoto editoru, aby ji bylo nutno n-krát v recenzi zmiňovat. I když jazykový korektor působí skutečně tak, že člověka ukolébává, přesto překlepy našel... Chápu ale, že se WinText zřejmě moc nepovedl.

Softwarový trh je, když se nad tím zamyslíme, jaksi neúplný. Boty koupíte levné a drahé, dobré a špatné, kvalitní a nekvalitní — podle situace, kapsy, nálady, potřeby. Zkuste ale koupit za stovku levnou utilitu typu ve stylu NU verze 4.5, PC Tools verze 4.2, něco co vypadá „jako", ale není „jako". Kazeťáky stojí od 1.000,- do 10.000,- Kčs a všechny nahrávají a hrají — a ne falešně (spousta majitelů HIFI stejně nepozná že mají porušenu kolmost štěrbiny nahrávací hlavy a používají kvalitu v desetině kupní ceny). Těším se, až se objeví první antikvariáty se softwarovými produkty. Jisté je, že teprve s přerušením hardwarové kompatibility se podaří nemilosrdným výrobcům vnutit uživatelům nové softwarové božstvo — zatím se stále dosovský duch truchlivě vznáší nad kalnými vodami prognóz.

Sežeňte jednoduchý a použitelný textový editor, tisknuvší na jehličkových i laserových tiskárnách, který by plně nahradil psací stroj s kopírkou a kalkulačkou (a uměl „něco" skutečně použitelného navíc) při srovnatelné snadnosti ovládání. Opravdu by stálo za to zjistit, kolik procent z nabídky funkcí jen u oněch textových editorů uživatelé využívají (znám několik takových, co dvojnásobnou rozteč řádků v T602 dělají pomocí vložených ENTER) a jednopísmenné předložky na konci řádku přenesou useknutím pomocí ENTER; předchozí řádek úhledně dorovnají mezerami).

Polymorfní viry, jak se zdá, konečně hnuly stojatými vodami virových rybníků. Vyhledávání identifikačních řetězců, sledování „podezřelých" aktivit bude sice ještě nějakou dobu udržovat antivirové

Ing.Ivan Straka (*1947) absolvoval FJFI ČVUT, obor teoretická kybernetika. Pracoval v softwarovém oddělení agentury Dilia, zabývá se otázkami autorských práv. Zabývá se programováním, zejmén a v oblasti ochrany dat. Je členem konsorcia THREE software. Zabývá se rovněž psychologickými otázkami v programování. Od září 1992 redaktor Softwarových novin.

firmy v aktivu, ale cesta bude asi někde jinde. Obávám se, že na řadu přijde i ta nepříjemná „disciplína a kázeň". Zajímavý problém jsem objevil v jednom příspěvku: je předávání napadených programů specializovaným firmám k analýze viru porušením autorských práv nebo ne? Jsem si zatím pouze jist, že to, že se všichni shodli na tom, že ne, není jaksi právně relevantní.

S počítačovou kriminalitou úzce souvisí problém ochrany osobnosti, který je poněkud kontroverzní k právu na informace (vzpomeňme mumraj kolem lustračního zákona) — benevolentní výklad jedné stránky poruší okamžitě stránku druhou. Tak není divu, že jsem zatřihal ušima, když jsem se dověděl o připravovaném ústavním zákonu, kterým má být zřízena *Česká inspekce osobních údajů*. Jejím cílem nemá být nic jiného, než „intenzivní předcházení újmám, které mohou být způsobeny neoprávněným shromažďováním a šířením informací". Posuzování bude zcela v pravomoci inspektorů, kteří mají mít právo vstoupit, na základě vlastní úvahy, do neveřejných objektů a tam vykonávat dozor. Odmítne-li uživatel vstup umožnit, má inspektor právo vzniklé překážky překonat. Některé paragrafy připomínají Hlavu 22. Jak to souvisí s obsahem SWN? Vzhledem k tomu, že typickým zařízením na shromažďování informací je dnes PC, bude inspektor „nucen" prohlížet taky obsah disku a disket, přitom bude jistě používat nějakého ohaře-stopaře a bez velkých cavyků zjistí, jaký že to software je používán (v programování se tomu říkalo *side effect*). Podezření o trestném činu (hraničící s jistotou), si ovšem nemůže jen tak nechat pro sebe. I když inspektorovo mučivé rozhodování, zda a jak se má či nemá zachovat je to poslední, co by mě v tuto chvíli dělalo starosti. Jistě to budou, jak jinak, charakterní a nestranní (nehnutí) lidé.

Před několika lety jsem byl vytržen z poklidného života spokojeného programátora nákupem šachového počítače Mephisto. Přes rok jsem trávil dlouhé hodiny do noci nad šachovnicí, nečetl, televizi, rádio a gramofon sledoval jedním okem. Pak jsem spatřil PC a ďáblíka nahradilo inferno. Klid vystřídalo napětí, spokojenost byla vytlačena permanentní nespokojeností, záliby jsou v háji. Co jsem výměnou získal? Muži v mém věku zpravidla propadají (v literatuře) mladicím plným pochopení a inspirace. Moje „propadnutí" je sice ušlechtilé, ale to je tak vše. Nebyly by ty mladice lepší?

Co dodat.

My máme dobrý časopis. Vy máte dobrou hlavu. Nedáme to dohromady?

Jsme nezávislý, kriticky laděný měsíčník věnovaný moderní výpočetní technice; speciálně — ale nejen — jejímu programovému vybavení. Nezabýváme se jen platformou PC — i když u nás nyní dominuje — ale i všemi ostatními výpočetními prostředími (zvláště: Mac, Unix, mainframe).

Rozrůstáme se, a proto hledáme další autory. Máme zájem o spolupráci především ve třech oblastech:

- ✔ RECENZE SOFTWARU A HARDWARU, který autorovi na potřebnou dobu zapůjčíme
- ✔ PŘEHLEDOVÉ ČLÁNKY NA STANOVENÉ TÉMA (nyní například: multimédia, elektronická pošta, počítačová animace, aplikační programy v síti LAN...)
- ✔ ROZSÁHLÉ MATERIÁLY VÝUKOVÉHO CHARAKTERU

Lze se však dohodnout i na publikování článků jiného zaměření a charakteru (reportáže, poznámky, úvahy...), pokud odpovídají profilu našeho časopisu.

Co očekáváme

- ✔ PROFESIONÁLNÍ PŘÍSTUP (odbornost, etika, spolehlivost, termínová kázeň)
- ✔ SCHOPNOST POUTAVĚ PSÁT

Co nabízíme

- ✔ PUBLICITU V RENOMOVANÉM ODBORNÉM ČASOPISU
- ✔ PŘÍSTUP K SOFTWAROVÝM A HARDWAROVÝM NOVINKÁM
- ✔ VELMI SLUŠNÉ HONORÁŘE
- ✔ PRUŽNÉ JEDNÁNÍ

Na setkání s Vámi se těší redakce Softwarových novin.

Tel.: 256 290

Tel./fax: 253 485

Softwarové noviny

type MEMO.PAD 12/92

Mistři humoru

Richard Bébr

Nevrlí počítačoví maniaci a puritánští pumprdenti v průběhu roku protestovali: programátor má jen a jen programovat a seriózní počítačové periodikum nemá otiskovat ironické a lehce žertovné úvahy o umění, cizích jazycích, prostituci, reklamě či dokonce o názvech softwarových firem. Ozvali se i esperantisté, jejichž jazyk byl hrubě znevážen a dotčen se cítil i pan Vizir z televize, o kterém jsem si dovolil napsat, že je nepříjemným moderátorem.

Na druhé straně mi osobní zkušenost říká: většina programátorů, které osobně znám, má skvělý smysl pro humor, žije plným (a především lidským) životem, zajímá se o okolní svět (zvláště pak o svět opačného pohlaví), dobře se baví a i jinak je zcela normální. Vím také, že nejlepší programátoři typu deLuxe (in: Softwarové noviny č. 8/92) vynikají rozsáhlou všeobecnou inteligencí a především jsou mistry humoru a nadsázky (kteréžto dva prvky považuji za koření, bez kterého by život nebyl tak chutný).

Nezapomenutelné bývají např. sedánky (nebo i tzv. mýdany), kde staří pamětníci vypravují zkazky z pravěku počítačů. Třeba jak kádrově spolehlivý vedoucí přišel k počítači, který zrovna šrotil náročný vědecký výpočet; procesor jel jako Honda, žárovčičky na konzoli samozřejmě nestačily sledovat ten fofr a tudíž jen mdle žířily; vedoucí to pozorně sledoval a pak pravil svéráznou českoslovenštinou: „Tie žiarovky akosi málo svieti, dajte je opraviť!". Nebo jak v kterémsi fortranském programu přetekl formát a Fortran (jak už je jeho zvykem) příslušnou položku v tisku vyplnil znakem $; ministerští úředníci, kterým byl výstup doručen těžce sejmuli nebohého programátora, že se na sestavě objevil ohavný symbol kapitalismu. Nebo když jakýsi činorodý programátor sehnal kdesi zaručeně správný algoritmus výpočtu neplodných dnů u dam a dívek, přivlékl za úplatek i celý fortranský program a objednal si noční šichtu, aby to vyzkoušel; den předtím obešel všechny přítomné slečny a paní a vyžádal si data narození a jiné vstupy s tím, že jim zítra předá rozpisy neplodných dnů; na noční pak bylo veselo: po řadě kompilací (tenkrát se kompilovalo desítky minut!) a opravách syntaxe se program rozjel a vydal pozoruhodné výsledky:

```
NEPLODNE DNY:
ANICKA 37.15.2005
BLANICKA 41.-3.1812
DANUSKA 00.00.0000
```

apod. (což bylo vlastně v pořádku, neboť to byly *zaručeně neplodné* dny); ubohý chasník to nesvedl odladit a pro další dny odjel služebně mimo město, aby se čekajícím dívčinám vyhnul, dokud nezapomenou. Nebo jak se ředitel odboru učil programovat, nikdy nepochopil pojem „pole" a vždy rozepisoval příkazy pro každý prvek pole zvlášť; při několika polích o 100 prvcích řádky programu utěšeně přibývaly; pak to mocný šuhaj

```
                    **
                   ****
                  **()**
                   *II*
                 *   Už   *
                 I je  to I
                 tady: jdou
               na nás vánoce!
               I    Každý   I
               ^ cti  dbalý +
            *   programátor má   *
            I plné ruce  práce a I
            vyrábí  vánoční přání,
             I    rozmanitá     I
             *  PF a  podobné   *
          *   ptákoviny. Přitom    *
          I používá pouze znakovou I
          grafiku.Bylo by jednodušší
       předlohu scanovat  a po programové
       I      úpravě vytisknout.      I
    *  (=)  Znaková grafika však ukáže  (")  *
    I   nejlépe  programátorovu  dovednost   I
    a navíc zachovává punc počítačové klasiky.
 Nechme tedy programátory slastně tvořit  a věnujme
 I       I          se  raději            I     I
(#)     ($)          prostému            (?)   [&]
     faktu, že náš celoroční  seriál fejetonů
     o programátorských ptičestvech už končí.
```

```
V minulých je  denácti  dílech  jsem se pokus  il rozebrat n
ěkteré problé  my, které se pr  ogramování do  týkají  větši
nou       nep  řím          o.  Mys       lím           si,
že        pro  gra              mát        or           nem
á žít v uzavř  eném skl         eníku počítač    ových inst
rukcí, ale mě  l by se          alespoň troch    u  zajímat
i o            oko                        lní           svě
t a            tak                        é o           -ře
kně            me-                        fil           ozo
fii            a m              orálku  svého  řemesla. Tent
o n            ázo              r však není o  becně  sdílen.
```

Ing. Richard Bébr (*1935) vystudoval radiotechniku na ČVUT. Pracuje v Národním informačním středisku České republiky. Zajímá se především o projektování rozsáhlých systémů, o psychologické a sociologické aspekty aplikací výpočetní techniky, o interaktivní systémy.

ALIS,spol. s r.o. , Moskevská 640, 470 01 Česká Lípa, tel.fax 0425/238 06

oznamuje všem příznivcům i zájemcům , že začíná s distribucí nové verze databázového programovacího prostředku s vynikajícími možnostmi

PC FAND

verze 3.0

Registrovaní provozovatelé nižší verze mají nárok na zvýhodněnou cenu, pokud si novou verzi objednají do konce roku 1992. Bližší informace získáte na naší adrese.

Upgrade : 990,- Kčs PC FAND 3.0 : 3.400,- Kčs (bez poštovného a balného)

Funkční demoverzi s prezentací možností i informacemi o zázemí pro programátory a konečné uživatele aplikačních programů zasíláme za pouhých 100,- Kčs (včetně distribučních nákladů)

někde publikoval a potěšil se tučným honorářem, stanoveným z počtu řádků. Nebo jak se puritánská kádrovačka pohoršila nad sloupcovou hlavičkou „SEX" (myslela, že se vyplňuje „ano-ne"). Nebo jak zvlčilý a lehce podroušený systémák zabudoval do MS-DOS náhodně se objevující vzkazy typu „Prosím, umyjte si ruce!", „Coca cola is it!", „Kiss my keyboard!", „Pozor: v drivu A jsou 2 diskety!", „Odpojte myš, blíží se kočka!" a podobně, čímž uváděl laického i středně odborného uživatele ve zmatek. Nebo jak se na Bílé Rusi odehrála debata o výslovnosti (a přízvuku) v přejatých cizích slovech a málem došlo ke konfliktu: zda totiž říkat „KUÓBOL" nebo „KABÓL" - ani sami ruští specialisté nedokázali dát jednoznačnou odpověď! To mi ovšem také připomíná úvahu jedné pomilováníhodné lingvistky, která prokázala, že v evropských jazycích jsou pro zápor stejnozvučná slova (ne, no, nein, nět, ...), avšak výrazy pro souhlas se diametrálně liší (yes, ano, da, jawohl, si, ...); půvabná dáma z toho vyvodila, že na odmítnutí čehokoliv se vždy shodneme, kdežto se souhlasem a jeho potvrzením bývají potíže; programátoři na to ovšem vyzráli a ve všech programech se dnes pro souhlas používá ENTER.

Co říci závěrem? I tento prosincový fejeton popudí puritány a maniaky (což buršikózního autora patrně potěší). My normální lidé pak do roku '93 vstoupíme s příjemným konstatováním, že legrace dosud neumřela a že humor a dobrou náladu — přes protesty zapšklých individuí — budeme používat i nadále.

GOOD LUCK - KEEP SMILING!

V NOVÉ VERZI 3.07 - O KROK PŘED SVĚTOVÝM STANDARDEM!!

HH® Manager

program pro správu souborů, jejich prohlížení a úpravy

Nová verze nabízí nové možnosti!

Cena jedné instalace včetně 3 příruček je 999,- Kčs.
Upgrade z verze 1.x, 2.x poskytujeme za 400,- Kčs.
Upgrade též z konkurenčních programů.
Update z verze 3.0 je zdarma.

HH Manager využívá již přes 3000 spokojených uživatelů, díky snadnému ovládání, bohaté dokumentaci a výhodné slevě je vhodný rovněž pro potřeby školství.
Slevy při hromadném odběru.
Rabat dealerům!

999,-

Hlavní cena ACCOMA 1991

® HH je přihlášená ochranná známka firmy H.S.H.

KAFKA DESIGN

H.S.H.
Uranová 396, 156 00 Praha 5 - Zbraslav
tel.: (02) 591 511

FIALA
J. Formánka 338, 570 01 Litomyšl
tel. + fax: (0464) 3863

ŠPECIÁLNE TESTOVANÝ SHAREWARE

prelistujte si náš bezplatný zoznam

alebo

si oddýchnite nad podrobnou katalógovou disketou

za 88,-

MAGMA, BOX 46, 852 99 BRATISLAVA

m magma

Běží Windows 3.1 EE pod DR DOS 6.0 k Táboru?

Pokus o analýzu jedné nekompatibility aneb dejme jim šanci

Ivan Straka

Přestože jsem nenadšenec pro Windows, považoval jsem za otázku cti (a věčných poťouchlých invektiv od známých) vyzkoušet verzi 3.1 EE po DR DOSem. Zajímalo mě, jestli to skutečně nejde a proč to asi nejde. Na jedné straně jsem netušil, co objevím, na straně druhé bych za tento článek nemohl požadovat honorář, neboť by mi vyšla hodinová mzda daleko pod hranicí chudoby.

Instalačních pokusů bylo celkem šest. Zvolil jsem metodu pokus a omyl na základě jednoho článku, kde se pravilo, že W3.1 EE se ani nedají nainstalovat. Takže první pokus byl z prostředí DR DOSu 6.0 s celou parádou (PC/386, 4 MB RAM, VGA, HD 28 ms). Po spolykání prvních dvou disket se SETUP „neodpíchl" a zamrzl. Druhý pokus byl po bootu z diskety, bez EMM386 a jakýchkoli TSR. Dopadl stejně — i když si SETUP natahoval svého správce paměti. Dobrá. Třetí pokus byl kompromis: bootoval jsem bez AUTOEXECu a CONFIG jsem pak smazal. Vedlo mě k tomu podezření, že SETUP „očuchává" počítač dílem podle toho, co skutečně zjistí, dílem podle obsahu konfiguračních souborů AUTOEXEC a CONFIG. Vše proběhlo dobře až na to, že se nevytvořil jeden z EXE souborů, které jsou potřeba při spouštění Windows; SETUP jaksi nepočítá s tím, že by konfigurační soubory neexistovaly. Čtvrtý pokus byl podobný: boot bez AUTOEXECu, CONFIG pak vymazán a přepsán neškodným obsahem (FILES, BUFFERS).

Vložil jsem disketu #1, napsal SETUP a stisknul ENTER. Vše probíhalo bez potíží, Windowský SETUP se spustil a pracoval a pracoval, až najednou zhasla obrazovka a byl jsem v ... Nebral jsem vážně varování, že mám odstranit program pro zhášení obrazovky — už proto, že žádný nepoužívám — využívám toho, že BIOS má zhášecí funkci v sobě. Nepočítal jsem s tím, že by to mohlo vadit. Dojel jsem zbytek disket potmě (naštěstí SETUP žádal diskety jednu po druhé), nicméně na finální dotazy jsem nemohl reagovat správně. Až sem jsem byl ochoten uznat svou vinu — experiment je holt experiment.

Pátý pokus, po prozkoumání slepých cest, probíhal již naprosto korektně, i když s malou modifikací — bootoval jsem z výše uvedeným primitivním CONFIGem a AUTOEXEC obsahoval obligátní PROMPT pg — pro klid duše. Vše makalo až do sedmé diskety (i když od cca čtvrté jsem měl nepříjemný pocit při čtení výzvy, abych odlepil z vnitřní strany manuálu samolepku se sériovým číslem a někam si ji nalepil (už nevím, kam — asi na PC). Neznal jsem ho, neměl jsem manuál (k čemu taky při experimentování, že?). Bál jsem se, že na závěr instalace budu žádán o číslo a bez jeho znalosti bude instalace zmařena. Nestalo se tak a stalo se tak. Číslo jsem nepotřeboval, zato mi SETUP vlídně oznámil, že na disku není už místo. TO SI NEMŮŽE, TEN BLBEC, ZJISTIT VČAS? Tohle jsem si s pocitem podrazu říkal hodně dlouho a pokud to bude otištěno, jsem ochoten v případné při s MS své stanovisko obhájit.

Šestý pokus byl nuda, nezáživná otrava. Uvolnil jsem celkem 13 MB, zavrhl instalování tiskárny a s pocitem rezervy a nadřazenosti jsem vše sjel naposledy. Zapomněl jsem sice v rozčilení nastavit českou klávesnici na *Czech 101* a pak dlouho marně zkoumal, jak to změnit, ale to dále. U tohoto pokusu jsem již pročetl manuál *Getting started*, ale kromě zmínky zákazu pořizování *dodatečných kopií instalačních disket* a farizejském ujišťování o *jednoduchém přidání True Type fontů od různých výrobců* jsem na nic, co by mi usnadnilo instalaci, nenarazil.

Vkomponoval jsem změny, které SETUP učinil s CONFIG.SYS a AUTOEXEC.BAT do původních verzí souborů a odstartoval W. Zkoušel jsem dvě varianty: jedna běžela s ovladači z Windows (HIMEM.SYS, SMARTDRV jako cache a RAM disk), druhá s ovladači z DR DOSu (HIDOS ON, EMM386, SUPERPCK jako cache a RAM disk). První varianta byla náročná na paměť, protože do HMA se umístil pouze COMMAND a zbytek systému byl dole, UMA nebyl k dispozici, takže zbylo cca 470 KB konvenční paměti (což by nakonec při práci jen s Windows mohlo být jedno), druhá varianta mi nechala 610 KB konvenční volné (používám SuperStor a ten taky něco spolkne). SMARTDRV nabízí sice zpožděný zápis selektivně pro jednotlivé logické disky, dynamickou alokaci paměti a rozpozná komprimované disky (které rozumně ignoruje), ale jako cache program nenadchne. Je určen především pro spolupráci s Windows.

Podpora národního prostředí a DR DOS 6.0 (který má v tomto bodě velké mínus). Snažil jsem se o to. Spustil jsem SUPPORT 852, nastavil potřebné a — při zálohování souborů z adresáře DOS, které měly být nahrazeny, nenašel „inteligentní" zálohovací program soubor KEYBOARD.SYS (který DR DOS nemá) a byl konec. Nechápu to: když něco není, tak to nemusím zálohovat, protože o to nemohu přijít! S povzdechem jsem tedy imitoval inkriminovaný soubor a opakoval operaci. Pak jsem zamítl reset a podíval se raději, jaké modifikace SETUP provedl. AUTOEXEC i CONFIG byly stejné, tedy až na to, že všechna písmena v nich byla velká — něco se tedy dělo. Nebudu to protahovat — víceméně náhodou a pomocí diskového editoru, jsem zjistil, že doplněné řádky jsou až za EOF! Microsoft opět bodoval.

Přirozeně, že díky jiné koncepci MS DOSu a DR DOSu ani pořádně opravené konfigurační soubory po resetu nepracovaly, ale to jsem čekal, nakonec češtinu pro DOS lze řešit jinak. Důležité je, že lze psát ve WRITE či WinWordu psát s tupě „naloženou" klávesnicí česky ("naložení" není sice popsáno v manuálu pro Windows, ale je v manuálu pro MS DOS — je to táž firma, tak to nebudou psát dvakrát). Takže vyhodíme-li ikonu pro SUPPORT 852, nic nám nechybí. Formát pro den a čas se dá „počeštit" přes

ikonu INTERNATIONAL a tak zbývá jedině třídění, co nebude O.K.

Obecné jásání nad odstraněním `Unrecoverable application error` mi přišlo předčasné. Bylo nahrazeno několika jinými, stejně neprůchodnými (a není to otázka DR DOSu). Stačí používat program pro správu přístupu na disk (to se začíná v době virového ohrožení rozmáhat). Někdy Windows ohlásí nemožnost zápisu, někdy se objeví hlášení o „vážné diskové chybě" s jedinou nabídkou — *Retry* (evidentně zbytečnou, když to nejde, tak to nejde). Pak existuje další okýnko s jinak formulovanou potíží a nabídkou, že to teda Windows ještě zkusí — *Stiskněte cokoli, zkusíme, co se dá dělat* — opět nekonečná smyčka. Neví-li Okno kudy kam, napíše něco ve smyslu *Tato aplikace porušila systémovou integritu výkonem chybné instrukce a bude ukončena. Ukončete všechny aplikace, Windows a resetujte PC"*, popřípadě *„Aplikace zlobila, nutno vše přerušit, resetovat, mějte na vědomí, že hrozí ztráta dat"* — díky za informaci (vše je přirozeně v angličtině, tlumočím to volně, neb jsem si to neopsal). Následující OK je sto ukončit Windows s tím, že dosovský prompt si už neškrtne a oznámení o resetu se jeví jako nezbytné. Windows jsou tedy o něco sdílnější a slušnější při komunikování, ale Guth-Jarkovský je nespasí.

Nakonec zbyly TrueType fonty a podpora národních mutací. Pro verzi 3.1 je na trhu dost fontů. Pro 3.1 EE jsou (byly) nepoužitelné, přes ujišťování zmíněné v příručce (která ale netvrdí, že fonty od **všech** výrobců písem jsou použitelné: zřejmě ono tvrzení platí pro MS-vybrané výrobce). Verze Windows 3.1 EE je trochu jiná. Proč je tolik jiná, to nevím. Nevím ani, proč je taková, jaká je. Stejně tak nevím, proč vůbec je. Není to ani East ani Europe. **Na podporu národních jazykových zvyklostí stačilo přece Microsoftu vyvinout W-aplikaci pro verzi 3.1.** To by spolu s příručkou v příslušném jazyku nahradilo 3.1 EE, bylo kompatibilní s 3.1, nemusely by se udržovat paralelně dvě verze a barnumsky propagovat nacionalizvanou verzi. Nemluvě o tom, že plně nacionalizovaná verze to stejně není a i kdyby byla, **bez nacionalizovaných aplikací, které jsou tím hlavním, to pořád nebude ono.**

Suma sumárum: skutečná nekompatibilita je národní prostředí v oblasti 852, ale ostatní výhrady jdou na vrub Windows. Nesporně se proti verzi 3.0 vylepšily a zjednodušily, ale ke skutečně spolehlivému nástroji mají pořád ještě dost daleko. Nemohu pominout to, že moje 386 mi stačí pro DOS, ale ne pro Windows. Jako uživatel bych musel být padlý na hlavu (viz použitý počítač), abych investoval další desetitisíce jen proto, abych mohl pracovat ve Windows jako dříve v DOSu. Jako bytost uznávající nutnost vývoje a pokroku souhlasím, ať si — Okna jedna Wošklivá— posouvají latku poznání výš a dál. Ale chovat se mohu jen jako uživatel. Windows nesnášejí zhášecí funkci, kterou mi BIOS nabízí ani při provozu. Pracuji-li pod Windows, musím ji vypnout, tj. resetovat, nastavit a resetovat. Chci-li ji použít pod DOSem, musím resetovat, nastavit, resetovat. Nebo se jí vzdát. To mi nepřipadá přívětivé.

Mám pocit, že Windows (a nejen ony, přirozeně) jsou teď v té fázi, jako byl spalovací motor mezi válkami a těsně po nich. Od jednoválce se vývoj dostal až k šestnáctiválci, od dvou ventilů ve válci až na čtyři — aby se po nejrůznějších peripetiích zjistilo, že plýtvání je zkrátka plýtvání a že cesta vede jinudy.

Národní podpora **není** sada českých fontů a 40 stran příručky. Windows nemohou stát *pouze* na oblibě u vývojářů, profesně se jimi zabývajících uživatelích a fandech. Domníval jsem se, že toto období pomine, ale podle praktických dopadů vidím, že mylně. Základna každé pyramidy je tím širší, čím je pyramida vyšší. A softwarová pyramida je setsakra vysoká. Viděli jste někdy, jak zápasí kancelářský uživatel s dvojitým myším klikem? Viděl někdo uživatele, pro kterého má být počítač úlevou, jak se potýká s pojmem adresář a soubor? Pyramida je užší jenom směrem nahoru, dolů ne (není-li ovšem postavena na hlavu). A Windows nejsou spásonosná budoucnost, jsou jen a jen projevem nespokojenosti s DOSem. Anebo jsou budoucnost: ale kdo to dnes může tak jistě tvrdit?

V dalším ročníku Softwarových novin chceme dát mnohem větší prostor uživatelské realitě. K tomu ji ale potřebujeme poznat. Uvítáme proto dotazy a/nebo řešení praktických problémů s Windows (a nejen s nimi). Nemusí jít toliko o autentické problémy pisatele, ale i o problémy typu JPP. Sekretářka ve věku 45 let nám o svých potížích s PC asi psát nebude (její mladší kolega možná ano).

O vánocích panuje alibistický obyčej myslet na lidi staré, nemocné a opuštěné. Pomysleme tentokrát i na uživatele — bez ohledu na typ HW a druh SW — potřebují to stejně, tj. častěji, ne jen jednou za rok.

Nový trend — automatické generátory virů

Pavel Baudiš

Během posledního půl roku se u počítačových virů objevil nový a velmi zajímavý trend, který může znamenat velký zlom jak pro uživatele osobních počítačů, tak pro firmy, které se zabývají vývojem antivirových programů. Jde o „podpůrné prostředky pro vytváření počítačových virů". Jejich největší nebezpečí je v tom, že s jejich pomocí mohou viry vytvářet i naprostí laici. Tím se samozřejmě značně rozšiřuje okruh možných autorů virů, protože ti dosud museli mít pro napsání viru kromě pokřivené morálky i jisté technické znalosti o programování a architektuře počítače. V nejbližší době tato podmínka může odpadnout. To bude určitě znamenat další obrovský nárůst počtu nových virů.

Začátkem letošního roku se objevil první takový nástroj, nazvaný Mutation Engine (MtE). Ten pochází od nechvalně známého bulharského autora virů, který sám sebe označuje jménem Dark Avenger (Temný mstitel). MtE je logickým pokračováním vývoje polymorfních virů, tedy virů, které při svém šíření používají metody kódování, takže jsou v každé své kopii poněkud jiné. MtE sám o sobě není virem, ale jde o speciální podprogram pro vytváření zakódovaných polymorfních virů. Jeho volání je možno přidat do libovolného viru, MtE pak „zabalí" takový virus tak, že není možno ho jednoduše detekovat. Autor viru vůbec nemusí vnitřek a princip MtE znát a rozumět mu. MtE je mnohem dokonalejší než například Whale či V2P6 a podobné viry. Umožňuje vytvořit prakticky nekonečné množství variant. Vytváří zároveň náhodnou kódovací a dekódovací rutinu. Není možno ho proto vyhledat pomocí jakýchkoli řetězců, je možno jej detekovat pouze algoritmicky, popřípadě pomocí statistických metod. I tyto metody jsou však díky množství variant velmi komplikované, a navíc u nich není možno zaručit stoprocentní účinnost. V současné době je známo pět druhů virů, které používají Mutation Engine. V jednom z nich se nachází i text TNX2DAV (děkuji Temnému mstiteli). Všechny tyto viry používají MtE verze 0.91, není však vyloučeno, že se neobjeví další verze. Dark Avenger také vyhrožoval, že přes stanice BBS zveřejní zdrojový kód svého produktu. Pak by pro autory virů nebyl problém maličko upravit i vlastní kód MtE tak, že by nebyl jeho virus výše uvedenými metodami jako MtE detekován. Dosud však zdrojové texty zveřejněny nebyly.

Další produkt, tentokrát pocházející z Kalifornie, se objevil na veřejnosti v červenci. Jedná se o Virus Creation Laboratory (VCL). Tento program již slouží k vytváření kompletních virů. Z technického hlediska se jedná o poměrně primitivní viry, které se se složitostí MtE nedají srovnat. VCL však může opravdu použít libovolný uživatel PC. Jeho autor, skrývající se pod pseudonymem Nowhere Man, v dokumentaci praví: „Není již třeba trávit týdny a měsíce psaním a laděním assemblerského programu. VCL pracuje za vás — stačí si vybrat vlastnosti a efekty viru a VCL za vás udělá zbytek. Můžete tak experimentovat s různými efekty a koncentrovat se na tvořivost (!). Dokumentace je vůbec velmi zajímavá. Její velkou část zabírá licenční ujednání, které si v ničem nezadá s podobnými ujednáními komerčních produktů. Stojí zde například, že veškerý výstup VCL zůstává automaticky vlastnictvím jeho autora a jakékoli použití takového kódu (speciálně pro účely analýzy viru či jeho detekování a odstranění) je zakázáno bez písemného svolení autora. Nowhere Man dokonce zakazuje odstranit "ochrannou značku" [VCL] z výsledného viru. Licenční ujednání má být zřejmě parodií na podobné texty u normálních programů. Vyvolává však řadu otázek. Jak je to s autorstvím a jeho ochranou u počítačových virů? Je z právního hlediska korektní viry analyzovat a část kódu použít pro vyhledávání? Jak velkou část ano? Programy skutečně nejsou noty, aby bylo možno specifikovat, jak veliký úsek je chráněn autorským zákonem. I když samozřejmě k žádnému soudnímu procesu nedojde, tyto otázky zde přesto zůstávají. Nejsou však jediné, podobný problém řešili nedávno na jedné konferenci o ochraně dat: Je možno předávat virem napadené programy specializovaným antivirovým firmám bez toho, aby se jednalo o porušení licenční smlouvy? Všichni dodavatelé software se tehdy naštěstí shodli, že předávání, kopírování a analyzování virem napadených programů není porušováním licenčních práv.

Vraťme se však zpět k VCL. VCL je program, který využívá IDE prostředí Borlandu. Má známé uživatelské rozhraní včetně ovládání myší, roletových menu a kontextového helpu.

Uživatel si může vybrat, zda výsledný produkt bude přepisujícím, nepřepisujícím či doprovodným virem, může však též vytvořit trojské koně a logické bomby, jež pak může přidat do jiných programů.

Volit lze i jednoduché kódování, ochranu proti analýze a ladění (ovšem velmi prostinkou), způsob šíření (po podadresářích, po PATH, či pouze v právě platném adresáři), virulenci (kolik má být infekcí na kolik spuštění viru), je možno zadat také vnitřní poznámku jež je pak nedílnou součástí viru.

Zajímavá je i definice manipulačních činností — různých efektů. Existuje jich vlastně celá knihovna, zvlášť popsaná v dokumentaci. Široká škála sahá od zvuků a melodií přes reset počítače až po porušení či smazání souborů a porušení disků. Lze přidávat i další externí assemblerské podprogramy.

K jednotlivým efektům je možno zadat i logické podmínky, za kterých nastanou (například kód země, typ procesoru, verze operačního systému, systémové datum či čas, rok, počet portů a podobně). I zde je možno definovat vlastní externí podmínky.

Výstupem programu VCL je buď bohatě komentovaný zdrojový assemblerský text (ASM), skládaný dohromady z jednotlivých modulů podle definovaných vlastností nebo přímo program typu COM, překládaný externím assemblerem. Do vzniklého zdrojového textu je samozřejmě možno zasáhnout a udělat tak dodatečné změny.

Konfigurovat je možno i parametry assembleru (výsledek se může lišit podle použitého assembleru a použitých parametrů), konvenci volání podprogramů (C, Basic, Pascal) a zadat dokonce i vlastní jméno, které se v assemblerském programu objeví (ta pýcha: stvořil jsem „sám" vlastní assemblerský program!).

V programu nechybí ani speciální „Boss key", klávesa pro okamžité ukončení programu v případě, že jeho uživatele někdo vyruší.

Jako ukázka je k vlastnímu programu připojeno osm různých virů, vytvořených pomocí VCL. Na nich jsou demonstrovány ukázky různých možností VCL. Viry jsou na disku jak ve zdrojovém kódu tak ve spustitelném tvaru.

Tato verze programu VCL je velmi jednoduchá a detekování z ní vytvořených virů není velkým problémem. Nowhere Man však slibuje v nové verzi spoustu dalších „vylepšení": nepřepisující viry typu EXE, další efekty a podmínky, boot viry, paměťově rezidentní viry, ochranu proti paměťově rezidentním antivirovým programům, opravdu polymorfní viry se speciální kódovací metodou, vylepšené uživatelské rozhraní (a dokonce možná i rozhraní pro Windows).

Hlavním nebezpečím těchto produktů je očekávaná záplava nových druhů virů. Všechny tyto produkty jsou především zaměřeny proti vyhledávacím programům (programům typu scan). Jejich vývoj a údržba jsou už dnes velmi náročné, v budoucnu se dá očekávat, že nové viry jejich autory takřka úplně zahltí. Účinné naopak ve většině případů zůstávají další typy antivirových programů — paměťově rezidentní monitorovací programy a programy pro kontrolu integrity dat. O specializovaných antivirových programech si však něco povíme až příště!

Ing. Pavel Baudiš (*1960) vystudoval obor ASŘ na Vysoké škole chemicko technologické v Praze. Pracoval ve Výzkumném ústavu matematických strojů. Je spolumajitelem firmy Alwil Software. Zabývá se operačními systémy, ochranou dat, zejména antivirovou.

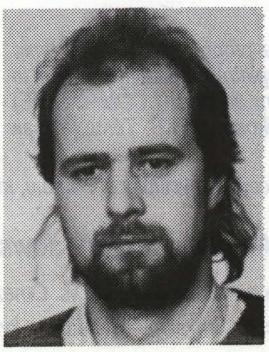

Microsoft®

Velká programátorská soutěž Softwarových novin a Microsoftu!

Vážení čtenáři,

ve spolupráci s firmou Microsoft jsme pro Vás připravili velkou programátorskou soutěž. Na této stránce se můžete seznámit s jejími propozicemi, soutěžními kategoriemi a vypsanými cenami.

SOUTĚŽNÍ KATEGORIE

Kategorie A - Rezidentní program

1. *Zadání: Vytvořte TSR program pro DOS, který čeká na stisk vhodně zvolené horké klávesy. Po jejím stisknutí provede zápis obsahu obrazovky do diskového souboru ve vhodně zvoleném formátu. Sestavte dále program, který dokáže přečíst takový soubor a restaurovat obsah jemu odpovídající obrazovky. Minimální řešení musí zvládnout ukládání textové obrazovky, dokonalý program umí uložit i grafickou obrazovku.*
2. *Kritérium hodnocení: Velikost rezidentního kódu, bezpečnost programu, stupeň splnění zadání, kompatibilita zvoleného formátu souboru s komerčním softwarem.*

Kategorie B - Diskový manažér

1. *Zadání: Vytvořte vlastní uživatelské rozhraní pro DOS. Minimální řešení musí zahrnovat možnost pohodlného prohlížení adresářů, kopírování a mazání souborů, vytváření a rušení adresářů a spouštění programů. Fantazii se meze nekladou a každá služba navíc se připisuje k dobru. V každém programu by mělo být zařazeno jakési překvapení pro uživatele: originální služba, která není zařazena v běžných komerčních programech tohoto typu.*
2. *Kritérium hodnocení: Originalita řešení (českých Nortonů už bylo dost), množství služeb a jejich skladba, uživatelský komfort, spolehlivost.*

Kategorie C - Aplikace pro DOS: volné téma

1. *Zadání: Vytvořte program pro DOS s tímto omezením: Kompletní spustitelný program je uložen v jediném souboru (.COM či .EXE) o maximální velikosti 100 KB. Téma je jinak zcela volné.*
2. *Kritérium hodnocení: Smysluplnost námětu, kvalita provedení.*

Kategorie D - Aplikace pro Windows: volné téma

1. *Zadání: Vytvořte program pro Windows. Omezující podmínky nejsou, téma je zcela volné.*
2. *Kritérium hodnocení: Smysluplnost námětu, kvalita provedení.*

PROPOZICE SOUTĚŽE

1. Soutěžní práce se zasílají na adresu redakce Softwarových novin ve formě diskety. Disketa musí obsahovat především zdrojový a spustitelný tvar soutěžního programu. Dále musí obsahovat dokumentaci k programu v textové podobě (ASCII nebo Text602, jiné formáty nebudou akceptovány) a textový soubor se všemi běžnými údaji o odesilateli: jméno, přesná adresa, rodné číslo, telefonické spojení, název soutěžního programu, anotace programu v rozsahu max. 10 řádků, kategorie, do které program přihlašujete, jednoznačně srozumitelné pokyny k instalaci programu.
2. Jméno autora, jeho adresa, název soutěžního programu a kategorie musí být uvedeny též na etiketě diskety. Zasíláte-li více disket, musí všechny etikety obsahovat shodné údaje a diskety musí být očíslovány.
3. Na obálku zásilky uveďte zřetelně heslo PROGRAMÁTORSKÁ SOUTĚŽ.
4. Uzávěrka všech kategorií je 30.4.1993. Programy došlé po tomto datu nebudou do soutěže zařazeny.
5. Odborná porota si vyhrazuje právo některé ceny v některých kategoriích neudělit, v závislosti na celkové odborné úrovni soutěže.
6. Výsledky soutěže budou publikovány v Softwarových novinách 6/1993; v téže době budou vítězům rozeslány ceny.
7. Zaslané diskety budou autorům vráceny bezprostředně poté, co odborná porota ukončí svou činnost.
8. Ze soutěže jsou vyloučeny programy komerčně již využívané, dále programy destrukčního charakteru (narušování ochran, viry, násilné dekódování dat) a hry s válečnými náměty.
9. Redakce Softwarových novin si vyhrazuje přednostní právo publikovat nejzajímavější řešení z oceněných i neoceněných programů do konce roku 1993.

CENY

V každé z kategorií budou uděleny na základě verdiktu odborné poroty následující věcné ceny věnované firmou Microsoft:

1. cena — Microsoft C/C++ 7.0

2. cena — Microsoft Visual Basic

3. cena — Microsoft Quick C

Softwarové noviny

Lekce poslední: Debugger

Igor Szántó

Dnes tedy naposledy. A téma...? Co byste řekli odvšivování! Tak se totiž v angličtině říká procesu, při kterém v napsaném a syntakticky korektním programu vyhledáváme logické chyby.

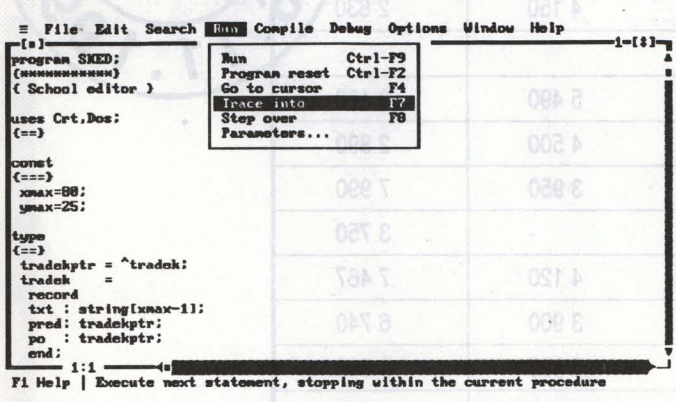

Obr. 1

O logické chybě mluvíme tehdy, jestliže program běží, ale dělá něco jiného, než jsme chtěli. Tehdy vzniká potřeba mít možnost provádět zpracování jednotlivých příkazů programu počítačem rozfázovaně příkaz po příkazu (abychom mohli sledovat, kterými větvemi se zpracování programu ubírá) a mít přitom možnost po každém příkazu ověřit průběžnou hodnotu vybraných proměnných. Jsou chyby, které byste bez debuggingu (odvšivování) hledali jen velice těžko, zatímco pomocí debuggeru se jejich identifikace stává přímo vybranou lahůdkou. I kdybyste přímo do kódu programu zařadili seberafinovanější systém tisku mezivýsledků (jak se to ostatně dělalo v poměrně nedávné minulosti), stejně byste proti debuggeru neměli nejmenší šanci, neboť mezivýsledky vám o jeho průběhu nikdy neposkytnou plnohodnotnou dynamickou informaci.

V integrovaném systému Turbo Pascalu je zařazen jednoduchý debugger, kterým můžeme program ladit bez opuštění editoru, ve kterém jsme program napsali. Na obr. 1 vidíme rozevřené menu *Run*, které zahrnuje tři základní příkazy pro řízení debuggeru. Jsou to položky *Trace Into*, *Step Over* a *Go To Cursor*, jimž přináležejí horké klávesy F7, F8 a F4. Napříště proto zapomeneme na menu a budeme používat horké klávesy přímo z editoru. Stiskneme-li F7 — *Trace Into*, vysvítí se první programový řádek (vždy `begin` — viz obr. 2). S každým dalším stisknutím „ef sedmičky" se zpracuje jeden programový řádek a vysvítí se ten logicky následující. Tak můžeme trasovat třeba celý program. Klávesa F8 pracuje velmi podobně. Rozdíl je jen v tom, že příkaz volání procedury/funkce zpracuje naráz jako jediný programový řádek. Klávesa F7 naproti tomu provádí skok do procedury/funkce (pokud existuje její zdrojová forma) a umožní nám trasování i této programové jednotky. Není-li na momentálně vysvíceném programovém řádku volání procedury ani funkce, je efekt kláves F7 i F8 zcela totožný.

Klávesa F4 ("jdi na kurzor") umožňuje z trasování vyřadit tu část kódu, kterou nepovažujeme za kritickou. Kurzor umístíme na řádek, kde chceme s trasováním začít (případně pokračovat) a stiskneme F4. Všechny logicky předcházející řádky se normálně

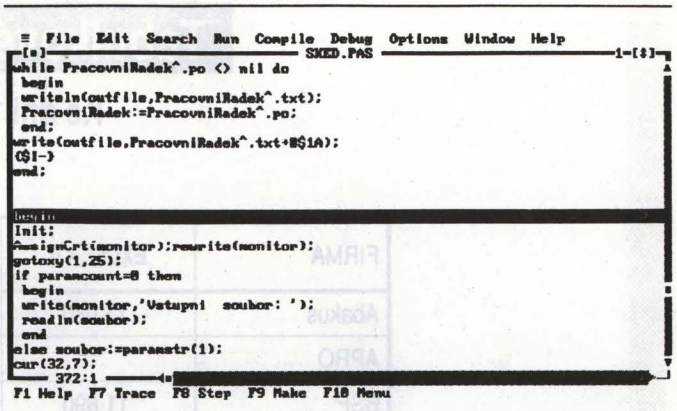

Obr. 2

zpracují, na tomto řádku se běh programu přeruší, řádek se vysvítí a systém čeká na další povel. Tím může být třeba F7 nebo F8, ale i znovu F4. Může to být i Ctrl-F9 (*Run*), což umožní doběhnutí programu bez přerušení až do konce, ale může to být i Ctrl-F2 (*Program Reset*), což ukončí předčasně běh programu.

Chcete monitorovat hodnoty proměnných v průběhu výpočtu? No problem, přes položku *Watches* to hravě zvládnete. Na obr. 3 vidíte kromě rozevřeného menu *Watches* i hodnotu proměnné `soubor` bezprostředně po jejím načtení procedurou `readln`. Část obrazovky je věnována kódu programu, část oknu s proměnnými. Do tohoto okna můžeme zařadit libovolnou proměnnou libovolného typu pomocí klávesy Ctrl-F7, případně poněkud zdlouhavějším postupem přes menu *Debug* — *Watches* — *Add watch*. Přes menu můžeme dále nežádoucí proměnné odstranit, případně editovat identifikátor. Přepneme-li se do tohoto okna klávesou F6, případně kliknutím myši, stane se okno ještě poněkud přístupnější některým změnám. Prostě, vyzkoušejte si to a uvidíte...

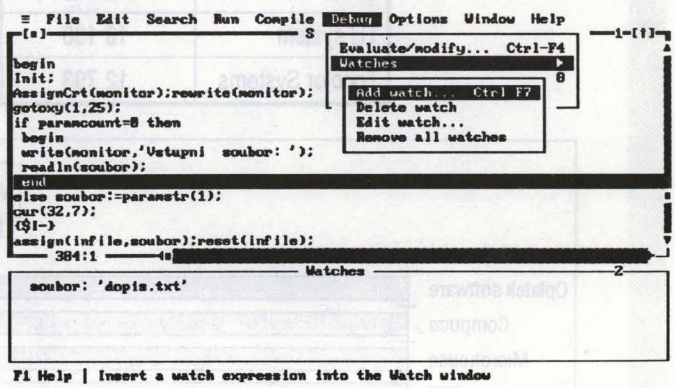

Obr. 3

To je všechno, milý čtenáři. Doufám, že Ti tento roční kurs programování byl alespoň k něčemu platný. Cílem nebylo vytvořit dobrý textový editor. Cílem bylo naučit Tě programovat. Dokážeš-li vytvořit jednoduchý textový editor, umíš programovat. Měj se hezky a těším se na další setkání s Tebou na stránkách Softwarových novin.

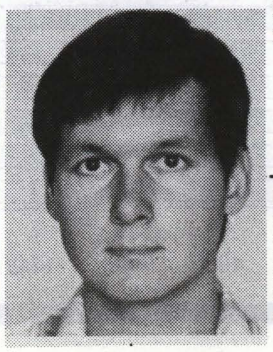

Ing. Igor Szántó, CSc. (*1961) absolvoval obor ASŘ na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze, kde pracuje jako odborný asistent. Předmětem jeho odborné práce je využití počítačů v ASŘP chemického průmyslu.

Tabulkové kalkulátory

Ke dni 16.11.1992

FIRMA	EXCEL 4.0	QUATTRO PRO 4.0 for Windows	1-2-3 ver. 2.3/2.4
Abakus	13 080	3 990	7 990
APRO	-	3 990	
BSP	11 890	-	
Comp. Equip.	12 950	4 990	
Compuco	11 490	4 150	2 630
Digit	3 550		
Frog Systems	12 690	5 490	3 190
GRADA	12 390	4 500	2 890
Junior	12 950	3 950	7 990
Just In	-	-	3 750
M.S. Computing	15 147	4 120	7 467
Microhouse	11 830	3 900	6 740
Next CSFR	12 990	3 390	8 890
OASA	12 940	3 440	6 990
Oplatek	11 470	3 270	6 990
SWS	12 740	2 670	3 190
TH'system	18 130	3 400	7 990
Tricolor Systems	12 793	5 233	6 333

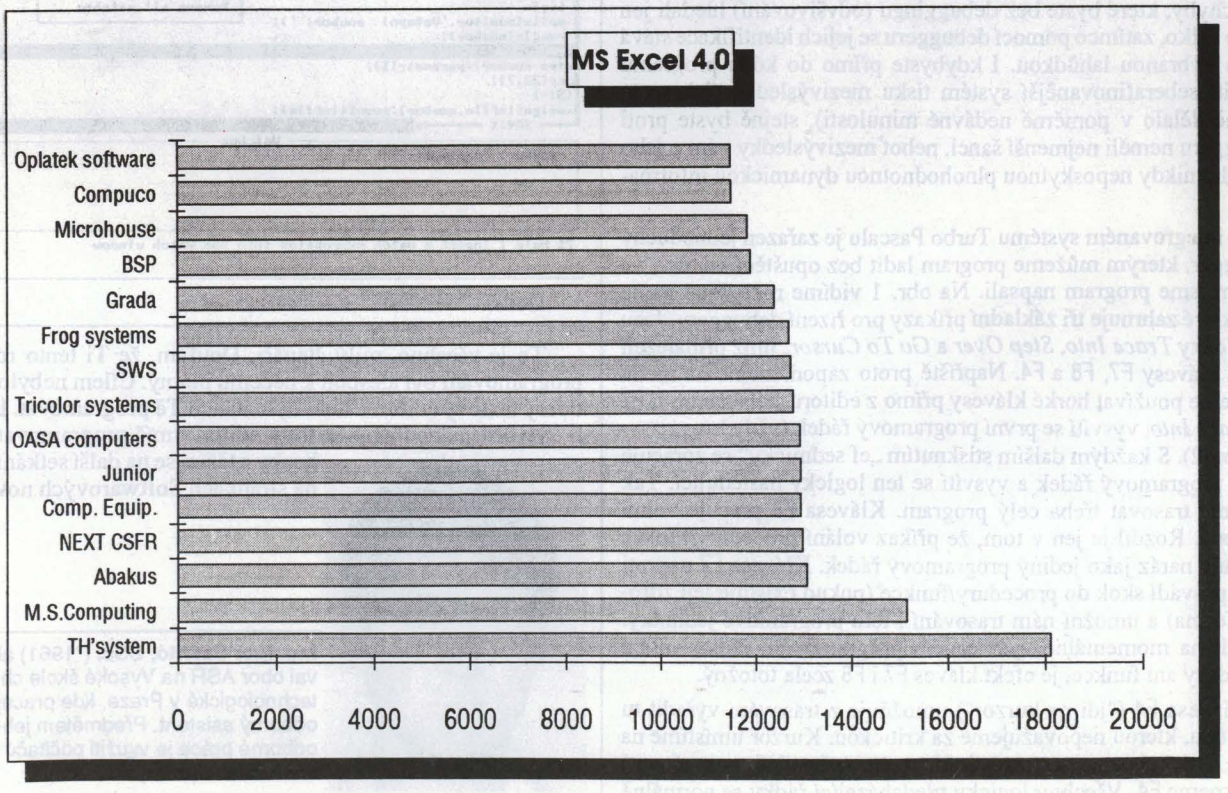

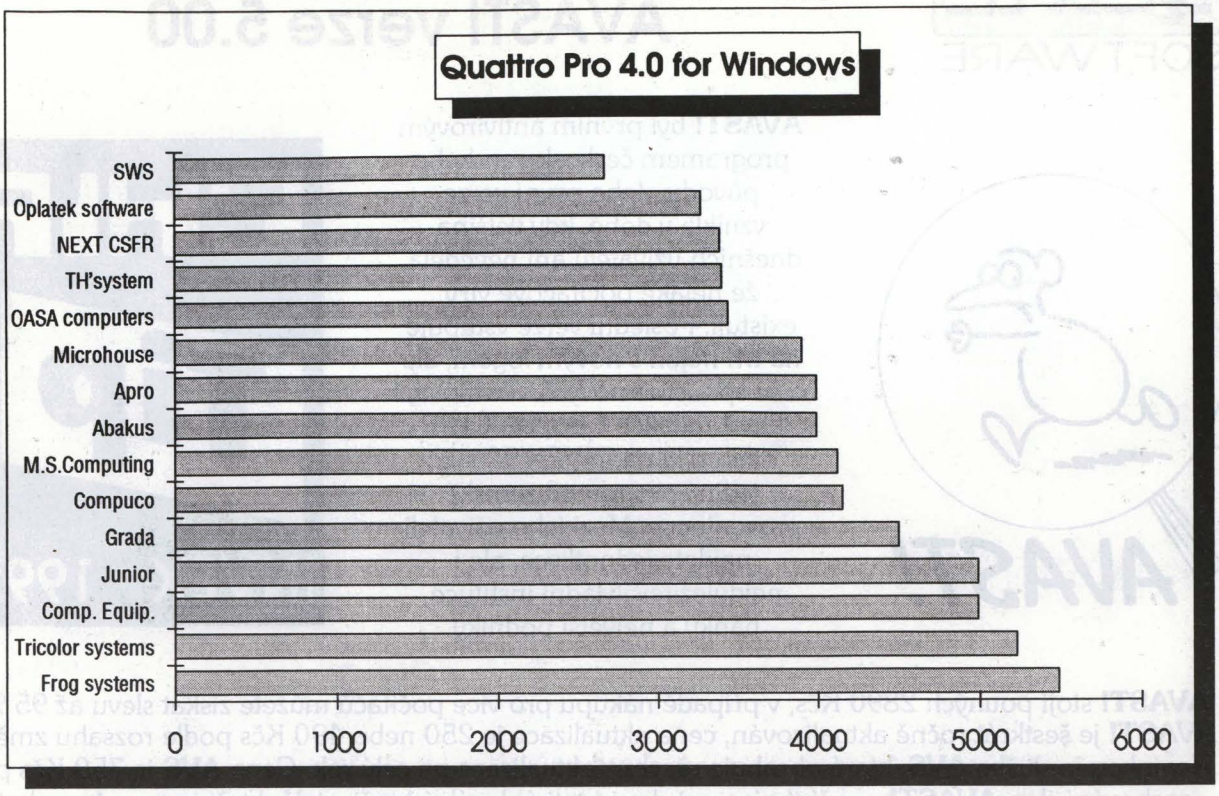

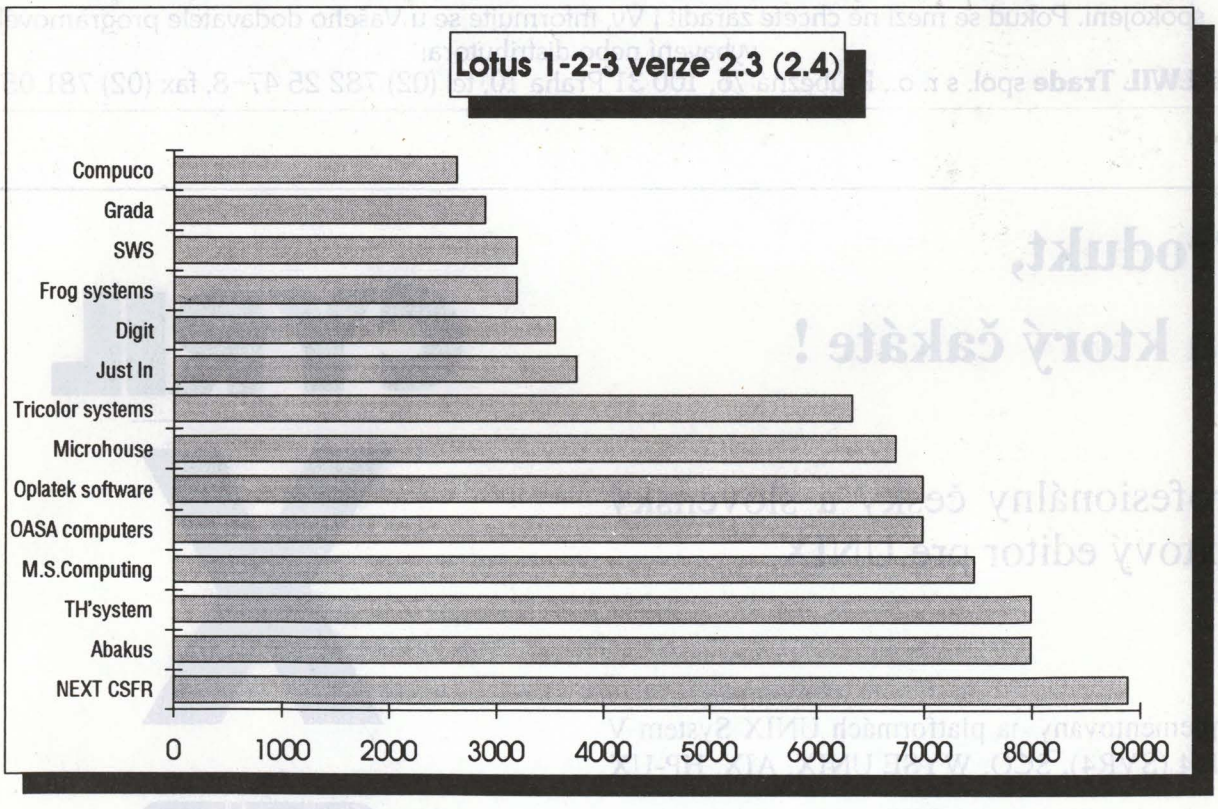

Tentokrát jsme se za vás ptali na ceny „rozvinutých archů" nebo spreadsheetů, chcete-li raději. Vybrali jsme MS Excel for Windows 4.0, Quattro Pro 4.0 for Windows a Lotus 1-2-3 verzi 2.3 (nebo 2.4 - zde není cenový rozdíl a některé firmy nabízejí pouze verzi 2.3, jiné pouze verzi 2.4, finančně je možno obě srovnávat společně). Tuzemský Calc602 v řadě nabídek chybí, proto jsme jej do přehledu nezahrnovali. Jsou pro vás některé ceny překvapivé? Pro nás ano.

Ceny uvedené v tabulce nejsou v žádném případě oficiálními cenami, ale pouze odpovědí zástupce příslušné firmy na otázku:"Kolik u vás stojí..."

ALWIL SOFTWARE

Soubor antivirových programů AVAST! verze 5.00

AVAST! byl prvním antivirovým programem československého původu. Jeho první verze vznikla v době, kdy většina dnešních uživatelů ani nevěděla, že nějaké počítačové viry existují. Poslední verze vstupuje na trh nejen s novým logem, ale i se spoustou nových vlastností, které redakce časopisu CHIP odměnila na INVEX'92 jako jediný program tuzemské provenience. Mezi jeho uživateli najdete jednotlivce, ale i nejdůležitější vládní instituce, banky a největší podniky.

CHIP Tip INVEX 1992

AVAST! stojí pouhých 2890 Kčs, v případě nákupu pro více počítačů můžete získat slevu až 95 %. **AVAST!** je šestkrát ročně aktualizován, cena aktualizace je 250 nebo 490 Kčs podle rozsahu změn. Novinkou je služba **AVS**, která obsahuje všechny aktualizace na celý rok. Cena **AVS** je 750 Kčs při zachování slev. **AVAST!** používá více než dvanáct tisíc legálních uživatelů, kteří jsou s ním velmi spokojeni. Pokud se mezi ně chcete zařadit i Vy, informujte se u Vašeho dodavatele programového vybavení nebo distributora:

ALWIL Trade spol. s r. o., Průběžná 76, 100 31 Praha 10, tel (02) 782 25 47-8, fax (02) 781 05 48

Produkt,
na ktorý čakáte !

CYRIL X

Profesionálny český a slovenský textový editor pre UNIX.

Implementovaný na platformách UNIX System V Rel. 4 (SVR4), SCO, WYSE UNIX, AIX, HP-UX

Spracovávajúci texty T602

Kompatibilný s editorom CYRIL pre MS-DOS

INVEX 92 pavilón Z

VARIAS

Hálkova 3
010 01 Žilina
tel.: 089/452 79, 437 76
fax: 089/413 64
E-Mail: mbox@varias.cs

Uvedené názvy sú obchodnými, registrovanými obchodnými značkami príslušných výrobcov.

Antivirové programy

Pavel Baudiš

Během celého roku jsme si v našem seriálu vysvětlovali, co jsou počítačové viry a jak se proti nim účinně chránit. Jednomu tématu jsme se však až dodnes vyhýbali. Jsou jím specializované antivirové programy. Tuto velmi zajímavou otázku jsem si nechal až nakonec. A jelikož jsem sám spoluautorem jednoho takového produktu, zmíním se o antivirových programech spíše z obecného a teoretického pohledu a konkrétní příklady raději vynechám.

Viry i antivirové programy prodělávají zejména v posledních dvou letech velmi dynamický vývoj, obě skupiny používají stále důmyslnější prostředky pro „boj" s protivníkem.

Jaké jsou šance antivirových programů? Je nutno si uvědomit, že pokud se kód viru nevykoná, nehrozí vůbec žádné nebezpečí. Pokud je virus aktivován, může mít nad PC absolutní kontrolu. Proto nelze v takovém prostředí zaručit absolutní a stoprocentní ochranu. Přesto však antivirové programy mají v boji proti virům nesmírný význam.

Je spousta firem, které slibují zákazníkům sto a více procent jistoty proti všem dosud známým (komu?) i neznámým a budoucím druhům virů. Řada metod, o kterých se za chvilku zmíním, může fungovat i proti dosud nevytvořeným virům. Stoprocentní ochrana je však úplný nesmysl. Letos to ostatně na mnoha produktech demonstroval například virus DIR II. Navíc lze vždy napsat program, který vyřadí libovolný jiný program na PC z činnosti. Proti takovému viru je onen antivirový program bezmocný. To však nemusí vždy vadit, důležité je, aby fungoval proti všem ostatním a hlavně nejrozšířenějším virům. Zmiňuji se o tom pouze proto, abych dokázal nesmyslnost požadavku na stoprocentní ochranu.

Hlavním kritériem u všech metod boje proti virům jsou dva problémy: když je za virus označen program, který virem není (false positive) a když je jako neinfikovaný označen program, který virus obsahuje (false negative). Nejčastěji se používají tři základní metody. Každá z nich má své výhody a nevýhody, žádná nemůže zcela vyřešit dva výše uvedené problémy.

První a nejznámější je metoda vyhledávání již známých druhů virů pomocí vybrané charakteristiky. Z kódu viru je vybrána určitá sekvence, která je pro daný virus charakteristická, a pak jsou prohledány všechny soubory, zda takovou sekvenci náhodou neobsahují. Sekvencí pro různé viry je samozřejmě mnoho, stejně jako souborů na disku. Pokud je zvolená sekvence dostatečně dlouhá a vhodně zvolená, k poplachům typu false positive takřka nikdy nedochází. Také u false negative je situace jasná: program prostě dokáže najít pouze jemu známé druhy virů (a jejich mutací, přičemž je poměrně náhodné, zda se vybraná charakteristika „strefí" do změněného kódu modifikovaného viru nebo ne). Tyto programy jsou dodnes nejpoužívanější. Přesto jsou s nimi (zejména v poslední době) velké problémy. Vyžadují totiž neúměrně častou aktualizaci databáze vzhledem k počtu nových virů (minimálně jedenkrát za dva měsíce, extrémem může být i jeden týden), prohledávání je časově náročné, přičemž s narůstajícím počtem virů se bude čas ještě prodlužovat (i když ne vždy lineárně). Navíc stále více virů používá polymorfní kódování, jsou tedy v každé své kopii jiné a není možno najít pevnou sekvenci znaků pro jejich nalezení (musí se vyhledávat algoritmicky a na základě analýzy viru, čímž se ovšem půvab vyhledávání a možnosti rychlého přidání nových virů vytrácí). Vyhledávací programy mohou být buď normálními programy, spouštěnými z příkazového řádku nebo paměťově rezidentní, které (za cenu určitého zpomalení) automaticky testují spouštěné či kopírované soubory. Vyhledávací programy budou i v budoucnu mít svoje místo, i když by měly určitě být doplněny i dalšími způsoby ochrany.

Druhou hojně používanou metodou je kontrola integrity souborů. Virus totiž musí při infikaci alespoň něco v systému změnit. Tyto změny (souborů, paměti, systémové oblasti disků) je možno jednoduše zjistit porovnáním právě platného stavu s určitým „standardním" stavem. Programy pro kontrolu integrity dat pracují právě na tomto principu. Uchovávají informace o sledovaných souborech a zjišťují jakékoli odchylky. Velkou výhodou je to, že dokáží zjistit působení nových druhů virů, rozsah napadení počítače i případné škody způsobené virem. Nevýhodou je to, že občas dochází k falešným poplachům (některé změny jsou legální) a nejsou schopny nic říci o příčině změny. To vše pak záleží na uživateli. Velkým problémem mohou být i Stealth viry, které (pokud jsou aktivní) programu předkládají původní data. Naprosto spolehlivě proto tyto programy pracují pouze tehdy, pokud jsou spouštěny z prověřených disket po zavedení systému z „čisté" originální diskety. Přesto jsou programy pro kontrolu dat z hlediska prevence velmi důležité. I zde existují paměťově rezidentní verze takových programů.

Třetí metodou je monitorování činnosti systému a sledování těch činností, které mohou být způsobeny počítačovými viry. Paměťově rezidentní monitorovací programy jsou schopny zjistit manipulaci se soubory (např. zápis do souboru), instalování viru do paměti, popřípadě i manipulační činnost viru (formátování). Některé pouze informují uživatele o tom, že k dané činnosti došlo a nechají rozhodnutí o další akci na něm, jiné se snaží samy rozhodnout o legálnosti či nelegálnosti dané akce. I zde mohou vzniknout falešné poplachy (některé programy mohou zapisovat samy do sebe) a občas vzniknou i konflikty s některými produkty (spousta aplikačních programů se totiž snaží využít možnosti počítače až na doraz, často za cenu nestandardních operací). Některé viry však také mohou tyto ochrany obejít, zejména tehdy, když je virus aktivován dříve než monitorovací program.

Je jasné, že čas od času se objeví další zajímavé pokusy o nové metody a způsoby boje proti virům. Žádný z nich se zatím příliš neprosadil.

O imunizaci programů pomocí simulování příznaku virů jsem se již zmínil dříve (2/92), stejně tak o imunizaci dodatečným krátkým programem, který testuje neporušenost souboru (10/92). Žádnou z těchto metod však nelze pro praxi doporučit.

Existují i pokusy o automatické vyhledávání virů. První takový produkt byl k vidění na CeBITu v roce 1990, program porovnával všechny programy na disku (každý s každým). Při průměrném počtu programů na disku (kolem jednoho tisíce) je to však metoda poněkud zdlouhavá, i když nebereme v úvahu v té době ještě neexistující polymorfní viry. Proti některým jednodušším virům může být účinné automatické porovnání několika napadených souborů, které může sloužit ke zjištění vhodné sekvence pro vyhledávací programy. Problémem je však rozlišení dat viru, která se mohou měnit v jednotlivých kopiích, a kódu, který zůstává stejný. Otázkou je i výběr vhodné sekvence, jež by měla být pro daný virus charakteristická a neměla by vyvolávat plané poplachy. U polymorfních virů je samozřejmě takové porovnávání nepoužitelné. Do poslední skupiny je možno zařadit „heuristické" vyhledávací programy, které analyzují začátek programu a snaží se posoudit, zda se jedná o viry. To však zdaleka není triviální úkol, a proto tyto programy nejsou tak spolehlivé, jak by bylo třeba.

Problémy může způsobit i automatické odstranění virů z napadených programů. Ani toto není zdaleka jednoduché. Viděl jsem několik produktů, u kterých „odstranění" viru vedlo ke zničení souborů. Proto by mělo být odstranění vždy spojeno s kontrolou integrity dat, aby bylo možno výsledek skutečně ověřit.

Antivirové programy na IBM PC nikdy nemohou zaručit 100% jistotu. To souvisí jednak s podstatou celého problému, jednak i s jednoduchostí a strukturou operačního systému a celého PéCéčka. Přesto mohou být velmi účinné. Musí být však doplněny ještě řadou dalších věcí: organizačním zajištěním (což je stejně důležité jako kvalitní antivirový program), následnou další spoluprací a technickou a informační podporou od specializovaných antivirových firem.

Do nového roku vám přeji, abyste se v něm s žádnými viry nesetkali, a pokud ano, aby vám (snad i díky našemu seriálu) nezpůsobily vůbec žádné problémy.

Ing. Pavel Baudiš - viz. str. 31

Špičkovou kvalitu nedostanete levně.

Výjimky jsou vzácné.

Chcete se s jednou seznámit?

Pro všechny současné i budoucí předplatitele Softwarových novin máme dobrou zprávu: cena jednotlivého výtisku našeho časopisu vzroste jen nepatrně (o jednu korunu), zatímco cena celoročního předplatného se nemění vůbec. Pro rok 1993 tedy platí následující ceny:

Jednotlivý výtisk na stánku: 19,- Kčs

Celoroční předplatné: 194,- Kčs

Veškerou předplatitelskou agendu, reklamace předplatného a zasílání starších výtisků (do vyčerpání zásob) vyřizuje firma DUPRESS:

DUPRESS
Podolská 110
147 00 Praha 47
Tel. (v nepřítomnosti záznamník): (02) 43 74 08

Přejeme Vám mnoho příjemných chvil s Vaším celoročním předplatným Softwarových novin!

Softwarové noviny

Software je to, co potřebuje Váš počítač.
Softwarové noviny jsou to, co potřebujete Vy.

ARTEC A4000C někoho možná zaujme, ale rozhodně nefascinuje

Dostupný barevný scanner

Lukáš Polák

Každý člověk, který se alespoň trochu zajímá o grafiku a její zpracování, jistě touží po tom mít nejlépe vlastní scanner. Ve většině případů se to ovšem zdá věc naprosto nedostupná, což není tak daleko pravdě.

Ruční scannery, které jsou relativně levné, jsou na druhé straně pro profesionální využití naprosto nepoužitelné. Saháme tedy do kategorie o něco vyšší, a to ke scannerům stolním a nejlépe barevným.

Jedním ze zástupců této kategorie je ARTEC A4000C doplněný obslužným programem FAScinator - image processor, OCR system.

Nevím jak vy, ale já ke každé nové věci vždy přistupuji s nesmírným nadšením a očekáváním něčeho nevídaného. V jistém směru se to vždy povede.

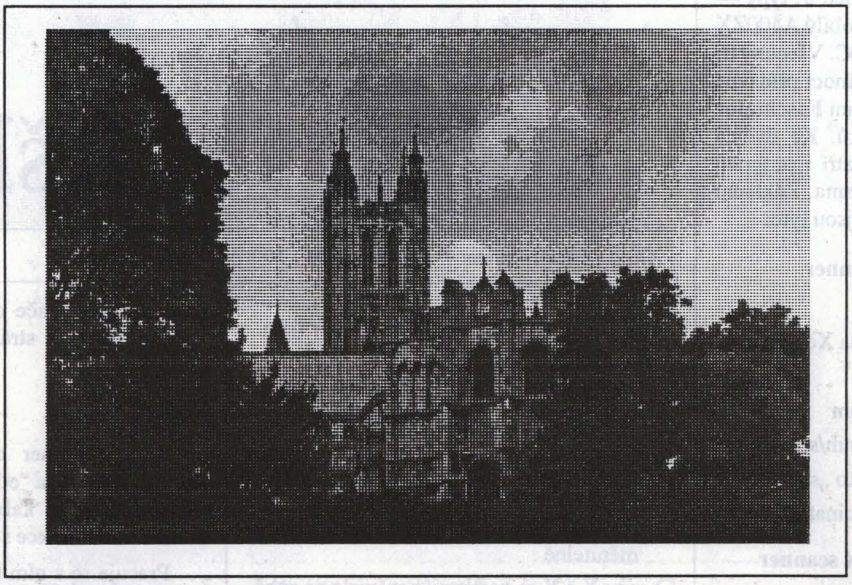

Neumíte fotit? Nevadí, jste-li šikovní.

Ale vraťme se k vlastnímu scanneru. Instalace karty, která je součástí scanneru, je snadná, máte-li ji ovšem správně „nasvičovanou".

K obsluze scanneru je samozřejmě potřeba nainstalovat obslužný software, v tomto případě FAScinator. Již první setkání s ním mne překvapuje svým neprofesionálním provedením. S instalací způsobem COPY bych možná byl spokojen před pěti lety, ale rozhodně ne dnes. A to také není vše. Jsem uživatelem MS Windows, ale zkuste z nich spustit FAScinator (pouze jako dosovskou aplikaci!). Ne že by se vám to nepovedlo, ale brzo budete litovat. Zpočátku ještě funguje, leč pomaleji, než je zvykem (upozornění pro rejpaly - pracuji na PC 386/33 s 8 MB RAM a 130 HD, tedy ne to nejhorší, ale pravda, ani nejlepší). Po chvíli práce se ovšem systém „kousá", tudíž se vám většinou nepodaří sejmout ani jeden kompletní obrázek. Vskutku neveselé.

Nastává tedy varianta „B", a to práce pod DOSem - rychlejší a spolehlivější.

Trochu zdlouhavá příprava předchází vlastní práci a není-li vám zřejmé, že PREVIEW je pod nabídkou MARGINS, čeká vás i složité nastavování souřadnic. Když ovšem PREVIEW objevíte, máte radost z příjemného prostředí a i zarytý skeptik trochu pookřeje.

Před vlastním scannováním si nastavíme parametry (barevnost - 1 až 256, mono - případně šedi, rozlišení, ...) a spustíme to. Hurá! Ovšem co když jsme se spletli v nastavení parametrů? Nezbývá nám, než vydržet celý proces a pak ho opravený provést znovu, neboť zde není možnost činnost žádným způsobem zastavit (až na reset počítače). Při barevném scannování je to velmi znatelné zdržení.

Více oken nám zpříjemní práci s více soubory najednou. Možnost uložení části obrázku do jiného okna také není zanedbatelná. Množství ikon, které jsou zobrazeny v pravé části zpříjemní ovládání, ale jejich funkčnost není zcela stoprocentní. Spokojenost ve mně vládne při zjištění, že mohu obrázky, nebo jejich části, zrcadlově převracet, otáčet, části přemisťovat, zvětšovat. Jsou zde zastoupeny i grafické funkce na kreslení čar, obdelníků (obrysů), kružnic, vyplňování, a to vše ve vámi volitelných barvách. Veškerá radost vás však přejde při zjištění, že většina funkcí přestává fungovat při zvětšení nebo zmenšení obrázku. To dost zamrzí.

Největší chyby v práci s vlastním systémem ovšem vidím v chybějící funkci UNDO, tedy vrať do předchozího tvaru, a nepochopitelné chování funkce ERASE (guma). Gumovat se dá pouze černě! Skutečně nechápu nebo jsem špatný uživatel (nikdo nejsme dokonalý).

Ale nehledejme jenom zápory. Na první pohled mne potěšila práce s textem v menu. Nic zlého netuše, dal jsem se do nastavování parametrů, napsal jsme si zkušební text, ale co dál? Řeknu vám popravdě, že není nic snazšího, než vzít manuál a řádně si vše přečíst. Pak je to prosté. Máte-li ovšem ducha zkoumavého a nechcete se nechat zahanbit, bude vám to chvíli trvat.

Další radosti mi přineslo zpracování barevných obrázků. Nejen různé klasické funkce, jako kontrast, jas, negativ, které nepřekvapí, ale jistě potěší, ale další filtry na zvýraznění obrysů i barev, ale i funkce opačné. Hezkou zajímavostí je vytváření vlastních filtrů, což ovšem už znamená jistou znalost z oboru.

Tolik tedy k obslužnému programu IMAGE PROCESSOR a nyní něco málo o OCR software. Přiznám se, že jsem tímto produktem byl oproti předchozímu velmi příjemně překvapen. Obsahuje instalační program, i když vzhledově nic závratného. Spouštění jako aplikace pod MS-Windows, jasnost a srozumitelnost menu, příjemné prostředí a grafický vzhled to jsou velké klady. Největší je ovšem schopnost učení, rychlost práce a minimum chyb. Zkoušel jsem tento systém na anglickém textu a výsledek byl vskutku impozantní.

A co říci na závěr? Scanner, vzhledem k jeho ceně, bych vám mohl jen doporučit, ovšem ve víře, že brzy vznikne vylepšená verze ovládacího software. Profesionálům mohu však říci jediné, šetřte na správném místě a tohle místo to rozhodně není.

Lukáš Polák (*1967) vystudoval gymnázium v Praze. Pracuje jako soukromý podnikatel v oblasti desktop publishing.

Catch as catch scan aneb sejmi jak můžeš

Hrátky se třemi scannery

Jan Vaněk

Scanner je velmi lákavé zařízení, které se zatím moc nerozšířilo. Scannery Artec patří do kategorie, která už začíná být cenově přístupná každému, kdo umí dělat na pécéčku.

Na zkoušení jsem dostal hned tři typy — ruční barevný A256, ruční černobílý A400ZX a stolní barevný scanner A4000C. Všechny tři typy se připojují k počítači pomocí přídavné karty a je k nim přibalen program **Fascinator** pro snímání a úpravy obrázků. Ke dvěma „lepším" typům ještě navíc patří i program **FasOCR** pro optické čtení písma. Základní parametry scannerů z příruček jsou tyto:

Typ A256: ruční barevný scanner

- 4096 barev
- Zdroj světla: studená katoda Xe výbojky
- rozlišení 90 bodů na palec
- šířka snímaného pásu 64 mm
- max. rychlost snímání 24 mm/s
- Ovládání: žádné, jen tlačítko „start".
- Příslušenství: program Fascinator.

Typ A400ZX: ruční černobílý scanner

- až 32 stupňů šedé
- zdroj světla: žlutozelená LED
- rozlišení 100, 200, 300 nebo 400 bodů na palec
- šířka snímaného pásu 105 mm
- max. rychlost snímání 89 — 22 mm/s podle rozlišení

Obr.1 : Stolní scanner v nejlepší kvalitě : 300dpi, 16 milionů barev.

Obr 2 : Černobílý snímek pomocí A400ZX, 400dpi.

- Ovládání: přepínače hustoty, foto/text a nastavení šedí,
- okénko, kontrolka a bzučák pro překročenou rychlost
- Příslušenství: programy Fascinator a FasOCR.

A4000C: stolní barevný scanner

- až 256 stupňů šedé nebo 16M barev

Ke stolnímu scanneru patří o něco složitější šestnáctibitová karta s rozhraním SCSI-2 (musel jsem ji trochu přibrousit pilníkem) a driver.

- zdroj světla: neuveden (zářivka)
- rozlišení 72 — 300 bodů na palec plynule měnitelné
- osy X a Y se nastavují nezávisle na sobě
- velikost snímané plochy 216 * 356 mm (Legal)
- doba snímání 18s pro šedý nebo 96s pro barevný snímek
- pro formát A4 při rozlišení 300dpi
- Ovládání: vše pomocí programu
- Příslušenství: programy Fascinator a FasOCR, náhradní
- zářivka

Ruční scannery se připojují pomocí osmibitové přídavné karty, pro oba typy stejné. Ke stolnímu scanneru patří o něco složitější šestnáctibitová karta s rozhraním SCSI-2 (musel jsem ji trochu přibrousit pilníkem) a driver. Program Fascinator byl ke každému scanneru maličko jiný.

Nutno dodat, že — zvlášť u stolního scanneru — je doba snímání citelně delší. Uvedená doba zahrnuje jen vlastní čtení bez nutných přejezdů a přípravy (možná způsobené také programem) a je ještě zhoršena schopností počítače data polykat. Doba pro sejmutí barevné stránky byla spíš několik minut.

Ruční scannery

Ruční scanner obsahuje zdroj světla, snímací prvky a odměřovací zařízení. Je připojen tenkým kabelem a velmi výstižně podle tvaru i funkce se mu říká „vysavač".

Pracuje se s ním tak, že napřed nastavíte ovládací prvky. Moc jich není — přepínač hustoty, počet snímaných stupňů šedi nebo barev a hustota předlohy nebo také nic. Pak se scanner položí na začátek pásu, který chcete sejmout. To není jednoduché, protože pod něj nevidíte. Pokud má okénko, jde to lépe, protože máte alespoň hrubou orientaci, ale pro přesnou práci je nutné si polohu předem odměřit a udělat si značky nebo zarážky, ke kterým scanner přiložíte. Teď je vše připraveno a stačí spustit snímání, stisknout na scanneru tlačítko Start a velmi, velmi rovnoměrným pohybem táhnout po papíře.

Práce s ručním scannerem, pokud má za něco stát, chce fortel a strojově přesné ruce. Hlavní nectností ručního scanneru je nežádoucí možnost šikmého nasazení na předlohu a zatáčení během snímání. Táhnout scanner přesně po přímce je velmi obtížné, protože ruka se mimovolně snaží pohybovat v mírném oblouku. Pravítko příliš nepomůže, protože u krátkého scanneru ve tvaru „vysavače" nedokáže zcela zabránit jeho naklánění.

Druhou podstatnou nectností ručního scanneru je jeho citlivost na rovnoměrnost pohybu. Odchylky v rychlosti jsou do určité míry korigovány, ale je lepší na to nespoléhat. Proto je práce na okraji knihy nebo časopisu velmi obtížná a často zcela nemožná, protože při přetažení přes okraj scanner téměř vždy poskočí — odměřovací zařízení pohybu je i několik centimetrů od snímacích prvků. Scanner citelně poskočí i při snímání silnějšího papíru.

Typ A256 je určen vyloženě pro jednoduché amatérské použití. Nemá prakticky

Ing. Jan Vaněk (*1956) vystudoval strojní fakultu ČVUT v Praze, obor obráběcí NC stroje. Pracoval jako systémový programátor; zabýval se VTV výpočty pro geologický průzkum v severočeském hnědouhelném revíru. Nyní je na volné noze. Zajímá se o databáze, programovací jazyky.

žádné ovládání a ani okénko, proto je jeho přesné nasazení na předlohu obtížné. Postačuje, pokud potřebujete třeba doplnit svůj program o pěkný obrázek, ale to je skoro vše.

Typ A400 byl mnohem příjemnější než A256. Pomocí okénka je možné jej rozumně nastavit i bez proměřování kresby a při příliš vysoké rychlosti snímání varuje bzučákem a světélkem. Určitou nevýhodou je, že knoflík na seřízení úrovně šedé má jasně označenou jen střední polohu, což může dělat problémy při opakovaném snímání různě tmavých předloh.

S ručním scannerem je potřeba snímat větší plochy v několika pruzích. Je to velmi pracné. Samotný scanner zatáčí a deformuje obraz a k tomu se ještě přidává kvalita programu, který také není pro tuto funkci dobrý. Sice to umí, ale pásy se spojují v globálním měřítku bez možnosti podívat se během rovnání na

Pak se scanner položí na začátek pásu, který chcete sejmout. To není jednoduché, protože pod něj nevidíte.

detail, který musí sedět. Pořádný snímek stránky A4 ručním scannerem je práce na odpoledne a s programem Fascinator ještě delší.

Stolní scanner

Typ A4000C má uvnitř pojízdné snímací zařízení. Snímací prvky pracují jen jako černobílé a barevný obraz se snímá během tří přejezdů pomocí RGB filtrů, které si scanner při každém přejezdu nastaví. Nevýhodou stolního scanneru je, že se do něj musí vkládat jednotlivé listy.

Scanner nemá ovládací prvky, vše se nastavuje pomocí programu. Práce je méně náročná na šikovné ruce — stačí předlohu rovně vložit, ale potřebujete více trpělivosti, protože během snímání jste odsouzeni k nicnedělání. Trochu mi to připomínalo koukání na hrocha, barevný snímek s vysokou hustotou trvá i několik minut. Opět je důležité srovnání předlohy a chvíli trvá nastavení správných parametrů pro nejlepší kvalitu. Nastavuje se řada parametrů — rozlišení v obou osách, typ snímání (černobílé/ barevné a 1/4/8 bitů na jednu barvu), velikost obrazu, jas a kontrast.

Pro každý bod obrazu se zaznamenává informace o jasu nebo barvě na několika bitech. Později se to může zapakovat, ale při vlastním zpracování na to není čas. Obraz velikosti 8 * 11 palců obsahuje při rozlišení 100dpi 880 000 bodů, při 300dpi to je už 7 920 000 bodů. To ještě musíte vynásobit počtem bitů pro jeden bod (1 pro černobílý, 24 pro nejlepší barevné rozlišení) a převést na byty — barevný obraz s maximálním rozlišením zabere 22,66 MB. Proto chce scanner k sobě počítač, který si s takovými balíky dat hravě poradí. Moje běžné AT s 40MB/28ms diskem bylo pro stolní scanner zoufale nedostatečné.

Jemná technika

Scannery musí být vyrobeny s vysokou přesností. Velikost snímaného bodu je pod hranicí 0.1 mm. Typ A400 musí mít pro 400 bodů na palec při délce 105 mm 1640 snímacích elementů a porucha jediného z nich scanner znehodnotí. Proto vše podstatné musí mít setinovou přesnost. To sice není nijak vzácné, ale také ne zcela samozřejmé. Mně se nepodařilo mými amatérskými prostředky najít žádné měřitelné nepřesnosti, což by mělo zaručovat alespoň obvyklou přesnost cca 0.2 mm.

S barvami to není nikdy jednoduché. Parametry citlivých prvků se mění podle snímané vlnové délky, existuje určitý technologický rozptyl parametrů, kvalita zdroje světla a další vlivy... Tohle všechno bylo prakticky mimo moje možnosti — potřebuje to specializovanou fyzikální laboratoř. Nepřesné zobrazení barev se běžně toleruje — barevná televize u souseda není pro vás to pravé, protože ji má nastavenou trochu po svém.

Pokud přemýšlíte o barvách, prohlédněte si pořádně pár obrázků. Dnes je v módě tzv. „nízký kontrast" — na jednom obrázku se sice používá celá řada barev, ale velmi podobných. Elegantní reklamní fotografie bude třeba přecházet z grafitové přes modročernou do

Scanner sice umí až 16 milionů barev, ale pak to musíte nějak vytisknout a to doma moc nejde. Na obrazovce z toho vidíte 16 nebo přinejlepším 256 barev.

hnědočerné nebo šedomodré se stříbřitým leskem a pouze firma bude svítit kontrastními barvami. Proto 4096 nebo i 16 milionů barev nemusí být nakonec mnoho.

Program Fascinator

Program Fascinator pracuje pod MS DOS od verze 3.0. Ovládá se výhradně myší a přes některé zajímavé možnosti jde o program nepovedený a co do ovládání přímo mizerný. Program byl dodán ke všem třem scannerům, ke každému trošku jinak — k A256 jedna

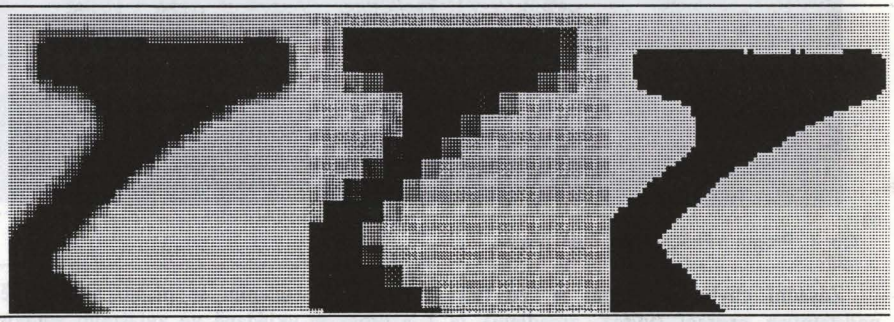

Obr 3 : Extrémně zvětšené detaily písmena K z obr. 1,2 a 5 ukazují zkreslení na ostrém přechodu černá - bílá.

Scanner sice umí až 16 milionů barev, ale pak to musíte nějak vytisknout a to doma moc nejde. Na obrazovce z toho vidíte 16 nebo přinejlepším 256 barev. Prostě — to, co je nakonec na obrázcích, je výsledek dlouhého

Pořádný snímek stránky A4 ručním scannerem je práce na odpoledne a s programem Fascinator ještě delší.

řetězu zpracování, do kterého kromě předlohy a scanneru má co mluvit přinejmenším tiskárna.

Stolní scanner využívá toho, že se předloha nehýbá a snímá barevný obraz natřikrát pomocí barevných filtrů. Přitom dochází ke zkreslení, způsobenému nepřesnostmi pojízdného mechanismu a odměřování. Ruční scanner na to musí jít jinak. Pro každý bod potřebuje tři snímací prvky, které zase nejsou na přesně stejném místě. To způsobuje zkreslení, viditelné při extrémním zvětšení — ostré rozhraní mezi černou a bílou je barevné (obr. 3).

disketa s příručkou, k A400 totéž, k A4000C lepší balení s disketou 5.25 i 3.5" a licenční kartou. Nepříjemné bylo, že verze pro černobílý scanner je sice označená stejným číslem, ale má omezenou podporu práce s barvami i přes to, že příručka je u obou stejná.

Fascinator pracuje s obrazy ve formátech TIFF, PCX a GIF. Umí obrazy snímat scannerem, kreslit myší a základní operace pro úpravu a kombinování obrazů. Může současně pracovat v několika oknech, ale protože vše ukládá do souborů na disk (často ani nemůže jinak), je práce s ním nepříjemně pomalá.

Obrazy je možné kombinovat, vytvářet kopie nebo vykusovat zajímavé části. Při kombinaci obrazů pracuje s bitovou mapou bez ohledu na rozlišení, se kterým je obraz pořízen. Obdélníkové oblasti obrazu jdou přenášet, kopírovat, zrcadlit a rotovat. Není možné rotovat celý obraz, což je nepříjemné, pokud musíte předlohu snímat naležato. Zajímavé jsou některé globální operace s barvami. Program umí měnit jas a kontrast, zjemňovat obraz nebo vyhodnocovat rozdíly mezi sousedními body a konvertovat obraz na jiný počet barev.

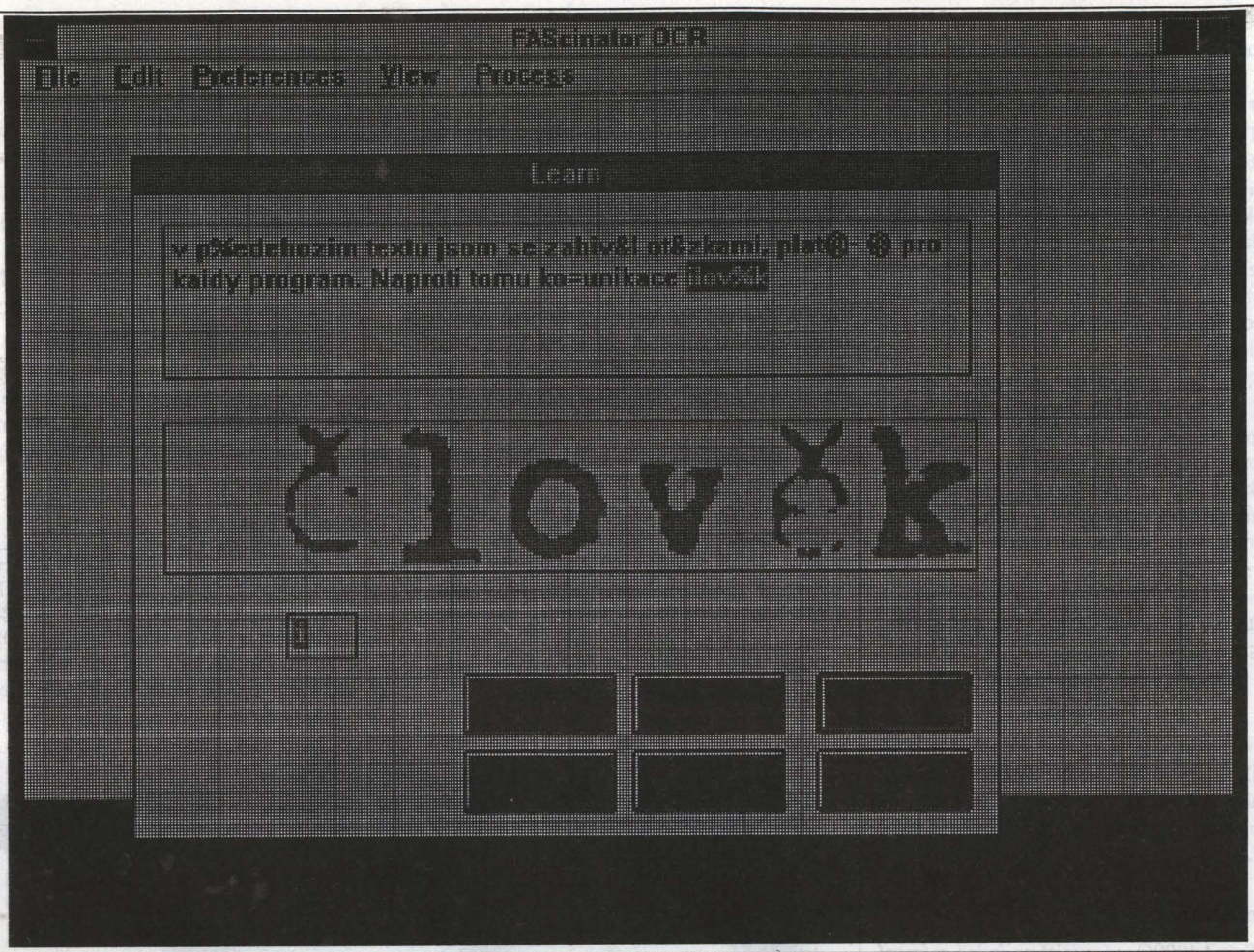

Obr 4 : Program FasOCR pro čtení písma.

Zásadní chyba programu je, že řada podstatných operací (výřez, zrcadlení) je možná jen v obraze, který je na obrazovce v měřítku 1:1. To je u větších snímků naprosto nedostatečné a společně s tím, že během rozdělané operace není možné obraz posunout, to dělá program pro řadu věcí zcela nepoužitelným — například je nemožné přenést mezi obrazy oblast větší než cca 500*350 bodů. Narazil jsem ještě na řadu dalších chyb, které činí program téměř nepoužitelným.

Program FasOCR

Program FasOCR je dodáván ke scannerům s lepší rozlišovací schopností. Pracuje pod Windows od verze 3.0 a je to program dobrý. Podporuje několik jazyků (samozřejmě ne češtinu) a kromě prostého textu i některé další formáty textových editorů. Zpracovává snímky přímo ze scanneru nebo černobílé obrazy TIFF a PCX. Při pokusech s anglickým textem (příručka Fascinator) dosahoval program docela dobrých výsledků.

Obraz je napřed sejmut, pak se v něm vyznačí oblast, která má být přečtena, a nakonec se spustí vlastní vyhodnocení. Obraz je analyzován v několika průchodech, jejich počet závisí na velikosti obrazu. Program má základní tvar písmen předdefinován a proto u obvyklých textů pracuje s dobrou účinností. Postupným učením se písmo trochu mění a proto je ukládané ve zvláštním souboru, kterému říkají slovník. Při střídání různých předloh je možné střídat pro každý typ jiný slovník, ale není možné učit program písmena zcela od ničeho.

> Jako nadšenému amatérovi se mi scannery líbily.

V jednom z posledních průchodů proběhne fáze učení — obraz je čten a při nejasnostech program požaduje ruční korekce. Tyto opravy si program zapamatuje a příště se už bude podle nich řídit. Při rozpoznávání pracuje spíš po slovech a přitom ignoruje velikost písma — výřez se zvětší nebo zmenší podle okolností. Sporné místo je možné program naučit nebo pouze napsat správné znaky. Je možné zadat i více znaků, což je dobré při proporcionálním písmu. Dobrá je i možnost vrátit se na předchozí sporné místo, ale někdy chybí možnost přepnutí na postup po jednotlivých znacích. Poslední tlačítko řekne programu, aby si už poradil sám.

Závěrem

Jako nadšenému amatérovi se mi scannery líbily. Zejména typ A400ZX budí dojem rozumného průměru, pokud vám stačí černobílé obrázky. Dělá se s ním docela dobře. Barevný scanner A256 je jednoduchá mašinka pro nejméně náročné práce. Stolní scanner patří už do trochu jiné kategorie. Tady ovšem nemám žádnou představu o parametrech scannerů jiných firem a proto se jakémukoli hodnocení radši vyhnu.

Program Fascinator pro tyto scannery patří mezi mimořádně mizerné zmetky a pouze to, že dokáže přece jen sejmout obraz ze scanneru, ospravedlňuje jeho existenci. Naopak program FasOCR pro čtení písma na mně udělal dobrý dojem.

SWN info:

Scanner A256
Cena (XI/92): 7.500,- Kčs

Scanner A400Z
Cena (XI/92): 2.880,- Kčs

Scanner A4000C
Cena (XI/92): 29.990,- Kčs

Zařízení zapůjčil prodejce:
SESO, Praha

Textový procesor WinText602 poprvé

Překvapení milá i nemilá

Rudolf Pecinovský

Tento článek bych si ještě netroufal nazvat recenzí. Jde spíše o souhrn dojmů z prvního seznámení se s novým textovým procesorem.

Není tomu tak dávno, co jsem o textovém editoru Text602 prohlašoval, že je národním neštěstím. Na to, abych jej mohl rozumně používat, toho uměl (a pořád ještě umí) velice málo a co se týče klávesnice, převzal filozofii Turbo Pascalu, který se také s nikým jiným nebaví. Po připomínkách nespokojených uživatelů si tvůrci programu vymysleli na nespokojené uživatele podfuk, kterému říkají „klávesnice IBM" a o němž prohlašují, že vstupující znaky nepřekódovává — nevěřte jim, není to pravda.

Není tomu tak dávno, co jsem o textovém editoru Text602 prohlašoval, že je národním neštěstím.

Nejvíce mne tenkrát ničila skutečnost, že kam jsem se vrtnul, tam ode mne požadovali texty ve formátu602. Formát602 byl jediným formátem, v němž dokázaly přijímat články všechny redakce, s nimiž jsem spolupracoval. Nakonec jsem ale musel uznat, že dokud píšu jednoduché články do časopisů a dokud tyto články stejně nakonec prochází redakční grafickou úpravou, možnosti nabízené „šestsetdvojkou" mi vlastně v podstatě stačí.

Postupem doby jsem pochopil, proč měl vlastně Text602 takový úspěch: respektoval známou marketingovou zásadu firmy Intel, že nový výrobek nesmí přinášet příliš mnoho nového, protože by jeho schopnosti mohly překročit hranici chápavosti jeho potenciálních uživatelů s ti by se ho lekli a nepoužívali by jej.

Původní Text602 nepřinášel o mnoho více než špičkový elektrický psací stroj. Nabízel pouze takové možnosti, které mohla i pochopit a docenit průměrná sekretářka, která má k počítačům apriorní nedůvěru (navíc má pár let do důchodu a nechce se nic převratně nového učit) a nabízel jich pouze tolik, aby jí jimi nezahltil. Uživatelky (mé zkušenosti mne vedou k přesvědčení, že převážnou většinu uživatelů tohoto programu tvoří ženy) si nepřipadaly ztracené v záplavě jeho funkcí a byly proto ochotny s ním spolupracovat.

Postupem času se uživatelé každého programu začnou osmělovat a vymýšlet si, co jejich program ještě neumí a co by oni potřebovali, aby uměl. Vyvíjejí tlak na výrobce a ten se jim samozřejmě snaží vyjít vstříc, protože mu z prodeje nové verze plyne další zisk.

Tento dlouhý úvod jsem považoval za nutný proto, že se mi zdá, že se situace začíná opakovat. A protože se recenzenti nerekrutují z řadových sekretářek, ale z lidí, kteří jsou zhýčkáni různými Wordy a WordPerfecty, a mentalita typického potenciálního uživatele tohoto programu je jim cizí, očekávám řadu „manišovských" recenzí dokazujících neschopnost WinTextu602 pro tu či onu úlohu.

Jak jste již asi pochopili, Software602 zůstal věren své tradici a připravil další „obyčejný program pro obyčejné lidi", přičemž ty „obyčejné lidi" neberte jako urážku. Myslím jimi uživatele, kteří se neživí ani programováním, ani psaním rozsáhlejších publikací a už vůbec ne zpracováváním DTP. Uživatele, kterým je ve starém T602 těsno, ale z kolosů typu WinWord 2.0 či AmiPro 3.0 mají panickou hrůzu. Tyto uživatele se autoři programu WinText602 snaží oslovit a nabídnout jim program, který by jim sice otevřel nové obzory, ale obzory přeci jenom přehlédnutelné.

Z produktů, které jsou na našem trhu, je WinText602 srovnatelný s AmiPro 1.2, jehož česká verze se u nás začala prodávat přibližně před rokem. A vzhledem k ceně, za níž jsou

A protože se recenzenti nerekrutují z řadových sekretářek, ale z lidí, kteří jsou zhýčkáni různými Wordy a WordPerfecty, a mentalita typického potenciálního uživatele tohoto programu je jim cizí, očekávám řadu „manišovských" recenzí dokazujících neschopnost WinTextu602 pro tu či onu úlohu.

vám jeho distributoři nyní ochotni prodat, je to konkurence velice nepříjemná a Software602 bude muset hodně vsadit na loajalitu svých zákazníků.

Přestaňme ale již chodit kolem horké kaše a podívejme se na tento program přímo. O tom, že je to poměrně malý program, jsem již hovořil. Dodává se na pouhých dvou disketách (stejně jako AmiPro 1.2). Abyste se však necítili ošizeni, najdete v dodávce ještě další tři diskety, které vám umožní alespoň částečně počeštit vaše „wokna". Konkrétně se jedná o sadu ovladačů klávesnice, konverzní program mezi jednotlivými používanými kódovými tabulkami a sadu českých fontů.

Mezi klávesnicemi si můžete vybrat v obou jazykových mutacích (tj. české i slovenské) buď klávesnici amatérskou nebo tzv. profesionální. Pod profesionální klávesnicí se však skrývá ten běs, který kdysi navrhl Microsoft spolu s IBM jako důkaz své arogantní přezíravosti vůči zvyklostem uživatelů v jednotlivých státech. Nevím v jakém deliriu musel její autor (teď hovořím o MS/IBM) být, když ji vymýšlel, ale s profesionalitou má tato klávesnice společného pramálo. Takže jsem hbitě vyskočil a nainstaloval klávesnici, kterou vyvinula firma CRC (dostal jsem ji před rokem s AmiPro 1.2 a je jedinou věcí, kterou z toho balíku dodnes používám). Tato klávesnice sice nemá tak krásný instalační a nastavovací program, ale zato má všechny znaky na těch klávesách, kde je normální člověk očekává.

Jak jste již asi pochopili, Software602 zůstal věren své tradici a připravil další „obyčejný program pro obyčejné lidi", přičemž ty „obyčejné lidi" neberte jako urážku.

Po nainstalování klávesnice jsem se vrhl na vlastní textový procesor. První věc, kterou jsem chtěl udělat, bylo načtení některého z mých článků napsaných v Text602. A hned jsem narazil. Místo mého textu na mne po načtení „civěla" pouze prázdná obrazovka.

Nejdřív jsem si myslel, že konverzní program zmátlo to, že jsem nadpis napsal velkými znaky — opravil jsem je tedy na normální. Nic.

Pak jsem si říkal, že mu možná vadí, že mám (ostatně jako každý slušný člověk) své soubory kódovány v kódu bratří Kamenických. Překódoval jsem je tedy do Latin 2 — zase nic. Šel jsem tedy do sebe a pokorně se vrátil k osvědčenému: „selže-li všechno, otevřte konečně manuál". Ale ani tam nic.

Přestalo mne bavit nekonečné experimentování a došel jsem si ke kováři — tj. do Software602. Jak již ale asi očekáváte, ani tam nic. Situace však byla o to zajímavější, že jimi používaná verze T602 tyto problémy nevyvolávala — dokud jsme jí nepředhodili mé články. Začal jsem si myslet, že se mi „textťák" mstí za to, že jsem jej tolik let pomlouval. Po chvíli experimentování jsme nakonec zjistili, pokud do jejich verze editoru nenačtu svůj soubor příkazem *Otevři*, ale příkazem *Načti blok*, a pokud jej pak uložím pod novým jménem, převede se do tvaru, se kterým si již WinText602 ví rady.

Ing. Rudolf Pecinovský, CSc. (*1954) studoval teoretickou kybernetiku na FJFI ČVUT a technickou kybernetiku na FEL ČVUT. Zabývá se vývojem nestandardních aplikací počítačů a metodologií výuky programování - především jazyka C++. Je šéfprogramátorem společnosti Pecinovský a Partneři a.s. (a hledá další schopné partnery).

Abych to upřesnil: oba programy o sobě tvrdily, že jsou třetí verzí tohoto editoru. Nicméně ten můj byl dlouhý 367.725 bajtů, kdežto ten jejich 367.854 bajtů. Pokud jste tedy stejně postiženi jako já a pokud uvažujete o koupi WinTextu602, domluvte se se Software602 na nějakém přijatelném řešení.

Pod profesionální klávesnicí se však skrývá ten běs, který kdysi navrhl Microsoft spolu s IBM jako důkaz své arogantní přezíravosti vůči zvyklostem uživatelů v jednotlivých státech. Nevím v jakém deliriu musel její autor být, když ji vymýšlel, ale s profesionalitou má tato klávesnice společného pramálo.

Když jsem si tedy přinesl domů novou verzi Textu602 a oblafl jej výše popisovanou fintou s načítáním bloku, podařilo se mi upravený soubor WinTextem a mohl jsem začít experimentovat. A musím přiznat, že se mi docela zalíbil. Zdálo se mi, že má v podstatě všechno, co má mít textový procesor, s nímž chceme připravovat texty, které jsme ochotni držet v jednom textovém souboru.

Práce s ním ve mně zanechala dobrý pocit, že věci, které mají být po ruce, jsou opravdu po ruce. Musím přiznat, že mi bylo jeho ovládání daleko více „po srsti", než ovládání AmiPro 1.2, které jsem si koupil před rokem, ale poměrně rychle jej zase opustil (tím nechci říci, že by AmiPro byl horší, pouze jsme si tehdy prostě nějak nepadli do oka).

Vyzkoušel jsem tedy WinText na manželce, jejíž vztah k výpočetní technice je spíše rezervovaný. Její reakce byla až překvapivě kladná — zdálo se, že si ji program na první pohled získal. A řekl bych, že obdobně kladná bude asi reakce všech sekretářek, které doposud používaly Text602 nebo nějaký jiný obdobně jednoduchý procesor.

WinText nabízí většinu funkcí, které bychom asi po jednodušším textovém procesoru pod Windows požadovali. Text již má organizován na odstavce, které mají přiřazeny své styly. Jednoduchým předefinováním stylu odstavce se v souboru změní formát všech odstavců s daným stylem. Má samozřejmě i funkce pro vkládání obrázků a jejich obtékání textem a některé další jednodušší operace z oblasti DTP.

Začal jsem si myslet, že se mi „textťák" mstí za to, že jsem jej tolik let pomlouval.

Našel jsem v něm dokonce některé funkce, které bych považoval za poměrně běžné požadavky, avšak v jiných textových procesorech jsem je marně hledal. Jednou z nich je např. možnost zvýraznění a odlišení některých částí textu svislou čarou vedle odstavce, které se neprobojovalo ani do AmiPro 3.0, jež o sobě honosně prohlašuje, že je nejlepším textovým procesorem pro Windows.

Našel jsem dokonce některé funkce, které bych považoval za poměrně běžné požadavky, avšak v jiných textových procesorech jsem je marně hledal.

Řadu spisovatelů výročních a jiných zpráv asi potěší také skutečnost, že WinText obsahuje zabudovaný jednoduchý tabulkový procesor (spreadsheet) umožňující připravit a dopočítat tabulky, které se pak vloží do textu a v případě potřeby tyto tabulky průběžně aktualizovat.

Na druhou stranu mi však ve WinTextu některé funkce chyběly. Až do chvíle, než jsem se pokusil nadefinovat záhlaví a úpatí, jsem si např. myslel, že doprovodná příručka je, jak bývá dobrým zvykem, napsána v popisovaném textovém procesoru. Asi není, protože různá záhlaví a úpatí na sudých a lichých stránkách, která jsem v ní viděl a která považuji také za poměrně běžná, se mi vykouzlit nepodařilo.

Stejně tak mi chyběla možnost uložení adresáře, v němž se budou hledat hledat soubory při příštím spuštění programu a možnost uživatelského předdefinování přípon souborů jiných formátů. U formátu Text602 nabízí např. příponu TXT stejně jako u tří formátů ASCII (na co je tam ten třetí označovaný ANSI ASCII — mimochodem v manuálu se o něm nezmiňují — to jsem nepochopil).

A nezbylo mi, než si připomenout, že vím, kde bydlím: v Absurdistánu. To, co si nedovolí IBM, Microsoft, Borland nebo Lotus, to si Software602 dovolí. Obousměrná kompatibilita s předchozími verzemi je pro něj asi přežitkem kapitalismu.

Mrzelo mne i to, že jsem v něm nenašel možnost vytváření tzv. master file (tj. souborů obsahujících seznam souborů, z nichž je větší dokument sestaven), přestože mi zástupce firmy na výstavě Ifabo tvrdil, že to WinText umí. Bohužel, není tomu tak — asi jsme hovořili každý o něčem jiném.

Nedotažená zůstala i nápověda, která v řadě situací na vyvolání z klávesnice nereaguje a při snaze o vyvolání myší pouze výhružně pípá. Ani manuál nepovažuji za nejpovedenější. Udivilo mne, že je celý psán jedním druhem písma (nadpisy nepočítám) bez vizuálního rozlišení příkazů a názvů objektů od okolního textu.

Našel jsem i drobné chybičky — např. u nastavování stylu odstavců autoři přehlédli, že dvě funkce se vyvolávají stejnou horkou klávesou, takže jedna z nich je trvale dosažitelná pouze myší nebo naskákáním tabulátorem. Další chyba je v exportu a importu souborů ve formátu RTF, při němž se odsazení prvého řádku odstavce přetransformuje na odsazení celého odstavce. To jsou však všechno počáteční kosmetické vady, které bych takovýmto vstupním programům do světa Windows odpustil.

Největší ránu mi však WinText zasadil ve chvíli, kdy jsem celý článek dopsal a chtěl jsem jej vyexportovat do formátu Text602 (již jsem říkal, že redakce se na jiném neshodnou). Ke svému nemalému překvapení jsem zjistil, že WinText do tohoto formátu exportovat neumí (to si AmiPro nedovolilo — i když exportovalo s některými formátovacími chybami). Tato neschopnost mi v první chvíli připadala natolik absurdní, že jsem pro jistotu ještě zapátral v manuálu. A nezbylo mi, než si připomenout, že vím, kde bydlím: v Absurdistánu. To, co si nedovolí IBM, Microsoft, Borland nebo Lotus, to si Software602 dovolí. Obousměrná kompatibilita (byť samozřejmě omezená) s předchozími verzemi je pro něj asi přežitkem kapitalismu.

Po všech těch výhradách v závěru článku si možná budete myslet, že považuji WinText za „nepodarok". Není tomu tak. Naopak, přes všechny výhrady si o něm myslím, že je to produkt poměrně zdařilý — přesněji řečeno produkt, který má šanci se na trhu prosadit, i když je na něm ještě hodně co dotahovat.

Vyzkoušel jsem tedy WinText na manželce, jejíž vztah k výpočetní technice je spíše rezervovaný. Její reakce byla až překvapivě kladná — zdálo se, že si ji program na první pohled získal.

WinText obsahuje to, co by měl kancelářský textový procesor pro tvorbu kratších textů (předpokládám nejvýše pár desítek stran) bez extravagantních požadavků na grafickou úpravu obsahovat a neděsí své budoucí uživatele zbytečnou dokonalostí a složitostí. Domnívám se, že právě jeho jednoduchost a nenáročnost mu zajistí úspěch u těch, jimž je určen. Zdá se mi, že mnozí uživatelé dosovských textových procesorů jej přivítají s nadšením a že se v konkurenci ostatních textových procesorů určitě neztratí.

(Telefonovali mi ze Software602, že na příčinu toho, proč WinText nechtěl číst mé soubory ve formátu Text602 již přišli. Problémy vznikaly z toho, že jsem měl ve svých souborech definovanou délku stránky na 70 řádků a program v původní verzi nepočítal se stránkou delší než A4. Vše je prý ale již opraveno.)

SWN info:

WinText602

Program věnoval výrobce: Software602

Cena (XI/92): 3.998,- Kčs

Textový procesor WinText602 podruhé

Poněkud drahé truetypové fonty

Martin Maniš

Již beta verze postsvazarmovského editoru pro Windows vzbuzovala přinejmenším rozpaky a špatný konec nic nenapravil.

Dlouho očekávaný Text602 for Windows je tedy konečně na světě. Co od něj mohou zákazníci očekávat? WinText602 je, nahlíženo prizmatem Windows, editorem nižší třídy — čímsi mezi Write a AmiPro 1.2. Ve srovnání s Text602 pro DOS je to — alespoň na první pohled — bomba; ve srovnání s kvalitními editory však stále stejná šmíra. Celkově program budí dojem, že byl spíchnut příliš horkou jehlou, aby stihl premiéru na Invexu. Nanicovatá a zhola neobjevná koncepce pak vnucuje otázku, k čemu má WinText vlastně sloužit. Lze se důvodně obávat, že především k ukojení profesionální ješitnosti pánů od firmy Software602, kteří se, bohužel plným právem, pokládají za leadry v oblasti rutinního počítačového zpracování textu u nás.

První dojmy

jsou ovšem veskrze pozitivní. Vlastní instalace působí pompézním dojmem — po delším čekání se File Manager překreslí firemním zmačkaným modrým papírem v celoobrazovkovém provedení; beta verze ještě nabízela volbu instalovat české prostředí, v definitivní edici je třeba tuto část procesu provést zvlášť.

Kompletní instalace zabere něco přes 2 MB v kuriózně strukturovaném adresáři, který byl v beta verzi zcela prázdný a obsahoval jen podadresář EXEC s vlastním programem. Ve skutečnosti má hlavní adresář patrně sloužit k uskladnění souborů — alespoň v distribučním provedení je plný velmi špatně namalovaných černobílých obrázků ve formátu PCX, ukázkových dokumentů a šablon (templates). Také implicitní název adresáře byl nakonec změněn z původního nepietního WINTEXT na WTEXT602. Po zavolání programu se zhruba za 5 — 10 vteřin (na 486 s 8 MB paměti) vykreslí okno WinTextu a překvapení začíná.

WinText602 je, nahlíženo prizmatem Windows, editorem nižší třídy — čímsi mezi Write a AmiPro 1.2.

Především je třeba zdůraznit, že program nemá absolutně nic společného s Text602 pro DOS. Nejenže mu chybí přečetné nectnosti dosovské verze, ale — zde trochu předběhneme — bohužel i většina méně četných ctností. Práce s editorem je kompletně podřízena ovládání Windows, takže uživatelé zvyklí na Text602 mohou na své zvyklosti zase v klidu zapomenout, na čemž však rozhodně neshledávám nic špatného. Jedinou výjimkou je alternativní volání menu kromě Alt také přes původní F10 (což je ovšem rovněž konvence Windows). Ty tam jsou borlandovské horké klíče a zachována nezůstala dokonce ani terminologie menu — místo dokumentu se otvírá soubor, místo kontroly pravopisu se zapínají překlepy apod. Zkrátka a dobře přechod z Textu602 na WinText bude pro uživatele představovat stejný problém, jako přechod z Textu602 na jakýkoli jiný editor pro Windows.

Především je třeba zdůraznit, že program nemá absolutně nic společného s Text602 pro DOS.

Při letmé procházce po menu působí WinText jako program, s nímž by se dalo s gustem pracovat. Ikony na horním panelu obsahují základní formátovací příkazy a jsou alespoň celkem přehledné, což nelze tvrdit o ikonách WinWordu či WordPerfectu for Windows, které ze všeho nejspíš připomínají palubní desku letadla. Na druhé straně není ve WinTextu možné ikony editovat, což většina ostatních procesorů pro Wokna dokáže. K dispozici je vkládání obrázků a tabulek, které program ochotně oblomí textem dokonce i v případě, že jsou uprostřed sloupce. Práce s odstavci konečně umožňuje alespoň automatické odsazení, když už ne přesnou definici prokladů řádek a písma; tabelátory fungují jako tabelátory a ne jako vkládač mezer; sloupce se při opravách chovají jako sloupce; nakreslené čáry a rámečky se při vpisování textu nikam neposouvají. Ba dokonce — světe, div se — při ukončení programu chybí obligátní: „Opravdu si přejete skončit? — Ne.“ To vše musí na uživatele dosovské verze působit jako zjevení. Nelze ovšem zároveň nepřiznat, že za většinu z toho může prostředí Windows, a nikoli Software602.

Velmi dobrý první dojem budí slovník — nedisponuje sice možnostmi definice kontroly typografických překlepů (mezera před interpunkčními znaménky, párové uvozovky apod.), ale zato je vybaven dosud, pokud vím, unikátní možností přidávat slovo do slovníku ve všech tvarech prostým zadáním vzoru skloňování či časování. Nabízejí se i velmi luxusní funkce, jako kupříkladu osnova, stylesheety či integrovaný spreadsheet. Prostě samá krása a radost nebývalá — dokud ovšem s programem nezačnete pracovat doopravdy.

Z praktického hlediska

lze na na WinTextu602 asi nejvíce ocenit, že alespoň nejeví trend kolabovat. První instalace ostré verze do neimplicitního adresáře na Windows EE sice nefungovala, ale neprojevovalo se to zhroucením celého systému, jen poruchou editace (přebytečná písmenka volně přetékala na další řádek bez ohledu na začátky a konce slov, nebyl k nalezení speller apod.). Vydal jsem se tedy cestou nejmenšího odporu a instaloval program do adresáře jím nabízeného na starou tři-jedničku bez easterňárských serepetiček, což se již setkalo s úspěchem. Další experimenty s instalací jsem neprováděl, ale není důvod nevěřit, že WinText funguje i na Eastern Europe Windows, protože podle firemního katalogu se s nimi i dodává. Přiložená dokumentace se těmito přízemními problémy nezabývá; není dokonce ani jasné, zda je třeba nejprve instalovat české prostředí, nebo program, či zda je to jedno.

Když už jsme u dokumentace, je sice elegantní, ale prakticky k ničemu. Ani ne dvěstěpadesátistránková brožurka s grafickou úpravou vycházející z často tradované poučky, že na stránce má být hodně prázdného prostoru, obsahuje zároveň učebnice a kompletní referenční příručky k editoru i spreadsheetu. Obé je velmi nepřehledné, rejstřík zcela nedostatečný; kdykoli jsem hledal jakoukoli informaci, která chyběla v jinak podrobném, když už ne interaktivním helpu, nenašel jsem ji buď vůbec (což byl častější případ), nebo až po dlouhém a usilovném listování. Pomoci se nelze dovolat ani v jediném kratičkém READ.ME souboru, který popisuje pouze nejkřiklavější odchylky programu od manuálu (jako třeba změněné názvy některých povelů menu apod.). O takových prkotinách, jako je třeba konfigurace iniciačního souboru

Martin Maniš (*1959) je pseudonym autora, který je absolventem jedné z biologicky orientovaných fakult Karlovy univerzity v Praze, avšak již několik let působí jako novinář a publicista; toho času na volné noze. V oblasti počítačů je samoukem a zabývá se hlavně tím, co může upotřebit ke své publikační a žurnalistické práci.

WINTEXT.INI, se uživatel nikde slůvka nedozví.

Jestliže jednou z mála významných předností novějších verzí Textu602 pro DOS byly obstojné možnosti konverze souborů jak do všech existujících českých kódových tabulek, tak do nejfrekventovanějších formátů, působí WinText v tomto směru jako velmi chudý příbuzný. Pokud

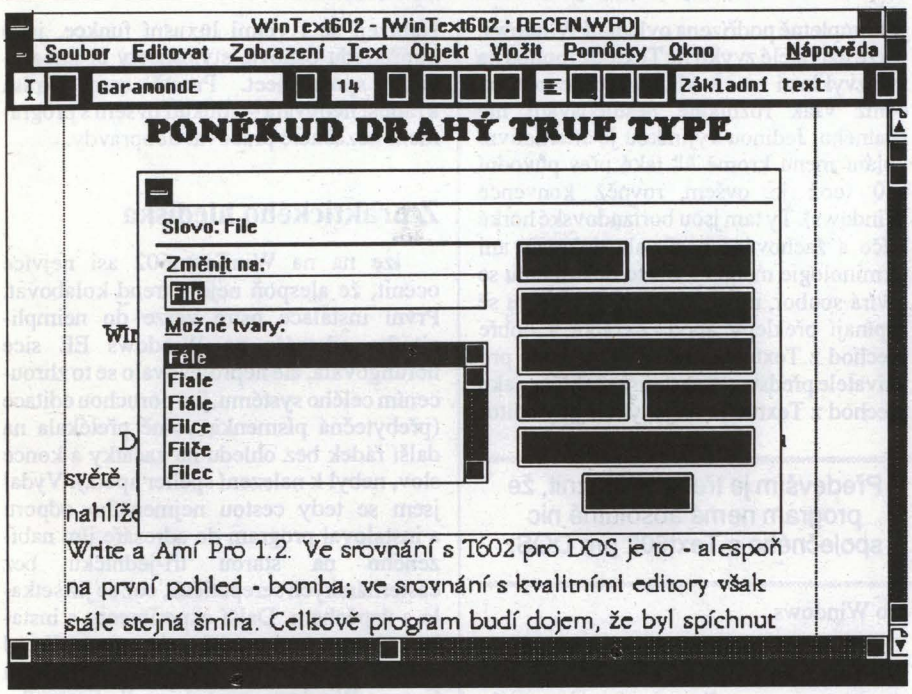

jde o kódování Windows, trvá zarputile na CP1250 (EE). Nic proti tomu — tato tabulka je rozhodně perspektivnější než ECMA94 — jenže bych přece jen čekal, že nebohému uživateli bude poskytnuta alespoň základní informace o spletitostech kódování ve Woknech. V dokumentaci sice nechybí základní průvodce po Windows, avšak je zhruba na úrovni Tutorialu k verzi 3.1 — tzn. obsahuje vesměs informace, které i naprostý laik empiricky zjistí po čtvrthodině hraní s programem. O nějakých problémech s češtinou ani slovo.

Podstatně horší ovšem je, že chybí také volba konverze vstupního a výstupního kódu, a to nejen pro Windows, ale i pro DOS. To bychom u editoru, tradičně pokládaného za *hezký, protože český*, mohli označit za velmi značný nedostatek, kdyby to nebylo vcelku jedno, protože WinText dokáže ukládat soubory kromě RTF už pouze v ASCII, a tam si s konverzí poradí přiložené české prostředí. Přitom oproti tištěné dokumentaci nově zařazená možnost konverze formátu databáze pro Mail Merge (dokonce i včetně zcela zbytečného kódu KOI8-CS) svědčí o tom, že by nebylo až tak složité doplnit konverzní filtr i do načítání a ukládání textových souborů.

Z manuálu se k celé této problematice dozvíme jedině s příznačnou skromností formulovaný poznatek, že „WinText602 podporuje mnoho známých formátů souborů, můžete tedy používat údaje mnoha oblíbených programů“. Ve skutečnosti jde o jediný, arci ze všech nejoblíbenější formát, totiž Text602, a to v něm ještě, jak ostatně z výše uvedeného vyplývá, WinText dokáže dokument pouze načíst, ale nikoli už uložit (což mimochodem pokládám za zcela nepochopitený a neomluvitelný nedostatek). Abychom nebyli zcela nespravedliví — při otevření dokumentu se kromě u nás vzhledem k problémům s češtinou nepříliš používaného RTF navíc nabízí ještě jakýsi Better Working Format spolu PFS: First Choice. O žádném z těchto formátů jsem v životě neslyšel, nicméně v Cambridgi jsou patrně oblíbené. Podle názvu chystaných PFS:Works602 lze předpokládat, že s druhým z nich se setkáme právě zde.

No potěš pámbů

— říkal jsem si nad nehotovým pokusem o speller v beta verzi — kdyby v tom nakonec zůstala jen část těchhle volovin!

Zůstaly skoro všechny.

Pro představu — jako alternativy k nenalezeným pojmům slovník nabízí kupříkladu k „párové“ termíny pájové a pápové, k „zato“ zito a zimato (nověji zíto a zmato), k „radost“ radhost, k „rámci“ rumci, ke slovu „slovo“ dokonce sálovo, silovo, slzovo, snovo, slevo a slovno; a nejlépe je na tom „file“, které lze nahradit výrazy féle, filce, filče, filec, fille, filme, fine, fióle a fixe. Kromě četných neologismů či naprostých blbostí však slovník často nabízí zároveň i slovo, které údajně nezná, jenže s tečkou na konci.

K částečnému pochopení vzniku těchto chyb pomůže teprve vyzkoušet si funkci automatického skloňování a časování při ukládání nových termínů do slovníku. Jak již bylo řečeno — nápad je to v principu výtečný, kdyby ovšem fungoval. Obavy z hledání náležitého mluvnického vzoru

Pro představu — jako alternativy k nenalezeným pojmům slovník nabízí kupříkladu k „párové“ termíny pájové a pápové, k „zato“ zito a zimato (nověji zíto a zmato).

rychle rozptýlí skutečnost, že WinText je ochoten použít jako vzoru cokoliv, co má ve své slovní zásobě. Hlavní problém spočívá v nemožnosti jakkoli editovat nabízené tvary, což při četných nepravidelnostech naší mateřštiny znamená buď tuto funkci prakticky nepoužívat, nebo se smířit s tvaroslovím, jaké nabízí dodaný speller třeba ke slovu „opravdu“: opravd, opravdou, opravdě, opravdo, opravdy.

Osobně nejsem přílišným vyznavačem spellerů od té doby, kdy jsem zjistil, že nejvíc překlepů v textech nechávají ti, kteří své výtvory korigují počítačem. Psychologicky je to vcelku snadno pochopitelné. Navíc nejčastější všední chyby písařek (O místo nul, l místo jedniček, chybějící uvozovky, chybějící či přebývající mezery před procentem apod.) stejně žádný speller nikdy nevychytá. Funkce ve WinTextu602 příhodně nazvaná *Překlepy* ovšem působí tak tolerantně, že se lze obávat, že nevychytá vůbec nic. Jedním z nemnoha slov, nad nimiž se v tomto článku pozastavovala, bylo „T602", které odmítala jak nadále ignorovat, tak přidat do slovníku. Jsem pro.

Dalším zklamáním

byl přiložený spreadsheet nazvaný Tab602. Opět na oko sličný, zdánlivě plně funkční tabulkový procesor. Dokud si neusmyslíte třeba vytvořit graf, což je základní funkce, kterou běžný uživatel od jednoduchého spreadsheetu očekává. U Tab602 se nedočká.

Jedinou možností, kterak ve WinTextu vytvořit tabulku (arci kromě postupů známých z T602), je vzít do bloku požadovaný kus spreadsheetu, zkopírovat ho do clipboardu a „vlepit“ do textu. Vzniklé okno pak nelze editovat jinak, než propojením se spreadsheetem a přepsáním dat v původní tabulce. WinText ještě zvládne udělat okolo přenesené tabulky rámeček, avšak čáry mezi sloupci už je třeba domalovat ručně, což je mezi editory psanými pro Windows (pokud ovšem podobnou funkcí disponují) patrně unikát.

Při takovémto způsobu tvorby tabulek samozřejmě nelze napsat do jednoho chlívečku víc než jednu řádku textu, čímž se vytrácí veškerý půvab, který v tomto ohledu woknové procesory mají. Jinak řečeno:

textovou tabulku ve WinTextu civilizovaným způsobem neuděláte.

Odhlédneme-li od velmi kvalitního spreadsheetu, jímž je obdařen WinWord 2.0, lze konstatovat, že jiné editory se obejdou vcelku dobře i bez tabulkového procesoru, a přitom s podstatně lepším výsledkem, než nabízí WinText. Asi nejpopulárnější je AmiPro 1.2, umožňující dokonce i tvorbu grafů, aniž by kvůli tomu bylo třeba opustit rozepsanou stránku. Je tedy otázkou, proč se Software602 obtěžoval s touto zcela zbytečnou utilitou. Nenapadá mne jiná odpověď než — pro parádu. Kdo totiž spreadsheet opravdu potřebuje a ovládá, ten s Tab602 rozhodně nevystačí; těm ostatním tabulkový procesor naopak jen zbytečně zkomplikuje život.

Zcela nedostatečná je funkce UNDO *(Odvolat)*, která nedokáže vrátit žádnou úpravu textu kromě posledního mazání, a to ještě jen do prvního nového pohybu kurzorem; pak je opět nepřístupná.

Zcela nedostatečná

je funkce UNDO *(Odvolat)*, která nedokáže vrátit žádnou úpravu textu kromě posledního mazání, a to ještě jen do prvního nového pohybu kurzorem; pak je opět nepřístupná. Ve srovnání s nastavitelným čtyřkrokovým UNDO AmiPro 1.2, které samozřejmě vrací i všechny provedené změny formátu, je WinText zcela směšný; ještě horší ovšem je, že odvolat poslední formátování či editaci umožňuje dokonce i MS Write ze základního balíku Windows.

Dalším velmi zarážejícím nedostatkem je absence tvorby vlastních maker. Macro Recorder, který nabízejí Windows, je obecně vzato velmi nedostatečný a pro řadu maker zcela nepoužitelný. Bývá dobrým zvykem editorů pro Windows. že si tuhle záležitost obstarávají samy. Bývalo to koneckonců dobrým zvykem i T602 pro DOS. V dokumentaci WinTextu jsem slovo „makro" vůbec nenalezl.

Překvapující je rovněž zjištění, že nelze přesně definovat rozteč řádků — i v tomto případě nachází WinText srovnání pouze s MS Write, od něhož se liší jedině diskutabilním přidáním řádkování nula (či — jak praví Software602 — 100 %) — tedy výška řádku odpovídající výšce fontu. Rovněž nelze uživatelsky definovat stupeň zvětšení zobrazení (k dispozici je pouze 100, 200, 75 a 50 procent). Nepodařilo se mi nalézt ani fukce tak samozřejmé, jako převod verzálek na mínusky, automatické zálohování souborů, přesun bloku, či české třídění odstavců — tedy vesměs záležitosti, s nimiž si už dávno poradil i Text602 pro DOS.

Tolik jsem se těšil,

když jsem si program poprvé prohlédl, že konečně budu moci napsat o šestsetdvojce něco pozitivního, a zase mi sklaplo. Všechny výše uvedené nedostatky by se snad ještě daly nějak omluvit. Nezlomila mne ani nemožnost manuálního vkládání rozdělovacího znaménka, což rovněž bez problémů zvládá i MS Write — koneckonců automatické rozdělování jinak fungovalo celkem korektně a řadu lidí neuráží rozdělení typu kni-hovna. Co mne ovšem definitivně dorazilo, bylo zjištění, že WinText není schopen definovat pevnou mezeru mezi slovy (obvykle Ctrl-mezerník). V angličtině by to ještě tolik nevadilo, přestože neurčitý člen na konci řádku taky

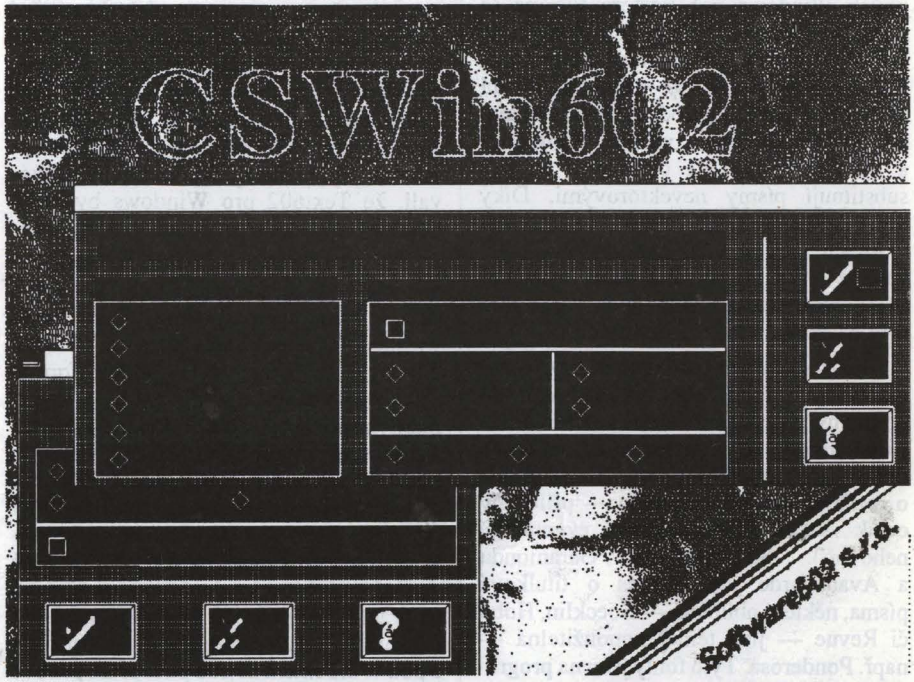

nepůsobí nejlíp, nicméně tam alespoň nepíšou mezeru po tisícovce a před procentem. Absence funkce pro typografii naší mateřštiny tak nepostradatelné je o to tristnější, vyskytne-li se u potomka programu, který byl tak radikální, že při formátování automaticky přehazoval na začátek dalšího řádku jakýkoli osamělý znak.

Na chvíli mne uklidnilo teprve podrobné prozkoumání manuálu, v němž se na straně C-6 uvádí mezi speciálními řídícími znaky tvrdá mezera i tvrdé rozdělení slova (Ctrl-Shift-mezerník respektive pomlčka). Tyto kombinace sice v beta verzi nefungovaly, ale bylo možné doufat, že v definitivním vydání fungovat budou. Není tomu tak, čemuž odpovídá i fakt, že nikde jinde v dokumentaci ani v helpu se mi na sebemenší zmínku o nich už narazit nepodařilo.

Místo zamýšleného pění ód tedy mohu pouze konstatovat, že jde o program

Co mne ovšem definitivně dorazilo, bylo zjištění, že WinText není schopen definovat pevnou mezeru mezi slovy.

nezkoušel). Pro nás sklerotiky, kteří si u textu delšího než třicet řádek nepomatují, co napsali na začátku, jde přitom o zcela základní funkci pro práci s editačními okny. O některých dalších drobnostech se ani nezmiňuji (kupříkladu o špatném vykreslování řádek na konci stránky při zapnuté funkci *Souvislé zobrazení*).

Nakonec

jsem si nechal české prostředí. Z instalační sady pěti 5,25 palcových HD disket zabírá nadpoloviční většinu — na jedné disketě je vlastní program, na dalších dvou české TrueType fonty. Prostředí je třeba instalovat zvlášť a nenechat se přitom nachytat na tlačítko *Nápověda*, které funguje teprve po provedení instalace. Prográmek `CSWIN602` je poměrně komfortní a pohledně namalovaná utilita, sloužící k nastavení OEM-EECS konverze s možností zobrazení konverzních tabulek, i když ty by uživatel asi ocenil spíše jako tištěnou přílohu. Dále má na starosti přepínání klávesnic místo Control Panelu. Svou přítomnost hlásí při spuštění Woken krátkým zakvičením.

XCONV602 slouží k oboustranné konverzi ASCII souborů mezi CP1250 a jinými kódovými tabulkami — Kamenických, Latin-2, nesmrtelnou KOI8-CS a původními Windows 3.0. Kódová stránka ECMA94 i zde jako by nikdy neexistovala. Úhrnem program vcelku k ničemu — File Manager Windows EE umí skoro totéž a naopak řada „češtin" toho dokáže víc (například konverzi formátovaných dokumentů).

O žádné z těchto utilit není v tištěné průvodní dokumentaci ani slovo. Ze souboru CTIMNE se dozvíme jen několik málo drobností, jako kupříkladu, že při použití jiných Windows než Eastern Europe se instalují bitmapové fonty pro Helvetiku, Times a Courier. To znamená, že původní TrueTypová písma se nenahrazují ani neupravují, pouze jsou odstraněna ze seznamu fontů (dokonce včetně Wingdings a Symbol sady). Na obrazovce se pak substituují písmy nevektorovými. Díky tomu nelze psát Helvetikou a Timesem v jiných programech, než ve WinTextu, v němž to sice jde, ale nedá se na to koukat. Windows EE lze tedy případným zájemcům o WinText602 více než doporučit.

Jinak se ovšem také mohou bez těchto okoukaných fontů obejít a hrábnout do knihovny přiložených TrueType fontů. Na jedné disketě je šestnáct řezů, na druhé dvaadvacet (podle souboru CTIMNE jde o rozšířenou verzi programu — přiložený ceník však o žádné podobné eventualitě nehovoří). S výjimkou Garamondu a AvantGarde jde vesměs o titulková písma, některá oblíbená — Boecklin, Hobo či Revue — jiná téměř nepoužitelná — např. Ponderosa. Tyto fonty jsou na programu to jediné, k čemu nelze mít žádné výhrady. Nicméně viděl jsem onehdy inzerát jakési firmy, která jich nabízela 150 za 2.000 Kčs.

Úhrnem

lze tedy říci, že komfortem ovládání ani spektrem funkcí WinText rozhodně zdaleka nedosahuje ani doposud nejlevnějšího editoru pro Windows na našem trhu — AmiPro 1.2. Do hry by navíc měly brzy vstoupit lokalizované verze AmiPro 2.0 a zejména MS Wordu 2.0 — patrně nejmocnějšího textového editoru, jaký byl dosud vytvořen. Nelze zapomínat ani na WinPerfect 5.1 (ohlášena již verze 5.2), jehož neortodoxní koncepce je v rámci programů pro Windows sice raritní, ale rozhodně nikoli nezajímavá.

V této konkurenci se mohla stát jedinou předností WinTextu nízká cena, a také se jí stala. Nelze ovšem brát úplně doslova jurodivé reklamy, hlásající, že „tisíce registrovaných uživatelů Text602 všech verzí se mohou radovat — nové produkty Calc602 a WinText602 mohou získat téměř za cenu shareware". Trochu drahý shareware za 1.600 (Calc602) či 2.500 (WinText), ale budiž; rovněž tak nehodlám polemizovat s více než diskutabilním označením „upgrade" pro zvýhodnění uživatelů T602 při koupi postsvazarmov- ského spreadsheetu. Každopádně i za plnou cenu 4.000 Kčs (pokud vás to baví, odečtěte si od všech uváděných hodnot dvě koruny — tak totiž Software602 naplňuje odkaz velkého Tomáše Bati) je WinText sice nejhorším, ale také nejlacinějším editorem pro Windows na našem trhu..

WinText602

lze v kontextu historie firmy nesporně hodnotit jako fiasko. Text602 pro DOS byl totiž svého času z hlediska práce s češtinou opravdu převratný program. Jeho komerční úspěch lze brát jako zcela oprávněnou splátku s úroky za hubené roky, kdy se u nás software pouze kradl a kdy Text602 bezplatně používal skutečně kdekdo, protože s monitorem CGA v podstatě neměl na vybranou. Nyní všichni asi tak trochu očekávali, že Text602 pro Windows by mohl někdejší revoluci reprízovat. Nedočkali se.

Ne snad, že by to bylo zvlášť překvapivé po všech těch kosmetických inovacích dávno zastaralého systému, které firma v posledních letech předváděla. Již od verze 2.0 bylo na čase zcela změnit formát i způsob ovládání a verze 3.0 byla už jen marným pokusem obléci skelet do žaketu a poslat jej do tanečních v naději, že nikdo neuslyší chrastění kostí. Proč by po tak dlouhém čase naprosté sterility měl najednou Software602 z ničeho nic zopakovat svůj fenomenální úspěch? Ostatně dnešní společnost s ručením omezeným má už pramálo společného s někdejší základní organizací Svazu pro spolupráci s armádou a pod WinTextem nejsou podepsáni pánové Šiška a Kaucký, ale firma Spinnaker.

Otázkou

ovšem stále zůstává, komu je takový editor určen a k čemu má vlastně sloužit?.

Prestižní záležitost? Těžko o ní hovořit, pokud „váš" výrobek nese copyright úplně jiné firmy, přičemž i idiotovi je jasné, že licencované „portions of the program" ve skutečnosti nejspíš znamenaly „main portions", tedy že hlavní práci odvedli ve Spinnaker Software Corporation, Cambridge, Massachusetts, U.S.A. Má to sice aspoň tu výhodu, že mé kritice nikdo nemůže vyčítat nedostatek vlastenectví; jinak však už asi žádnou. Přímá lokalizace zahraničního softwaru mi připadá podstatně racionálnější, ale to už je problém firmy Software602. Druhým a patrně podstatně větším problémem téže firmy pak bude, jak „svůj" výrobek prodat.

V případě T602 pro DOS byla kromě geniální reklamy klíčem k úspěchu především skutečnost, že byl svého druhu první a dobře se kradl. WinText je sice optimálně uzpůsoben k tomu, aby se dobře kradl, ale už není první. Všichni, kdo chtěli používat Windows, mají dávno ukradené AmiPro, a až se v jejich podniku bude zvažovat, jaký editor pro Wokna koupit, vyhraje samozřejmě ten, který už mají osahaný.

Máme-li věřit dennímu tisku, prohlašuje Software602, že prodal 86.000 exemplářů T602 za sto miliónů, což znamená v průměru 1163 Kčs za kus. Jinak řečeno — naprostá většina prodaných editorů byly multiinstalace. Štká-li zároveň jedním dechem, o kolik peněz jejich firmu okradli nelegální uživatelé, znamená to buď naprostou ztrátu soudnosti, nebo přípravu nějaké nové rafinované reklamní koncepce. Nebýt nelegálních uživatelů, Software602 by už možná neexistoval. Hlavním obchodním zájmem firmy by nyní mělo být, aby si WinText nakradlo co nejvíce pracovníků co největšího množství institucí a shledalo v něm co největší zalíbení. Lze totiž předpokládat, že ani v budoucnu nebudou u nás o nákupech programového vybavení rozhodovat kvalifikovanější osoby, než tomu bylo doposud.

Osobně bych ovšem pokládal za poctivější a slušnější, kdyby byl Software602 místo vývoje špatného editoru pro Windows dříve obrátil pozornost k důkladné a zásadní inovaci T602 pro DOS. Když už totiž jednou zamořil všechny české úřady tímto nedodělkem, bylo by skutečně seriózní vůči nebohým úřednicím, které se s ním spokojeně mučí, lepšího nepoznavše, kdyby jim výrobce konečně umožnil pracovat s textovým editorem a nikoli jen s trochu vylepšeným psacím strojem. Těžko totiž očekávat, že by rozpočtové organizace místo ikstéček hned houfně nakoupily třistaosmdesátšestky, aby si jejich zaměstnanci užili s T602 pro Windows.

firma ORO
Traubova 14, Brno 602 00
Tel: (05) 571059, Fax: (05) 571690
VELKOOBCHOD
s odbornou literaturou
nabízí
publikace z oboru
výpočetní techniky, lékařství
a podnikání.
prodej na fakturu
prodej na dobírku

Na první verzi pozoruhodný — čím?

WinText602 plný rozporů

Mojmír Průša

Vlastně nevím, zda má být tato recenze kritickou, nebo pochvalnou. Když jsem si tento produkt nainstaloval, moc se mi líbil. Zdálo se mi to jako přesně to, co bych od textáku chtěl a měl chtít.

Všechno co je opravdu nutné. A ani o málo navíc — žádné nadbytečné věci, které uživatel nikdy nepoužije a jen se jim musí nepřetržitě vyhýbat v záhybech menu. Postupně jsem však střízlivěl. Tento program také obsahuje určité chyby, především v uživatelském rozhraní. Tyto problémy jeho možnosti v mnohém ohraničují. No nakonec, v první verzi to možná nemohlo být lepší. Nemohlo...?

Instalace

Instalační program zcela v duchu Windows nainstaluje na počítač do schváleného adresáře příslušný program a vytvoří odpovídající ikonu a grupu ve *Správci programů* Windows. Program nevyžaduje žádné úpravy AUTOEXEC.BAT ani iniciačních souborů Windows, svůj vlastní konfigurační soubor má ve svém domácím adresáři. Autoři zvolili dost nevšední strukturu vlastního pracovního a domácího adresáře WinText602. Standardně jsou totiž všechny pracovní soubory instalovány do podadresáře C:\WINTEXT\EXEC, zatímco vlastní pracovní adresář, tj. adresář, do kterého se ukládají pracovní soubory, je C:\WINTEXT.

Záměr byl asi zvýšit míru pravděpodobnosti, že běžný uživatel nikdy do domácího adresáře výkonných souborů nevstoupí a tedy tam ani nebude dělat neplechu. Horší už to je v tom případě, že půjde o pokročilého uživatele, který bude mít strukturu adresářů složitější a budu chtít zálohovat podadresáře. Navíc v reálném životě se stejně nabízí uložení souboru do onoho podadresáře EXEC, neboť v něm jsou uloženy šablony. A ke všemu

Více se mi nelíbilo, že instalační program se mne vždy ptal, zdali chci instalovat A/ národní prostředí a B/ WinText602, ovšem když jsem chtěl instalovat národní prostředí, nedělo se nic.

instalace nezajistí zapsání extenze pracovních dokumentů do WIN.INI a tak nelze WinText602 spouštět označením dokumentu ve *Správci souborů*, resp. musí si to uživatel provést ručně.

V průběhu instalace jsem se setkal jen se dvěma problémy, které ovšem nemusí běžného uživatele vůbec potkat. Jednak se mi nepodařilo WinText602 nainstalovat pod OS/2, tj. pod onen interface Windows 3.0, který je dodáván k tomuto prostředí. Proč, to nevím, celá moje sbírka jako Word, Excel, Lotus i More Windows atd. zde pěkně běhají, ale výtvor Software602 ne. Samozřejmě nepředpokládám, že by zrovna toto měl být u nás standard pro „Ó-eS-Dvojku", tedy toto konstatování nechť nikdo nebere jako nedostatek.

Více se mi nelíbilo, že instalační program se mne vždy ptal, zdali chci instalovat A/ národní prostředí a B/ WinText602, ovšem když jsem chtěl instalovat národní prostředí, nedělo se nic. Program mi ani nevynadal, ani neřekl, že to tam prostě není, zchroustal další disketu, ale neudělal nic. To by asi tak nemělo být...

Program není proti kopírování nikterak chráněn, a dokonce do sebe nezapisuje ani žádné údaje o majiteli. K instalaci a prvním dojmům legálního uživatel patří i dokumentace. Já jsem měl ke dvěma disketám testovací betaverze ještě brožuru Uživatelská a referenční příručka. V ní jsem o instalační proceduře nenašel ani řádku. Stručná učebnice pro naprosté začátečníky a strohý úplný přehled všech příkazů s dodatkem D (něco málo o práci v prostředí Windows) je ovšem jen velmi skromná dokumentace k produktu s takovými možnostmi. Příliš se mi nezdála ani čeština, třeba „Dialog" je podle mne rozhovor, zatímco autoři tak označují to, čemu se česky říká dialogové okno, nadpis úvodní poznámky „Vítejte ve Win Text602" mi také trochu připomíná cizí jazyk a zvyky, bez kterých jsem se dosud obešel.

První dojmy jsou impozantní

Již samotné nastartování programu přinese uživateli dost silné překvapení. Samozřejmostí je *OVLÁDACÍ PANEL* (Toolbar), prostřednictvím kterého je možné přepínat mezi objektovým a textovým kurzorem, volit formátování písma a odstavce a také

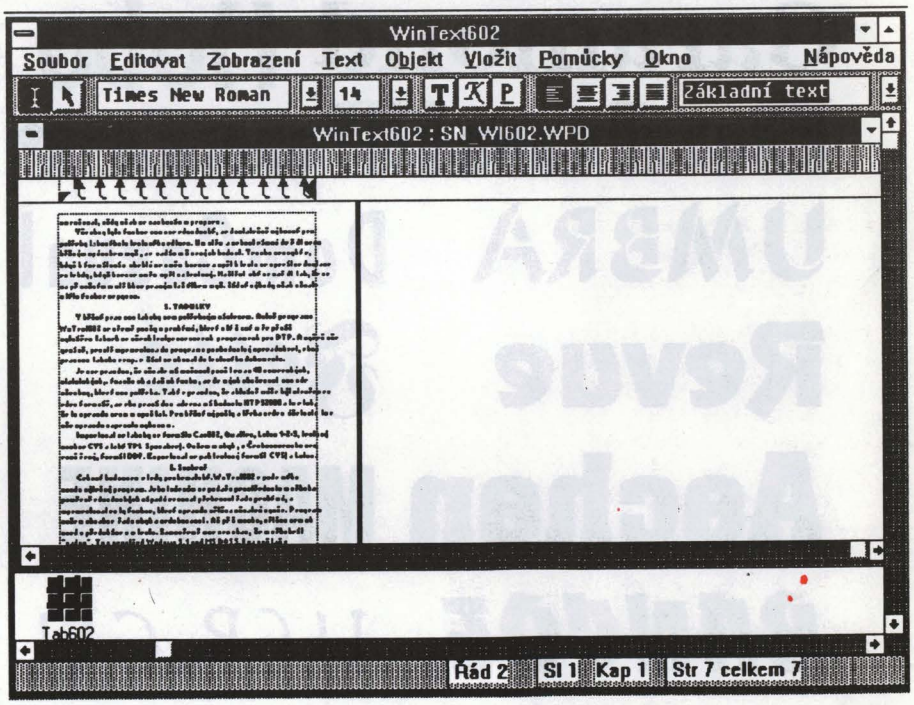

zadávat styl odstavce. A také vodorovné pravítko s tabelátory. Impozantní je, že dokument je v řádném dokumentovém okně (ovšem jen čtyři dokumenty najednou), navíc se v levém dolním rohu skrývá ikonka patřící evidentně tabulkovému kalkulátoru, což potvrzuje její otevření (jen jedno okno). Okno dokumentu má pěkné posouvací lišty i ikony pro posun „o stránku". To vše zatím většina domácích uživatelů nezná. Jistě si budou připadat trochu jako v Jiříkově vidění.

Ing. Mojmír Průša (*1957) vystudoval fakultu strojního inženýrství na ČVUT v Praze. Působí jako soukromý podnikatel v oblasti daní, účetnictví a ekonomiky vůbec; zajímá se rovněž o filosofii a obecnou ekonomii.

Tento program také obsahuje určité chyby, především v uživatelském rozhraní. Tyto problémy jeho možnosti v mnohém ohraničují. No nakonec, v první verzi to možná nemohlo být lepší. Nemohlo...?

Textový procesor je WinText602 vynikající. Umí samozřejmě všechny fígly s písmem ve Windows, řádkování, zarovnání, hledání a nahrazování. Implementován je jazykový modul (slovní korektor) pro češtinu nebo slovenštinu a dělení slov, které se mi velmi líbilo.

Navíc umí až osm sloupců, umí dokonce text rámovat nebo podkládat barvou (rastr čárový nebo šedá), umí do textu vkládat rámečky pro další text i grafiku, umí tyto rámečky obtékat. A dokonce, světe drž se, umí pracovat se styly odstavců a šablonami dokumentů.

A protože to ještě nestačí, umí dokonce vytvářet osnovu, osnova může mít (jako ve Wordu nebo AmiPro) až devět úrovní a její svázání se stylem odstavce je naprosto perfektní. Tím vším se stává tento textťák naprosto jedinečným domácím produktem, který může posunout naše uživatele počítačů za jejich nynější horizont. Mohou konečně překročit úroveň trochu lepších psacích strojů a začít pracovat s počítači.

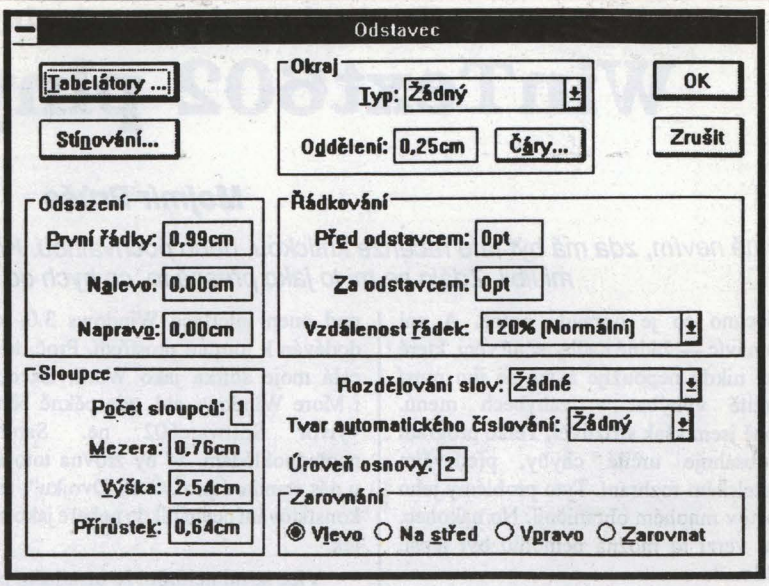

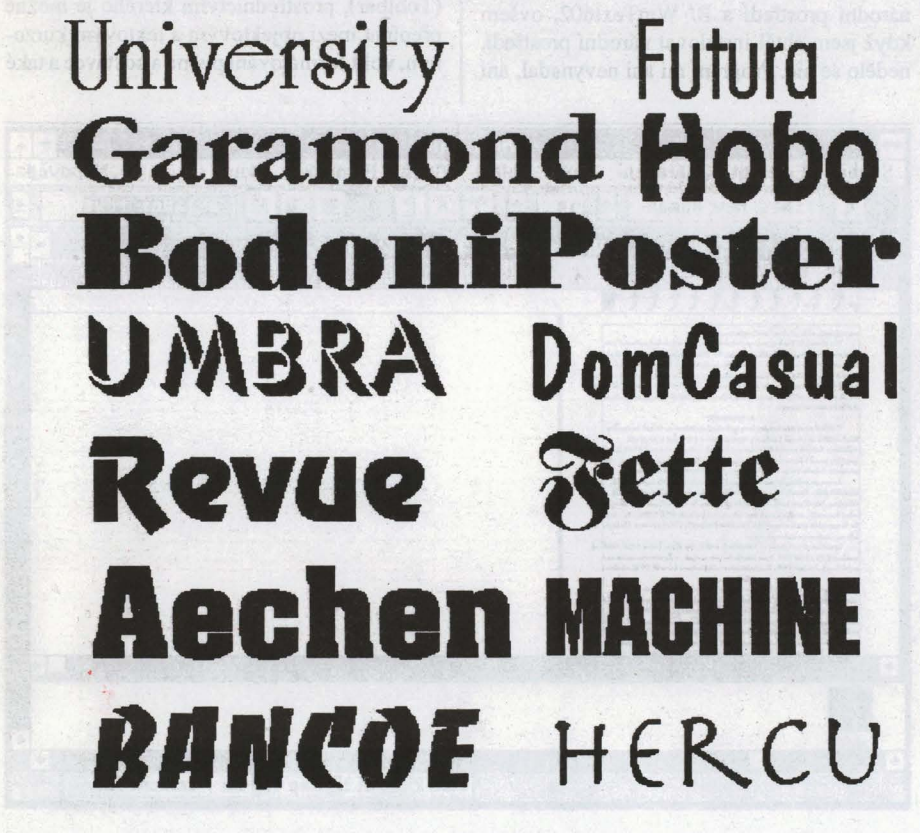

Formátování textu

S programem WinText602 se pracuje opravdu příjemně. Uživatel prostě otevře program, začne psát a formátuje vše tak, jak byl doposud zvyklý, tedy bez využití stylů odstavců, na nastavené hodnoty a může být spokojen. Postupně bude využívat nových a dalších funkcí a po nějaké době si již práci v jednodušším editoru těžko bude umět představit.

Prvním takovým rozhodujícím nástrojem je takzvaná *ŠABLONA*. Při otevírání nového souboru se WinText602 zeptá, jakou šablonu má využít — a může jich být libovolné množství. Šablona je nositelkou formátu stránky (libovolné od 0 do 55 cm, samozřejmě A4 a Legal), dále použitých stylů odstavců. Šablona je ovšem ve svém principu zcela normální soubor a tedy je ukládána i s obsahem — obsah jsou texty, rámečky nebo odkazy na tabulky. Využití je nasnadě, všechny běžné druhy dokumentů si prostě uživatel

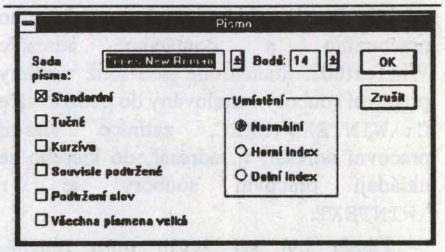

připraví jako šablony a v rutinním provozu jen zakládá nové soubory. Já jsem si například cvičně připravil šablonu Faktury, do které jsem nalinkoval jednak údaje o datu vydání (splatnosti) a jednak výpočty celkové částky ze tří dílčích. Založení nové faktury, vyplnění textu a její vytištění bylo pak naprostou hračkou. Podobně je to možné udělat třeba se školním časopisem nebo s nabídkovým letákem na výstavu a jen doplňovat měnící se údaje. Jistě nemusím dále rozvádět.

S programem WinText602 se pracuje opravdu příjemně. Uživatel prostě otevře program, začne psát a formátuje vše tak, jak byl doposud zvyklý, tedy bez využití stylů odstavců, na nastavené hodnoty a může být spokojen.

Dalším velmi užitečným nástrojem je styl odstavce. Tedy lze se obejít i bez něj, ale to by bylo škoda. Ke stylu odstavce, může jich samozřejmě být libovolné množství, patří formát písmen (font, velikost, řez a index, i když to poslední ne dost chápu) a formát

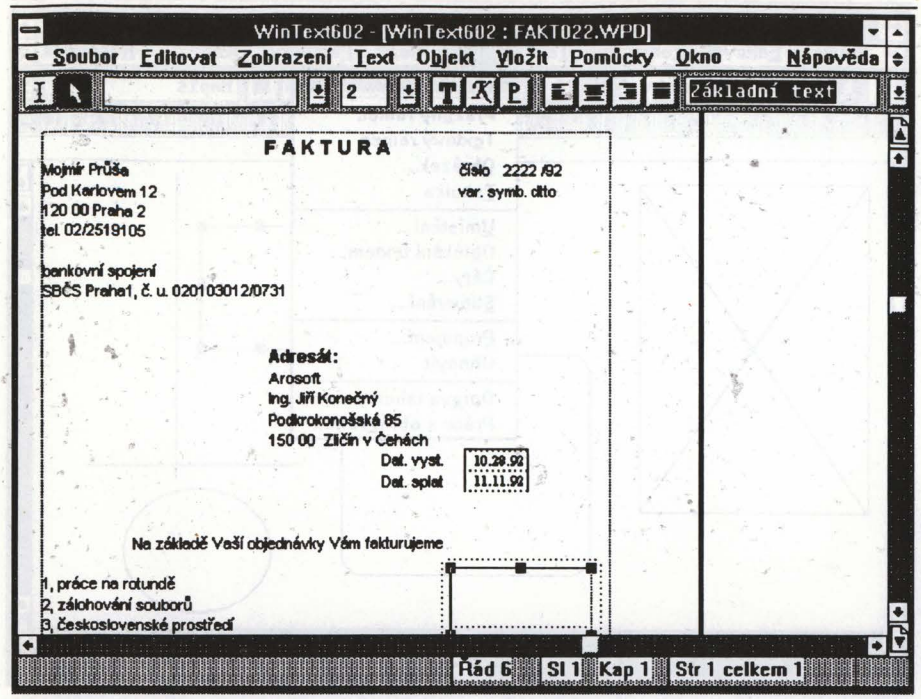

odstavce. Atributů odstavce je značné množství: sloupce, odsazení, řádkování, dělení slov, rámečky, tabelátory, stínování (tj. podbarvení) a úroveň osnovy. Dohromady je práce se stylem velmi výkonná.

Tato funkce má však jednu, pro mne podstatnou závadu. Styl můžeme odstavci určit buď s použitím myši nebo přes menu. O volání stylu přes klíčové klávesy, jako je tomu v AmiPro, nebo přes klávesové kombinace, jako je tomu u Wordu, si uživatel programu WinText602 může nechat jen zdát.

O volání stylu přes klíčové klávesy, jako je tomu v AmiPro, nebo přes klávesové kombinace, jako je tomu u Wordu, si uživatel programu WinText602 může nechat jen zdát. Manželka tvrdí, že ona to jako „obyčejný uživatel" nepotřebuje, i v Amí vše provádí myší.

Manželka tvrdí, že ona to jako „obyčejný uživatel" nepotřebuje, i v Ami vše provádí myší. Já ovšem musím trvat na tom, že by to mělo jít obojím způsobem, pro začátečníky i pro pokročilé uživatele a že jde o podstatný nedostatek.

Lze konstatovat, že klávesové zkratky, jak je zavádí pro programy Windows firma Microsoft (např. uložení Ctrl+S nebo Shift+F12...) jsou využívány, mnoho potřebných funkcí se však z klávesnice vyvolat nedá. Například *DALŠÍ* k vyhledávání a nahrazování, označení hesla při vytváření rejstříku (navíc uživatel rejstřík stále vytváří ručně). Někde jsou v klávesových zkratkách i chyby, např. Ctrl+5 má volat zobrazení 50% a ve skutečnosti se podle norem Microsoftu označí celý text.

K originálním nápadům autorů patří také, že „šedé minus" a „šedé plus" volají navíc nad obvyklé klávesy posun o stránku nahoru a dolů. Já ovšem tyto klávesy používám ke psaní příslušných znaků, na základní klávesnici jsou „+" a „-" rozloženy dost nešťastně, navíc česká a americká klávesnice se právě o ně liší. Za tento nápad jsem autory mnohokrát proklel...

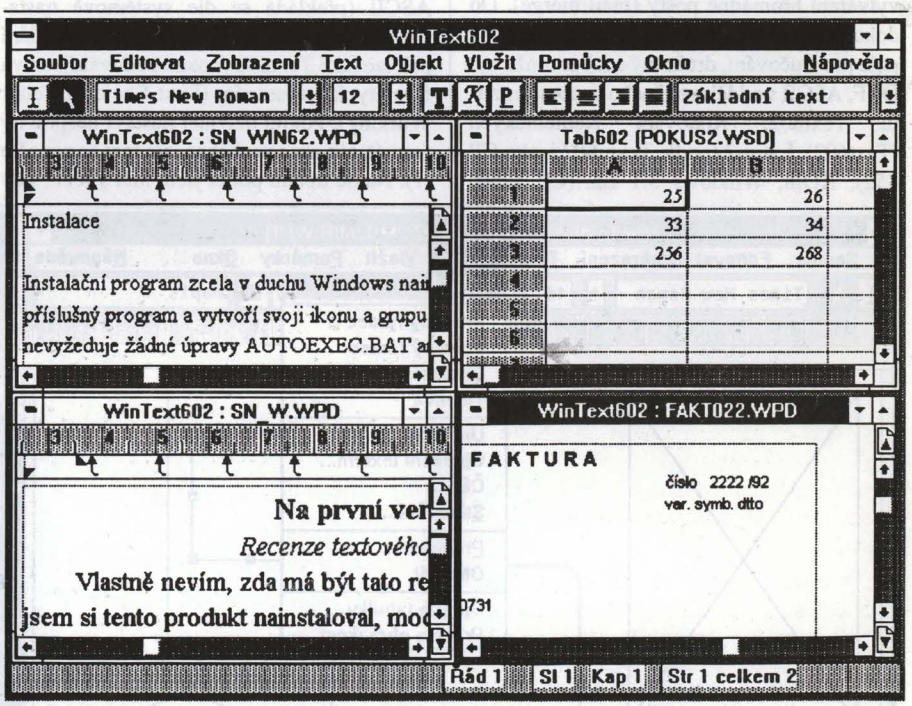

Vůbec je řada funkcí někde jinde, než by je uživatel čekal. Tak třeba dialogové okno *OKRAJE...* stránky uživatel vyvolá z menu *Text*, i když by je zcela jistě hledal v dialogovém okně *FORMÁT STRÁNKY...* (menu *Soubor*).

Pozoruhodné je vytváření *POZNÁMKY POD ČAROU*. Když už autoři tuto funkci takto nazvali, tak samozřejmě uživatel očekává poznámku na spodním okraji stránky. Ovšem poznámky se při tisku zařadí až na konec dokumentu (kapitoly), takže o překvapení přece jen není nouze.

Kapitola je jednou z originálních funkcí tohoto textového editoru. Autoři s ní šikovně suplují možnosti správy rozsáhlých dokumentů, jak to známe z výkonných textprocesorů.

Kapitola je jednou z originálních funkcí tohoto textového editoru. Autoři s ní šikovně suplují možnosti správy rozsáhlých dokumentů, jak to známe z výkonných textprocesorů. Kapitola je vlastně totéž co *TVRDÝ KONEC STRÁNKY*. Navíc je ovšem možné dodefinovat i nové záhlaví a patu (při čtení „Úpatí" v příslušném dialogovém okně jsem dostával osypky). První řádku lze automaticky číslovat jako nadpis kapitoly a lze také oddělit ony výše zmíněné poznámky pod čarou. Velmi elegantní a mnohem jednodušší, než linkování rozsáhlých dokumentů z několika souborů — hodnotím velmi vysoko.

Novátorské je u nás i zavedení *OSNOVY*. Uživatel může každému stylu odstavce přiřadit jednu z úrovní osnovy (1 — 9), nebo může navolit úroveň 0 (tj. bez úrovně). Když si pak zvolí zobrazení s úrovněmi osnovy, může určit, které úrovně (1 až X) se zobrazí. Tak lze potlačit zobrazení textů „s nízkou úrovní" a vlastně po jednotlivých úrovních kontrolovat strukturu textu, oddílů, kapitol, podkapitol atd. Kapitola, jak jsem ji zmínil výše, je v takovém textu vlastně nad touto osnovou, má jakoby úroveň -1.

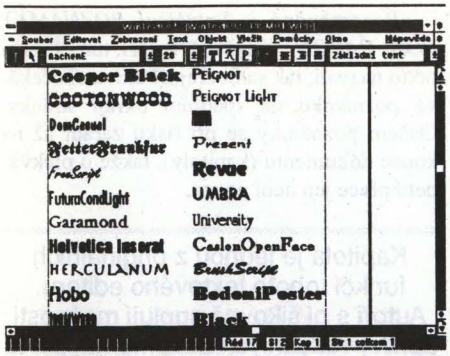

To trochu znepřehledňuje pojmy a navíc se mění číslování nadpisů, když jsou použity i nadpisy „bez úrovně". Ve Wordu lze osnovu nejen zobrazit, ale také editovat, tj. nejen přiřazovat příslušnou úroveň, ale i např. přesouvat celé bloky textu včetně všech nižších úrovní.

WinText602 je podle mého soudu výtečný program. Jeho tvůrcům se podařilo prostřednictvím několika poměrně jednoduchých nápadů překlenout řadu tradičních problémů a implementovat jen ty funkce, které opravdu většina uživatelů využije.

A to mi zde chybí. Ale i tak je to skvělé. Navíc k této funkci je vázáno i nesmírně snadné vytvoření obsahu, a to řádně na konec dokumentu, jak to má být.

Výtečně jsou implementovány funkce pro vytváření hromadné pošty (mail merge). Do dokumentu se prostě vloží z dialogového okna pole pro slučování, druhotný soubor může být DBF, ASCII s oddělovači nebo soubor formátu Text602. Kódování Kamenických (Text602), Latin-2 (podle Textu602 i jako CP 852), KOI8, Windows 3.1 EE (CP 1250) a ANSI. Kód lze předvolit při vytváření dokumentu i dodatečně změnit. Jen příslušný zdrojový soubor musí být již předem upraven (filtrován), k tisku lze volit jen od které věty do které věty se bude tisknout. Ale jinak jde o funkci jednoduše ovladatelnou a to je hlavní.

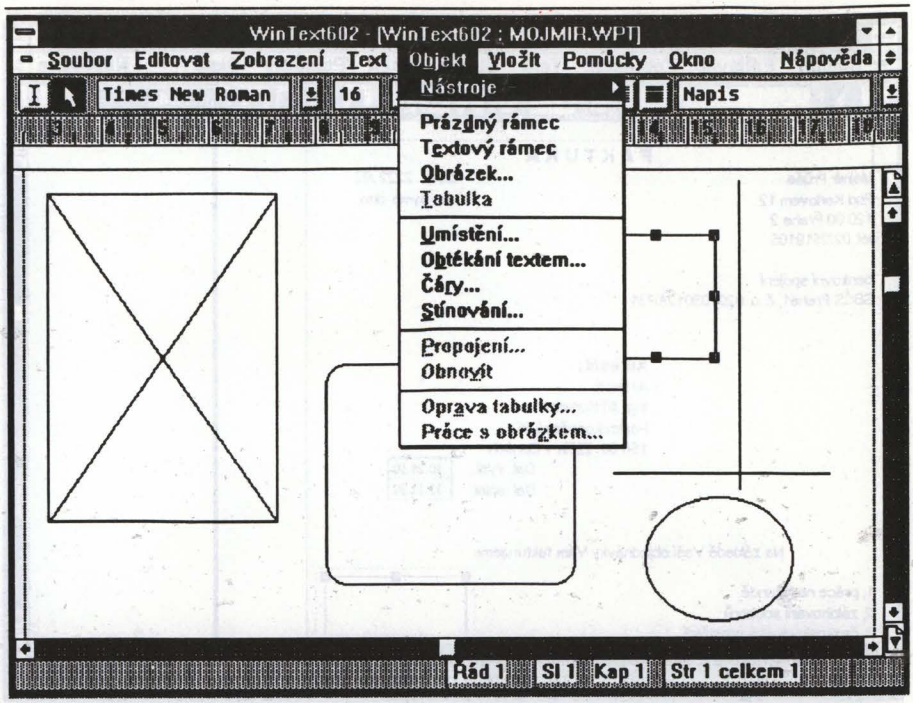

S importními a exportními filtry jsem měl určité obtíže. Importovat (otevírat a vkládat) a ukládat lze dokumenty ve formátu ANSI, ASCII (překládá se dle systémově nastavených tabulek), RTF, import bez ukládání pak lze také Text602 (pozná kódování), a dva formáty, které neznám (First Choice a Better Working). Pokud uživatel nastaví nesprávný formát, tak akce proběhne, ale text se nenačte (?). Navíc trochu potíží jsem měl s RTF, kdy při načtení souboru byla jako text interpretována i řada formátovacích znaků a tedy ne zcela korektní byl i ostatní text — Word a Ami si stejný soubor vyměňovaly bez potíží.

Při formátování textu se využijí dostupné formy zobrazení. Je možné si zobrazit buď hladký text, nebo text s osnovou a nebo stránky. S osnovou je možné jen zobrazení ve „skutečné velikosti" a 75%, v ostatních případech je dostupné i zobrazení 50%, 200% a „celá stránka". Texty i grafika jsou vždy plně editovatelné, vadilo mi jen, že při změnách zobrazení stránka přiléhá k levému okraji obrazovky a tedy po návratu na normální pracovní úroveň je nutné nastavit znovu střed.

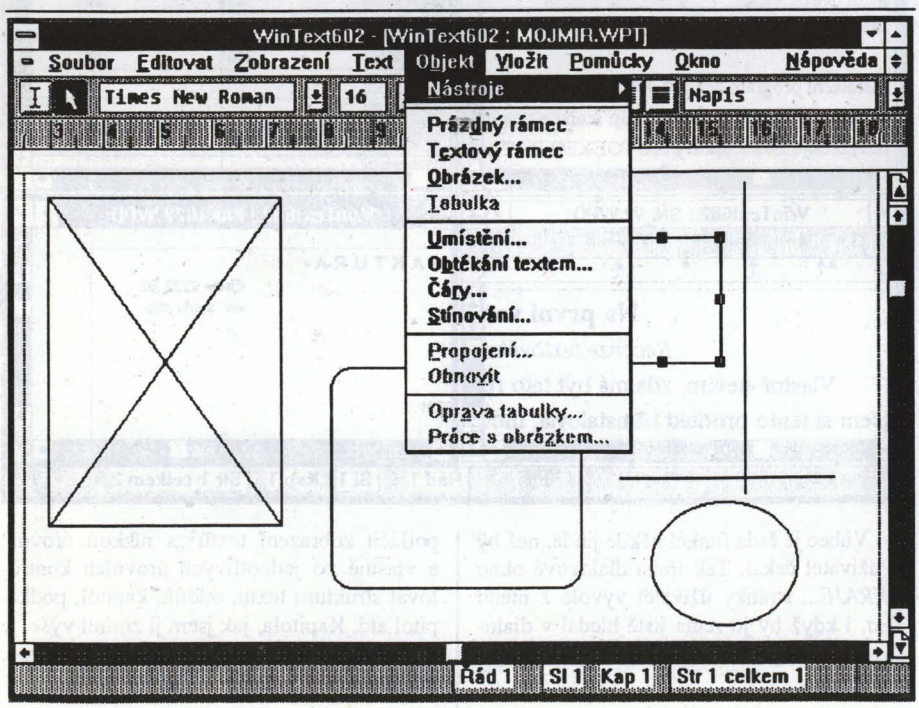

Rámečky, obrázky

Do textu, pokud je zvoleno zobrazení stránky, lze vkládat různé objekty: čáry, prázdné rámečky různých tvarů, rámečky pro text či obrázky. Vše může být textem buď obtékáno, jít přes, nebo rámeček může text (sloupec) přerušovat, jak je libo. Svislé nebo vodorovné čáry jsou velmi jednoduchým a šikovným grifem, stejně jako elipsy a čtyřúhelníky s ostrými i oblými rohy. Volit lze ze široké škály okrajových čar a výplní (v terminologii autorů „stínování").

Grafika může být importována ze Schránky Windows, stejně jako může být vkládán obrázek BMP, PCX, PCC či TIF. Obrázek lze zvětšovat nebo zmenšovat, vždy však se zachováním proporcí.

Všechny tyto funkce jsou sice jednoduché, ale dostatečně výkonné pro potřeby takovéhoto textového editoru. Umístění a velikost rámců jde řídit nejen běžným způsobem myší, ale i zadáním číselných hodnot. Trochu nezvyklé je, když k formátování objektů se změní kurzor a zpět k textu se operátor dostane jen tehdy, když kurzor změní

zpět na textový. Naštěstí obé lze zařídit i tak, že se na příslušném místě klikne pravým tlačítkem myši. Jaké výhody však uživateli z této funkce plynou, jsem nepochopil.

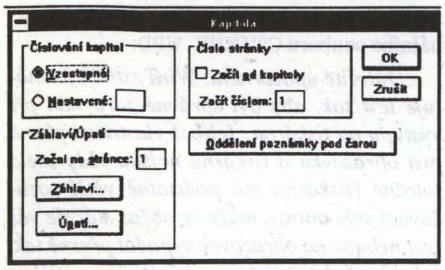

Tabulky

V běžné praxi jsou tabulky velmi potřebným nástrojem. Autoři programu WinText602 se zřejmě poučili z problémů, které v té či oné míře přináší vytváření tabulek ve všech textprocesorech i programech pro DTP. A vyřešili vše geniálně, prostě implementovali do programu plnohodnotný spreadsheet, jehož pracovní tabulku resp. její části lze linkovat do textového dokumentu.

Je sice pravdou, že uživatel má možnost použít jen asi 40 numerických, statistických, finančních a dalších funkcí, ale dle mých zkušeností jsou zde všechny, které jsou potřeba. Také je pravdou, že aktuálně může být otevřen jen jeden formulář, ale jeho pravá dolní adresa má hodnotu NTP:32000. A to je tolik, že to opravdu neumím spočítat. Pro běžné výpočty a třeba vedení účetnictví to je vše naprosto vyhovující.

Importovat lze tabulky ve formátu Calc602, Quatro, Lotus 1-2-3, textový soubor CVS a také TPL (Spinnaker). Ovšem mi chybí, v Československu velmi rozšířený, formát DBF. Exportovat lze pak textový formát (CVS) a Lotus.

Program ovšem obsahuje i řadu chyb a nedokonalostí.

Souhrnně problematický

Celkové hodnocení je tedy problematické. WinText602 je podle mého soudu výtečný program. Jeho tvůrcům se podařilo prostřednictvím několika poměrně jednoduchých nápadů překlenout řadu tradičních problémů a implementovat jen ty funkce, které opravdu většina uživatelů využije. Program ovšem obsahuje i řadu chyb a nedokonalostí.

Až příliš mnoho, většinu jsem jich uvedl v předcházejícím textu. Samozřejmě mne nezískalo, že mi několikrát „padnul". V prostředí Windows 3.1 pod MS-DOS 5.0 na počítači s procesorem 386 a 8 MB RAM jsem podobným excesům již odvykl. V takových situacích pochopitelně vadilo, že nelze nastavit pravidelné ukládání a program neumí otevíraný soubor zálohovat. Trochu mrzuté je, že nejsou k dispozici ani nejjednodušší makra (již jsem několikrát uvedl, že *Recorder Windows* asi není ten nejlepší nástroj pro začátečníky a běžné uživatele), a „undo" dovede vrátit jen bezprostředně smazané písmeno nebo slovo, program nic neříká o velikosti ukládaného nebo otevíraného souboru, o počítání slov a znaků se zřejmě neuvažuje, nápověda je sice podrobná, ale není kontextová. A chybí mi samozřejmě „uchop a táhni", což je živá voda textprocesorů, které používám. Tedy těším se na verzi 2.0.

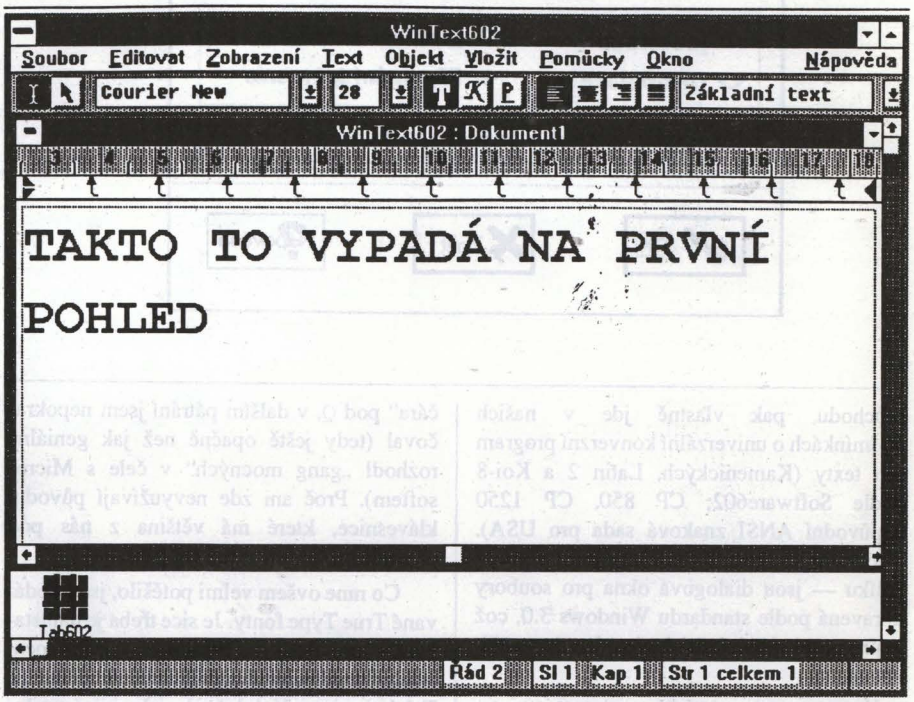

Dodatek — národní prostředí a písmo

Předchozí řádky jsem sepsal podle betaverze programu WinText602. Dávno po redakční uzávěrce a jen těsně před sazbou čísla jsem navíc obdržel originální krabici, produkt v tom balení, jak jej dostane i zákazník. Na programu se nic podstatného nezměnilo, oproti testovací verzi jsou jen rozšířeny předpřipravené styly a dodáváno několik obrázků — spíše piktogramů — ve formátu PCX. Je zde také plně funkční slovník, k jehož kvalitám se nemohu vyjádřit. Neuspokojuje mne ani tento, ani jiné, které jsem zatím pro češtinu viděl. Ovšem nevím, zda mne vůbec nějaký může uspokojit.

V definitivní verzi je k tomuto programu dodáváno národní prostředí se samostatnou instalací a rastrové fonty pro Windows 3.0 a True Type fonty pro Windows 3.1. V Software602 nešetří naše lesy (proč také vlastně) haldou propagačních materiálů, kterými zahrnují přátele i nepřátele, šetří však na dodávané dokumentaci. O instalaci národního prostředí a fontů se člověk dočte jen v souborech na disketách, žádná brožurka ani letáček, které by o tom hovořil. Dokonce se o národním prostředí a dodávaných fontech nic nepíše ani v oné haldě propagačních materiálů, což je samozřejmě interním problémem firmy a tak zůstanu u tohoto konstatování.

Dokonce se o národním prostředí a dodávaných fontech nic nepíše ani v oné haldě propagačních materiálů, což je samozřejmě interním problémem firmy a tak zůstanu u tohoto konstatování.

Předností je, že uživatel si může hlavní problémy (klávesnice, překladová tabulka) nejen zvolit při instalaci, ale i přepínat za provozu Windows a dokonce zobrazit a některé podrobnosti doupravit.

Dodávané národní prostředí ovšem patří k tomu lepšímu, co je k vidění. Ve zbývajícím čase jsem sice nebyl schopen přezkoušet veškeré záludnosti Windows a jejich ošetření tímto programem. Ale po instalaci na české Windows vše chodilo jak má, po provedení deinstalace se zase vše zcela vrátilo do původního stavu. Předností je, že uživatel si může hlavní problémy (klávesnice, překladová tabulka) nejen zvolit při instalaci, ale i přepínat za provozu Windows a dokonce zobrazit a některé podrobnosti doupravit (horké klávesy k přepínání klávesnice). Navíc je dodáván komfortní a rychlý konverzní program pro převod textových souborů, který ovšem umí jen „čistý text". Na rozdíl od onoho z File Manager Windows 3.1 EE však umí převádět všechny formáty také přes Clipboard a vše umí reverzně. Pokud použijeme dvojího

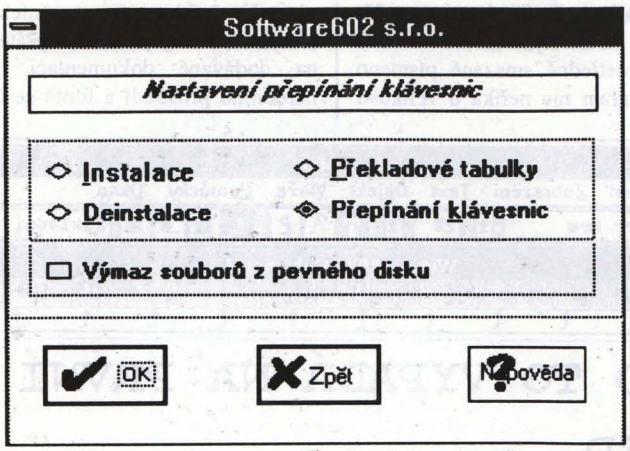

průchodu, pak vlastně jde v našich podmínkách o univerzální konverzní program pro texty (Kamenických, Latin 2 a Koi-8 podle Software602; CP 850, CP 1250 a původní ANSI znaková sada pro USA). Vadilo mi jen, že zde — i všude jinde v tomto balíku — jsou dialogová okna pro soubory upravená podle standardu Windows 3.0, což je pro prohledávání disků přeci jen dost nešikovné.

Možná mám nějakou mentální nebo tělesnou nedostatečnost, ale vadí mi prostě čárka pod Del na numerické klávesnici. Autorům tohoto dílka ne. Jinak je naložení všech pěti dodávaných klávesnic (česká/slovenská, amatérská/profesionální, navíc USA a volba QWERTZ/QWERTY) v pořádku v základním provedení, zpětné lomítko je tam, kde má být atd. Trochu smíchu ve mne vyvolala snaha rozšířit přímo z klávesnice dostupné znaky prostřednictvím doplňkového naložení přístupného přes Alt-Ctrl. Když jsem zjistil, že opět jsou nějaké nesmyslné znaky na zcela nových místech a nadbytečné zpětné lomítko je pod W, zatímco „dlouhá svislá přerušovaná čára" pod Q, v dalším pátrání jsem nepokračoval (tedy ještě opačně než jak geniálně rozhodl „gang mocných" v čele s Microsoftem). Proč ani zde nevyužívají původní klávesnice, které má většina z nás pod přelepkami, je mimo mé chápání.

Co mne ovšem velmi potěšilo, jsou dodávané True Type fonty. Je sice třeba je nainstalovat prostředky Windows, což není nejsložitější, pro začátečníka ovšem může být. Také se mi nezdá, když zde, jako i jiní producenti, každý řez považují za zcela nové písmo a tak hovoří o celkem 38 dodávaných písmech (v základní sadě 16 v ceně, s příplatkem cca 1.000,- Kčs dalších 22). V základní sadě již uživatel nalezne opravdu pěkná písma např. AvantGarde, Bodoni, Futura, Garamond, v rozšířené třeba University, Helvetica Extra Bold, Fraktur a pod. Některá dodávaná písma sice nejsou nejlepší, jsou hodně poplatná současnému nevkusu, ale konečně je na uživateli, aby si vybral kvalitu, je-li také obsažena. S výjimkou základní sady a přídavku písem ATM, která jsou dodávána k AmiPro 1.2, se v této ceně a kvalitě těžko na našem trhu nalezne ekvivalent jen dodávaných písem. Texťák a národní prostředí je tedy vlastně přídavkem zdarma. To ovšem také nepotřebuje komentáře...

Druhý závěr si ovšem připravili v Software602 sami. Recenzi ukončím citátem z originálního souboru CTIMNE.WPD:

Důležité upozornění: WinText602 formátuje text tak, aby byl správně zarovnán při výstupu na tiskárnu. Jelikož vlastnosti písma pro obrazovku a tiskárnu nejsou vždy zcela totožné (tiskárna má podstatně větší rozlišovací schopnost), může se občas stát, že váš text nebude na obrazovce vypadat přesně tak, jak si představujete — přesto se vytiskne správně.

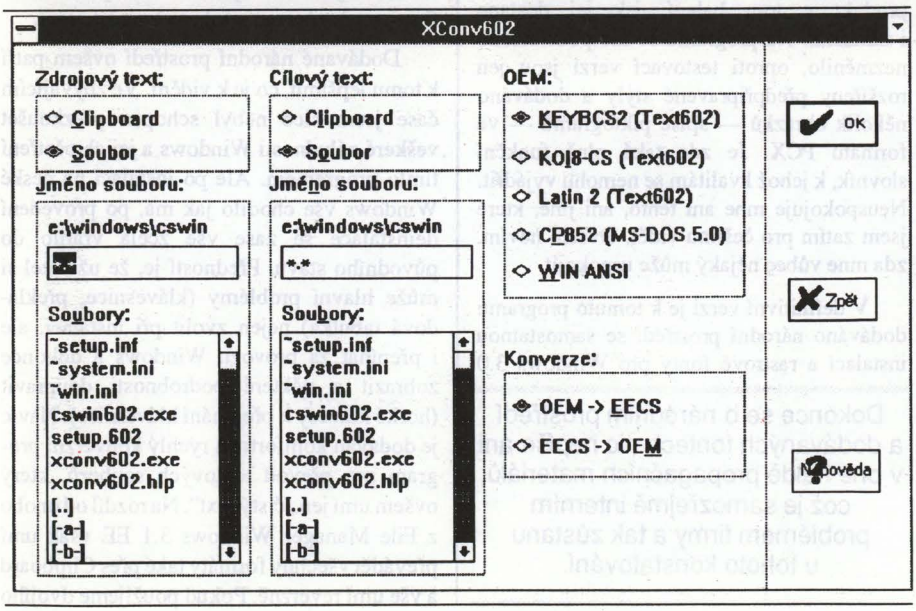

SHAREWARE HITS !!!

Aktuální nabídka volně šiřitelných programů

☐ **WINDOWS VIRUS PROTECT 1.06** (6/92) Antivirový "Scan & Clean" prg. nové generace pro Win. 3.x, angl. 1 disk.

☐ **IMAGE ALCHEMY 6** (5/92) Profes. prg. pro konverzi a edici obraz. dat. Podp. 48 graf. formátů vč. JPEG, angl. 2 disk.

☐ **DRAFT CHOICE 2.0A** (7/92) Objekt. orient. multilayer CAD systém od Trius Inc., autorů As-Easy-As. Kalk., 3-D efekty, anim. sekvence, PCX export/import, ..., angl. 1 disk.

☐ **4 DOS 4.01** (6/92) Výkonný Command Interpreter, komplet. náhr. za COMMAND.COM, 80 int. a ext. přík., min. požad. na RAM, TSR on-line help pro všechny přík. a util., angl. 2 disk.

☐ **INSTALL-PRO 2.08** (5/92)/Profes. systém pro automat. instalaci programů, angl., 1 disk.

☐ **SIMPLY HELP! 1.05** (3/92) Hypertext Help System pro tvorbu EXE (TSR) helpu k libovol. prg., angl. 1 disk.

☐ **MENU MAGIC** (8/92) WYSIWYG menu designer, editor/ source c. gener. pro Turbo Vision (C++, T. Pascal), angl. 1 disk.

☐ **POWER C SHELL 2.0** (8/92)/Shell pro vývoj a tvorbu projektů v C, angl., SCANSHELL 1.2 (8/92)/Shell pro McAfee Scan, Netscan, Clean-up, němč., 1 disk.

☐ **TARGET 1.5** (7/92)/McAfee File Locator & Manipul., prg. pro vyhled. souborů (i zkomprim.) na disku (v LAN) dle kritérií výběru a manipulaci s nimi, angl., SENTRY 3.0 (7/92)/Virus Detection & Location System, angl. 1 disk.

☐ **ARCEDIT 1.45S** (4/92) Shell pro kompr. prg. LHA, PKZIP, ARJ, LZEXE, PKLITE, ..., vč. prg. LHA 2.13, němč. 1 disk.

☐ **ANIM. STATION 1.0** (11/91)/Tvorba 3-D anim. graf. sekv. s využ. v hrách, anim. demo a vzděl. prg., pro VGA, angl., **GIFDESK 4.2** (7/92)/Multi-GIF View & Catalog pro VGA, angl., **NET-CHAT 1.3** (6/92)/LAN komunikace, němč. 1 disk.

☐ **WORD GALLERY 3.0** (7/92) Výuka jazyků (angl., něm., fr., ital., šp. a hol.) s výslovností (digit řeč) formou karet. her s obrázky. SBlaster supp., angl. 1 disk. **5,25"HD resp. 3,5"DD**

☐ **DEFENDER OF BOSTON 1.1** (5/92) Rozsáhlá graf. hra, nebezp. pátrání po tajemných záhadách v Bostonu r. 1921, min. 286/10MHz, VGA, myš, angl. 1 disk. **5,25"HD resp. 3,5"DD**

Ing. Jindřich VÍTŮ, Havlíčkova 103, 586 01 Jihlava, **tel./fax (066) 20618, tel. (066) 27421** *l.* 110. Cena za disk. *5,25"DD 69,-Kčs (89,-/3,5"DD, 5.25"HD, 105,-/3,5"HD).* **S objednávkou obdržíte kompletní katalog a automat. zasílání aktual. nabídek nejnovějších share/freeware produktů distrib. naší firmou !!!**

Softwarové novinky - 1992

AGENDY

Semirecenze: Podnikatel v evropské linii *(Martin Maniš)* 1/34
Podnikateľ versus PC Podnikateľ *(Alica Dénesová)* 1/37
Kroužkový blok jako životní styl [TMI] *(Petr Koubský)* 5/29
Šikovná obchodnice [Michaela] *(Václav Zápotocký)* 8/64
QUEST-or Kvestor *(Ivan Straka)* 10/14
Pomůcek pro pořádek není nikdy dost [Lotus Agenda] *(Jan Vaněk)* 10/70
Ano, ale [Lotus Organizer] *(Petr Koubský)* 11/11
EVA v mnoha podobách *(Václav Zápotocký)* 12/10

CAD

PaceSetter - nový perový plotter firmy CalComp 2/59
Autodesk v Karlových Varech *(Petr Koubský)* 3/28
Menší bratr [Autosketch] *(Marek Nachtigall)* 3/43
Praha má novou CAD výstavu *(Petr Koubský)* 6/35
Standardy v oblasti CAD *(Branislav Lacko)* 7/16
AutoCAD: Release 12 se už prodává *(Petr Koubský)* 8/8
Intergraph: Už nebude k přehlédnutí *(Petr Koubský)* 10/20
MicroStation výměnou za AutoCAD 10/21
Autodesk: Amnestie na AutoCAD *(Petr Koubský)* 10/22
Autodesk Expo *(Ivan Straka)* 11/16
Autodesk pod Alpou *(Petr Koubský)* 12/12
Kdo umí, umí [AutoCAD Rel.12] *(Miroslav Holý)* 12/60

CAM

Řiďte si svůj svět *(Petr Niedoba)* 7/21

CASE

Databázový systém ORACLE *(Míka, Kodat, Mikšová)* 2/4
GEPRA - český CASE *(Michaela Bébrová)* 5/58
Programování'92: O CASE a kase *(Petr Koubský)* 7/7
Standardizace v systémech CASE *(Branislav Lacko)* 11/96

DATABÁZE

Opravdu dBASE IV nestačí? *(Zdeněk Čapek)* 1/23
Pozoruhodná alternativa [Superbase] *(Mojmír Průša)* 1/45
Kde lišky dávají dobrou noc... *(Petr Koubský)* 1/57
Databáze pro dospělé *(Petr Koubský)* 2/4
Databázový systém ORACLE *(Míka, Kodat, Mikšová)* 2/4
Databázový systém Informix *(Petr Rektorys, Libor Horálek)* 2/9
PROGRESS v prostředí operačního systému Unix *(Petr Karlach, Michal Džmuráň)* 2/12
DataFlex - obor medzi trpaslíkmi *(Ladislav Kováč)* 2/16
MUMPS - reálná konkurence dBASE? *(Pavel Polesný)* 2/17
Příliš pomalý Sezam *(Jan Vaněk)* 2/40
Clipper pod plnými plachtami: verze 5.01 *(Miroslav Rosík)* 2/58
Standardizace databázových systémů *(Branislav Lacko)* 3/24
dBASE IV 1.5: Borland se stará *(Miroslava Vopasková)* 4/27
Národní podpora pro FoxPro 6/33
Černý kůň databázové steeplechase [Clipper] *(Petr Bělík, Miroslav Rosík)* 6/53
Ve velkém stylu - i pro malou síť [Informix] *(Pavel Kořenský)* 6/56
Česká verze FoxPro 2.0 na spadnutí *(Pavel Celba)* 7/11
Na dobré cestě [IBASE] *(Mojmír Průša)* 7/52
Když liška běží nazpátek *(Martin Molhanec)* 7/70
Tady Alfa Čtyři, jak mě slyšíte? Přepínám! *(Petr Koubský)* 8/63
Tuzemská databáze nejen pro DOS [Turbo Redap] *(Jan Vaněk)* 9/63
České prostředí Turbo REDAP verze 6.0 *(Richard Bébr)* 9/64
Programování v databázích typu XBase *(Miroslav Rosík, Petr Bělík, Vilém Svoboda)* 9/313
Borland dnes a zítra *(Petr Koubský)* 10/21
FoxPro 2.0 - z příručky uživatele *(Jan Pokorný)* 10/329
Proměna lišky v domácí zvíře *(Petr Koubský)* 11/12

DISKUSE

Co nás čeká teď...a co potom 1/4
Rozplétání sítí 8/31
Pokus o demodulaci 9/32

DTP

Ventura - napříště už jen pod Windows *(Petr Koubský)* 1/57
Viděl jsem DTP pro zítřejší den [3B2] *(Petr Koubský)* 3/55
3B2 4/49
Počešťování *(Daniel Jenne)* 5/14
Ventura Publisher 4.0 *(Daniel Jenne)* 6/6
PageMaker *(Richard Stiebitz)* 6/10
Jablko nepadlo daleko od stromu *(Karla Hnědá)* 6/14
QuarkXPress 3.1 *(Michal Metlička)* 6/18
Je WP DTP? [WordPerfect] *(Eduard Kučera)* 6/22
Idioti mají přednost [MS Publisher] *(Martin Maniš)* 10/66

EKONOMIKA

Jak úspěšně zbankrotovat? *(Vladimír Pick)* 1/18
Leasing, please! *(Vladimír Pick)* 2/48
Kolik peněz má Státní banka? *(Vladimír Pick)* 4/20
Ekonomický slovníček *(Vladimír Pick)* 7/2
Ekonomický slovníček *(Vladimír Pick)* 8/41
Ekonomický slovníček *(Vladimír Pick)* 9/86
Ekonomický slovníček *(Vladimír Pick)* 11/94
Berně, berňák a my, občané *(Vladimír Pick)* 12/103
Ekonomický slovníček *(Vladimír Pick)* 12/105

GRAFIKA

Corel? Draw! *(Michal Tomáš)* 1/26
Freelance: Prezentační grafika pro Windows *(Petr Koubský)* 1/59
Microsoft Publisher 2/59
DrawingBoard II:Nová řada digitizérů CalComp 3/29
Summagraphics: na Východ přes Brno 4/29
CorelDRAW! - vektorový editor pre DTP *(Peter Pacúch, Tibor Lovas)* 6/26
Lotus uvádí soubor obrázků SmartPics for Windows 6/36
Nová grafická karta KONTRAST 8000 firmy Kontron 7/37
Number Nine - Grafická karta, o které se mluví 7/37
CorelDRAW! 3.0 je zde *(Michal Tomáš)* 7/38
Stane sa u nás štandardom [CorelDRAW] *(Peter Pacúch)* 9/53
Corel z hlediska Gutenbergova *(Daniel Jenne)* 9/59
Haló, tady Halo ver. 2.0 *(Ivan Straka)* 12/13

GROUPWARE

Úspěšný prodej Lotus Notes 6/34
14 dní po premiéře v USA: Windows for Workgroups.. *(Michal Tomáš)* 11/19

GUI

Špendlíčkem na obra [GeoWorks] *(Petr Koubský)* 1/26
Achilles má nejen patu *(Ivan Straka)* 11/12

HRY

Živá planeta *(Milan Kuneš)* 1/30
Sportovní hry *(Milan Kuneš)* 2/29
Famózní archeolog opět na scéně *(Milan Kuneš)* 3/30
Všechno, co lítá? *(Milan Kuneš)* 4/34
Máma Husa *(Milan Kuneš)* 5/32
Říše pohádek pro dospělé *(Milan Kuneš)* 6/40
Sierra On-Line *(Milan Kuneš)* 7/40
Oops, try again! *(Petr Koubský)* 8/11
Kam táhnou lumíci? *(Milan Kuneš)* 9/46
V očích smrt, na tachometru sto dvacet *(Milan Kuneš)* 9/47
Prostě mě to baví *(František Fuka)* 9/50
Diskrétna cesta z B.(ratislavy) *(Petr Koubský)* 11/10
Fritz - šachový hráč nebo šachová databanka? *(Vilém Sklenák)* 12/86
Tetris a spol. *(Milan Kuneš)* 12/97

Softwarové novinky - 1992

INTEGROVANÝ SOFTWARE

Microsoft Works s vestavěnou národní podporou 3/27
Skvělý i ostudný [MS Works](*Mojmír Průša*) 3/46

ISDN

Hewlett-Packard jako první uvádí na trh interface. 8/82

KNIHY

Od skrolovacího systému-k posuvníku?(*Pavel Celba*) 1/52
Užitečná literatura(*Mojmír Průša*) 2/52
Pro první krůčky(*Jan Vaněk*) 5/26
Podvojná kuchařka(*Jan Vaněk*) 5/26
Laserové nedostatky(*Eduard Kučera*) 5/27
Snadno, rychle a nevalně(*Jan Vaněk*) 7/18
Nepřesná střelba na lišku(*Pavel Celba*) 7/18
Další pokus o počítačovou čítanku(*Petr Koubský*) 7/19
Dvorak's o DOSu a životě vůbec(*Petr Koubský*) 8/75
Nieder mit dem Handbuch(*Petr Koubský*) 8/75
Tohle jsem už četl!(*Eduard Kučera*) 9/40
DOS známý i tajný(*Pavel Baudiš*) 9/40
Stručný, ale objektivní(*Petr Koubský*) 10/13

KOMENTÁŘE

Rozvody z únavy, sňatky z rozumu(*Petr Koubský*) 1/2
Konec Jiřího Prunela(*Slávo Herman*) 1/20
Jak se bude jmenovat?(*Richard Bébr*) 1/21
Otazníky počítačové publicistiky(*Martin Maniš*) 1/50
Mám-li být upřímný (1)(*Ivan Straka*) 1/60
No-name data na no-name počítačích(*Petr Koubský*) 2/2
Quo vadis - programování?(*Ivan Straka*) 2/50
Mám-li být upřímný (2)(*Ivan Straka*) 2/60
Peklo, to jsou ti druzí(*Petr Koubský*) 3/2
A je to(*Slávo Herman*) 3/20
My šílíme, vy šílíte: myš - to je ono!(*Richard Bébr*) 3/22
Upřímnost za upřímnost(*Martin Maniš*) 3/52
Mám-li být upřímný (3)(*Ivan Straka*) 3/58
Svět podle Michelangela(*Petr Koubský*) 4/6
Z ohlasu písní softwarových. Bylina o systému(*Richard Bébr*) 4/30
Když se řekne...(*Ivan Straka*) 4/31
Mám-li být upřímný (4)(*Ivan Straka*) 4/60
... a všeobecná znalost maďarštiny(*Petr Koubský*) 5/5
Brána jazyků otevřená(*Richard Bébr*) 5/25
Mám-li být upřímný (5)(*Ivan Straka*) 5/60
O Slušovicích a svobodě tisku(*Petr Koubský*) 6/5
Piktogramy a ikony(*Richard Bébr*) 6/39
Poněkud zvláštní situace(*Petr Koubský*) 6/61
Stanovisko fy JS DataLock s.r.o. k recenzi Déja-vu(*Antonín Sousedík*) 6/62
Mám-li být upřímný (6)(*Ivan Straka*) 6/76
Vytrhnout i s kořeny(*Petr Koubský*) 7/5
Dodatky k Domovníkům a venturování bez Ventury(*Slávo Herman*) 7/14
Dovolte, abych se vyjádřil(*Zbyšek Bahenský*) 7/24
Dovolte, abych odpověděl(*Martin Maniš*) 7/25
Nic ve zlém, nic v dobrém(*Petr Koubský*) 7/26
Úvaha o prostituci(*Richard Bébr*) 7/41
Mám-li být upřímný (7)(*Ivan Straka*) 7/76
Kdo seje Windows, sklízí bouři(*Petr Koubský*) 8/6
Sláva Quijotům!(*Martin Maniš*) 8/40
Pak se zeptám: „Znáte jej?"(*Richard Bébr*) 8/69
Ad: Sláva Quijotům(*Ivan Straka*) 8/83
Mám-li být upřímný (8)(*Ivan Straka*) 8/84
Vláda věcí tvých(*Petr Koubský*) 9/6
BLE BLE BLE(*Richard Bébr*) 9/90
Mám-li být upřímný... (9)(*Ivan Straka*) 9/92
Když válku, tedy cenovou(*Petr Koubský*) 10/6
Drobty z Paříže(*Jan Vaněk*) 10/25
Pokrok se řítí(*Richard Bébr*) 10/28
Konfigurace pro tuto sezónu(*Slávo Herman*) 10/30
Čekání na Křižíka(*Petr Koubský*) 11/6
My glossary(*Martin Maniš*) 11/23
Programování je když...(*Richard Bébr*) 11/44
Jak se stát půlmilionářem(*Slávo Herman*) 11/48
Paradox lišky(*Petr Koubský*) 12/6
Mosty přes oceán(*Jan Mühlfeit*) 12/21
O něčem jiném(*Ivan Straka*) 12/25
Mistři humoru(*Richard Bébr*) 12/27

KOMPRESE

Starý PKARC v novém hávu(*Igor Szántó*) 4/58
Když dva dělají totéž [Stacker, SuperStor](*Ivan Straka*) 8/57

KOMUNIKACE

Trochu hardware od Software602(*Petr Koubský*) 3/3
Nová stanice BBS ve Zlíně(*Lumír Bednařík*) 5/58
Kolikrát komunikuješ, tolikrát jsi androidem!(*Pavel Odehnal*) 9/12
Nechcete si založit poštovní schránku?(*Pavel Kořenský*) 9/16
Marek's Guide to Communications(*Peter Marek*) 9/19
FIDO NET - Amatérska sieť plná profesionálov(*Peter Marek*) 9/21
INTERNET, EARN a my(*Vladimír Vrabec*) 9/23
Architektura otevřených systémů(*Vladimír Vrabec*) 9/24
Veřejná datová síť u nás - stav a vyhlídky(*Jaroslav Zítek*) 9/26
Pokus o demodulaci 9/32
What you see is what you send(*Petr Niedoba*) 10/10
Co to je?(*Ivan Straka*) 11/10
Lotus představuje cc:Mail pro UNIX 12/15

LAN

Databázový systém Informix(*Petr Rektorys, Libor Horálek*) 2/9
Novinky od 3COM v Praze(*Michal Tomáš*) 3/27
Zastrč si sám [Lap2Lan](*Petr Koubský*) 3/57
Ve velkém stylu - i pro malou síť [Informix](*Pavel Kořenský*) 6/56
NetWorld 92 Europe(*Miroslav Rosík*) 6/75
Síť, která nepřekáží [LANtastic](*Pavel Štěpán*) 7/58
Name of the Game(*Dag Jeger*) 8/14
NetWare a zbytek světa(*Pavel Štěpán*) 8/18
„Dobrý den, prodáváte sítě...?"(*Pavel Kořenský*) 8/28
Rozplétání sítí 8/31
Optické kabely 10/18
LANtastic: Poslední „proti" padlo?(*Ivan Straka*) 11/14
LANtastic - síť bez drátů(*Ivan Straka*) 12/12
Vines pro SCO Unix 12/12

LOKALIZACE A NÁRODNÍ PROSTŘEDÍ

... a zmátl jazyky jejich(*Slávo Herman*) 2/20
Aeské prost2edí(*Richard Bébr*) 2/21
Abeceda pro Leszka, Vaška, Natašu i Gábora [Alphabet Plus] 3/27
Kacířská epištola o jazyku mateřském(*Martin Maniš*) 5/6
Je opravdu tak těžké umět česky?(*Jan Meissner*) 5/6
Poznávací značka: WordPerfect CS(*Martin Maniš*) 5/9
České AmiPro(*Jan Kozák*) 5/11
Počešťování(*Daniel Jenne*) 5/14
Východoevropština podle Microsoftu [Alphabet Plus](*Jan Vaněk*) 5/51
Apple Macintosh a čeština(*Martin Pruška, Pavel Novák A.C.*) 5/pgs49
Národní podpora pro FoxPro 6/33
Abakus nabízí český Time Line 7/38
Verze Windows pro Východ [Win CE](*Petr Koubský*) 9/11

MACINTOSH

Apple předvedl novinky(*Michal Tomáš*) 1/56
OCR z Moskvy pro Macintosh 2/59
Nová počítačová učebna na VŠE 4/29
Apple Macintosh a čeština(*Martin Pruška, Pavel Novák A.C.*) 5/pgs49
Jak osedlat Macintosh...(*Petr Koubský*) 6/33
MacWorld Expo '92(*Richard Klatovský*) 10/19

Softwarové novinky - 1992

MAINFRAME

První superpočítač v ČSFR 10/17
HP 3000 nahradí váš mainframe 3/28
Digital a Cray Research: významná dohoda 4/27
Nikdy víc JSEP *(Petr Koubský)* 7/32
HP nabízí ekvivalent k mainframe 8/8

MULTIMÉDIA

Dva týdny po premiéře na CeBITu:Toshiba Mult. .... *(Michal Tomáš)* 5/58
Business Audio: Méně než multimédia 7/38

NORMY A STANDARDY

Nejvýhodnější investice *(Branislav Lacko)* 1/25
Nová Evropa a standardizace *(Branislav Lacko)* 2/25
X/Open *(Zdeněk Mařík)* 3/5
OSF *(Zdeněk Mařík)* 3/8
ACE *(Zdeněk Mařík)* 3/14
Standardizace databázových systémů *(Branislav Lacko)* 3/24
Standardy v oblasti CAD *(Branislav Lacko)* 7/16
Standardy pro státní informační systém ČR *(Branislav Lacko)* 8/76
Informační středisko Federálního úřadu *(Branislav Lacko)* 9/86
Standardizace operačních systémů *(Branislav Lacko)* 10/86
Standardizace v systémech CASE *(Branislav Lacko)* 11/96

NOTEBOOK

Apple předvedl novinky *(Michal Tomáš)* 1/56
Jedno písmenko, a jaký rozdíl [Halikan] *(Michal Tomáš, Petr Koubský)* 4/54
What you see is NOT what you get *(Petr Niedoba)* 8/11
Compaq uvádí nové modely 10/27
Barevné výlety [Sharp 6800] *(Petr Koubský)* 11/10
Opět hodně muziky za málo peněz *(Ivan Straka)* 11/14
Tandy GRiD Convertible - překvapivá kombinace 12/19

OCR

OCR z Moskvy pro Macintosh 2/59
Půjde to i bez krasopisu (snad) [Recognita Plus] *(Petr Jandík)* 11/53
Hodina čtení pro starší a pokročilé [QuickWriter] *(Jan Vaněk)* 11/59

OCHRANA DAT

Čtyři hlídači *(Jan Vaněk)* 1/39
Déja-vu *(Ivan Straka)* 6/58

OPERAČNÍ SYSTÉMY A PROSTŘEDÍ

Tento způsob Unixu [Coherent] *(Petr Koubský)* 1/28
Windows 3.1:až rozkvetou třešně? *(Petr Koubský)* 1/56
MS-DOS:Nejasnosti kolem způsobu prodeje 1/59
Nový psací stůl 800x600 *(Slávo Herman)* 4/19
SCO a soft-tronik: Unix nastupuje *(Michal Tomáš)* 4/29
Beta dojmy for Windows 3.1 *(Petr Koubský)* 4/54
OLE, DDE, UAE atd. [Win 3.1] *(Jan Volhejn)* 5/33
OLE a TrueType [Win 3.1] *(Daniel Jenne)* 5/36
Stojí to za to - víc než včera [Win 3.1] *(Mojmír Průša)* 5/39
Přežije DR DOS Windows? *(Ivan Straka)* 7/45
OS/2 mezi námi *(Petr Koubský)* 8/8
Jak strčit počítač do polepšovny? [OS/2] *(Mojmír Průša)* 9/70
Doušek z čisté studánky *(Slávo Herman)* 9/84
Centrální a Východní [Win 3.1 CE] *(Petr Koubský)* 10/11
Už je top tady [Win NT] *(Ivan Straka)* 10/23
Okna, okna, okničkа [Win 3.1 CE] *(Mojmír Průša)* 11/63
Pokus o analýzu jedné nekompatibility [Win 3.1 CE] *(Ivan Straka)* 12/29

OSOBNOST MĚSÍCE

Nereálné věci neexistují *(Richard Kaucký)* 1/32
Elektronika je nejjednodušší obor na světě *(Eduard Smutný)* 2/32
Čím jsem byl, tím jsem byl rád *(Ivan M. Havel)* 3/32
Zakládat a budovat *(Roman Albrecht)* 4/32
Eastward Ho! *(Bruce Marquart)* 6/42
Z Čech až na konec světa *(Jiří Křipač)* 7/42
Prostě mě to baví *(František Fuka)* 9/50

OTEVŘENÉ SYSTÉMY

Jak realita odpovídá snu [IBM] *(Tomáš Kubálek)* 3/4
Víc než operační systém [DEC] *(Zdeněk Mařík)* 3/6
Filozofie komunikace [HP] *(Owen Kemp)* 3/10
Otevřené systémy ve světle Sun *(Petr Matěna, Václav Gafron)* 3/12
ACE *(Zdeněk Mařík)* 3/14
Po standardu PC nastupuje 88open? *(Daniel Burian)* 3/15

OZNÁMENÍ

SOFRAM upozorňuje 11/19
Oznámení - Moderní programovací paradigmata *(Jiří Polák)* 12/16

PALMTOP

Psion v ČSFR: zatím bez háčků a čárek *(Petr Koubský)* 4/27
Střední škola (a kousek vysoké) na čipu *(Petr Koubský)* 7/10
Newton - začátek nové éry? *(Petr Koubský)* 8/10
Mnohem víc, než by se zdálo [Psion Series 3] *(Petr Koubský)* 12/10

PAMĚTI

CD-ROM: první krok k multimédiím *(Michal Tomáš)* 4/56
Hewlett-Packard uvádí na trh 1,3-palcovou disk. .. 8/9
Neelem uvádí disky Quantum 12/16

PIRÁTI

Pirátská kopie s padělaným hologramem *(Petr Koubský)* 4/28

PORAĎTE SE S VAŇKEM

Co je software *(Jan Vaněk)* 7/72
Jaký počítač potřebujete *(Jan Vaněk)* 8/78
Jak si zorganizovat práci *(Jan Vaněk)* 9/88
Jak si připravit počítač *(Jan Vaněk)* 10/88
Trochu o údržbě *(Jan Vaněk)* 11/98
Když jsou problémy *(Jan Vaněk)* 12/106

POSTGRADUÁL

Architektury počítačů 5.generace *(Josef Strelec)* 1/pgs1
Jak psát manuály a uživatelské příručky *(Ladislav Dvořák)* 2/pgs17
Summit časopisu Byte *(Jiří Novotný)* 2/pgs24
TeX *(Petr Novák, Oldřich Ulrych)* 3/pgs33
Stručný úvod do práce se spreadsheety - 3.část *(Karel Dejmek)* 8/pgs97
Programování v databázích typu XBase *(Miroslav Rosík, Petr Bělík, Vilém Svoboda)* 8/pgs102
FoxPro 2.0 - z příručky uživatele *(Jan Pokorný)* 9/pgs120
Lidský faktor v interaktivních systémech *(MMilena Tvrdíková)* 10/pgs131
Lidský faktor v interaktivních systémech *(Milena Tvrdíková)* 11/pgs145
Stručný úvod do WordPerfectu *(Václav Beránek)* 11/pgs149
Apple Macintosh a čeština *(Martin Pruška, Pavel Novák A.C.)* 5/pgs49
Stručný úvod do práce se spreadsheety 1. *(Karel Dejmek)* 6/pgs65
Stručný úvod do práce se spreadsheety 2. *(Karel Dejmek)* 7/pgs81

PRÁVO A SOFTWARE

O zneužití strojového času *(Martin Vlček)* 1/19
Manipulace s daty a její trestní postih *(Martin Vlček)* 2/49
Živnostenský zákon a podnikání v oblasti software *(Martin Vlček)* 3/26
Bílý, šedý, růžový? *(Martin Vlček)* 4/21

Daň z obratu *(Ivan Straka)* 5/18
Jak jsme cili, jak címe *(Martin Vlček)* 7/23
Z 33 disket na CD *(Michal Tomáš)* 7/37
Průvodce po softwarové bezpečnosti 8/36
Bylo nás pět... *(Martin Vlček)* 9/87
Seminář BSA v Praze *(Ivan Straka)* 10/25
Právní systémy *(Mojmír Průša, Karol Hrádela)* 10/53
JURIX - úplný informační systém o právu *(Richard Bébr)* 10/61
Ilegální software je zatím ještě dobrý kšeft *(Ivan Straka)* 11/21
Co dodat? *(Ivan Straka)* 11/46
Jak podnikáme se software? *(Martin Vlček)* 11/95

PREZENTACE FIREM

1.autorizace SCO Open Systems Software v ČSFR 7/36
Borland v Praze *(Milan Loucký)* 1/3
HP posiluje pozice ve střední a východní Evropě 1/56
Příliš teoretická konference *(Petr Koubský)* 1/57
Compaq a několik překvapení *(Petr Koubský)* 4/7
Presentace firmy WYSE *(Ivan Straka)* 6/32
Dvaatřicetibitová růže z Texasu *(Michal Tomáš)* 6/33
APA CS: nový dodavatel unixových systémů *(Petr Koubský)* 6/34
Novell v Bratislavě *(Slávo Herman)* 6/37
Invitational Computer Conference *(Ivan Straka)* 7/34
Compaq: opravdu zásadní novinky *(Petr Koubský)* 7/35
Manesmann Tally: péče o životní prostředí *(Michal Tomáš)* 7/37
Microsoft na turné po ČSFR *(Milan Loucký)* 7/39
cc:Mail - všechno lze spojit dohromady 7/39
SCO Forum 1992 *(Boris Nevrlý)* 10/18
Data Storage '92 10/18
Úplně nový Zenith *(Ivan Straka)* 10/23
Genicom u nás *(Ivan Straka)* 10/23
ELSAT představil své partnery *(Michal Tomáš)* 10/23
Informace na klíč *(Ivan Straka)* 10/24
Láska na první pohled aneb „čtyřka" nastupuje *(Ivan Straka)* 12/15

PROGRAMOVÁNÍ A JAZYKY

Učeň čaroděj [Famulus] *(Petr Koubský)* 1/27
Borland C++ ve verzi 3.0 2/3
Dva systémy pro podporu programování [SGP, S-Editor] *(Rudolf Pecinovský)* 2/34
Srovnatelné pouze ceny [SGP, S-Editor] *(Václav Řepa)* 2/37
Turbo C++ for Windows 2/57
Ještě je to Basic [Visual] *(Jan Vaněk)* 3/39
Kufr plný céčka [Borland C++ 3.0] *(Miroslav Virius, Rudolf Pecinovský)* 5/45
Borland oznamuje generátor sestav pro ObjectVision *(Luděk Demín)* 6/34
Mám chuť změnit zaměstnání [MS C/C++ 7.0] *(Rudolf Pecinovský)* 7/55
Céčko versus céčko *(Rudolf Pecinovský)* 8/66
Ecce COBOL sapiens *(Richard Bébr)* 10/68
Neprogramujte, ale malujte [Turbo Vision] *(Ondrej Macko)* 12/70

SCANNERY

Dostupný barevný scanner *(Lukáš Polák)* 12/39
Hrátky se třemi scannery *(Jan Vaněk)* 12/40

SEMINÁŘE

dBsem 91 *(Pavel Celba)* 1/57
East-West High-Tech Forum ve Varšavě *(Petr Koubský)* 1/59
Programování'92: O CASE a kase *(Petr Koubský)* 7/7
ClipCon '92 *(Martin Molhanec)* 7/33
Pedagogický software 92 *(Ivan Straka)* 7/36
Mezinárodní seminář MICC'92 *(Ivan Straka)* 10/22
Policejní software aneb blýskání na časy *(Ivan Straka)* 11/20

SHAREWARE

Dôvera k užívateľovi, konečne aj u nás *(Petr Schuster)* 7/23

SLOVNÍKY

Kolik slovníků máš, tolikrát si nevyvereš *(Ivan Straka)* 11/76
The Writer's Toolkit: cesta do Evropy *(Lubomír Masár)* 12/74
Laik žasne, odborník ocení: The Writer's Toolkit *(Miloslav Joukl)* 12/76
Do panstvo chóčet užívat TSR Wörterbücher? Moi nee! *(Ivan Straka)* 12/78

SPREADSHEETY

Nové Quattro výkonnější a snadno ovladatelné *(Štěpán Kvapilík)* 4/29
Co je možné pořídit za 65,- Kčs [AsEasyAs] *(Karel Dejmek)* 4/39
Téměř nic než chvála [Excel 3.0] *(Jan Vaněk)* 4/43
Stručný úvod do práce se spreadsheety *(Karel Dejmek)* 6/pgs65
Spreadsheetování se Supercalcem 5 *(Martin Kořínek, Jan Ptáček)* 7/63
Stručný úvod do práce se spreadsheety *(Karel Dejmek)* 7/pgs81
Větší výkon, větší nároky [Excel 4.0] *(Jan Vaněk)* 9/67
Malý, ale náš [1-2-3 Executive] *(Ivan Straka)* 10/12
Kus tabulkového chleba [Calc602] *(Petr Koubský)* 10/15
Změna cenové politiky společnosti Lotus 12/13

TEXTOVÉ PROCESORY

Word for Windows ve verzi 2.0 *(Petr Koubský)* 1/56
Má tchýně byla spokojena [Text602] *(Pavel Celba)* 3/34
Komu hrozí MAT? *(Petr Koubský)* 3/56
Obtížnost jednoduchého řešení [SE] *(Petr Koubský)* 4/57
Poznávací značka: WordPerfect CS *(Martin Maniš)* 5/9
České AmiPro *(Jan Kozák)* 5/11
Je WP DTP? *(Eduard Kučera)* 6/22
Třiapůlkrát Perfekt *(Martin Maniš)* 6/45
Slovo pro rok 2001 [WinWord 2.0] *(Mojmír Průša)* 8/45
Ami mezi námi *(Milan Loucký)* 8/51
MAT do dalšího kola *(Milan Kuneš)* 10/13
Povinné cviky [WinText602] *(Petr Koubský)* 10/14
Novinka Borlandu - Brief 3.1 11/16
Koláč pro opravdové programátory [MultiEdit] *(Pavel Pokorný)* 11/25
Máme se na co těšit! *(Martin Molhanec)* 11/26
MultiEdit - tentokrát ve verzi 6.0 *(Martin Molhanec)* 11/30
Programátorský editor BRIEF *(Zdeněk Oliva)* 11/32
XEDIT, neboli něco jiného *(Zdeněk Horák)* 11/36
Editace v liščí stopě *(Miroslav Zvolský)* 11/39
Čím editovat pod Unixem [vi] *(Zdeněk Horák)* 11/42
Třiapůlkrát Perfect podruhé *(Martin Maniš)* 11/68
Překvapení milá i nemilá [WinText602] *(Rudolf Pecinovský)* 12/43
Poněkud drahé truetypové fonty [WinText602] *(Martin Maniš)* 12/45
WinText602 plný rozporů [WinText602] *(Mojmír Průša)* 12/49
...a půl [WordPerfect] *(Martin Maniš)* 12/92

TIPY, TRIKY, TECHNIKY

Skonči a zůstaň rezidentní *(Igor Szántó)* 1/22
OOP - Objektově orientované pípání *(David Holeš)* 2/22
Něco pro oči, něco pro uši *(Igor Szántó)* 4/24
Udělejte si vlastní ovladač klávesnici *(Igor Szántó)* 7/74
Dvě šikovné drobnosti *(Igor Szántó)* 8/80
KBD II *(Igor Szántó)* 11/82

TISKÁRNY

Mannesman Tally: Nejlevnější tiskárna na světě *(Michal Tomáš)* 1/58
HP uvádí barevnou tiskárnu HP DeskJet 500C 2/59
AlphabetPlus - fonty pro laserové tiskárny *(Eduard Kučera)* 5/53
Společnost Hewlett-Packard uvádí nové barevné 7/34
Tiskárna, která (tolik) nezdržuje *(Michal Tomáš, Petr Koubský)* 8/13
Nové spojení 10/21
Černě i barevně s jedinou tiskárnou HP 12/17

TRH

SWS Software společností s.r.o. *(Lumír Bednařík)* 1/57
Koho chrání clo? *(Petr Koubský)* 1/57
Křemík za hranice možností *(Petr Koubský)* 1/58

Softwarové novinky - 1992

President dostal Powerbook, Československo příslib 1/58
49.000 nových PC v ČSFR za loňský rok *(Michal Tomáš)* 1/58
Digital v novém *(Petr Koubský)* 2/57
DATOR3: Přátelské setkání *(Petr Koubský)* 2/57
Acorn Archimedes žije *(Petr Koubský)* 2/58
I Slunce vychází *(Petr Koubský)* 2/58
Phillipe Kahn jmenován „Mužem roku" 2/58
Další podrobnosti propojení Borland - Ashton-Tate 2/59
Lotus mění strukturu prodeje v ČSFR *(Petr Koubský)* 3/27
Compaq si upevňuje druhé místo v Evropě v r.1991 3/28
PowerOpen:ve třech se to lépe táhne *(Petr Koubský)* 3/28
Ceny časopisu Byte za rok 1991 *(Petr Koubský)* 3/29
Nový distributor Central Point Software v ČSFR 4/27
Microsoft a Fox: Úspěšný hon na lišku *(Petr Koubský)* 5/58
Lotus zveřejnil jednoznačné podmínky *(Petr Koubský)* 5/58
DEC-program Alpha: s 64 bity do příštího tisíciletí *(Petr Koubský)* 5/59
Compaq končí s ACE *(Petr Koubský)* 6/34
Transputery Parsytec v Akademii *(Jan Schier)* 6/35
Lotus versus Borland: Obžaloba zatím naprázdno 6/35
Microsoft útočí cenami překladačů: Developers'Days *(Petr Koubský)* 6/37
Lotus a Novell: dohoda o spolupráci 6/37
President Apple Computer v Praze 7/32
Cena a členství *(Petr Koubský)* 7/32
Gordon Eubanks: Umíme nakupovat hotové firmy *(Petr Koubský)* 7/33
Paul Grayson: Naši pracovníci - naše bohatství *(Miroslav Rosík)* 7/33
EXE z dBASE - žádný problém; CA přebírá Nantucket *(Petr Koubský)* 7/37
soft-tronik zakládá pobočku v Praze 7/38
Microsoft - Fox: hotovo 8/8
Levné počítače od Compaqu *(Petr Koubský)* 8/10
Chaplet se Compaqu nebojí *(Petr Koubský)* 8/10
Novell vstříc vývojářům 8/82
BSA má nové členy 8/83
Microsoft vyjasnil svou východoevropskou politiku, *(Petr Koubský)* 8/83
FID - Federace mezinárodních distributorů *(Evžen Varadínek)* 9/11
Artisoft: dobré výsledky 9/11
Compaq úspěšný ve východní Evropě 9/11
Lotus - Borland: Spor o Quattro *(Petr Koubský)* 9/11
Microsoft spokojen s SWS 9/11
Dar československému zdravotnictví 10/18
President Lotusu ve Vídni *(Michal Tomáš)* 10/25
SWS Software distributorem Symantecu *(Petr Koubský)* 10/26
CT NET uvádí počítače Elonex *(Michal Tomáš)* 11/14
Adobe Systems ustavuje Macron hlavním distributor. 11/14
Zkušený začátečník *(Ivan Straka)* 11/15
Létající hospoda *(Petr Koubský)* 11/15
APP Systems daroval poslední verzi sys.ORACLE VŠ 11/15
Dva jsou víc než jeden *(Ivan Straka)* 11/16
Spolupráce Kodak a Apple *(Ivan Straka)* 11/16
Autorizování dealerů Micrografx *(Lumír Bednařík)* 11/16
BULL se vyzná *(Ivan Straka)* 11/17
Microsoft oznamuje zřízení východoevropských poboček 11/17
IBM: několik významných novinek na trhu PC 11/17
Premiéra novinek od 602 *(Petr Koubský)* 11/18
Motorola získala licenci Borlandu 11/18
Software AG přichází do Československa *(Petr Koubský)* 11/18
Soudce Keeton: Borland porušil autorská práva 11/19
Compaq: úspěšné třetí čtvrtletí 12/12
WYSE pokračuje v expanzi na unixový trh *(Ivan Straka)* 12/16
Progress: Cenný dar pro VŠE 12/17
SWS Software - první československý Novell PDP 12/18
Apple je číslo jedna v prodeji osobních počítačů 12/19

UTILITY

Staří známí v novém balení [Norton Utilities] *(Milan Loucký)* 2/43
Jednoduchá nadstavba MS-DOSu *(Mojmír Průša)* 4/58
Domovníci *(Slávo Herman)* 5/53
Norton a okna [ND Win] *(Mojmír Průša)* 7/66
Více oken [More Windows] *(Mojmír Průša)* 8/12
Aby váš no-name skvěle shell [Manažer602] *(Petr Koubský)* 9/10
Všechno v jednom [ND for DOS] *(Petr Koubský)* 9/10
XTree míří k Windows *(Ivan Straka)* 10/22
Jaké jsou PC Tools 7.1 *(Jan Vaněk)* 12/64

VIRY

Virová hlídka *(Pavel Baudiš)* 1/29
Co teď? *(Pavel Baudiš)* 2/28
Prevence je nejlepší ochrana *(Pavel Baudiš)* 3/23
Běžné viry *(Pavel Baudiš)* 4/53
Anatomie viru (1) *(Pavel Baudiš)* 5/21
Počítačové vírusy: prevencia *(Michal Danilák)* 5/22
Anatomie viru (2) - boot viry *(Pavel Baudiš)* 7/15
Bežné vírusy *(Michal Danilák)* 8/37
Anatomie viru (3) - viry napadající soubory *(Pavel Baudiš)* 8/71
Biologické viry a umělý život *(Pavel Baudiš)* 9/83
VIRUS'92 - společně proti virům *(Ivan Straka)* 10/26
Proč Mc Affee může klidně spát *(Pavel Baudiš)* 10/63
Veni, vidi, viri vici *(Ivan Straka)* 11/20
Mýty a pověry *(Pavel Baudiš)* 11/50
Antivirové programy *(Pavel Baudiš)* 12/31
Nový trend - automatické generátory virů *(Pavel Baudiš)* 12/37

VÝSTAVY

CeBIT'92: Největší svého druhu? *(Michal Tomáš)* 1/57
PC Salón už má tradici *(Petr Koubský)* 1/58
Slušovické trhy výpočetní techniky *(Lumír Bednařík)* 1/59
Počítače na výstavě Expolingua 3/28
CeBIT bude v Hannoveru 3/29
Být či CeBIT *(Petr Koubský, Michal Tomáš)* 4/8
Přerov už potřetí *(Lumír Bednařík)* 4/27
Plzeň, to je PRESENT PC *(Michal Tomáš)* 4/28
Jarní PC Salón na konci zimy *(Marek Nachtigall)* 4/36
PC Salón jen tak *(Petr Koubský)* 4/37
Ifabo 92 *(Milan Loucký)* 6/32
Praha má novou CAD výstavu *(Petr Koubský)* 6/35
Zpráva o výstavě ACCOMA'92 *(Ivan Straka)* 6/36
NetWorld 92 Europe *(Miroslav Rosík)* 6/75
COFAX podruhé *(Slávo Herman)* 7/29
CAMP'92: Bez těch nejdůležitějších *(Petr Koubský)* 7/34
Na Tchaj-wan a zase zpátky *(Pavel Baudiš)* 8/9
C.A.SOFT'92 *(-oh)* 10/17
MacWorld Expo '92 *(Richard Klatovský)* 10/19
PC SALÓN - zajímej se sám? *(Ivan Straka)* 10/24
MSV Brno'92 okem (strojařského) neodborníka *(Václav Zápotocký)* 10/26
IFABO '92 *(Ivan Straka)* 10/27
Průvodce mladého muže Invexen *(Petr Koubský)* 10/40
Autodesk Expo *(Ivan Straka)* 11/16
Imprese z INVEXu aneb pictures at an INVEX *(Ivan Straka)* 11/84
Bezpochyby nejlepší *(Petr Koubský)* 11/87
Zajímavé zajímavosti *(Ivan Straka)* 12/14

ŽÁDNÝ UČENÝ

Zkusíte to s námi? *(Igor Szántó)* 1/16
Co má umět editor *(Igor Szántó)* 2/26
Jdeme přímo na věc *(Igor Szántó)* 3/18
Jak rozdělit úlohu na menší části *(Igor Szántó)* 4/22
Ukazatel ukazuje na ukazatel *(Igor Szántó)* 5/16
Řízení programu z klávesnice *(Igor Szántó)* 6/63
Jednodušší polovina *(Igor Szántó)* 7/12
Co stiskneš, to se bude dít *(Igor Szántó)* 8/72
Lekce devátá: Zápis textu na disk *(Igor Szántó)* 9/78
Turbo Pascal snadno a rychle *(Igor Szántó)* 10/76
Turbo Pascal v obrazech *(Igor Szántó)* 11/92
Poslední lekce *(Igor Szántó)* 12/33

AutoCAD Release 12 — velký krok vpřed

Kdo umí, umí

Miroslav Holý

Od konce září jsem měl k dispozici nejnovější anglickou verzi AutoCADu — AutoCAD Release 12. Jaký vlastně nový AutoCAD je? Je o mnoho lepší než jeho předchůdci? Pokud vás tyto otázky zajímají, rád se s vámi podělím o dojmy, které jsem během testování získal.

Kvalitní program pro projektování pomocí počítače (CAD), jakým AutoCAD bezpochyby je, představuje mohutný nástroj, který po dokonalém (zdůrazňuji slovo **dokonalém**) zvládnutí ulehčuje práci projektanta, odstraňuje rutinní práci, minimalizuje chyby a v neposlední řadě umožní projektantovi prezentovat své myšlenky v té nejlepší grafické podobě. Jestli již někdo se systémy CAD vážněji pracoval, dá mi jistě za pravdu, že všechny výše uvedené výhody projektování pomocí počítače jsou velmi závislé na kvalitě nadstaveb, se kterými pod daným systémem pracujete (pod AutoCADem pracují ze stavebnictví např. AEC či CADKON). Kvalita nadstaveb však velmi závisí na kvalitě hostitelského prostředí — grafického editoru — v našem případě AutoCADu.

Mým úkolem však bylo posoudit AutoCAD Release 12. Z úvodu je zřejmé, že během krátké doby (relativně k rozsáhlosti a univerzálnosti systému — jen manuály, které dostanete, vám zaberou v knihovně úctyhodných 14 cm) nemohu objektivně posoudit kvalitu nového AutoCADu. Tento článek tedy je můj subjektivní dojem, který jsem získal během testování při řešení svých problémů nebo vyzkoušením některých funkcí, které mě zaujaly v manuálu. Pro úplnost uvádím, že jsem čerstvý stavební inženýr, který na fakultě dva roky pracoval s naprostou převahou s AutoCADem Rel.10, výjimečně s AutoCADem Rel.11.

Vůbec: po chvilce práce zjistíte, že AutoCAD dostal nový kabát, že je daleko přátelštější.

Na první pohled

Hned na začátku, po zavolání AutoCADu batchovým souborem `ACADR12.BAT`, vás asi překvapí, kam zmizelo historické *MAIN MENU*, které má počátky někde v pravěku programování. Za několik sekund (záleží na kvalitě hardwaru) se objeví známé AutoCADovské prostředí. Nyní máte z menu dostupné funkce *OPEN, NEW* ... Vůbec: po chvilce práce zjistíte, že AutoCAD dostal nový kabát, že je daleko přátelštější (množství dialogových oken). Dialogová okna jsou použita všude, kde byste je očekávali a opravdu vám zpříjemní a urychlí práci. Přes dialogová okna můžete např. ovládat výstup výkresu na tiskárnu nebo plotr, pracovat s bloky, vrstvami, nastavovat kótovací proměnné apod. Prostě AutoCAD se svým ovládáním stále přibližuje standardu v komunikaci člověka s počítačem známému např. z Windows.

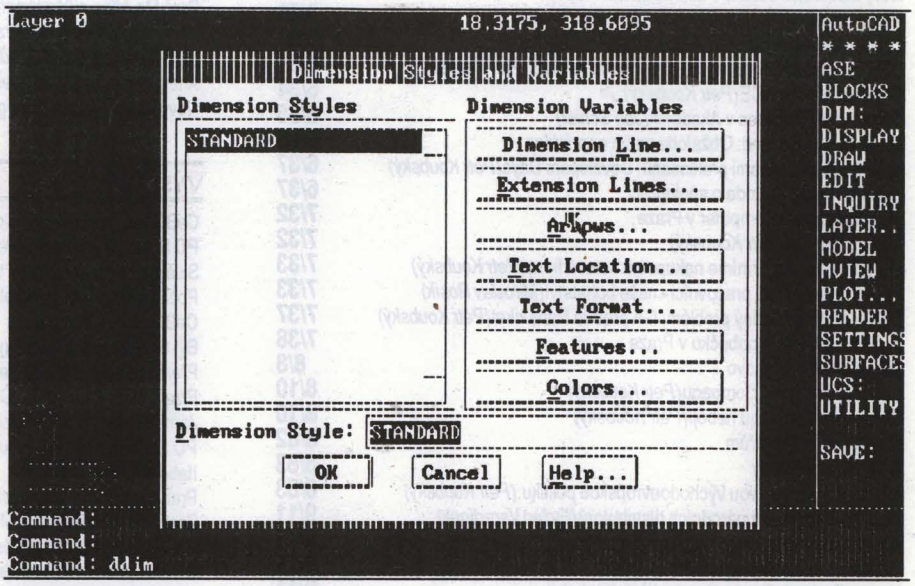

Obr. 1

Nové AutoCADovské menu

Nejen že zmizelo historické textové *MAIN MENU*, ale ve dvanáctce máte k dispozici nové kaskádovité roletové menu, které umožňuje zohlednit logiku příkazů a tím přispívá k přehlednosti jednotlivých funkcí, které můžeme volat z menu AutoCADu. Pokud za názvem položky následují tři tečky, je po vybrání této položky kaskádovitě zobrazeno další submenu nebo dialogové okno.

Novinky v kótování

Za největší zlepšení považuji nastavení kótovacích proměnných pomocí logické struktury dialogových oken. U starších verzí měl uživatel v zásadě dvě možnosti. Buď si musel pamatovat velké množství těžko zapamatovatelných proměnných, nebo musel listovat v manuálu. Ve dvanáctce si vybíráte přes dialogová okna z možností jako např. (TEXT HORIZONTÁLNĚ nebo TEXT ZAROVNAT S KÓTOVACÍ ČÁROU, ...). Podrobněji jednotlivé možnosti ukazují obr. 1 a 2.

Novinkou je také *REFERENCE DIMENSION TEXT*, při kterém je kótovací text vepsán do obdélníku.

Ve dvanáctce máte možnost nastavit text, který bude psán před a za kótovací text — tzv. *TEXT PREFIX* a *TEXT SUFFIX*.

Editace objektů

Velmi důležité u každého programu z oblasti CAD jsou editační příkazy. Kvalitní editační příkazy mohou projektantovi velmi usnadnit práci. Ve dvanáctce máte k dispozici

Velmi důležité u každého programu z oblasti CAD jsou editační příkazy. Kvalitní editační příkazy mohou projektantovi velmi usnadnit práci.

tzv. *GRIPS*. *GRIP* je určitý bod, pomocí kterého můžete modifikovat entitu. Např. kružnice má pět *GRIPS* (čtyři kvadranty a střed). Změnou polohy *GRIPS* můžete modifikovat kružnici. Ukázky *GRIPS* jednotlivých entit ukazuje obr. 3. Kdo zná vektorově orientované programy pod Windows jako např. CorelDRAW!, ten ví, co to *GRIPS* jsou. Editace entit pomocí *GRIPS* je jen jedna z mnoha možností práce s nimi. Z vlastní zkušenosti mohu souhlasit s manuálem, že se jedná o rychlou editaci. Chcete-li např. změnit polohu kružnice, máte několik možností. Můžete z menu nebo z klávesnice použít příkaz `MOVE`,

Ing. Miroslav Holý (*1969) vystudoval stavební fakultu ČVUT v Praze. Pracuje jako projektant-statik. Zajímá se o grafické aplikace, především v oblasti projektování.

vybrat kružnici a určit směr posunutí. Ve dvanáctce však máte přece *GRIPS*. Vyberete myší kružnici (zobrazí se *GRIPS*), vyberete si *GRIP*, který ukazuje střed kružnice a zadáte novou polohu středu kružnice.

S editací entit také souvisí jejich výběr. Nyní máte navíc čtyři možnosti, pomocí kterých můžete vybrat entity, se kterými chcete provádět editaci. Entity můžete vybrat pomocí ***WP = WPolygon*** (entity, které leží uvnitř mnohoúhelníku), ***CP = CPolygon*** (entity, které alespoň částí leží uvnitř mnohoúhelníku), ***F = Fence*** (obdoba CPolygon s rozdílem, že nemusíte mnohoúhelník uzavřít), ***ALL*** (vybere všechny entity). Přes dialogové okno ***DDSELECT*** si můžete vybrat také způsob řazení entit, čímž můžete např. u rozsáhlejších kreseb ovlivnit rychlost odezvy při výběru entit.

Velikou novinkou AutoCADu r. 12 je nové šrafování. U starších verzí bylo šrafování dost zdlouhavé a pracné.

Snadné šrafování

Velikou novinkou AutoCADu r. 12 je nové šrafování. U starších verzí bylo šrafování dost zdlouhavé a pracné. Nejrychlejším způsobem, jak vyšrafovat nějakou složitou oblast bylo obtažení oblasti polyčárou, která ležela v nějaké pomocné vrstvě. Tento způsob je však již historií, neboť dvanáctka pracuje za vás. Nyní příkazem ***BHATCH*** vyvoláte dialogové okno šrafování (viz obr. 4). Po kliknutí na volbě ***PICK POINT*** zadáte vnitřní bod oblasti a AutoCAD si sám ohraničí oblast. Jediný požadavek (zcela logický) je, aby oblast byla uzavřená. Byl jsem velmi překvapen, s jakou rychlostí najde AutoCAD i na počítači 80386SX (viz počítač ad 1/ v části JAKÝ HARDWARE?) hranice poměrně složité oblasti. I takové oblasti AutoCAD vyšrafoval vždy správně. Užitečná je i možnost zkopírovat si parametry šrafu ze šrafu již vytvořeného. Tuto možnost oceníte zejména v případech, kdy výkres obsahuje větší množství typů šraf. Po vybrání hranic šrafu si můžete pomocí PREVIEW nechat ukázat, jak bude vypadat šrafování a zda jste vybrali hranice správně. V této části bych se také rád zmínil o příkazu ***BPOLY***. Tímto příkazem vytvoříte polyčáru, která ohraničuje nějakou oblast. Je to vlastně osamocená část použitá v příkazu BHATCH (nalezení hraniční oblasti specifikací vnitřního bodu).

SWS SOFTWARE

Faxujte počítačem, umožní Vám to autorizovaný dealer firmy

EVEREX
EVER for EXcellence®

K

SWS

SWS SOFTWARE, P.O.Box 219, 760 01 ZLÍN
tel.: 067/981457 (Hotline, obsluha po-pá 7.30-19.30; v ostatním case zaznamník fax)
fax: 067/981501 (nepretrzite)
BBS: 067/32537 (denne 10-18, 20-08)
pobocka Brno: Gajdosova 82, 615 00 BRNO
tel. 05 531592, fax 05 759913

lmb025-14 9 11 92

Práce s vrstvami

Objevuje se nový termín ***LOCKED LAYER***. Pokud je vrstva uzamknuta, můžete do ní nakreslit libovolnou entitu, ale nemůžete z této vrstvy žádnou entitu vymazat. Je to výhodné zejména v případech, kdy chcete pomocí okna vybrat několik entit ležících v určité vrstvě a vymazat je (nechcete však vymazat entity ležící též v okně, ale jiných vrstvách). Ve starších verzích bylo nutno nejprve vrstvy, ze kterých nechcete mazat entity, zmrazit, pak pomocí okna vymazat žádané entity a poté zmrazené entity „odmrazit". Bylo to vždy spojeno z regenerací výkresu a tím i ztrátou času - a jak známo, čas jsou peníze ...

Výstup na plotr nebo tiskárnu

Způsob, jakým byl zpracován výstup z AutoCADu, dle mého názoru předčí i komfort MS Windows. Opět vše ovládáte přes dialogové okno. Nerozlišuje se, zda jde o výstup na plotr nebo grafickou tiskárnu. V souboru ACAD.CFG můžete mít uloženo celkem 29 konfigurací výstupních zařízení. Po nastavení všech parametrů si můžete nechat pomocí PREVIEW ukázat, zda jste vše nastavili správně. PREVIEW má dvě úrovně - částečnou a celkovou. Při částečném PREVIEW se na obrazovce zobrazí hranice papíru a hranice kresby. V případě nějakých kolizí jste upozorněni, k jakým chybám dochází (např. výkresový prostor přesahuje rozměry papíru) - podrobněji viz obr. 5. Zvolíte-li si celkové PREVIEW, vykreslí se na obrazovku hranice papíru a do nich se vykreslí vaše kresba. Je-li vše v pořádku, ukončíte PREVIEW (vrátíte se do dialogového okna) a necháte výkres vykreslit na výstupním zařízení. Máte-li nějaké pochybnosti v rámci celkového PREVIEW, máte k dispozici ZOOM,

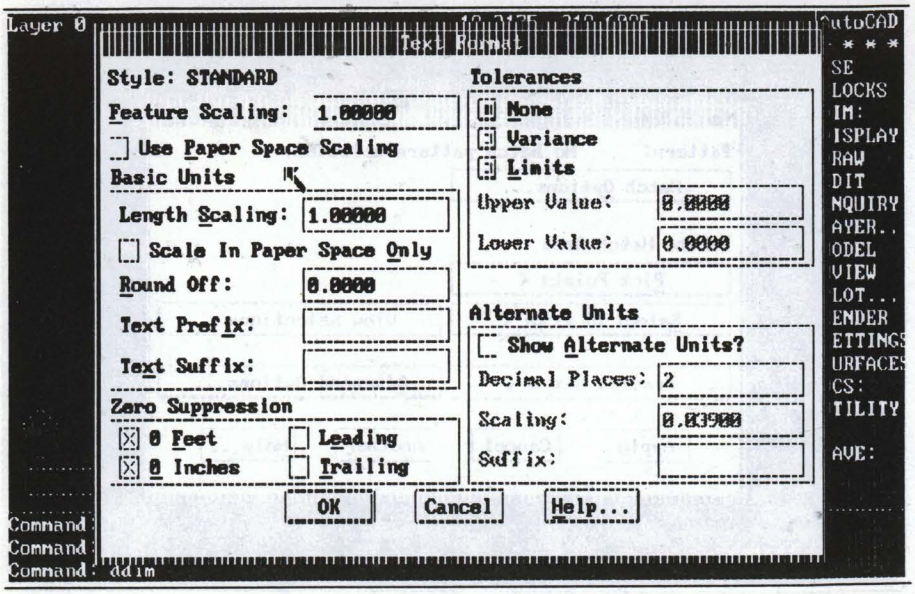

Obr. 2

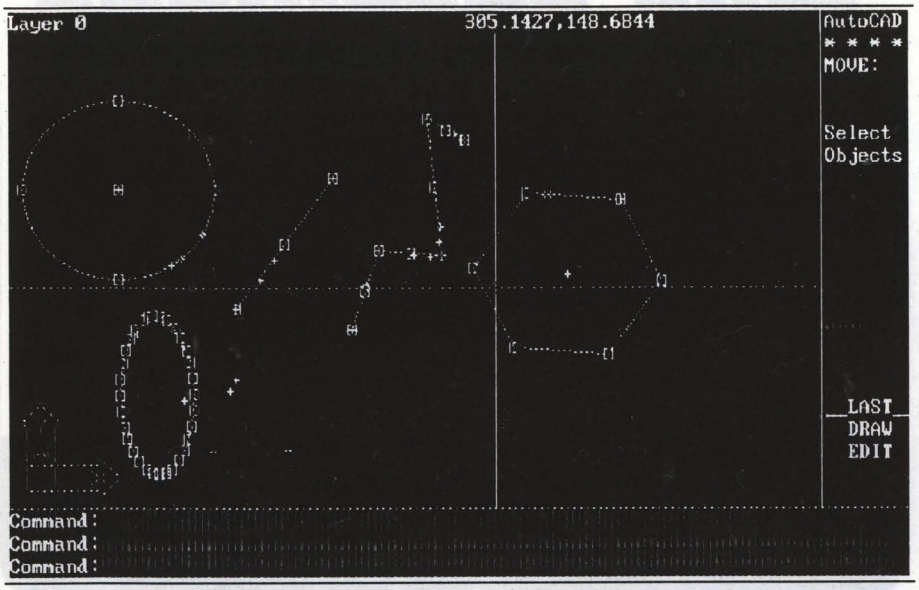

Obr. 3

pomocí kterého si můžete kolizní místa podrobněji prohlédnout. Zcela vynikající je možnost nastavit si parametry pro daný výkres do souboru s koncovkou (PCP). Budete-li chtít někdy později výkres vykreslit, nahrajete si nastavení (které jste si kdysi uložili) ze souboru JMENO.PCP a můžete začít vykreslovat.

Na druhé straně musím poznamenat, že se mi nedařilo vykreslit výkres tak, jak jsem ho viděl pomocí PREVIEW. Např. při kontrole nastavených parametrů pomocí PREVIEW (částečného i celkového) bylo vše v pořádku, ale výkres se na tiskárně vytiskl špatně (namísto tisku těsně pod horní okraj se výkres tisknul níže a následně se nevešel na papír). Nechci tvrdit, že je nějaká chyba v programu. Možná jsem dělal chybu já. Zkoušel jsem několik možností (různé natočení, posunutí, měřítka), ale vždy jsem shledal rozdíly mezi PREVIEW a vytištěnou skutečností. Zkoušel jsem tisk na 24jehličkových tiskárnách (NEC p2 plus a EPSON LQ 570).

I kdyby se skutečně jednalo o chybu programu, nic to nemění na skutečnosti, že tisk ve dvanáctce považuji za jedno z nejlepších zlepšení.

Podpora Postscriptu a jiných grafických souborů

Velmi rozšířeny byly i funkce IMPORT a EXPORT. Dvanáctka umí číst i exportovat soubory ve formátu EPS. Jsou podporovány i postscriptové fonty, které jsou při importu konvertovány. Pomocí položky ***COMPILE*** můžete z postscriptových fontů (.PFB) vytvářet fonty AutoCADu (.SHX).

Použijete-li aplikaci RASTERIX.EXP, máte možnost načíst do pozadí soubory ve formátu TIFF, GIF, PCX a ty pak následně digitalizovat. U nascannovaného výkresu ve formátu PCX, který máte v pozadí, můžete používat funkce na chytání specifických bodů entit (např. ENDPOINT). Podrobněji viz obrázek číslo 6.

Ostatní zlepšení

V manuálu je řečeno, že byly zrychleny příkazy HIDE, PAN, ZOOM. Naprosto zřetelné je zrychlení při zakrývání neviditelných hran. Je vidět, že se programátoři u Autodesku nespoléhají pouze na pokroky v hardwaru, ale snaží se neustále zlepšovat (zrychlovat) použité algoritmy. Zrychlení příkazů ZOOM a PAN bych přisoudil tomu, že dvanáctka mnohem méně regeneruje.

Uživatelé, kteří často pracují s okny, jistě ocení příkaz VREGEN, který provede regeneraci pouze aktuálního okna.

Uživatel si má možnost nastavit interval ukládání v minutách. AutoCAD nyní sám provádí zálohy v zadaných intervalech.

Dvanáctka podporuje novou verzi AME r.2.1 (Advanced Modelling Extension), která je rychlejší a pracuje i s 2D objekty. Můžete tedy aplikovat boolovské operace i na 2D objekty a přes AME zjistit plochu, momenty setrvačnosti, deviační moment atd.

AutoCAD nyní podporuje komunikaci mezi SQL databázemi přes ASE (AutoCAD SQL Extension). Rozhraní ASE lze využívat i přes ADS.

Obrovská otevřenost AutoCADu byla znovu prokázána zahrnutím jakéhosi pseudojazyka DCL, pomocí kterého můžete ve svých aplikacích psaných v AUTOLISPu nebo přes rozhraní ADS (jazyk C) vytvářet dialogová okna.

Aplikace dodávané s AutoCADem

S AutoCADem je dodáváno velké množství aplikací v AUTOLISPu (přípona LSP), aplikace psané v jazyce C, které lze používat prostřednictvím ADS (AutoCAD Development System) (přípona EXP)) a externí aplikace (aplikace, které se dají používat mimo prostředí AutoCADu).

Pokud je vrstva uzamčena, můžete do ní nakreslit libovolnou entitu, ale nemůžete z této vrstvy žádnou entitu vymazat.

Mne zaujala LISPovská aplikace DLINE.LSP, která je vhodná pro stavaře. Tato aplikace kreslí dvě rovnoběžné úsečky, samozřejmě má řešeno napojení, zakončení atd. Je velmi vhodná např. ke kreslení stěn.

Z ADS aplikací se mi líbila aplikace RASTERIX.EXP, kterou jsem již výše popsal.

Zajímavá je externí aplikace DXFIX.EXE, pomocí které můžete konvertovat DXF soubory z dvanáctky např. do desítky. Tato funkce se mi zdá být velice užitečná. Pracujete-li s AutoCADem Release 12, můžete předat výkres partnerovi, který pracuje se starší verzí.

Dokumentace

Pohled na manuály vyskládané v knihovně vzbudí u člověka, který nikdy

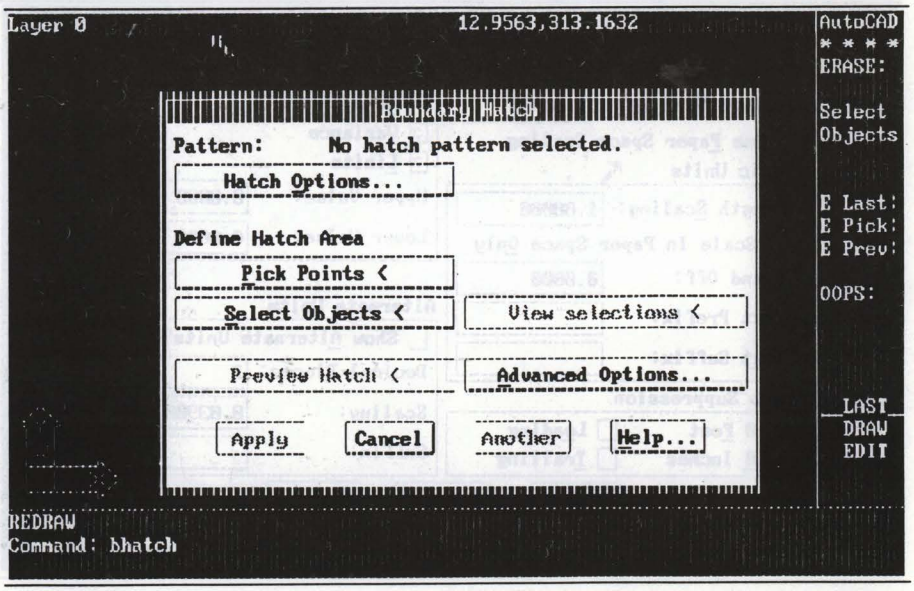

Obr. 4

s CAD programy nepřišel do styku, určitě respekt. Zkušený uživatel AutoCADu však ví, že v dodaných manuálech najde vše, co potřebuje. Musím pochválit, že dokumentace je zpracována na vysoké úrovni (stejně jako sám program) po stránce grafické ale především systematické. V celé dokumentaci je vidět jasný řád, potřebné informace najdete během několika sekund. Při studiu dokumentace velmi pomáhá velké množství obrázků (zvlášť jedná-li se o cizí jazyk), které vhodně vysvětlují na příkladech probíranou partii.

Musím pochválit, že dokumentace je zpracována na vysoké úrovni (stejně jako sám program) po stránce grafické ale především systematické.

S AutoCADem r. 12 dostanete celkem 8 svazků: *AutoCAD 386 Installation Guide, AutoCAD Tutorial Manual, AutoCAD Extras Manual, AutoCAD Render Manual, AutoCAD Customization Manual, AutoLISP Programmers Reference, AME 2.1 Reference Manual, AME 2.1 AutoLISP and API Manual.* Celkem dokumentace obsahuje 2561 stran a v knihovně zabírá již zmíněných 14 cm.

SWS SOFTWARE

Zkuste značku, která je Vám známá.
Obraťte se na autorizovaného distributora firmy

Hercules

SWS

SWS SOFTWARE, P.O.Box 219, 760 01 ZLÍN
tel.: 067/981457 (Hotline, obsluha po-pá 7.30-19.30:
v ostatním case zaznamník/fax)
fax: 067/981501 (nepretrzite)
BBS: 067/32537 (denne 10-18, 20-08)
pobočka Brno: Gajdošova 82, 615 00 BRNO
tel. 05/531592, fax 05/759913

Imb025-13 9 11 92

s AME), neboť jen hlavní soubor dvanáctky — ACAD.EXE má 2.3 MB.

Na počítači ad 1/, na kterém běží desítka poměrně velice svižně, se stává dvanáctka nudným lenochem. Je to však logické a nelze proti tomu nic namítat, neboť tato konfigurace je naprosté minimum, na kterém dvanáctka vůbec běží. Kdo chce pracovat s AutoCADem r. 12 a věnuje nemalé prostředky do nákupu software, plotru, monitoru, grafické karty, nebude určitě šetřit na typu a konfiguraci počítače. Nevyplatilo by se to, neboť dvanáctku efektivně využije ten nejlepší hardware.

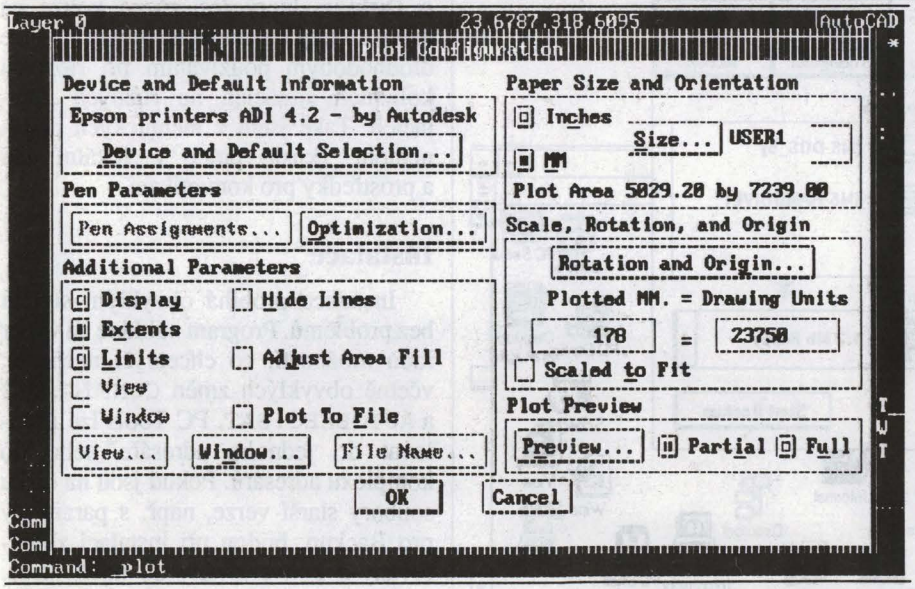

Obr. 5

Jaký hardware?

Je zřejmé, že obecně CAD aplikace vyžadují ten nejlepší hardware. Během testování jsem měl možnost zkusit dvanáctku na třech počítačích:

1/ PC 386SX-16 + IIT80387-20, 4MB RAM, 14" VGA color monitor, 107 MB HD (18 ms). Na tomto počítači jsem pracoval okolo 90% doby testování.

2/PC 486-33, 8 MB RAM, 14" SVGA color monitor, 125 HD (16 ms)

3/PC 486-50, 8 MB RAM, 19" NEC monitor, grafická karta ARTIST, 210 MB HD (16 ms)

Na počítačích 486 běžel AutoCAD velice svižně, výhodou byla také RAM 8 MB. Operační paměť je velice důležitá (8 MB bych doporučoval jako minimum, zvláště pokud budete pracovat

Zhodnocení

AutoCAD Release 12 udělal opět velký krok kupředu. Zpříjemnilo se ovládání (viz dialogová okna), byla odstraněna zdlouhavá práce při šrafování, komfortní výstup na plotr a tiskárnu (pominu-li problémy, které jsem při tisku měl).

Dvanáctka znovu potvrdila svou univerzálnost a otevřenost. Každý si může dodělávat funkce, které by mu ulehčily práci. Je k dispozici AutoLISP a ADS. Při návštěvě výstavy Autodesk Expo koncem září jsem viděl verzi jazyka BASIC, který bude možno použít pro tvorbu vlastních aplikací prostřednictvím ADS. Uživatel si může vytvářet dialogová okna pomocí DCL. Bylo vytvořeno rozhraní mezi AutoCADem a SQL databázemi. Můžete načítat a exportovat soubory typu EPS. Toto všechno dělá z AutoCADu Release 12 obrovský systém, který je schopen uspokojit širokou škálu uživatelů. Právě tyto vlastnosti řadí AutoCAD vysoko nad celou řadu menších systémů (o mnoho levnějších), které sice nabízejí obdobné funkce jako AutoCAD, ale nelze je dál doprogramovávat, přizpůsobovat si je vlastním potřebám a komunikovat tak efektně s jinými aplikacemi.

Z okleštěného CAD programu, který běžel na počítačích typu IBM PC se stává systém, který využívá v maximální míře obrovský rozvoj hardwaru a je schopen konkurovat systémům, které běží pouze na pracovních stanicích.

Závěrem mi nezbývá nic jiného než nový AutoCAD Release 12 případným zájemcům doporučit a na adresu Autodesku poznamenat: *Kdo umí, umí.*

SWN info:

AutoCAD Release 12

Program zapůjčil výrobce: Autodesk Ltd, Praha

Distributor: TGN

Cena (XI/92):

česká bez AME 1.500 GBP
česká s AME 1.800 GBP
anglická bez AME 2.500 GBP
anglická s AME 2.900 GBP

Kdo nestíhá držet krok s novými verzemi, neví...

Jaké jsou PC Tools 7.1?

Jan Vaněk

PC Tools firmy Central Point Software není jen manažer, ale ucelený balík pomocných a servisních programů, které denně používám.

Verze 7.1 je proti verzi 6 podstatně změněná a po funkční stránce dokonalejší. Nové možnosti jsou téměř všude, zcela nová je antivirová ochrana a převod některých částí pod Windows. Co do vzhledu a ovládání se produkt přizpůsobil módnímu trendu oken a dialogů. Práci s programem to je spíš na škodu. Díky rámečkům ubyl prostor na vlastní informace a některé části jsou sice krásně strukturované, ale díky tomu se složitěji ovládají.

- DeskTop pro drobné práce: diář, kalendář, kalkulačka, databáze.
- Spojení počítačů a komunikace: DeskTop (terminál a E Mail), Commute (*).
- Prostředky pro obnovu disku: DiskFix, FileFix (*), Undel, UnFormat a havarijní disketa (*).
- Prostředky pro utajení: PcSecure, Wipe (*), Datamonitor (*).
- Prostředky pro urychlení práce disku:

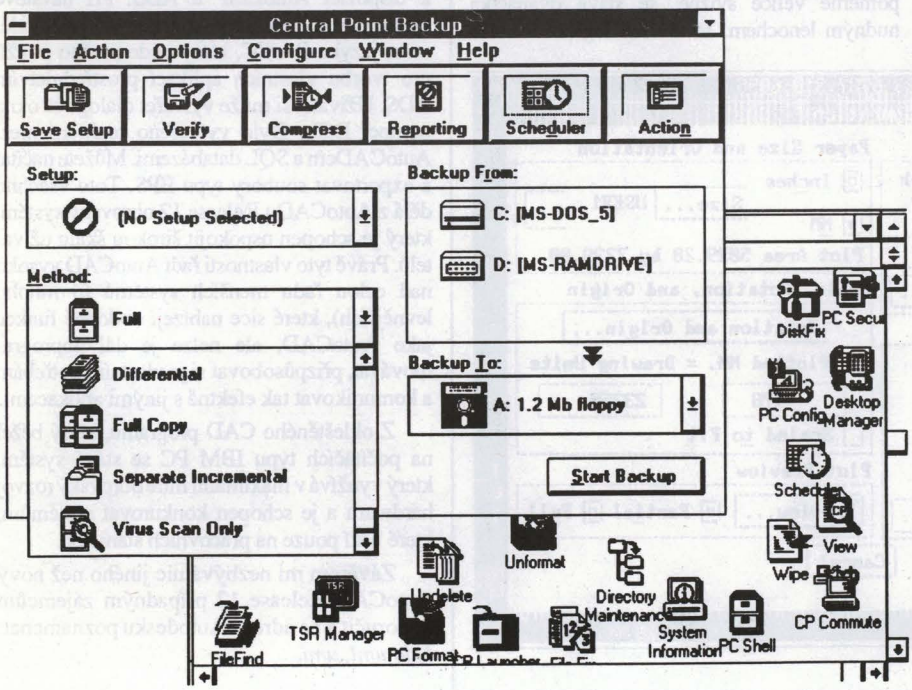

PC Tools se skládají z následujících částí:

- PC Shell je klasický manažer.
- Prostředky pro ochranu dat: Mirror, Datamonitor (*).
- Antivirové prostředky (*): VDefend, část CP Backup.
- CP Backup pro záložní kopie.

Ing. Jan Vaněk (*1956) vystudoval strojní fakultu ČVUT v Praze, obor obráběcí NC stroje. Pracoval jako systémový programátor; zabýval se VTV výpočty pro geologický průzkum v severočeském hnědouhelném revíru. Nyní je na volné noze. Zajímá se o databáze, programovací jazyky.

Compress, PC-Cache.

Pozn: (*) označuje novinky verze 7

Další velkou novinkou je spolupráce s Windows. Z DOS verze je přímo pro Windows udělán Backup a UnDelete. PC Shell pod Windows převeden není, ale to dostatečně kvalitně vyřešil sám Microsoft ve verzi 3.1. Navíc je pod Windows prográmek CP Laucher.

Dvě nejvíce používané části — PC Shell a PcBackup — mají možnost pracovat s menu na třech úrovních podle odbornosti uživatele s tím, že přechod na vyšší stupeň odbornosti může být chráněn heslem. To je potřebné tam, kde zaměstnanci toho moc o počítači nevědí a náročnější věci svěřují pověřenému opravovači. V nejnižší úrovni například není možné rušit soubory.

Proč při startu z Windows PC Shell nepoužije šipku, ale běžný obdélník? Když už si vymysleli tohle grafické vylepšení, proč to proboha neudělali pořádně v grafickém režimu?

PC Tools jsem zkoušel na běžném AT 286 s MS-DOS 5.0. Některé prostředky jsem zkusit prostě nemohl. Zejména jde o DiskFix, který řeší různé kolize na disku a které lze skutečně prověřit pouze dlouhodobým používáním při různých kolizních situacích na různých počítačích. Také jsem z technických příčin nemohl zkusit práci v lokální síti a prostředky pro komunikaci.

Instalace

Instalace probíhá obvyklým stylem bez problémů. Program nabídne na výběr řadu možností, co chcete či nechcete, včetně obvyklých změn `CONFIG.SYS` a `AUTOEXEC.BAT`. PC Tools lze instalovat do jednoho adresáře nebo do komplexu adresářů. Pokud jsou na disku soubory starší verze, např. s parametry pro Backup, budou při instalaci zkopírovány a konvertovány do nové verze. Celá instalace končí vytvořením „havarijní" systémové diskety s kopiemi nejdůležitějších informací z pevného disku a CMOS.

Pomocný program `Setup` slouží pro nastavení společných parametrů pro všechny programy PC Tools. Dá se s ním nastavit zbarvení obrazovky nebo potlačit grafický režim. Druhý program `Install` dělá háklivější věci, jako je doplnění `AUTOEXEC` o rezidentní programy PC Tools nebo nastavení standardní úrovně obsluhy a hesla.

Jako obvykle se nepočítá s tím, že by někdo chtěl později z disku něco vyhodit. Některé programy se skládají z poměrně velkého počtu souborů a jejich ruční likvidace je riskantní. Ještě hůř to

dopadne s Windows. V těch se PC Tools zabydlí dost důkladně a tak nejlepší způsob vyřazení PC Tools z počítače je vymazat všechno a Windows znovu nainstalovat. To obvykle nejde kvůli jiným aplikacím, u kterých už dávno nevíte, jak jste je instalovali. *Tohle nedělají jen PC Tools, ale skoro všechny produkty, pracující pod Windows. Když něco neumíte pořádně vyhodit, kupte si větší disk.*

PC Shell

PC Shell je nejpoužívanější část PC Tools. Slouží k prohlížení, kopírování a spouštění programů. Bohužel tato nejvíce viditelná část patří mezi málo povedené. Ovládání je podobné jako ve verzi 6.0, ale některé funkce jsou nově realizovány samostatnými programy, jejichž starty někdy zdržují.

Základní funkce jsou práce se soubory a spouštění programů. Pro starty programů je možné udělat skupiny ve více úrovních s použitím hesel a určit, která přípona má spustit který program při startu přímo z přehledu souborů. Ze servisních funkcí je k dispozici kopírování, porovnávání, rušení, prohlížení, editor, formátování a kontrola čitelnosti. Dobré je, že je neustále zobrazena informace o volném místě na disku, špatné zejména pro začátečníky je to, že po spuštění programu se neaktualizuje seznam souborů a zobrazené informace

Celá instalace končí vytvořením „havarijní" systémové diskety s kopiemi nejdůležitějších informací z pevného disku a CMOS.

pak nemusí souhlasit se skutečným stavem. Prohlížečka dovoluje vybírat typ souboru ručně, což je občas potřebné.

Kromě běžných funkcí obsahuje několik méně obvyklých specialit. Je možné nejen editovat soubory, ale i editovat soubory v hexadecimální podobě nebo přímo sektory na disku. S touto funkcí bývají problémy při použití ochranných programů, ale může to být také jediná šance, jak dát disk dohromady po splašeném programu. K PC Shellu patří ještě dva menší programy, které připojí disk druhého počítače po propojení přes COM.

PC Shell může být spuštěn i jako rezidentní. Zabírá 12 KB paměti. Po jeho aktivaci (standardně pomocí Ctrl-Esc) se právě běžící program odloží na disk a je možné spustit jiný program — ten už přerušit nejde — nebo libovolně pracovat

SWS SOFTWARE

Rádi Vás seznámíme s produkty Charisma, Designer, Draw Plus, jsme autorizovaný distributor firmy

MICROGRAFX

SWS SOFTWARE, P.O.Box 219, 760 01 ZLÍN
tel.: 067/981457 (Hotline, obsluha po-pa 7.30-19.30: v ostatnim case zaznamnik fax)
fax: 067/981501 (nepretrzite)
BBS: 067/32537 (denne 10-18, 20-08)
pobocka Brno: Gajdosova 82, 615 00 BRNO
tel. 05/531592, fax 05/759913

lmb025-10 9 11 92

se soubory, třeba doplnit soubor, na který jste zapomněli.

Nové je takzvané grafické zobrazení, které se sebevědomě použije po instalaci jako standardní režim. Tento grafický režim je evidentně inspirován DOS Shellem, ale je realizován pomocí znakového režimu VGA a předefinování sady znaků. Zabere více místa na obrazovce (širší rámečky) a neumí pořádně česky — mimo jiné to neumí napsat ř.

Podobná věc se děje s myší — místo normálního obdélníčku po obrazovce běhá šipka. Proč ale, proboha, občas dělá chlupy kolem znaků? Proč po některých použitích prohlížečky se šipka přestane chovat graficky a pohybuje se jen po celých znacích? Proč při startu z Windows PC Shell nepoužije šipku, ale běžný obdélník? Když už si vymysleli tohle grafické vylepšení, proč to neudělali pořádně v grafickém režimu?

Naštěstí je možné tyto vady zařadit mezi kosmetické. Oba grafické nesmysly je možné vypnout. Buďmež vděčni za to, že to neudělali ve skutečné grafice s vlastními fonty — ušetřili nám práci s počešťováním.

Ve srovnání s Norton Commanderem a jeho klony vychází PC Shell dost špatně. Následující body obsahují samé maličkosti, které jsou ovšem velmi frekventované:

- Zobrazení dvou adresářů : NC zobrazí dvakrát více souborů. PC Shell se dá pracně „připodobnit" Nortonu, ale moc to nepomůže.
- Adresáře v PC Shellu NEJSOU setříděné podle abecedy a přechod mezi adresáři je pracnější.
- Výběr souborů : V NC možné hromadně zařazovat (šedé +) i vyřazovat (šedé -). V PC Shell lze jen zařazovat (F9-Select).

Osobně PC Shell nepoužívám pro běžnou práci, ale jen ve zvláštních případech — porovnání souborů, prověrka čitelnosti a podobně.

PC Backup

Pardon. Jmenuje se v této verzi bůhví proč `CpBackup` a je to prakticky PC Backup z verze 6 v novém kabátku. Umí dělat záložní kopie z pevného disku a pak tyto kopie porovnávat s diskem nebo z nich obnovovat původní stav souborů. I zde mám námitky proti novému způsobu ovládání. Na více obrazovkách, jako vystřižených z učebnice Turbo Vision, je toho vidět méně, a méně přehledně než ve starší verzi 6. CP Backup je v balíku PC Tools ve verzi pro DOS i pro Windows. Funkce obou programů je ekvivalentní.

CP Backup podporuje kopie na sadu disket, pevný disk nebo streamer. Možnosti nastavení parametrů jsou dost bohaté a pokud nestačí, je možné ještě jednotlivé soubory pro kopii vybrat ručně. Proti verzi 6 je zde tato možnost trochu utajená. Novinkou CP Backupu je především antivirová kontrola, a je to novinka užitečná. Viry na záložních kopiích jsou strašidlem skutečně strašidelným. Ovšem pokud pomineme fakt,

Ještě hůř to dopadne s Windows. V těch se PC Tools zabydlí dost důkladně a tak nejlepší způsob vyřazení PC Tools z počítače je vymazat všechno a Windows znovu nainstalovat.

že záložní kopie EXE souborů se dělá jednou za život.

Pro pravidelné kopie se vyplatí připravit parametrické soubory. V nich je možné kromě metody určit i výběr souborů hvězdičkovou konvencí včetně možnosti určité soubory vynechat. Běžně se dělají kopie na dvě sady disket tak, že v pondělí udělám novou kopii metodou *Full* (všechny soubory) a pak každý den kopii doplňuji metodou *Incremental* (jen ty, co mají nastaven archivní příznak). V pátek diskety vyměním a v pondělí dělám na druhou sadu. Tak mohu obnovit soubory až o 14 dní nazpátek. Práce s připravenými soubory parametrů je snadná i pro úplné začátečníky.

Seznam s obsahem kopie je standardně uložen i v souboru na pevném disku. To je příjemné, protože se kdykoli můžete podívat, co je na které záložní kopii nahráno a nemusíte vyndávat diskety. Pokud použijete disketu z jedné kopie na jinou kopii, CP Backup dokáže vyhledat záznam o této zničené kopii a zrušit jej.

Pro záložní kopii lze nastavit tři rychlosti. Střední a vysoká rychlost využívají DMA a pracují s diskem a disketou současně. Nemusí to fungovat na každém počítači (špatně kompatibilní, kvůli síti, jiná mechanika než A a B a podobně). Zbývající nízká rychlost používá běžné metody práce s diskem a bohužel nekompatibilní formát záložní kopie. Výhoda nízké rychlosti je, že funguje opravdu všude, ale málo zdůrazněný rozdíl formátu kopie patří mezi těžko odpustitelné nedostatky — parametrem, který zdánlivě jen urychlí práci, uděláte soubor, který jinde nemusíte dokázat zpracovat. Při nízké rychlosti navíc nelze použít metodu *Incremental*. Proč, když to umí i mnohem jednodušší standardní Backup MS Dosu, je tajemstvím výrobce.

DiskFix

DiskFix se používá pro kontrolu a opravu disku v případě různých chyb, ke kterým může dojít například při výpadku napájení. Ve verzi 7 je podstatně bohatší a „ukecanější", což u tohoto programu rozhodně není na škodu. Dá se předpokládat, že za obvyklých okolností toho ví DiskFix o počítači mnohem více než jeho uživatel.

Nejpoužívanější funkce *Repair Disk* odhaluje a opravuje různé kolize, jako ztracené místo na disku, chyby ve struktuře adresářů nebo propletené soubory. Tato kontrola má patřit spolu s kompresí a záložními kopiemi k pravidelnému servisu počítače a je doprovázena řadou vysvětlujících komentářů, dotazů a varování před možnými následky nabízených oprav.

Další funkce jsou odolné už o něco méně a ne vždy úspěšné — to ovšem není chyba programu DiskFix. Dovolují vyřadit nebo opravit vadné sektory na disku, nebo obnovit poškozenou disketu. Funkce Revitalize Disk umí pracovat i s pevným diskem a kromě podrobného testování jeho parametrů nabízí i změnu faktoru interleave. Funguje to dost bezpečně — pokud si DiskFix něčím není jist, odmítne to udělat. Funkce *Advice* je vlastně jen nápověda s přehledem všech možných stavů disku a je užitečná, pokud umíte anglicky. Svérázná je poslední možnost, určená k vrácení oprav, udělaných programem DiskFix.

Novinkou CpBackupu je především antivirová kontrola a je to novinka užitečná. Viry na záložních kopiích jsou strašidlem skutečně strašidelným.

PC Tools Scheduler přímo nabízí periodické spouštění DiskFixu pod Windows, ale doporučoval bych být velmi opatrný. Některé programy (například FoxPro) se chovají ke svým otevřeným souborům dost hanebně a DiskFix je program na podobné věci velmi citlivý. Proto je docela dobře možné, že jeho nečekané spuštění může udělat víc škody než užitku.

Compress

Compress je nezbytný servisní program pro „učesání" pevného disku do tvaru, ve kterém s ním může systém pracovat s minimální časovou režií. Rozdíl v rychlosti práce počítače před a po použití Compress může být u zanedbaného počítače až řádový (viděl jsem to).

Komprese dat je provázena pověstí ničitele disku. Princip komprese je, že se soubory na disku přemisťují sem a tam tak dlouho, dokud nejsou pěkně srovnané. Během této práce může přirozeně dojít třeba k výpadku proudu. Compress s tím počítal už v předchozí verzi a manipuluje vždy jen s jedním souborem za cenu rychlosti. Je tady ale riziko používání programů typu Cache, které je dobré předtím vyřadit. S PC-Cache nebo SmartDrv z MS-DOS 5.0 to nutné není, ale se SmartDrv z Windows 3.1 už ano.

Pro srovnání souborů se používá „přirozený" výběr — adresáře všechny na začátek za FAT a jinak se bere, co je zrovna po ruce. Nabízí i jiné postupy, ale dlouhodobě je ten přirozený většinou nejlepší. K dřívějším metodám — *Unfragment*, *Full* a *Full s výmazem volných míst* — přibyly další možnosti. Především je teď možné určit soubory, na které Compress nesmí sahat (třeba pokud si ručně zablokujete špatně čitelné místo na disku), a určit soubory, které se mají dávat na začátek, protože se nemění.

Compress se přes to, že má hodně parametrů, dá používat velice jednoduše. Stačí jej pustit v pátek po záložních kopiích a po DiskFix — nutnou podmínkou pro Compress je, že DiskFix nenajde chyby — a občas metodu komprese změnit z Unfragment na Full. Opět muška: verze 6 říkala, který soubor právě přemisťuje, verze 7 to nedělá.

Ochrana dat

Ochrana dat jsou vlastě dvě naprosto odlišné a protichůdné ochrany — ochrana dat před jejich odcizením a ochrana dat před jejich znehodnocením (virem, poruchou nebo vlastní chybou). Začnu ochranou před zničením — je známější a používanější.

Poprvé se PC Tools starají o data už při instalaci. Na konci instalace požádají o vložení prázdné diskety do mechaniky A — nejde to změnit, protože jenom odsud lze zavést systém — a na disketě připraví nejnutnější věci pro oživení systému v případě, že nejde zavést z pevného disku. Součástí této diskety je také kopie sektoru s rozdělením disku na partition a program pro jeho aktualizaci.

Za běžného provozu se kromě programů DiskFix a CP Backup mohou o soubory starat ještě prostředek UnDelete a rezidentní program DataMon, které spolupracují. DataMon umí modifikovat postup při rušení souboru. Místo obyčejného zrušení jej přejmenuje a přesune do zvláštního adresáře, kde bude uložen určený počet dní (standard 7) a až pak zrušen. Protože by to mohlo vést v kombinaci s BAK soubory a možností Autosave mnoha programů k beznadějnému zaplivání disku, je možné určit, pro co tato možnost platí a pro co ne.

Další možnost Data Monitoru je ochrana před zápisem, opět orientovaná na určené soubory a případy — standardně platí pro systémové oblasti a programové soubory. Pokud k takové události dojde, požaduje program povolení nebo zamítnutí akce. Má to jeden

zásadní problém: funguje to jen v textovém režimu nebo pod Windows. V grafickém režimu se DataMon nedokáže zeptat a všechno zakazuje.

Program `Undelete` je součástí PC Shellu a existuje také ve formě přímo pod Windows. Ukazuje zrušené soubory podobným způsobem jako Shell s informacemi o jejich možné obnově. Spolupracuje s Data Monitorem a s programem Mirror. Vypadá opravdu nadějně, ale pozor na soubory, které označí jako *GOOD* — určitě nebudou po obnově dobré; přinejlepším jim bude chybět konec. UnDelete doplňují program `UnFormat` pro obnovu omylem zformátované diskety a `FileFix` pro obnovu poškozených souborů DBF, Lotus 1-2-3 a Symphony. Mirror, Undelete a Unformat jsou v jednodušší podobě standardní částí MS-DOS 5.0.

Poslední část této ochrany jsou antivirové prostředky. PC Tools obsahují běžnou antivirovou ochranu porovnáním s databankou virů v programu CP Backup a v rezidentním programu `VDefend`, který prohlíží programy při jejich startu a navíc zakazuje formátování pevného disku.

Utajení

Pro vaše tajnosti jsou určeny programy `PcSecure` a `Wipe` a jedna funkce rezidentního programu DataMon. Pokud ovšem chcete napsat supertajnou smlou-

Ochrana dat jsou vlastě dvě naprosto odlišné a protichůdné ochrany — ochrana dat před jejich odcizením a ochrana dat před jejich znehodnocením (virem, poruchou nebo vlastní chybou).

vu, stejně vám vřele doporučuji psací stroj. Ono pořádné utajení na počítači PC není žádná sranda díky způsobu práce se soubory. Většina souborů se několikrát přepisuje a opravuje a přitom se sektory se starými verzemi souborů dostávají mezi volné. Ty mohou být použité pro některého pětibajtového trpaslíka, který si podrží další 2 KB starého obsahu. Proto nestačí utajit jen výsledný soubor, ale je bezpodmínečně nutné důkladně vygumovat i veškerý neviditelný odpad, který během práce se souborem mohl vzniknout. *Ještě horší to je na veřejně přístupném počítači. Na jedné fakultě si studenti napsali rezidentního špiona, který kýžené tajnosti odposlouchal a uložil do vlastního souboru.*

SWS SOFTWARE

Česká verze Microsoft Windows 3.1
je jen zlomek toho, co Vám nabízí
autorizovaný distributor firmy

Microsoft®

SWS SOFTWARE, P.O.Box 219, 760 01 ZLÍN
tel.: 067/981457 (Hotline, obsluha po-pa 7.30-19.30;
v ostatním case zaznamník/fax)
fax: 067/981501 (nepretrzite)
BBS: 067/32537 (denne 10-18, 20-08)
pobočka Brno: Gajdošova 82, 615 00 BRNO
tel. 05/531592, fax 05/759913

SWS

lmb025-5 9 11 92

PC Secure je určen pro šifrování souborů. Funguje jednoduše a spolehlivě: vyberete si soubor, které chcete utajit, zadáte pro něj heslo a zašifrujete funkcí `Encrypt`. Původní soubor je přitom dokonale vygumován. Příslušným heslem funkcí `Decrypt` to zase rozšifrujete. Standardně je možné šifrovat jen jednou, ale lze povolit i vícenásobné šifrování jednoho souboru různými hesly. POZOR! Americká a evropská verze programu PC Secure podle příručky nejsou kompatibilní.

Wipe je určen k dokonalému mazání. Dovoluje mazat buď určené soubory a disky nebo nevyužitý prostor souborů či disku. Mazání se skládá z několikanásobného přepsání určeného prostoru. Po Wipe nezůstane z původního obsahu souboru nic — pokud nezapomenete vymazat i `BAK` soubory a všechna nepoužitá místa.

Novinkou je utajení pomocí rezidentního programu DataMon. Ten umí chránit jeden adresář pomocí hesla, které je po zavedení systému vyžádáno při prvním kontaktu s adresářem. Všechny soubory v adresáři jsou při jejich prvním použití zašifrovány zvoleným heslem. Tato ochrana je velice jednoduchá při poměrně slušné účinnosti — její vyřazení totiž zloději vůbec nepomůže, protože soubory zůstanou dál zašifrované. To je na druhou stranu nebezpečné i pro vás, pokud heslo změníte a zapomenete soubory předtím přehrát jinam.

Pod Windows

PC Tools je možné používat i pod Windows. Po instalaci a novém startu Windows uvidíte novou velkou grupu se všemi programy PC Tools, ale brzy zjistíte, že většinou to jsou jen ikony a PIF soubory, startující původní DOSovský program. Skutečně pod Windows jsou udělané jen Backup a Undelete, `TSR Manager` pro spolupráci s rezidentními programy PC Tools a dva nové programy `Laucher` a `Sheduler`.

CP Laucher vylepšuje funkci Program Manageru. Je připojený na „přepínacím" tlačítku každého spuštěného programu pod volbami `Close` a `Switch To`. Dovoluje ukončit Windows, spustit libovolný program nebo spustit některý z nastavených programů. Jeho přednost je v tom, že není nutné kvůli startu programu rozbalovat okno Program Manageru nebo dokonce File Manager. V parametrech lze ke každému programu definovat i adresář, ve kterém má být program spuštěn.

Scheduler slouží k pravidelnému spouštění čtyř prostředků PC Tools. Je možné v pravidelných intervalech startovat DiskFix, Commute pro spojení počítačů nebo elektronickou poštu E-Mail. Poslední možnost je program Backup, pro který se dá nastavit poměrně složitý týdenní rozvrh. Programy se spustí buď zcela bez ptaní, nebo půl minuty předem na sebe upozorní s možností start odložit.

Prohlížečka systému

PC Tools obsahují několik programů, které dovolují lépe se podívat, jak to vlastně vypadá v počítači. K jednoduché mapě paměti a informací o systému z verze 6 přibyla komplexní podrobná informace o konfiguraci počítače, obsazení paměti, přerušení, technické informace a testy rychlosti. U těch PC Tools podlézá. Má v zásobě řadu různě rychlých modelů a po testech rychlosti

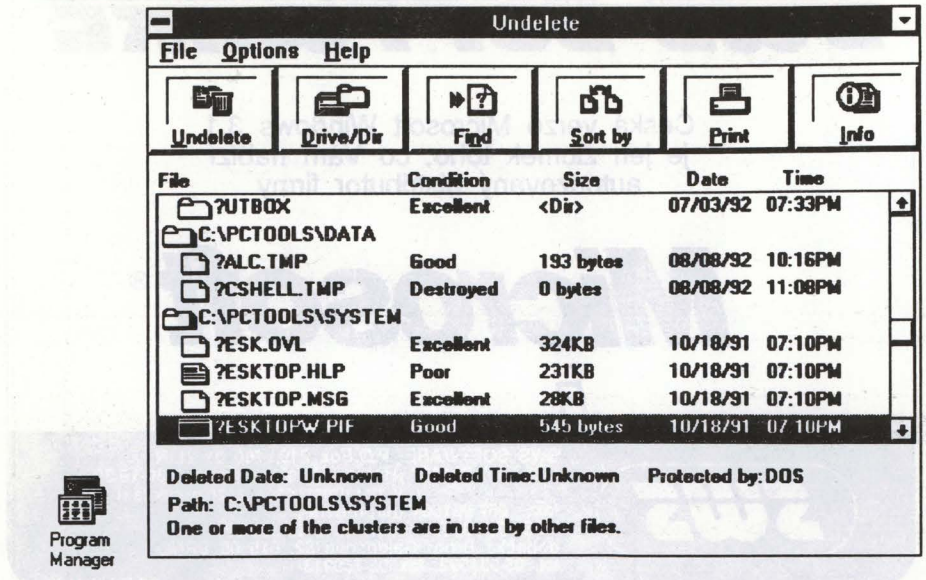

vám ukáže graf, podle kterého je právě ten váš počítač nejrychlejší. Zjištěnou konfiguraci počítače si můžete vytisknout nebo uložit do souboru.

Naopak prakticky stejná zůstala mapa disku. Je to škoda, protože právě u ní bych pár vylepšení uvítal, třeba možnost podívat se na soubory jednoho adresáře nebo podívat se, co je na určeném místě mapy. Podobná mapa je v programu Compress.

Desktop

Desktop je komplex pomocných „nepočítačových" prostředků. Obsahuje běžné prostředky pro ruční práce — kalkulačka, zápisník, kalendář, a další — a prostředky pro plánování práce počítače. Ty dovolují startovat určené programy v nastaveném čase, a to jednorázově nebo periodicky. Tento plánovač je dostupný i pod Windows. Poslední podstatná část Desktopu je možnost komunikace pomocí modemu a elektronická pošta E-Mail. Desktop může být rezidentní a zabírá asi 25 KB paměti.

Základní možnosti Desktop jsou poměrně nezajímavé — zápisník a databáze jsou udělány jednoduchým způsobem. O něco lepší je už druhý editor „Outline". Od zápisníku se liší především tím, že text souboru „Outline" může být strukturován do několika úrovní, které se skrývají a rozbalují podle potřeby. Můžete tedy vidět jen hlavní nadpisy a podrobně pouze to, co zrovna potřebujete.

Kalkulačky jsou k dispozici hned čtyři — běžná, finanční, vědecká a programátorská. Bohužel jde o přesné kopie kalkulaček HP, které jsou sice dobré, ale používají obrácenou logiku. Proto, pokud jste zvyklí na jinou kalkulačku, budou pro vás kalkulačky v Desktopu asi nestravitelné.

Závěrem

PC Tools — stejně jako Norton nebo XTree — vznikly původně jako zdokonalení evidentně nedokonalého systému MS-DOS. Nové verze MS-DOS už mají některé prostředky vestavěné, i když v primitivnější podobě (Undelete, Mirror). Konkurentem PC Tools na

Nová verze PC Tools obsahuje řadu dobrých novinek a také pár špatných novinek.

našem trhu jsou prakticky jen produkty Symantec — Norton Commander, Backup a Utilities. Do hry vstoupil také DR DOS, který od verze 6 už silně konkuruje nejen MS-DOSu, ale i servisním prostředkům.

Nová verze PC Tools obsahuje řadu dobrých novinek a také pár špatných novinek. Mezi dobré patří zejména spolupráce s Windows, informace o systému a rezidentní program DataMon. Za nešikovnou pokládám „normalizaci" dialogu do módní podoby oken a dialogů, díky které je ovládání programů pracnější a méně přehledné, než ve verzi 6. Takzvaný grafický režim PC Shellu se v kombinaci s češtinou občas vymyká zdravému rozumu.

Stejně jako dříve se i verze 7 vyznačuje určitým stupněm nespolehlivosti. Například CP Backup někdy během přípravy divokých parametrů zablokuje systém nebo v Compress funkce identifikace souborů v mapě disku napoprvé ignoruje myš.

Nejdůležitější části programu jsou PC Shell, CPBackup, Compress, DiskFix a Desktop. CP Backup, Compress a DiskFix jsou dobře propracované a dobře použitelné jak pro začátečníky, tak i pro náročnější uživatele a jejich pravidelné používání je základem pro bezpečný provoz počítače. PC Shell a Desktop jsou o poznání slabší.

Velmi cenné je, že se počítá s různou úrovní uživatelů způsobem, který do určité míry dovoluje chránit se proti vlastní nešikovnosti (úrovně u Shellu a Backupu a Undelete). Podobně je stavěn program DiskFix, který počítá s tím, že uživatel hluboké odborné znalosti nemá. Undelete ale vzápětí této důvěry zneužije slovíčkem Good pro soubory, které budou jednoznačně poškozené.

Musím zdůraznit, že mé námitky proti PC Tools se týkají pouze komunikace s uživatelem a že po funkční stránce jsou PC Tools v pořádku. Výhoda PC Tools je především v tom, že poskytují kompletní balík pomocných prostředků téměř pro všechno, a to jak pod DOS, tak i (s odřenýma ušima) pod Windows. Servisní prostředky PC Tools jsou dostatečně spolehlivé při poměrně dobré ceně.

SWN info:

PC Tools 7.1
Výrobce: Central Point Software, USA
Program věnoval distributor: TH'system, Ostrava
Cena (XI/92): 3.310,- Kčs

Monitor

Monitor 12/92	Bohumil HERWIG *CHIP*	Petr KOUBSKÝ *Softwarové noviny*	Zdeněk LEJSEK *CHIP*	Milan LOUCKÝ *CHIP*	Hanuš MAJER *CHIP*	Ivan STRAKA *Softwarové noviny*	Michal TOMÁŠ *Softwarové noviny*
AutoCAD Rel. 12	–	✌✌✌✌✌	✌✌✌✌	–	–	✌✌✌✌	✌✌✌✌✌
ALR Ranger Color	✌✌✌✌	–	✌✌✌	✌✌✌	✌✌✌	–	✌✌✌
Ami Pro 3.0	–	✌✌✌✌	–	✌✌✌✌✌	–	✌✌✌✌	✌✌✌✌
Polaroid II (skleněný filtr)	✌✌✌✌✌	✌✌✌✌	–	✌✌✌✌	–	✌✌✌	✌✌✌
Apple PowerBook 170	✌✌✌✌	✌✌✌✌	✌✌✌	–	✌✌✌	✌✌✌✌✌	✌✌✌✌✌
WinText602	✌✌✌✌	✌✌✌	–	✌✌✌	✌✌✌✌	✌✌	✌✌✌

Pět bodů vyjadřuje nejlepší možné hodnocení, jeden bod nejhorší možné.

Herwig: Polaroid představuje naprostou špičku mezi filtry a pro mě osobně je měřítkem kvality. ***Koubský:*** Wintext a Ami - kvalita / cena. ***Majer:*** Wintext602 není pouze „T602 pro Windows", ale představuje novou kvalitu vhodnou k dalšímu rozvoji. ***Loucký:*** Notebook Ranger je skutečně, soudě podle robustního provedení a velikosti popisek na klávesách, pro „rančery".

Připravují Softwarové noviny ve spolupráci s časopisem CHIP

SOUTĚŽ 10/92 – SOUTĚŽ 10/92 – SOUTĚŽ 10/92

Tabulkový kalkulátor 1-2-3 Executive od firmy Digit s.r.o. získávají tito vylosovaní výherci z čísla 10/92:

1. **Marcel Čičmanský, Handlová**
2. **V.I.Špak, Nymburk**
3. **Gabriel Štefko, Nová Baňa**
4. **Vilém Götz, Brno**
5. **Petr Wodák, Ostrava**
6. **Martin Klíma, Karolinka**
7. **Peter Petrla, Ružomberok**
8. **Tomáš Sochor, Ostrava**
9. **Roman Škultéty, Spišská Nová Ves**
10. **Eva Bomerová, Praha 6**

Blahopřejeme!

ObjectVision 2.0 pre Windows

Neprogramujte, ale malujte!

Ondrej Macko

ObjectVision 2.0 — najľahší spôsob tvorby aplikácií v systéme Windows. Toľko reklamný slogan z krabice tohto softwarového produktu. Je to skutočne pravda? Odpoveď na túto otázku sa pokúsime nájsť v tomto príspevku.

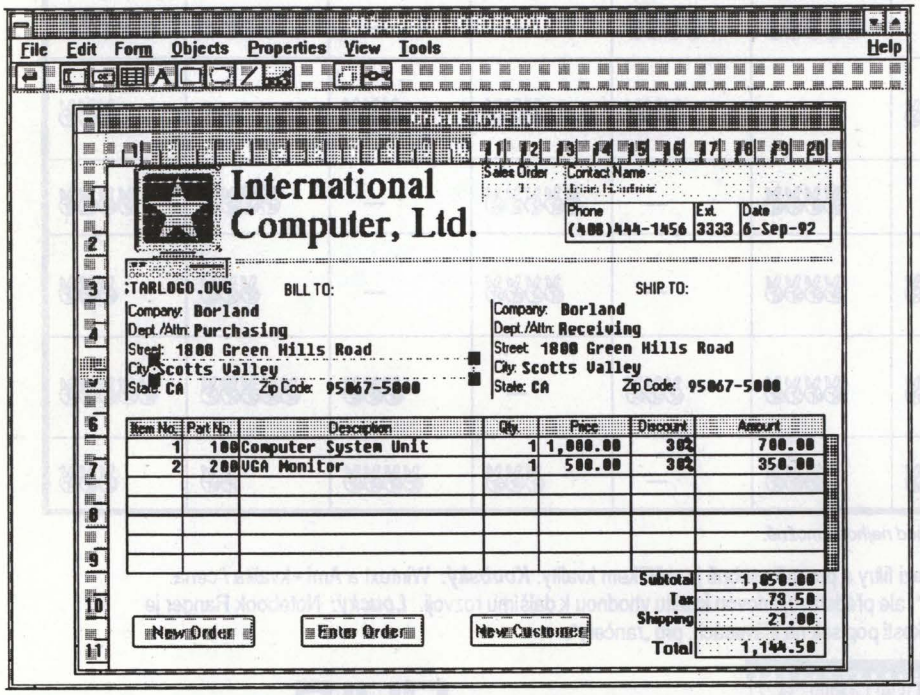

Zakúpením systému ObjectVision 2.0 sa stanete majiteľom úhľadnej krabice, v ktorej sa nachádzajú tri príručky, krátky referenčný zoznam, registračná karta, sada dvoch 3,5" a dvoch 5,25" inštalačných diskiet.

Krátke oboznámenie s možnosťami systému ObjectVision je obsahom príručky *1st Look*. V tejto príručke sa preberajú základné princípy a filozofia systému ObjectVision. Príručka *Getting Started* je venovaná inštalácii systému a tvorbe vzorového príkladu. Detailným popisom všetkých možností sa zaoberá príručka pod názvom *Reference Guide*, na ktorú naväzuje krátky zoznam funkcií a pravidiel v systéme ObjectVision — *Quick Reference*.

Základnou filozofiou programu ObjectVision je sprístupniť tvorbu a používanie vlastných aplikácií v systéme Windows čo najširšej skupine ľudí. Takouto skupinou sú najmä obchodníci a administratívny pracovníci. Táto skupina ľudí je pri svojej práci úzko spätá s najrozličnejšími formulármi. Pojem formulár je ústredným pojmov v systéme ObjectVision.

Aplikácie, vytvorené v ObjectVision, sú obdobou tabuľkových procesorov (spreadsheet), ich vonkajší tvar je však ešte príbuznejší bežným tlačeným formulárom. Príkladmi takýchto formulárov môžu byť podklady pre prijímanie do zamestnania, vedenie účtovných kníh apod.

Systém ObjectVision tak umožňuje veľmi plynulý prechod od klasického vypĺňovania údajov na papieri k zadávaniu údajov do počítača.

Inštaláciou programu všetko začína a niekedy aj končí. Pri inštalácii totiž môžu vzniknúť za určitých okolností nastať problémy. Predovšetkým systém ObjectVision je Windows aplikáciou, ktorá nepodporuje reálny mód. Preto je potrebné mať minimálne počítač s procesorom 80286. Ako je dnes zvykom ani ObjectVision nešetrí pamäť pevného disku. Pre úspešnú inštaláciu potrebujete minimálne 3.3 MB voľného priestoru.

Inštaláciou programu všetko začína a niekedy aj končí.

Ďalším možným úskalím je nainštalované národné prostredie. V našom prípade bolo nainštalované československé národné prostredie firmy CRC Rakovník, ktoré je dodávané spolu so systémom Ami Pro. Pre takéto národné prostredie inštalácia neprebehla úspešne. Bolo potrebné nastaviť štandardné US národné prostredie, potom nainštalovať ObjectVision a opätovne nainštalovať československé národné

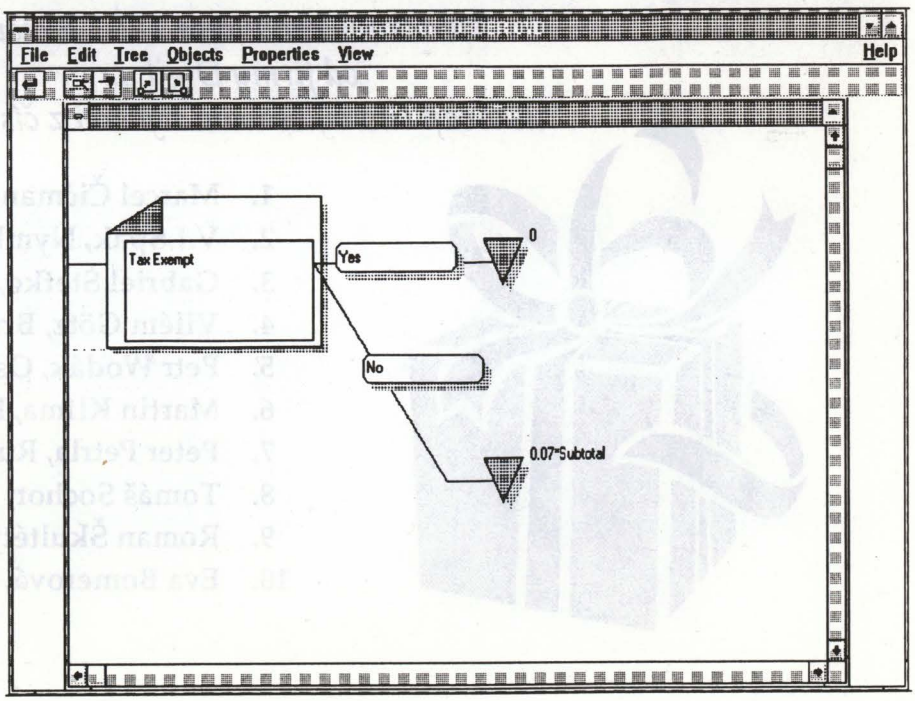

Ing. Ondrej Macko (*1962) vystudoval FEL SVŠT v Bratislavě. V současné době pracuje ve Výzkumném ústavu energetických zařízení Tlmače. Je autorem knihy Object Vision, kterou v současné době vydává nakladatelství Grada.

prostredie. Podľa informácie, ktorú poskytla firma APRO ako dodávateľ programu ObjectVision sa tieto problémy vyskytujú, avšak nie pri všetkých typoch národného prostredia.

Systém ObjectVision podporuje viaceré typy externých údajov, pričom preferuje systém Paradox. Databázové súbory, ktoré sú súčasťou inštalačných diskiet, sú triedené podľa pravidiel štandardnej US abecedy

Program sa v programovacom jazyku ObjectVision namiesto skutočného programovania jednoducho kreslí. Kreslia sa totiž vývojové diagramy, v ktorých sa spomínaný algoritmus získania výsledkov so zadaných vstupov zadá a to pomocou preddefinovaných symbolov.

a ku konfliktu dôjde pravdepodobne v module Paradox Engine pri inom systéme usporiadavania v module systému Windows.

ObjectVision je možné použiť aj s inštalovaným národným prostredím a v tomto vytvárať vlastné aplikácie, avšak môže dôjsť ku konfliktu pre prenose hotových aplikácií medzi viacerými počítačmi, ktoré majú nainštalované rôzne národné prostredie.

Po prekonaní možných problémov pri inštalácií sa dostaneme až ku vzniku samostatného okna ObjectVision v systéme Windows. V tomto okne vzniknú dve položky — ikony. Jednou sa spúšťa skutočný program ObjectVision a druhou sa spúšťa demonštračný príklad s množstvom aplikácií. Odporúčame začať štúdium ObjectVision spustením tejto demonštračnej aplikácie, ktorá vytvorí základný obraz o možnostiach systému ObjectVision. Navyše je možnosť modifikovať dodané aplikácie a tak študovať systéme ObjectVision metódou pokusov a omylov.

Pri postupe podľa príručky Getting Started nasleduje po inštalácii tvorba jednoduchého príkladu, ktorého finálna podoba sa nachádza v súbore ORDER.OVD. Ide o aplikáciu pre evidenciu objednávok. Okrem tohto súboru sa v podadresári SAMPLE nachádzajú jednotlivé etapy tvorby tejto aplikácie, čo umožňuje kontrolu a korekciu možných chýb pri jej tvorbe.

Je výhodné postupne vytvárať túto aplikáciu, lebo v jej priebehu získame prehľad o spôsobe programovania a teda tvorby vlastným potrebám prispôsobených aplikácií.

Spôsob programovania je prispôsobený tej skupine ľudí, ktorá bude systém ObjectVision používať. V princípe nie sú potrebné žiadne znalosti o programovaní, je potrebné vedieť „len" algoritmus získania výsledkov zo zadaných vstupov.

Program sa v programovacom jazyku ObjectVision namiesto skutočného programovania jednoducho **kreslí**. Kreslia sa totiž vývojové diagramy, v ktorých sa spomínaný algoritmus získania výsledkov so zadaných vstupov zadá a to pomocou preddefinovaných symbolov.

Každá aplikácia môže mať priradených viacero formulárov. Tak je to aj vo vzorovej aplikácii *ORDER*, kde sú dva formuláre, jeden pre evidenciu objednávok a druhý pre evidenciu zákazníkov.

Prvou úlohou programátora je **nakresliť** podobu budúcej aplikácie ako množiny viacerých formulárov. Kreslenie formulárov sa uskutočňuje z preddefinovaných symbolov najlepšie pomocou myši. Proces kreslenia podoby aplikácie je zobrazený na obr.1. Po nakreslení podoby formulára nastáva etapa „programovania", pri ktorom sa definuje spôsob výpočtu príslušných hodnôt vo formulári a definujú sa príslušné činnosti.

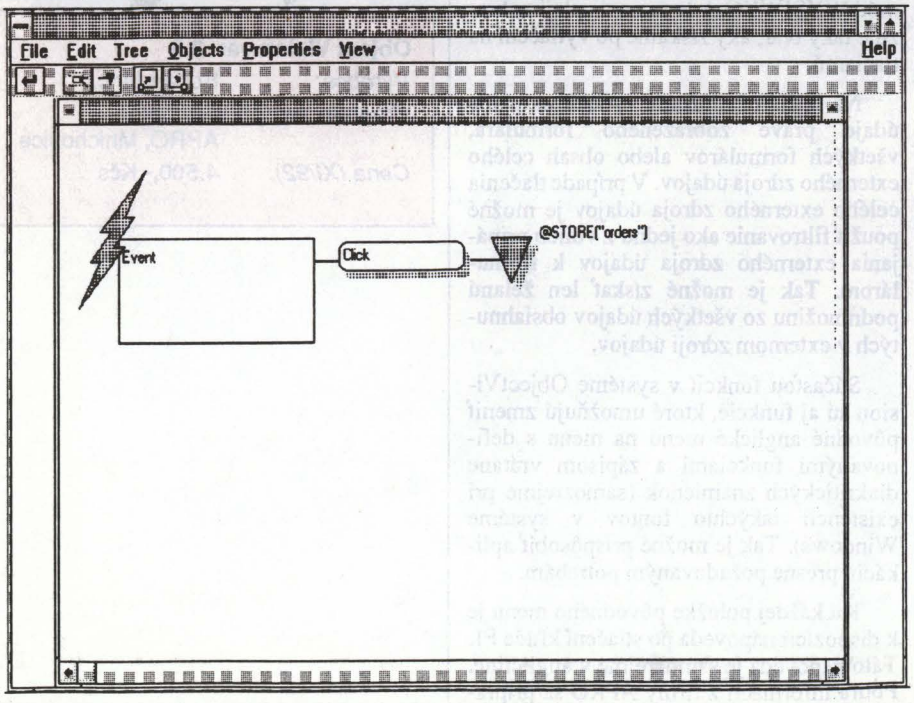

Po vytvorení a nakreslení algoritmu výpočtu nasleduje druhá (komplikovanejšia) úloha, ktorou je pripojenie formuláru k externým zdrojom údajov.

Aplikácia v systéme ObjectVision obsahuje stromy hodnôt a stromy udalostí. Stromy hodnôt pritom predstavujú grafický zápis výpočtu výstupných hodnôt zo vstupných hodnôt, t.j vývojový diagram výpočtu hodnôt. Príklad stromu hodnôt je zobrazený na obr.2.

Stromy udalostí spúšťajú vykonanie definovanej činnosti po výskyte istej udalosti. Stromy udalostí tak predstavujú vývojový diagram spustenia a definície činnosti.

SWS SOFTWARE

AUTODESK®

Jako autorizovaný dealer Vám dodáme veškeré produkty firmy Autodesk

K

SWS SOFTWARE, P.O.Box 219, 760 01 ZLÍN
tel.: 067/981457 (Hotline, obsluha po-pá 7.30-19.30; v ostatním case zaznamník/fax)
fax: 067/981501 (nepretrzite)
BBS: 067/32537 (denne 10-18, 20-08)
pobočka Brno: Gajdošova 82, 615 00 BRNO
tel. 05/531592, fax 05/759913

lmb025-1 9 11 92

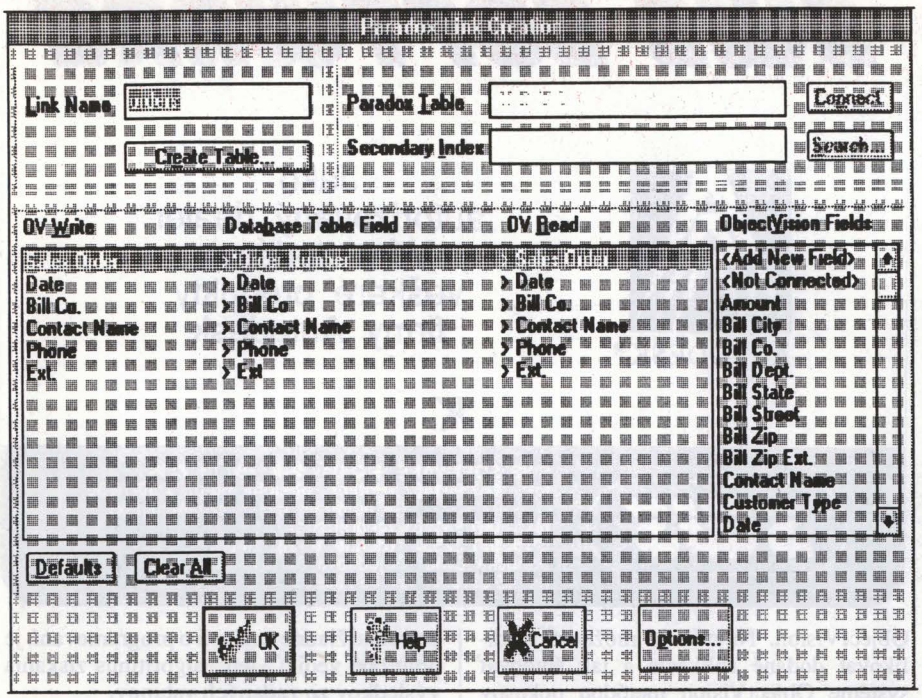

Udalosťou môže byť napr. stlačenie tlačítka myši či klávesu a činnosťou, napr. nahradenie údajov do externých súborov alebo ukončenie aplikácie. Príklad stromu udalostí je zobrazený na obr.3.

Pre použite v stromoch hodnôt a stromoch udalostí sa ponúka systém 142 funkcií z oblasti finančníctva, matematiky, správy súborov a pod. Je možnosť dynamicky doplniť tento systém o vlastné funkcie napísané v niektorom z vyšších programovacích jazykov určených pre systém Windows (TPW, C++ a pod.).

Po vytvorení a nakreslení algoritmu výpočtu nasleduje druhá (komplikovanejšia) úloha, ktorou je pripojenie formuláru k externým zdrojom údajov.

Hodnoty, ktoré sú obsahom aplikácie sa totiž môžu uchovávať a nahrávať s externých zdrojov údajov, akými môžu byť databázové súbory dBASE, Paradox, Btrieve a súbory ASCII. Systém ObjectVision podporuje aj mechanizmus dynamickej výmeny údajov medzi viacerými aplikáciami v systéme Windows, čím je možné dosiahnuť napr. grafickú reprezentáciu údajov vo formulári v systéme Excel ap.

Pri pripájaní externých zdrojov údajov k formulárom je potrebné poznať význam viacerých možností spôsobu pripájania. V princípe vystačíme aj so štandardným nastavením jednotlivých volieb, ale pre tvorbu komplikovanejších aplikácií je potrebné poznať význam a použitie týchto možností. Príklad pripájania externého zdroja údajov k aplikácii je zobrazený na obr.4.

ObjectVision dokáže nielen modifikovať ale aj vytvoriť databázové súbory, pokiaľ takéto ešte neexistujú. Tak je možné používať systémy dBASE bez programu dBASE. ObjectVision však po vytvorení nedokáže meniť štruktúru databázového súboru. Jedinou cestou zmeny štruktúry (pridávanie, rušenie alebo zmena typu určitej položky v databáze) je súbor aj so zapamätanými údajmi zrušiť a vytvoriť ho odznova. Tým sa však stratia pôvodne zadané údaje.

Celý spôsob programovania i pripájania externých zdrojov údajov sa ovláda pomocou prepracovaného systému menu, najdôležitejšie príkazy majú priradenú vlastnú ikonu. Zobrazenie na displeji je možné prispôsobiť optimálne displeju, alebo použiť mód WYSIWYG, kde sa na displeji zobrazuje taký tvar, aký získame po vytlačení na tlačiareň.

Tým sme sa dopracovali až k zodpovedaniu otázky, či je naozaj ObjectVision najľahší spôsob tvorby aplikácií v systéme Windows.

Na tlačiarni môžeme vytlačiť aktuálne údaje práve zobrazeného formulára, všetkých formulárov alebo obsah celého externého zdroja údajov. V prípade tlačenia celého externého zdroja údajov je možné použiť filtrovanie ako jednu z volieb pripájania externého zdroja údajov k formulárom. Tak je možné získať len želanú podmnožinu zo všetkých údajov obsiahnutých v externom zdroji údajov.

Súčasťou funkcií v systéme ObjectVision sú aj funkcie, ktoré umožňujú zmeniť pôvodné anglické menu na menu s definovanými funkciami a zápisom vrátane diakritických znamienok (samozrejme pri existencii takýchto fontov v systéme Windows). Tak je možné prispôsobiť aplikáciu presne požadovaným potrebám.

Ku každej položke pôvodného menu je k dispozícii nápoveda po stlačení kľúča F1. Táto nápoveda je samozrejme v angličtine. Podľa informácií z firmy APRO sa pripravuje lokalizovaná verzia systému ObjectVision, ktorá by mala byť vybavená českým systémom nápovedy.

Súčasťou inštalačných diskiet je aj runtime verzia programu ObjectVision, ktorá slúži pre používanie aplikácií, vytvorených pod systémom ObjectVision u užívateľa, ktorý nie je vlastníkom autorských práv ObjectVision.

Tým sme sa dopracovali až k zodpovedaniu otázky, či je naozaj ObjectVision najľahší spôsob tvorby aplikácií v systéme Windows. Odpoveďou je podľa nášho názoru áno. Pre aplikácie tohto typu je takýto spôsob tvorby aplikácií v súčasnosti naozaj najľahší. Používatelia systému Turbo Pascal for Windows resp. iných skutočných programovacích jazykov určite vedia, aké úsilie je potrebné vynaložiť a aké kvantum poznatkov je potrebné vlastniť na vytvorenie prevádzkyschopnej aplikácie.

Na druhej strane užívateľ, ktorý naozaj chce tvoriť efektívne aplikácie v systéme ObjectVision musí poznať vlastnosti a určenie 142 funkcií, ďalej musí poznať určenie jednotlivých volieb pri pripájaní externých zdrojov údajov, čo nie je zanedbateľné množstvo informácií. Podľa nášho názoru sa však úsilie vynaložené pre získanie týchto informácií vráti v podobe veľmi efektných a účelných aplikácií v systéme Windows. Najmä po chystanej lokalizácii (podľa informácií od firmy APRO do konca roku 1992) môže nájsť program ObjectVision významné miesto pri spracovaní údajov.

SWN info:

Object Vision ver. 2.0

Výrobce: Borland Inc.

Program zapůjčil distributor: APRO, Mnichovice

Cena (XI/92): 4.500,- Kčs

Chcete se zapojit do nejlépe obsazené odborné diskuse, jakou si jen dokážete představit? Chcete poznat nejširší spektrum názorů? Máte zájem vyhrát 2.000? Víte, co je Studio Monolog?

Zcela nová aktivita Softwarových novin chce poskytnout prostor pro co nejširší otevřenou výměnu názorů na vybraná odborná témata. Kombinace korespondenční panelové diskuse a publicity na stránkách časopisu se nám zdá být skutečně atraktivní.

Co to je Studio Monolog? Jde o novou formu otevřené diskusní tribuny, vytvořené podle námětu našeho stálého spolupracovníka Jana Vaňka. Naše redakce v dostatečném předstihu zveřejní téma. Kterýkoli ze čtenářů má pak příležitost zapojit se do diskuse na dané téma zasláním svého standardizovaného příspěvku do redakce.

Příspěvek musí být zaslán tak, aby došel do stanoveného termínu, a musí splňovat několik formálních náležitostí. Budeme přijímat pouze příspěvky na disketě, ve formátu Text602 nebo ASCII, s diakritikou Kamenických nebo Latin-2. Maximální rozsah příspěvku je stanoven na 2 KB. Na etiketě diskety musí být uvedeno jméno autora a úplná adresa.

Došlé příspěvky budou redakčně zpracovány a výběr nejzajímavějších názorů otiskneme v bloku Studio Monolog, který se bude pravidelně střídat s naším tématem — bude tedy vycházet, jak je vidět i z dále uvedeného harmonogramu, 1x za dva měsíce.

Každý, kdo se účastní, dostane zpátky na své disketě všechny odpovědi v původní podobě. Z otištěných příspěvků vybereme v každém Studiu Monolog jeden nejzajímavější a nejkvalitnější, který budeme honorovat speciální prémií **2.000,- Kčs!**

V každém pokračování Studia Monolog se přímo obrátíme na několik špičkových odborníků, specializujících se na dané téma. (Ti budou zvýhodněni zrušením délkového limitu; budou však přirozeně mimo soutěž o výše zmíněnou prémii.)

Studio Monolog — únor 1993

Budoucnost operačních systémů pro PC

Zdá se, že zase jednou stojíme na křižovatce. Má DOS budoucnost? Jsou Windows tím pravým operačním prostředím pro každého? Co očekáváte od Windows NT a OS/2? Má Unix na PC naději? A co samotné PC jako standard — vydrží, nebo se přemění v něco jiného? Co z toho plyne pro tvůrce aplikačních programů? Co pro koncového uživatele?

Termín doručení příspěvků do redakce:	10.1.1993
Zveřejnění:	2/93
Formát:	disketa, ASCII nebo T602
Maximální rozsah:	2 KB

Témata budoucích čísel:

4/93: Distribuce a prodej software v ČR/SR (zaslat do 1.3.)

6/93: Počítačová kriminalita (zaslat do 1.5.)

Softwarové noviny

Softwarové noviny, P.O.Box 226,111 21 Praha 1

Software je to, co potřebuje Váš počítač.
Softwarové noviny jsou to, co potřebujete Vy.

Anglicky snadno a rychle (přinejmenším písmem)

The Writer's Toolkit: cesta do Evropy

Lubomír Masár

Také máte občas ten lehce znervózňující pocit — nazval bych jej tušením určité nekompetence — když z vás má „vypadnout" něco souvislejšího v poměrně slušné angličtině? Pokud ano, třeba vám pomůže **The Writer's Toolkit**, *alespoň mně se po jeho zásazích do mého „takyanglického" textu skutečně notně ulevilo.*

Vlastně jsem pořád s touto recenzí otálel. Říkal jsem si, že znám anglicky poměrně slušně na to, abych sesmolil i větší text, a moje pýcha s časem zaplněným programátorskými pracemi nepozorovaně rostla a rostla. Nicméně pak přišel den C.V.: ano, měl jsem napsat své **curriculum vitae**, a navíc podle přání onoho inzerátu mělo být *complete*. Rázem jsem procitl a začal se značně podivuhodným produktem **The Writer's Toolkit** zabývat blíže. Výsledky stály za to a pakliže vás kapitalistická současnost postavila před stejný či podobný problém, čtěte dále.

Co je tedy obsahem *Propriet Písařových* vytvořených firmou System Compatibility Corporation z Chicaga a na náš trh uváděných konsorciem Tricolor Systems ze Zlína? The Writer's Toolkit je souborem sedmi nástrojů, které vám mají napomoci psát „záživné a gramaticky korektní dokumenty". Snad nejvýraznějším nástrojem je rozsáhlý korekční systém **The Houghton-Mifflin CorrecText Grammar, Style, Punctuation and Spelling Correction System**, který kromě pravopisu kontroluje gramatickou správnost vytvořených vět. K němu se připojuje kompletní slovník **American Heritage Electronic Dictionary** (s definicemi, výslovností a popisem alternativních slovních forem), **Roget's II Electronic Thesaurus** (s hledáním synonym), **Houghton Mifflin Abbreviation Program** (což je příruční slovník významů zkratek a naopak), **Concise Columbia Dictionary of Quoations** (naleznete v něm mnoho citátů mnoha zasvěcených osobností), **The Dictionary of Common Knowledge** (označovaný jako „malá encyklopedie základních oblastí Západní civilizace") a nakonec příručka **Written Word III — Principles of Grammar & Style** nabízející značně širokou znalost v oblasti pravidel gramatických a interpunkčních.

Pro našince má největší význam nepochybně korekční systém s kontrolou gramatické správnosti. Po instalaci pod Windows 3.0 a do Wordu 2.0 se korekční systém spolu se šesti ostatními nástroji dá aktivovat přímo nad editovaným textem (nabídka menu Tools se rozšíří o všechny nástroje z balíku **The Writer's Toolkit**); při nalezení gramaticky „slabých" míst jste upozorněni na problém a je navržena modifikace textu, kterou systém po vašem souhlasu sám provede. Problematické místo v textu však můžete přeskočit a v kontrole správnosti pokračovat dále; rovněž lze o nové termíny obohacovat vlastní uživatelem vytvářený slovník. Popisovaný nástroj může kontrolovat buď jen pravopis, jen gramatiku nebo obojí.

Pro našince má největší význam nepochybně korekční systém s kontrolou gramatické správnosti.

Šíře záběru korekčního systému je — snad nepřeháním, když to tak řeknu — podivuhodná. Gramatické kontrolní postupy, podle nichž se každá věta textu analyzuje, jsou sestaveny z aplikací celkem 42 různých pravidel, jejichž výběr lze přizpůsobit textům z různých oblastí lidské činnosti: obchod, technika, beletrie, právo aj. — tyto oblasti jsou charakterizovány jako *styly*. Navíc je dána možnost vytvořit vlastní uživatelský styl, do kterého lze zahrnout pravidla podle vaší libosti. Celý kontrolně-korekční systém je možné také nastavit na různou citlivost: citlivostí se rozumí tolerance ke shlukování podstatných jmen (*computer mainboard clock switch position* = pozice přepínače hodinových impulsů na hlavní desce počítače, resp. pochopeno značně jinak podle překladatelské praxe a kontextu), tolerance ke shlukování předložkových frází a tolerance na určitý počet slov, jež mohou stát mezi členem *to* a slovesem infinitivní vazby (I'd like to exactly and directly without prejudices explain what's the matter of...).

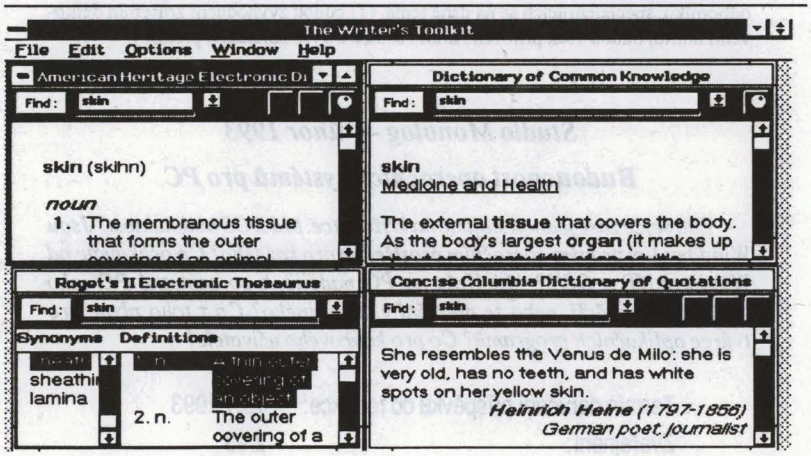

Slovník **American Heritage Electronic Dictionary** obsahuje 115.000 slov a slovních spojení a lze jej používat různými způsoby: v módu *Definition* vyhledává pro dané slovo jeho definici; v módu *Spelling* hledá a nabízí alternativy výslovnosti pro zadané slovo (např. *weather, wether, weathers* a *wither* pro slovo *weather*); v módu *Anagram* poskytuje všechna slova, jež lze vytvořit z písmen zkoumaného slova (např. z *man* dostanete *Am, am, an, Mn, Na, man*); v módu *Boolean* se lze ptát na významy vznikající spojením více slov — např. ke spojení nemoci a moskyta *disease&mosquito* slovník sdělí *malaria*. Velice šikovné je i hledání pomocí víceznačných symbolů (wildcards): tak např. pro text *moon** dostáváme celkem na 33 slov začínajících na *moon*.

Thesaurus **Roget's II Electronic Thesaurus** je nástroj pro vyhledávání synonym. Oproti jiným slovníkům synonym je tento thesaurus obohacen o definice jednotlivých synonym, což je velice výhodné a příjemné: snad díky tomu mnozí přestaneme psát jednotvárné věty a la pidgin English.

Slovník zkratek **Houghton Mifflin Abbreviation Program** dokáže najít ke zkratce její význam a naopak — k zadanému významu jeho zkratku. Zkratky jsou k dispozici pro měrové jednotky, termíny z korespondence, státy a provincie v USA a Kanadě, poštovní výrazy, časové údaje, tituly a hodnosti a pro technickou terminologii.

Ing. Lubomír Masár, CSc. (* 1959) je absolventem oboru Elektronické počítače na elektrotechnické fakultě VUT v Brně. V současné době je podnikatelem v oblasti vytváření aplikačních databázových systémů v jazyce Clipper. Příležitostně se věnuje překladatelské činnosti.

S výhodou se dá použít i hledání s víceznačnými symboly.

Slovník citátů **Concise Columbia Dictionary of Quotations** je silným nástrojem, kterým můžete vyšperkovat vaše texty a dodat jim tak to, čemu se v našich zeměpásech říkává „glanc". Přes 6.000 moudrých i humorných citátů lze vyhledávat jednak podle jejich autorů a jednak podle samotného obsahu. Samozřejmě v našich podmínkách jde podle mého názoru hlavně o jakési „vyučení se" — spousta citátů totiž obsahuje hezké anglické obraty a v souvislostech, které často utkví v paměti (God — *I believe in the incomprehensibility of God (Balzac)*).

Encyklopedický slovník **The Dictionary of Common Knowledge** obsahuje tisíce termínů z těchto hlavních oblastí: Bible, mytologie, světová literatura a filosofie, anglická literatura, umění, světová a americká historie, politika, zeměpis USA a světa, sociologie, obchod a ekonomika, přírodní vědy a technika. Ve slovníku lze hledat podobně jako v předešlých informačních zdrojích.

Posledně uváděný systém — **Written Word III — Principles of Grammar & Style** — je referenčním manuálem, který dokáže zodpovědět vaše dotazy týkající se gramatiky, výslovnosti a celkového používání angličtiny. Při práci s manuálem se nabízí několik desítek referenčních oblastí, z nichž můžete čerpat nové znalosti nebo si osvěžit věci již známé (např. Slova ve větách, Předložky, Adjektiva atp.).

Velice šikovně je v systému popsaných nástrojů využito možností podpůrných Windows; technika označovaná jako synchronizace dovoluje, aby slovo hledané v rámci práce s jedním nástrojem bylo hledáno a po nalezení zobrazeno v oknech vyhražených pro ostatní nástroje. Obrázek ukazuje, jak výhodné to pro vás může být.

Oproti jiným slovníkům synonym je tento thesaurus obohacen o definice jednotlivých synonym, což je velice výhodné a příjemné: snad díky tomu mnozí přestaneme psát jednotvárné věty á la pidgin English.

Podívejme se nyní na efekt, který jsem po aplikaci popisovaných nástrojů na svůj životopis dostal.

Spell-checker a grammar-checker se (podle očekávání) ukázaly být nástroji opravdu vysoce potřebnými. Samozřejmě jsem tu a tam zapomněl na nepravidelný minulý čas (*dealed* namísto *dealt*) a nebo jsem v něm měl chybu (*writen* namísto *written*). Celkově spell-checker „zabodoval" vícekrát (*development* píšu už standardně chybně jako *developement*); gramatická kontrola již navrhla řešení značně sofistikovanější, takže jsem často byl na vážkách, zda se k jejím doporučovaným úpravám přiklonit (například věta popisující jakési mé činnosti *in general computer science* byla pochopena zřejmě tak, že *in general* znamená obecně — naznačená úprava spočívající v odlišení této vazby ve větě by byla dosti zavádějící). Jinak ovšem dosti častá doporučení nabádající k přepracování věty a k jejímu zestručnění, resp. rozdělení do vět několika, stojí za úvahu a mnohdy jsem cítil, že kontrola textu je nezvykle inteligentní,

Přes 6000 moudrých i humorných citátů lze vyhledávat jednak podle jejich autorů a jednak podle samotného obsahu.

Ostatních nástrojů jsem využil jen okrajově a někdy jsem měl pocit, že by všechny ty slovníky mohly být obsažnější. Tak třeba *Ph.D.* ani *Ph. D.* a dokonce ani *PhD* nebylo při synchronizovaném hledání nalezeno; přitom jako slovo v textu kontrolami „prošlo". Chtěl jsem nalézt k adjektivu „external" další významy v thesauru synonym; opět jsem neuspěl, toto slovo prostě nebylo nalezeno (nicméně ke slovu „internal" se synonym již nabízí povícero),

Celkově jsem se setkal několikrát s tím, že některá slova se nenašla a přitom by se najít měla. V mém textu u slov *diabetology, diabetological, metaknowledge* a *PROLOG* systém prohlásil, že nejsou v hlavním slovníku. Jejich synchronizované hledání a ani přepínání stylů (technický, vědecký apod.) nevedlo k cíli: slova jsem prostě z balíku The Writer's Toolkit nevymámil. Když jsem se pod těmito dojmy snažil nalézt termín *processor*, dostal jsem jen *process* (jako substantivum a verbum), *processor* samotný prostě 0 bodů (jsa americký *subteenager*, asi šanci na seznámení se se slovem *processor* při hraní na tatínkově domácím počítači se zavedenými Windows a Writer's Toolkitem prostě nemám ...)

Nuže ... jak tak průběžně kontroluji rozsah řádků vymezených na tuto recenzi, je mi jasné, že kilobajtů již moc nezbývá: nadešel čas vysloviti verdikt (kladli mi na srdce: doporuč, nedoporuč, posuď, vyjádři se, zhodnoť, zaujmi stanovisko — též zdobný termín: často nám ho Týden co týden dává ...). Tedy: The Writer's Toolkit rozhodně stojí za to; stojí zato už jen proto, že — ruku na srdce — kdo z nás domorodců zná angličtinu tak, že by nepotřeboval poradit? Je-li navíc taková rada po ruce přímo v editoru, v němž naše texty vytváříme, pak se The Writer's Toolkit může vyplatit dvakrát. A co nemá verze současná, to můžete nalézt ve verzích dalších. Pořiďme si The Witer's Toolkit a najděme svoji cestu do Evropy a ještě dále.

Pořiďme si The Witer's Toolkit a najděme svoji cestu do Evropy a ještě dále.

Have a nice day, *ladyes und gentlemans*.

SWN info:

Writer's Toolkit
Výrobce: Systems Compatibility Corp.
Program zapůjčil prodejce: Tricolor Systems, Zlín
Cena (XI/92): 2.633,- Kčs

SWS SOFTWARE

PC TOOLS a další výrobky
Vám spolehlivě dodáme jako
autorizovaný distributor firmy

Central Point Software® INC

S

SWS SOFTWARE, P.O.Box 219, 760 01 ZLÍN
tel.: 067/981457 (Hotline, obsluha po-pa 7.30-19.30;
v ostatním case zaznamník fax)
fax: 067/981501 (nepřetržite)
BBS: 067/32537 (denne 10-18, 20-08)
pobočka Brno: Gajdošova 82, 615 00 BRNO
tel. 05/531592, fax 05/759913

lmb025-2 9 11 92

Do Evropy podruhé

Laik žasne, odborník ocení: The Writer's Toolkit

Miloslav Joukl

The Writer's Toolkit (verze 2.0 pro DOS) od firmy Systems Compatibility Corporation se mi dostal do ruky díky redakci Softwarových novin právě v době, kdy jsem upravoval do angličtiny příručku a help jednoho známého programu.

Vlastní produkt se skládá ze slovníků a seznamů, v nichž je možné si vyhledat zvolené anglické slovo, termín nebo zkratku, dále z přehledu gramatiky a konečně z korektoru textu, který provádí kontrolu slov a stylu. Právě tuto poslední část jsem využil a ocenil nejvíce. Začnu tedy s ní.

Kontrola gramatiky

Pootočíme-li krabicí, na jejíž přední straně se vyjímá zátiší s psacím strojem z dob Marka Twaina, můžeme si na boku přečíst dlouhý seznam editorů, rozdělený do dvou skupin. V první jsou ty, do jejichž formátu je Writer's Toolkit (dále jen WTK) schopen zapisovat — ve druhé ty, z jejichž formátů lze pouze číst — výstup jde do ASCII souboru. Pro čtenáře asi nebude překvapením, že T602 mezi podporovanými editory chybí. Musel jsem proto svůj text nejprve exportovat do ASCII formátu. Takto vytvořený soubor jsem již předložil programu GRAM ke kontrole gramatiky. Kontrolovaný text je umístěn v jednoduchém editoru a zpracováván interaktivně po větách, dokud není nalezeno slovo, které chybí ve slovníku, nebo jiná, např. stylistická, chyba. V takovém případě je vypsán komentář k chybě a kritické místo je označeno. Ve slovníku nebyla nalezena některá slova, o nichž jsem se do té doby domníval, že se v angličtině běžně vyskytují, třeba: *automaticaly* (správně automatically), *supresses* (suppresses), *usefull* (useful), *recomend* (recommend). V okamžiku, kdy je neexistující slovo zachyceno, máme následující možnosti: chybu ignorovat, doplnit slovo do slovníku, vyřadit pravidlo, které indikaci chyby způsobilo, nebo slovo opravit. Zvolíme-li poslední možnost, dostaneme nabídku anglických slov, která by to asi mohla být. Pro tvar *usualy* to jsou slova *usually, easily , icily, assault, isolate a usual.* Pro tvar *recomend* pak slova *recommend* a kupodivu *Richmond.* Umístíme kurzor na to správné z nich a stiskem Enter je přeneseme do textu. U slov může být také indikována jejich nevhodnost v dané souvislosti. Například se dozvíme, že slovo *input* — tak časté v počítačové terminologii — je v běžném jazyce považováno za žargon. Slovo *terminate* zase za příliš obskurní (nabízené alternativy — conclude a eliminate — se mi však zdály ještě méně vhodné). Nesmíme samozřejmě akceptovat vše: Například ve větě *„... directory ... the input file will be selected from."* se navrhuje vyměnit slovo *from* za *form*! Místo *mouse button* se nám nabízí *mice button.* Kontrola větné skladby odhalila mé mezery v anglické gramatice: Např. nerestriktivní klauzuli (pouze popisuje příslušný objekt) s *which* musí předcházet čárka. V restriktivní klauzuli se zase doporučuje použít *that* místo *which*, protože to tak dělá většina autorů. Také jsem byl pokárán, že začínám větu slovem *But*, že za *e.g.* chybí čárka a že určitý člen nelze se slovem *option* v jednotném čísle použít. Při kontrole stylu bývají kamenem úrazu neobvyklé oddělovače, jako jsou hranaté závorky, znaky „<, >" a další, které někdy způsobí zmatení analyzátoru větné stavby, takže věta z tohoto hlediska není kontrolována. Stalo se mi, že po vhodném odstranění tvarů obsahujících tyto znaky začala kontrola věty fungovat a odhalila chybné spojení. Tečka je vždy považována za konec věty - proto např. ve spojení *.EXE file* je nutné ji odstranit a po kontrole vrátit zpět. Analyzátor větné stavby má své hranice: věta delší než zhruba tři řádky je pro něho příliš dlouhá a odmítne ji analyzovat. Je asi vhodné se zamyslet, zda budeme k její analýze nutit čtenáře. Kontrola gramatiky je založena na pravidlech, kterých je asi 40. O tom, která z nich budou zapnut a která nikoli, rozhoduje uživatel. Jednak má možnost zvolit styl (např. technický, obchodní, neformální), v jehož rámci jsou již jednotlivá pravidla nastavena, nebo může vytvořit vlastní styl a vybrat, která pravidla budou platit a která nikoli. Kterékoli z pravidel lze navíc během kontroly gramatiky dočasně nebo trvale vypnout. Poslední možností je vytvoření vlastního pravidla. Jsou tomu věnovány téměř dvě stránky v dodatku pro verzi 2.0.

Ve slovníku nebyla nalezena některá slova, o nichž jsem se do té doby domníval, že se v angličtině běžně vyskytují.

U slov může být také indikována jejich nevhodnost v dané souvislosti. Například se dozvíme, že slovo „input" — tak časté v počítačové terminologii — je v běžném jazyce považováno za žargon.

Ukázka nového pravidla nedoporučuje slovo *foreign* a radí nahradit jej slovem *international.* Po drobných úpravách opravdu začne nedoporučovat a radit. Zda je však možné sestavit i pravidlo jiného typu, není z příručky ani z nápovědy jasné. V programu jsem postrádal možnost průběžně ukládat zkontrolovaný text do souboru — uložení si vynutíme jen při návratu do DOSu. Za dva dny práce program jednou zatuhl (tvrdý reset), snad v důsledku větších změn, které jsem v textu během kontroly udělal. Soubor na disku zůstal nepoškozen. Zajímavou, ale neškodnou vadou bylo zmizení znaků z horní části tabulky po jednom vyvolání nápovědy. Rozhodneme-li se kontrolovat ve vytvářeném textu gramatiku, měli bychom si již předem vybrat některý z editorů, jejichž soubory lze ve WTK přímo upravovat. Jinak ztratíme mnoho času dvakrát prováděnými opravami a pravděpodobně i opakovanou kontrolou. Speciálně u souborů editoru T602 je hlavní překážkou, která zamezuje provést kontrolu gramatiky přímo na tomto souboru, znak *l s čárkou*, který T602 umísťuje na konec každé řádky v odstavci.

Slovníky a ostatní

Vyhledávání ve slovnících není, na rozdíl od kontroly gramatiky, vázáno na textový soubor a je proto spouštěno z rezidentního programu CWT. Máme tak možnost vyhledávat ve slovnících, aniž bychom museli opustit editor nebo jiný program, který právě používáme. Původní obrazovka — pokud je znaková — zůstane zachována, i když je do značné míry překryta. První volba v menu: *American Heritage*

Ing. Miloslav Joukl, CSc. (*1953) je absolventem VŠCHT v Praze. Zabýval se teorií i praxí průmyslového řízení, simulačními programovacími jazyky a jejich aplikací v chemické technologii. V současné době pracuje jako analytik u pražské firmy Frog Systems, spol. s r.o., kde je zaměřen především na databáze.

Electronic Dictionary obsahuje asi 150.000 anglických slov s vysvětlením významu, výslovnosti a původu (latina, středověká angličtina apod.). Slova můžeme vyhledávat i v textu popisu: V každém okamžiku si můžeme vypsat význam slova pod kurzorem. Zjistíme zde např., že *clock* nejsou jen hodiny, ale i výšivka na ponožkách. *Roget's II Electronic Thesaurus* nabízí půl miliónu synonym pro asi 42 tisíc slov. Má-li slovo více významů, jsou synonyma uváděna pro každý z nich zvlášť. Pokud se nám např. již omrzelo slovo *program*, thesaurus nám vyhledá významy a k tomu nabídne synonyma: *1. Printed list of the order of events ... (synonyma: bill, prospectus, sylabus) 2. An official or prescribed plan of course of action. (synonyma: line, policy, procedure).* V *Concise Columbia Dictionary of Quotations* si zase můžeme vyhledat vhodný citát. Obsahuje jich 6.000, což stačí na několik dlouhých podzimních večerů. Můžeme vyhledat citáty obsahující určité slovo nebo citáty od určitého autora. V řadě z nich se však vyskytují slova dosti neobvyklá, na která lze v počítačové literatuře sotva narazit, a tak mi význam řady citátů nebyl na první pohled příliš zřejmý. Líbil se mi citát Karla V. (1500-58): *I speak Spanish to God, Italian to women, French to men and German to my horse.* Těžko říci, v jakém jazyce byl původně pronesen, ale angličtina to zřejmě nebyla. Docela užitečný je *Abbreviation Expander*, který zobrazí celé slovo pro danou zkratku a naopak. Zadáme-li zkratku *F.* nabídne nám *Friday, French* a *February*. Zkratka *val.* znamená *value, valuation*, ale také *valley*. Pokud byste si marně lámali hlavu nad zkratkou *TGIF*, zde je její význam: *Thank God it's Friday. The Written Word III* obsahuje základy gramatiky a slohu. Nalezneme zde odpověď na otázku, kdy používat kurzívu, jak vytvářet odstavce, jak konstruovat věty, ale i např. co znamená *Run-on sentence*. Je to vhodný doplněk k programu pro kontrolu gramatiky. V *Dictionary of Common Knowledge*

Také jsem byl pokárán, že začínám větu slovem „But", že za „e.g." chybí čárka a že určitý člen nelze se slovem „option" v jednotném čísle použít.

nalezneme informace týkající se několika tisíc hesel z různých oblastí naší civilizace. Například dotážeme-li se, ve kterých popisech se vyskytuje slovo president, dostaneme po několika sekundách seznam dlouhý přes několik obrazovek. Jsou zde hesla: *White House, Charles de Gaulle, Cuban Missile Crisis, Eva Perón, Civil War* (válka Severu proti Jihu), ale i *I shall return* pronesené generálem McArthurem, když opouštěl Filipíny před útokem Japonců. Údaje o heslech, která se vyskytují v popisu jiných hesel, zobrazíme stisknutím Enter na daném hesle. Totéž můžeme provádět opakovaně. Hledáme-li podle obsahu hesel, můžeme použít i logických operátorů, např.: *president & war*. Když si nejsme jisti tvarem hesla, použijeme tzv. *divoké karty*, např. *Co**. V návodu se píše o možnosti

Analyzátor větné stavby má své hranice: věta delší než zhruba tři řádky je pro něho příliš dlouhá a odmítne ji analyzovat. Je asi vhodné se zamyslet, zda budeme k její analýze nutit čtenáře.

importovat vybraný text ze slovníku do editoru, s nímž právě pracujeme. Zkusil jsem to s Norton Editorem, ale text, který se přesunul, připomínal ten původní jen vzdáleně. Ještě hůř to dopadlo s editorem z MS-DOSu: Po stisku klávesy Alt (pomocí Alt-M vyvoláváme slovník) se aktivovalo menu a v okamžiku návratu ze slovníku se místo vkládání textu začaly aktivovat různé volby v menu, dokud jsem neprovedl reset. K podobné situaci došlo i ve FoxPro, kde se však alespoň část textu přenesla. Jediné místo, kam se mi podařilo text ze slovníku beze změny přenést, byl prompt DOSu. Dosti marně jsem hledal hesla týkající se Československa. Nalezl jsem jen *Czechoslovakia* a *Prague*. Zato když jsem zadal k vyhledání slovo *February*, vypsala se mi hesla: *Groundhog day, Thirty days hath September* a *Abraham Lincoln*. První je přísloví o zvířeti *groundhog* (? — není v elektronickém slovníku), které vyleze z díry, podívá se na svůj stín a zase zaleze zpět, čímž způsobí, že zima trvá dalších šest týdnů. Ve třetím se říká, že se Lincoln narodil 12. února. Druhé heslo je začátek říkánky, v níž se — mimo jiné — dozvíme, který že z měsíců je *stand-alone*:

Thirty days has September,
April, June and November;
All the rest have thirty-one,
February stands alone.

SWS SOFTWARE

Počítačové sítě si nechte instalovat námi, autorizovaným distributorem firmy

NOVELL®

SWS SOFTWARE, P.O.Box 219, 760 01 ZLÍN
tel.: 067/981457 (Hotline, obsluha po-pa 7.30-19.30; v ostatním case zaznamník/fax)
fax: 067/981501 (nepretrzite)
BBS: 067/32537 (denně 10-18, 20-08)
pobočka Brno: Gajdošova 82, 615 00 BRNO
tel. 05/531592, fax 05/759913

lmb025-4 9 11 92

K instalaci

Instalace se provádí pomocí výběru z menu, v němž ty části produktu, které si přejeme instalovat, nejprve označíme. Současně se zobrazuje velikost prostoru na disku, která je pro instalaci označených částí nezbytná, a celkový volný prostor, což umožňuje zcela bezkonfliktní instalaci. Protože základem produktu jsou rozsáhlé — byť komprimované — slovníky, 7,4 MB pro úplnou instalaci není mnoho. Ani při úplné, ani při částečné instalaci jsem nenarazil na obtíže. Writer's Toolkit jsem testoval na počítači PC AT 286 s 16MHz a s cache pamětí.

Závěrem

Pokud mám hodnotit užitečnost produktu: Několik desítek opravených slov, slovních spojení a větných konstrukcí ve zhruba 60 KB textu znamená značné zvýšení kvality textu. Myslím však, že produkt ocení i dobří znalci angličtiny, přinejmenším pro zachycení překlepů a pro možnost pružného vyhledávání ve slovnících.

HLEDÁME
schopné lidi znalé PC techniky pro
POBOČKY
v ČSFR
jako vedoucí pobočky, prodavače, techniky
nabídky na zn.: ŠANCE

Ach ti rezidenti!

Do panstvo chóčet užívat TSR Wörterbücher? Moi nee!

Ivan Straka

Naštěstí jsem začal recenzi slovníků ze strany, která byla uživatelsky zajímavá a užitečná. Souboj s rezidentními slovníky mě oslabil natolik, že tuto část recenze nepíšu příliš rád a dokonce to přiznávám předem. S vědomím, že se vystavím nelítostné kritice dříve mnou kritizovaných. Zasloužím si to.

```
10-23-90 06:00 • c:\tp\README                    >LITUJI<
WELCOME TO TURBO PASCAL 6.0
                                                 Lituji neznam...

This README file contains important, last minute information about
Turbo Pascal 6.0. In addition to this file, there are several .DOC
files in the \TP\DOC directory that you should browse. The HELPME!.DOC
file answers many common Technical Support questions. The FIXES.DOC
file provides corrections to the printed documentation. And the
TVISION.DOC file gives additional information (reference and tutorial)
about programming in Turbo Vision.

TABLE OF CONTENTS
-----------------
 1.  How to Get Help
 2.  Installation
 3.  Take a Tour
 4.  Turbo Help
 5.  New Features
 6.  Turbo Vision Examples
 7.  Important Documentation Information
 8.  Compatibility Notes
 9.  Testing Expanded Memory
Command▶                                  Keys:↑↓←→ PgUp PgDn ESC=Exit F1=Help
```

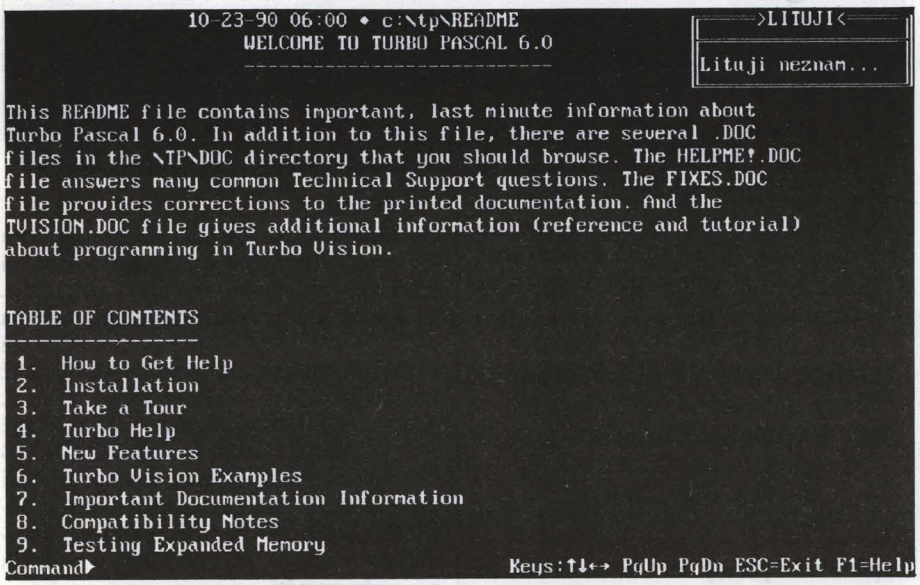

Program RESL překládá i sám sebe

V druhé části recenze vám představím, jak jsem neprozřetelně slíbil, „nepřekladové" slovníky, tj. slovníky, které se používají klasickým způsobem — jako běžný slovník ("neznáš? — najdi!"). Tyto slovníky se zpravidla používají jako TSR programy — pro ty, kdo neznají tak podrobně taje DOSu, TSR (terminate-and-stay-resident — skonči-a-zůstaň-v paměti) jsou programy, které po spuštění nedělají „nic", jsou natažené v paměti, aktivují se stiskem jisté kombinace kláves (tzv. „hot-key"), takže jsou, resp. mají být, operativně připraveny, kdykoli je člověk potřebuje.

Standardní situace je ta, kdy uživatel píše nebo čte cizojazyčný text a potřebuje jeho ekvivalent v jiném jazyce. Je pravda, že bez potíží lze použít slovník-knihu, nicméně ke komfortu práce s PC patří mj. to, aby práce byla jistým způsobem efektivní — proč tedy sahat po knize, když se sluší a patří, aby nám pécéčko nabídlo i tuto službu. Proto je více než pohodlné, když jednoduchým způsobem získáme přístup ke zmíněnému cizojazyčnému ekvivalentu.

Dříve byla situace jednodušší. Textové editory pracovaly zpravidla v textovém módu a koexistence slovníku a editoru byla snazší. No, byla. Tenkrát těch slovníků bylo poměrně pomálu. Dnes, kdy grafický mód neúprosně ovládá textové editory, je zmíněná koexistence z mnoha důvodů obtížnější. Tuzemský textový editor Text602 má například svůj vlastní slovník, který s ním bez problémů spolupracuje ideálním způsobem, tj. jako v textovém módu, kdy aktivujeme slovník, kurzorem najedeme na neznámé slovo a získáme překlad. Tak by to bylo příjemné i v grafickém módu, ale tak to není. Karty zamíchají i Windows, které vyžadují individuální přístup a zatím mi není znám slovník výše uvedeného typu.

Nyní malé odbočení: je až s podivem, kolik lidí odsuzuje strojový překlad a považuje ho za něco méněcenného až připitomělého. Na jedné straně se nikdo nestydí, že používá kalkulačku, aby zjistil kolik je

254+(4.85*3.14/(45.89-78.5))**2.5

```
<E:\RES>resl r
RESL V3.12   (c) 1990,91,92  FAJ-Soft, P.O.BOX 41, 538 51 Chrast u Chrudimi

Rezidentni slovnik instalovan, aktivace stiskem shift-space

<E:\RES>mapmem

Allocated Memory Map - by TurboPower Software - Version 2.1

 PSP  blks bytes owner    command line        hooked vectors
----- ---- ----- -------- -------------------- ------------------------------
0006   5   39392 config   N/A
0007   1  211968 N/A      N/A
0008   5   46592
0722   3    1264 command  /P /E:512 /MH        24 2E FA
077C   1    8960 N/A      xsl f m:2 xc:100...  F7
09C9   2   37088 RESL     r                    E9 EA EB F1 F2 F6 FB FC FF
12D9   2   37088 RESL     r                    09 13 16 1C
1BE9   2  537952 free                          00 23 30 EE
E32E   2     400 NEWKEY
E343   1     768 N/A
E374   2    2848 ASCIIR   c-0F /6
E422   1    4000 N/A

<D:\>
```

Jeden z těch, co se nepoznají — RESL

Ing.Ivan Straka (*1947) absolvoval FJFI ČVUT, obor teoretická kybernetika. Pracoval v softwarovém oddělení agentury Dilia, zabývá se otázkami autorských práv. Je aktivním programátorem, zejména v oblasti ochrany dat. Zabývá se rovněž psychologickými otázkami v programování. Od září 1992 redaktor Softwarových novin.

ale to, že překlad

co ty vidět před ty je manuál. tento manuál je napsán pro osoba kdo mít nějaký zkušenost s osobní počítač

je pro neznalého jazyka anglického informace užitečná, tomu se někteří brání zuby nehty.

Částečně je chápu, protože některé programy aspirující na slávu nabídnou výše uvedený překlad v dobré víře třeba takto:

co/jaký/který ty/vy vidět/pozorovat/chápat dopředu/dříve/před(7) je příručka/manuál. tento/tato/toto příručka/manuál je ...

To skutečně není ani ke čtení.

Strojový překlad jako lingvistická disciplína (pro odborníky) a základní hrubá informace o neznámém textu (pro laiky) se k sobě mají asi jako vrcholový tenis a pinkání jen tak pro potěchu — nedají se srovnat a nemají se srovnávat. A to už vůbec nemluvím o tom, že ve světě se na překladových systémech pilně pracuje a není to považováno za ztrátu času a zbytečnost (např. dokumenty z některých komisí ES jsou pro účastníky překládány počítačově pro předběžnou informaci).

Jaké nároky je rozumné klást na rezidentní slovníky? Jde zejména o to, aby nezabíraly příliš mnoho místa v paměti, aby měly volitelnou *Hot-key*, tj. aktivovací kombinaci kláves, aby poznaly, v jakém módu pracuje obrazovka a patřičně reagovaly, aby se snášely s jinými rezidentními programy, aby poznaly, zda již jsou instalovány (a neistalovaly se vícekrát) a konečně aby šly bez potíží deinstalovat. Poslední tři požadavky by ostatně měl splňovat každý TSR program. Je to sice pracné, ale není to neřešitelné. Přesto je tato stránka často opomíjena a „řešena" poznámkou v návodu: „snášenlivost s jinými TSR programy je nutné vyzkoušet" (děkuji pěkně, ví vůbec ten, kdo to navrhuje, co takové odzkoušení znamená — například časově?), či „program musí být instalován první" (tento alibismus mám vůbec nejraději, když se sejdou dva takové programy, potěš pánbu). Ani testované slovníky nebyly výjimkou a příliš mně po své profesionální stránce nepotěšily.

SWS SOFTWARE

SuperCalc je správná matematika, radí Vám autorizovaný dealer firmy

COMPUTER® ASSOCIATES
Software superior by design.

L

SWS

SWS SOFTWARE, P.O.Box 219, 760 01 ZLÍN
tel.: 067/981457 (Hotline, obsluha po-pá 7.30-19.30; v ostatním čase záznamník/fax)
fax: 067/981501 (nepřetržitě)
BBS: 067/32537 (denně 10-18, 20-08)
pobočka Brno: Gajdošova 82, 615 00 BRNO
tel. 05/531592, fax 05/759913

lmb025-11 9 11 92

Staří známí z minula

Nemá valnou cenu opakovat podrobně charakteristiku produktů z první části, proto přejdu hned k věci. Všechny slovníky umějí doplňovat slova do slovníků s následným zatříděním.

RESL V3.12

Tento slovník je úsporně balen i provozován. Ignoruje diakritiku a překládá pouze jednotlivá slova. Pracuje interaktivně — po spuštění se objeví okno, kam se slova vkládají manuálně. Druhá varianta je rezidentní, kdy se totéž okno objeví po stisknutí kombinace Ctrl+Enter (tuto kombinaci je možné předefinovat). Tedy objeví: z nějakých důvodů je třeba ještě stisknout jednou Enter. Slovník má poměrně chudou zásobu (nikoli na počet slov, ale na význam slov).

Slovník pracuje pouze v textovém módu, v grafickém vydá někdy zvukový signál, záleží na aplikaci, ale nespustí se. Autor upozorňuje na možné kolize s jinými rezidenty. Obojí se ukázalo být pravdou. V grafickém režimu slovník skutečně houkl a nevyvolal se. Pokud jsem příkazem MODE nastavil počet řádek na 50 a vyvolal RESL, zamrzl. Slovník se sám nepozná, je tedy možná vícenásobná instalace (viz obrázek). V paměti zabírá, jak je patrné, cca 37 KB. Vektory přerušení uzurpuje natolik, že ostatní rezidenti, před ním již v paměti usídlení a normálně vybavení identifikační schopností na vlastní existenci, se po RESLovi instalují znovu. Deinstalace je sice možná, ale vlastní proces je poněkud matoucí, Po stisku klávesy F3D se nestane nic, musí se ještě stisknout klávesa Esc (možná i jiná, nevím), aby RESL vymizel. Chová se nezdvořile, nechává „bobky" v paměti. Doufejme, že od

```
                    10-23-90 06:00 ◆ c:\tp\README

10.  TPCX
11.  Complete List of Files

 1. HOW TO GET HELP
-------------------
If you have any problems, please read this file, the *.DOC files in
\TP\DOC, and the Turbo Pascal manuals first. If you still have a
quest
sourc
                          Rezidentní překlad                ENGLISH
     — Překládaný text ——————————————————————————————————————
1. Ty  If        you have any    problems,        please read this
   no  jestliže vy  mám  nějaký [problematický], prosím číst tento
     ——————————————————————————————————————————————————————————
2. Ch  IDYL                 idyla,selanka
       IDYLIC               idylický
3. Wr  IF                   jestliže,-li,kdyby,zdali,kéž,i když
       IGNEOUS              ohnivý
   Bo  IGNIS FATUUS         bludička
   Tu  ——————————————————————————————————————————————————————
   18   F4 Přidat slovo  Scroll Pohyb  Ins Nepřekládat    Esc Zrušit
   P.
   Scotts Valley, CA  95067-0001
```

Ukázka překladu textu programem Překlad

```
<D:\>type x2

<E:\PRE>rsd/r
Rezidentní Překlad 1.5 (#00166) zaveden. Aktivace: Levý Ctrl - Levý Shift.

<E:\PRE>mapmem

Allocated Memory Map - by TurboPower Software - Version 2.1

 PSP  blks bytes owner    command line        hooked vectors
----- ---- ----- -------- -------------------- ---------------------------
0006   5   39392 config   N/A
0007   1  211968 N/A      N/A
0008   5   46592 N/A
0722   3    1264 command  /P /E:512 /MH        24 2E FA
077C   1    8960 N/A      xsl f m:2 xc:100...  F7
09C8   2   58080 RSD      /r                   E9 EA EB F1 F2 F6 FB FC FF
17F8   2   58080 RSD      /r                   09 1B 28 3F
2629   2  495968 free                          00 23 30 EE
E32E   2     400 NEWKEY
E343   1     768 N/A
E374   2    2848 ASCIIR   c-0F /6
E422   1    4000 N/A
```

Sám k sobě se nehlásí ani Překlad

konce června, kdy byl slovník zaslán, došlo k nezbytným vylepšením.

Překlad 1.5

Rezidentní varianta se spouští příkazem RSD a překládá nejen slova, ale i krátké texty zvící dvaceti slov. Jako v předchozím, lze tento program použít i nerezidentně. Opět pochopitelné varování před možnými kolizemi a věcná poznámka (pro uživatele Commanderů): neinstalovat z prostředí používaného manažeru (vždycky před), je to neslušné a může to zlobit. Překládá, jak jinak, i celé vazby. V grafickém módu dvakrát pípne a neaktivuje se. V textovém módu umožňuje sejmout cca 120 bajtů textu z obrazovky a přeložit. Přesto, že překladová varianta (nejen mně) připadá co do ovládání poněkud exotická, odvozená rezidentní podoba naopak padne do ruky.

```
<E:\HI>cd\pct

<E:\PCT>resdic
Rezidentni slovnik  (c) CentIS softw
Ser. No :   [100026]
Instalace probehla korektne. Aktivac

<E:\PCT>
```

CESKY	ANGLICKY
	little old man
staříček	little old man
žít,bydlet	live
živý	live
žili	lived
živý	lively
F1 - Help	(c) CentIS

PC Translator rád překládá slovní vazby

Překlad krátkých textů kazí jenom upozornění, že napíšete-li text delší, nic se nestane, ale nebude přeložen. Myslím, že není zase tak velký problém délku textu hlídat a upozornit při jejím překročení. Program se v grafickém módu skutečně nezasekává. Ale stejně jako předchozí a následující se instaluje zase opakovaně! Aktivační kombinace je pevná, LevýCtrl+LevýShift, a když koliduje (např. s ovladačem klávesnice), máte smůlu. Program není možné deinstalovat a vzhledem k tomu, že zabere cca 58 KB, to není dobré (začínám v této souvislosti stále více oceňovat TASKMAX z DR DOS 6.0 s jeho ošetřením nevyhoditelných rezidentů — i kdyby ho člověk používat jenom kvůli tomu).

```
REnglish v3.08 (c) SiR Software nainstalovan O.K.
     Start <Ctrl><Alt><E>, Stop <ESC>

<E:\ENG4NEW>mapmem

Allocated Memory Map - by TurboPower Software - Version 2.1

 PSP  blks bytes owner    command line        hooked vectors
----- ---- ----- -------- -------------------- ---------------------------
0006   5   39392 config   N/A
0007   1  211968 N/A      N/A
0008   5   46592 N/A
0722   3    1264 command  /P /E:512 /MH        24 2E FA
077C   1    8960 N/A      xsl f m:2 xc:100...  E6 F7
09C9   2   22816 RENGLISH                      EA EB F1 F2 F6 FB FC
0F5D   2   22816 RENGLISH                      E9 FF
14F1   2   22816 RENGLISH                      09 1B 3F
1A85   2  543648 free                          00 23 30 EE
E32E   2     400 NEWKEY
E343   1     768 N/A
E374   2    2848 ASCIIR   c-0F /6
E422   1    4000 N/A

<D:\>
```

Překladový vítěz English se nejen nepozná, ale ani nedá aktivovat

English ver. 4.01

Jak jste možná četli v minulém čísle, již existuje verze 5.0 s vylepšenými vlastnostmi, základ je stejný. Rezidentní podoba se spouští programem RENGLISH, který je bezplatným doplňkem a není na něj záruka (jak říkal V. Burian: Co byste taky chtěli, když je to zadarmo). Kolize při aktivování v grafickém režimu je blokována. Jako jediný má program zmínku o tom, že jej lze aktivovat do UMA (nad hranici 640 KB) — pro časovou náročnost této recenze (množství resetů) jsem to nezkusil.

Přestože ENGLISH byl můj kůň co do překládání textů, rezidentní podoba mě nepřesvědčila. Nesnáší změnu názvu adresáře po instalaci, aniž by to šlo nějak obejít (po přejmenování se poškodil inde-

xový soubor, po re-přejmenování adresáře se automaticky obnovil — to budiž oceněno). Ale hlavně jsem nemohl vyzkoušet jeho rezidentní vlohy, neboť nešel popsanou kombinací Ctrl-Alt-E aktivovat. S DR DOSem, s MS-DOSem, s AUTOEXECem a bez něj, s CONFIGem a bez něj — nic. Tedy něco přece: po stisku oné kombinace počítač „zamrzl" (jakoby se někde v podvědomí PC program aktivoval) a po stisku Esc zase vše pokračovalo dále. Program se, jak vidno, opět nepozná a vesele se instaluje vícekrát. Zabírá cca 23 KB.

PC Translator 4.5

Zde dochází k malé zajímavosti — rezidentní slovník RESDIC dodává jiná firma. Balení je podobné, tj. funkční a pohledné. České prostředí nemá program v sobě, musí se předem nainstalovat. Vzhledem k tomu, že PC Translator tak činí, lze tento „prohřešek" odpustit. Překládá přirozeně i slovní vazby, umožňuje přirozeným způsobem listování. Návod je jednostránkový. O práci v grafickém módu se nepíše nic, ovládání jednoduché a příjemné.

Slovník se instaluje bez problémů, vadí jen pevná aktivační kombinace Ctrl-Enter. Tato kombinace je natolik oblíbená, že její pevné nastavení je téměř pohrdání uživatelem. Slovník je pěkný bumbrlíček, zabere v paměti cca 75 KB, ale KONEČNĚ se dá deinstalovat tak, jak to slibuje! Pokus o aktivaci v grafickém módu dopadl nedobře. Slovník se sice objeví, ale nepracuje. Ukončíme-li jej klávesou Esc, vrátí se do přerušené aplikace a nic se nestane, po ukončení klávesou Enter se vše nějak pochruje, skončil jsem v dosovském promptu s 20 KB volné paměti — grafická aplikace (T602) zůstala v paměti. Jsou i takové, které zhroutí počítač. Nic není dokonalé.

SWS SOFTWARE

Všechno od Petera Nortona získáte u autorizovaného distributora firmy

SYMANTEC.

K

SWS

SWS SOFTWARE, P.O.Box 219, 760 01 ZLÍN
tel.: 067/981457 (Hotline, obsluha po-pa 7.30-19.30; v ostatním čase zaznamník/fax)
fax: 067/981501 (nepretrzite)
BBS: 067/32537 (denne 10-18, 20-08)
pobočka Brno: Gajdošova 82, 615 00 BRNO
tel. 05/531592, fax 05/759913

lmb025-7 9 11 92

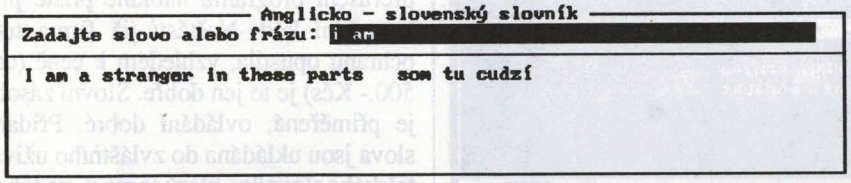

Štička SLANG na dotaz *i am* odpoví takto:

Noví, dosud neznámí

Další čtyři slovníky jsou představitelé „klasických" slovníků. Vesměs se jedná o rezidentně aplikovatelné programy, některé slibují práci i v grafickém režimu.

Slang ver. 1.55

Jedna disketa 360 KB, desetistránkový, dobře zpracovaný manuál. Proti předchozím velikánům střízlík. Instaluje se pouhým překopírováním obsahu diskety na disk. Překládá slova i vazby, slova se zadávají nebo snímají kurzorem (okýnko se slovníkem na rozdíl

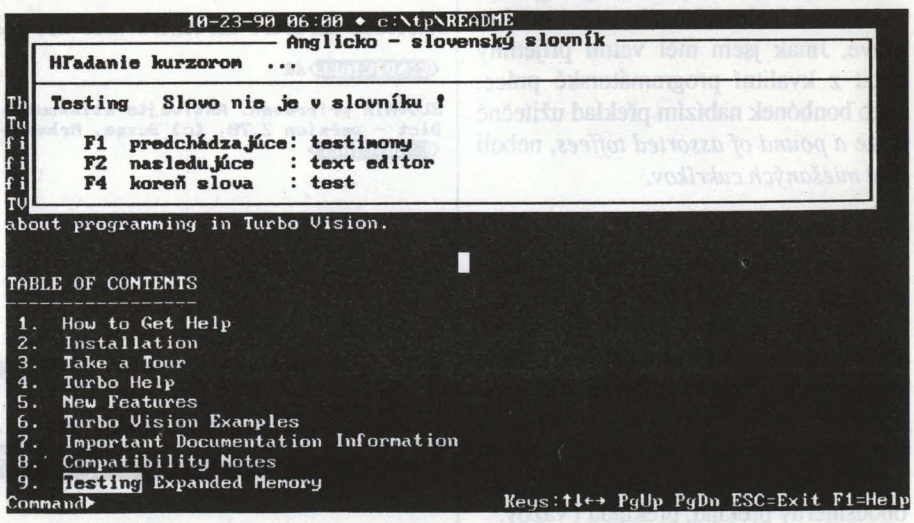

Když něco SLANG neví, upozorní, ale nevnucuje se

od některých jiných vtipně uskakuje a nepřekáží a nepřekládá samo sebe), program nevnucuje překlady rádoby podobných slov, ale ukáže nejbližší předchozí, následující a kořen a je na uživateli, zda požaduje překlad nabízených variant. Volitelně nabídne celé fráze (existují-li). Rezidentně je naprosto bezproblémový, v grafickém módu nedělá nic, pozná se, deinstaluje se z příkazové řádky nebo z vyvolaného okna, zabírá cca 32 KB v paměti, 300 KB na disku, pracuje i v UMA; při použití EMS zabírá jen 1.5 KB paměti. Slovní zásoba neznámá. Howgh.

Jde o příjemné dílko, máte pocit, že s ním pracujete už léta. Škraloup? Ale ano — fyzikální zákony platí i pro programy. Malá či spíše specifická slovní

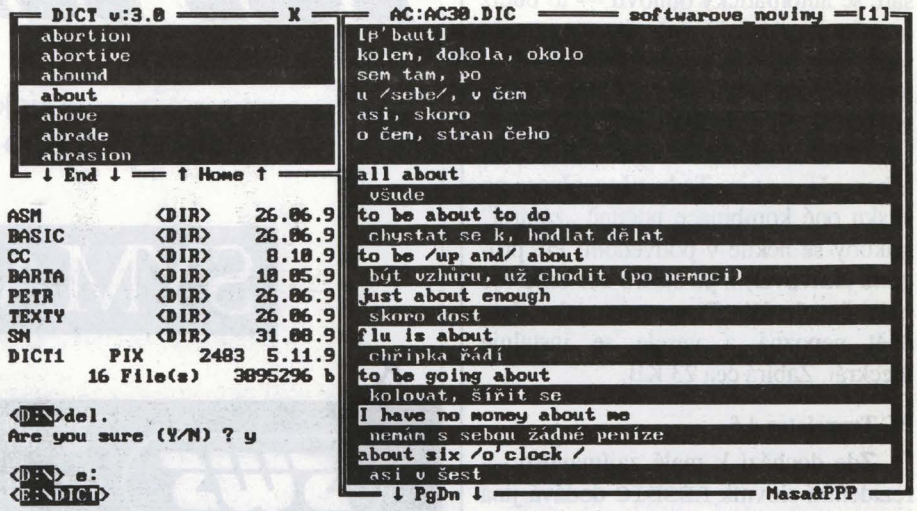

DICT takto překládá heslo *about*

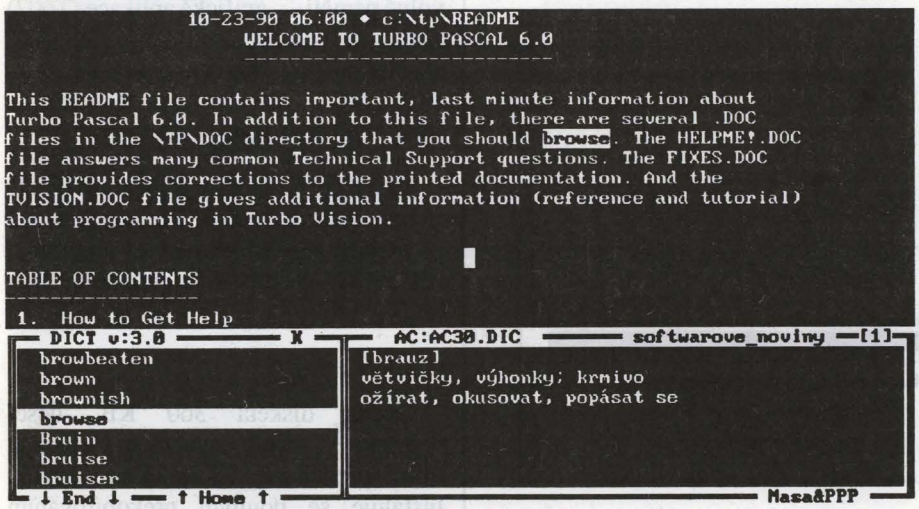

Toto *browse* by mohlo obohatit českou teminolgii ...

Již instalace probíhá zajímavě. Na jedné straně dovoluje nastavit instalační program „hot-key" kombinaci od Ctrl-Alt-A až Ctrl-Alt-Z, odkud se instaluje, do jakého adresáře, ale z disků uznává jen C a D. To by nebylo tak nejhorší, ale na závěr instalace se objeví na obrazovce čtyřbajtové hexadecimální číslo, které musíte zavolat na jedno z telefonních čísel, kde vám sdělí instalační hexakód. Nemáte-li telefon, jste nahraní, neboť po přerušení programu nabídne příště jiný kontaktní kód. Naštěstí již firma tuto ochranu opustila, vzhledem k ceně (cca 500,- Kčs) je to jen dobře. Slovní zásoba je přiměřená, ovládání dobré. Přidaná slova jsou ukládána do zvláštního uživatelského slovníku, který se musí, podobně jako v T602, zvláště aktivovat, a to je škoda.

zásoba bez možnosti doplňování. Na dotaz *i am* mi sice nabídl frázi jak vyšitou z cestovních slovníků, ale to asi není to pravé. Jinak jsem měl velmi příjemný pocit z kvalitní programátorské práce. Jako bonbónek nabízím překlad užitečné fráze *a pound of assorted toffees*, neboli *funt miešaných cukríkov*.

Dictall grafi

Ve skromném balení (tento slovník je nejstarší — dorazil jako první koncem března 92), jedna 1.2 MB disketa se skromným popisem (jde o jeden z nejlepších slovníků), s dvoustránkovou dokumentací, slovník pracující i v grafickém režimu. Slovní zásoba 15.000 slov plus 5.000 odborných, obousměrný překlad, překládá i vazby.

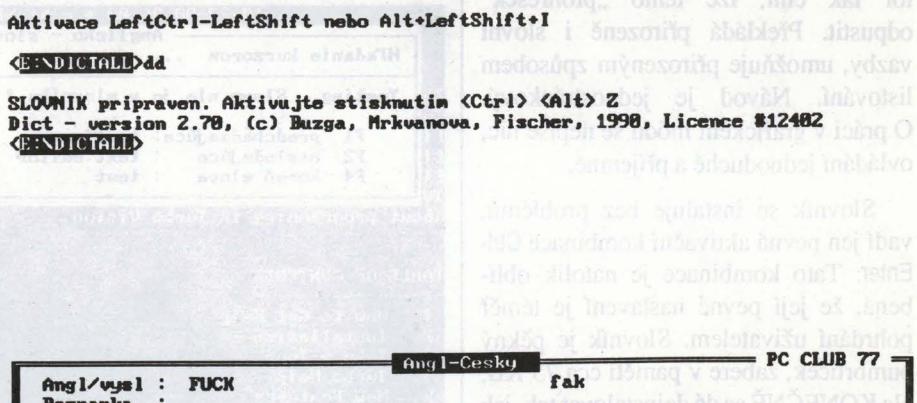

Dictall Grafi nemá zábrany ...

Slovník pozná, zda již byl instalován, deinstalace proběhne dobře. Práce v grafice: v T602 O.K., Lumíci nic (ale ti do sebe nepustí nikoho), v Prince of Persia chybně detekoval mód a nepřekládal. Suma sumárum, hodnotit program jako spolehlivě provozuschopný v grafickém módu by bylo nadnesené.

DICT verze 3.0

Tento produkt mi, přiznám se, zamotal hlavu. Dostal jsem celkem sedm mikrotenových pytlíků s uniformním obalem, kdy jen dopátrat se *what is what* mi dalo zabrat. Slovník je dodáván v nesíťové i síťové verzi, s oboustrannými slovníky a speciálními slovníky pro různé obory. Mj. lze nastavit „hot-key" kombinaci, slovník lze záměrně dvakrát instalovat a střídavě vyvolávat, zajímavá a neobvyklá je podpora EMS i XMS, instalace do UMA je možná. Rozšiřování slovní zásoby pouze do uživatelských souborů bez možnosti sloučení s kmenovým slovníkem. Tolik stručně popis. Nemoha najít singl verzi, musel jsem instalovat síťovou a místo základního kompletu velký komplet (30.000 slov plus 10.000 frází). Rozpakovaný slovník zabere 2.3 MB.

Až při testování jsem v manuálu našel zmínku o práci v grafickém módu. Takže slovník pracuje tím způsobem, že přepne grafický mód do textového (čímž ztratíte momentálně veškerou informaci z obrazovky) a pracuje normálně, po ukončení se vrátí v pořádku zpět. Instalace, aktivace a deinstalace probíhala vzorně, rezidentní objem je cca 12 KB (slovník vyžaduje uvedení dvou odkládacích disků pro vyskladňování dat, která se nevejdou do paměti — RAM disk je nejlepší). Práce v UMA je bezkonfliktní, EMS a XMS jsem, omlouvám se, nezkoušel.

Ovládání není zase tak jednoduché, help sice obsahuje potřebné informace (které je nutno doprostudovat v dobře napsaném manuálku), ale neškodilo by základní ovládací prvky umístit do okrajů rámečků — je tam pouze listování ve slovníku, které je atypické: Home a End. Kurzorem se pohybujete po obrazovce a překládáte slova pod ním, slovník opět poslušně uskakuje. Slovní zásoba je víceméně standardní. Doplňování uživatelských neumožňuje doplňovat slovní vazby, nevýhoda spojování slovníků je řešena budováním slovníkových skupin a jejich postupné prohledávání klávesou Tab.

SWS SOFTWARE

JPI

Jensen & Partners Internacional

Produkty Top Speed získáte od nás, autorizovaného distributora

M

SWS SOFTWARE, P.O.Box 219, 760 01 ZLÍN
tel.: 067/981457 (Hotline, obsluha po-pá 7.30-19.30; v ostatním čase zaznamník/fax)
fax: 067/981501 (nepretržitě)
BBS: 067/32537 (denně 10-18, 20-08)
pobočka Brno: Gajdošova 82, 615 00 BRNO
tel. 05/531592, fax 05/759913

lmb025-8 9 11 92

Jako jediný nabídl DICT i práci pod Windows (po čtyřech pokusech a dvou hodinách práce je nainstalovat jsem vzdal ověření tohoto tvrzení, přiblblý Windows SETUP mj. nepoznal, že se na disk nevejdou) — nicméně ikona je připravena.

DICK DC 2.02

Nejprofesionálněji balený produkt, vše důležité se zájemce doví ze zadní strany krabice. Kromě 90ti stránkového manuálu obsahuje instalační disketu 5.25" i 3.5" (obě HD), demonstrační disketu a další náležitosti. V balení je mutace plná a úsporná (liší se velikostí okupované paměti) a mutace text/grafika — celkem tedy čtyři varianty (paměťové nároky jsou od 3.5 KB do 40 KB). Pomocné utility umožňují spojování slovníků, jejich třídění podle definované sekvence a jiné prográmky, které pro skutečně vážně míněnou práci se slovníkem nezbytně potřebujete. Překládá se buď napsáním slova, běháním kurzorem po obrazovce nebo listováním — to je dnes víceméně povinný standard. Na disku zabere slovník 3 MB.

Musím pochválit koncepci úsporného zavádění do paměti pomocí zavaděče velkého 3 KB s možností specifikování odkládacího disku pro overlay (na to stačí i malý RAM disk). Musím taky pochválit již zmíněné utility ke spravování slovníku — zajímavé je, že slovníky z první skupiny byly takto vybaveny všechny.

Byl jsem zvědavý na práci v grafice. Tak slovníky DC a ODC, určené pro práci v textu, při vyvolání v grafickém prostředí zamrzaly, zatímco jejich grafičtí sourozenci DCG a ODCG pracovaly i v textovém režimu, dokonce snášely i vyšší počet řádek na obrazovce. Ve vlastním grafickém módu pracují tak, že se přepínají do textového módu —

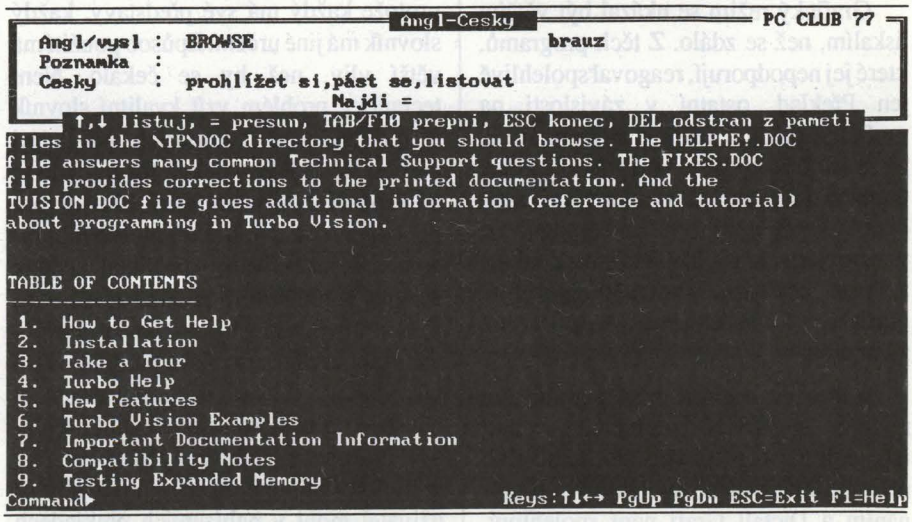

Veterán Dictall Grafi se vyzná i odborně

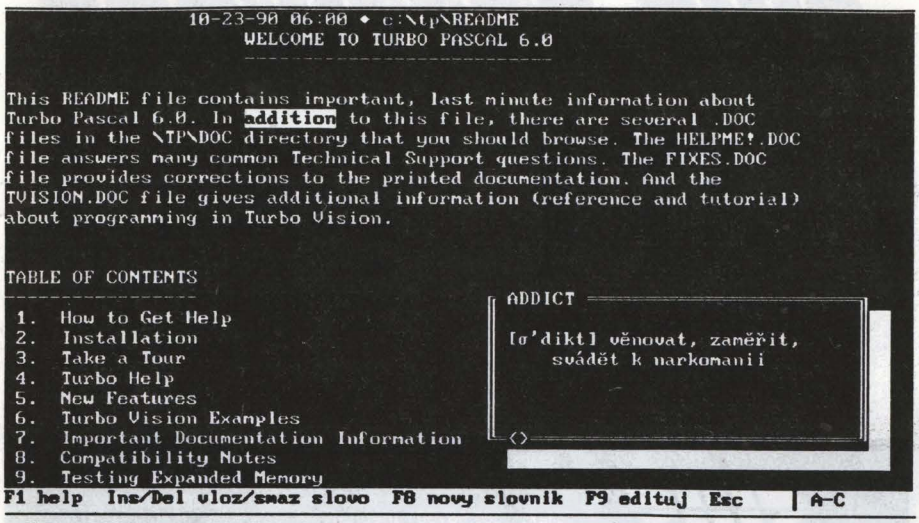

Nejen DICK se neměl k překladu tohoto slova

v případě T602, nebo se nepřepnou (častěji), v horším případě zamrznou. Stačil by program jeden (pro grafický režim) s parametrem pro overlay.

DICK nabízí „algorytmy" (jak praví popis na krabici) na bázi ISAM a inzeruje max. počet slovíček 16 mil.(!). Můj původní úmysl byl vyzkoušet, nejen u DICKa, i reakce na přidání většího počtu (řádově milióny) slov. To je ovšem práce, jejíž výsledek je nejistý s ohledem na předpokládanou časovou pracnost. Při hledání slov vkládáním vykazuje DICK jistou inteligenci tím, že nabízí po zadání každého dalšího písmene nejbližší nalezené slovo. Když jsem chtěl zadat další, musel jsem okýnko zrušit a slovník „hot-key" kombinací vyvolat znovu. To trochu zdržuje.

Výrobce — Továrna na dokonalé programy — by se měl trochu uskromnit a změnit buď název, nebo DICKa.

Kdo je nejlepší?

Grafický režim se ukázal být větším úskalím, než se zdálo. Z těch programů, které jej nepodporují, reagoval spolehlivě jen Překlad, ostatní v závislosti na grafické aplikaci. T602 je zvláštní útvar, ač pracuje v grafice, umí více či méně úspěšně koexistovat s textovými rezidenty, které „nalítnou" a aktivují se v textovém režimu. T602 to stoicky snáší a často bez potíží pracuje dále. Jiné grafické aplikace zato nemilosrdně zamrznou.

Z těch, co inzerují práci v grafickém režimu, se DICT problému vyhnul (spolehlivým) přepínám do textového režimu, DICK méně spolehlivým přepínáním a Dictall Grafi není spolehlivý. Jsem si zajisté vědom obtížnosti úplného řešení problémů snášenlivosti TSR a grafického režimu. Nicméně používal jsem standardní VGA, žádnou super s extrémními rozlišeními a TSR programy mám po zkušenostech pečlivě vybrané. Předpokládám tedy, že jsem v tomto ohledu „normální" uživatel.

Specializovanější uživatelé, kteří si budou chtít budovat slovníky pro vlastní práci, např. specializované odborné termíny, a budou je chtít používat operativně, neboli jako TSR, budou mít těžký výběr. V úvahu přicházejí pouze slovníky s aparátem pro spojování uživatelských a/nebo kmenových slovníků, tedy DICK, Překlad, PC Translator a English. Používáte-li textový editor, pracující v textovém režimu, záleží na tom, zda chcete překládat i fráze nebo jen slova. V prvním případě vypadává DICK a výběr se řídí popisem kvalit zbylých slovníků v první části recenze s modifikacemi uvedenými v této recenzi.

Hodnotit slovní zásobu je obtížné, protože každý má své představy, každý slovník má jiné určení. Způsob použití má větší vliv, než by se čekalo. Není technicky problém vzít kvalitní slovník a (po vyřízení autorských práv) jej převést do „elektronické" formy, zde je cíl i způsob používání jasný. Slovník pro pochopení obecných textů musí být obsahově konstruován poněkud jinak a slovník pro hrubý překlad textů zase jinak. Slovník musí umožňovat doplňování základního slovníku a předefinování původních překladů (rozčilující je narážet neustále na některé nekonvenční překlady). Informace o přeložených slovech by měly být volitelně vícestupňové, aby se uživatel mohl v nabízených překladech rychle informovat a dodatečně si vyžádat bližší informace (přece jenom se stránka v knize a na obrazovce liší) — např. výslovnost.

Z probraných slovníků a částečně i z rozhovorů s autory mám pocit, že často hraje při tvorbě koncepce slovníku jakési furiantství a přesvědčení, že důležitější je udělat slovník „lepší" než má konkurence, přičemž na požadavku uživatelů se příliš ohled nebere. Zapomíná se poněkud na to, že zatímco případný odpor proti Windows je dán i neochotou se něco nového učit, slovníky a knihy vůbec existují přece jenom trochu déle a zakořeněný zvyk je tedy mocnější.

Nejlepší by opět byla virtuální syntéza dobrého a průnik špatného — příjemnost jako Slang, slovník jako English, nástroje pro údržbu jako DICK, slovní exotika jako Dictall, spolehlivý jako DICT, něco z Překladu a PC Translatoru, spoustu věcí navíc ... Tak vybírejte.

SWN info:

Dictall Grafi
Výrobce: PC CLUB 77 (nyní RUBICON), Praha
Distributor: CODER electronics, Praha
Cena (XI/92): 495,- Kčs

DICT 3.0
Výrobce: Masa&PPP Software
Cena (XI/92): 790,- Kčs

DICK 2.02
Výrobce: TDP
Distributor: Elvira, Praha
Cena (XI/92): 555,- Kčs

RESDIC (rezidentní slovník pro PC Translator)
Výrobce: CENTIS, Uherský Brod
Distributor: SOFTEX, Ostrava
Cena (XI/92): 350.- Kčs

RESL 3.2
Výrobce: Faj-Soft, Telč
Cena(XI/92): 448,- Kčs

SLANG
Výrobce: FORMA, Bratislava
Cena (XI/92): 995,- Kčs

Nejlepší

software a hardware roku 1992?

K tomu přece máte i Vy co říci.

Softwarové noviny vyhlašují 1. ročník čtenářské ankety o nejlepší produkty roku 1992. Spolurozhodněte svým hlasem o vítězích následujících kategorií!

A. Produkt roku — tuzemský software
B. Produkt roku — software všeobecně
C. Produkt roku — hardware
D. Osobnost roku (tuzemská i zahraniční)
E. Událost roku (tuzemská i zahraniční)
F. Publikace roku (kniha nebo časopisecký článek v češtině nebo slovenštině)
G. Nejsympatičtější firma (česká nebo slovenská)
H. Nejméně sympatická firma (česká nebo slovenská)
I. Šmejd roku

Své tipy zasílejte formou dopisu nebo korespondenčního lístku na adresu redakce nejpozději do 10.1.1993. Na obálku nebo korespondenční lístek uveďte zřetelně heslo ANKETA 1992. Ke každé kategorii uveďte jeden tip, rádi budeme znát i zdůvodnění; nemusíte přitom nutně vyplnit všechny kategorie.

Výsledky ankety budou slavnostně zveřejněny v Softwarových novinách 2/93.

Nenechte si ujít účast v ojedinělé prestižní anketě. Deseti vylosovaným čtenářům zašleme suvenýr — tričko Softwarových novin.

Softwarové noviny

Softwarové noviny, P.O.Box 226, 111 21 Praha 1

Software je to, co potřebuje Váš počítač.
Softwarové noviny jsou to, co potřebujete Vy.

Bílý táhne a černý vyhraje aneb

Fritz — šachový hráč nebo šachová databanka?

Vilém Sklenák

Dokážou počítače hrát šachy? Dokážou se šachové programy nebo specializované šachové počítače vyrovnat svou herní silou velmistrům?

Spektrum počítačového šachu je velmi široké: na jedné straně stojí ambiciózní šachové programy pro velké počítače (např. velmi známý Deep Thought), na straně druhé pak specializované mikropočítače (např. řada počítačů MEPHISTO) a programy pro běžné osobní počítače. Každý rok se pravidelně konají mistrovství světa šachových programů i šachových počítačů. Počítačový šach neustále stoupá po žebříčku pomyslného hodnocení výše. V šachovém světě se již řadu let používá tzv. koeficient ELO, který vyjadřuje sílu šachisty. Na jeho základě jsou pak sestavovány světové i národní žebříčky. Jen pro srovnání uvádím, že hranicí světové extratřídy je ELO 2700 (Kasparov, Karpov), hráči I. výkonnostní třídy mívají ELO kolem 2000 a současné nejsilnější šachové programy dosahují ELO 2300-2400.

Co je potřeba k tomu, abychom si mohli zahrát šachy? Kromě šachovnice a figur potřebujeme samozřejmě partnera, protivníka, se kterým pak můžeme sehrát lítý šachový boj na život a na smrt. Pokud máte doma osobní počítač, pak vaším soupeřem může být on, chladný stroj, který se nevrtí, nemluví, je plně soustředěn na hru. Stačí si jen vybrat z nabídky šachových programů a partie může začít. Jedním z šachových programů, který je na našem trhu nabízen, je Fritz. Jak uvádějí autoři, je Fritz „Fantastický Revoluční Inteligentní Tréninkový Zázrak". Fritz je produktem německé firmy ChessBase, ale pro československý trh byl plně lokalizován Pražskou šachovou agenturou.

Co se skrývá pod poněkud bombastickým pojmenováním? Můžete s Fritzem hrát, přičemž jeho herní sílu lze samozřejmě přizpůsobit své vlastní. Můžete hrát partie v bleskovém či turnajovém tempu. Fritz Vám může sloužit jako pomocník při řešení různých šachových úloh, jako jsou např. vícetahové maty či studie, při analýzách pozic apod. Tímto funkčním záběrem vlastně Fritz nevybočuje z řady jiných šachových programů. Ale Fritz kromě toho, že dokáže hrát, je schopen Vám pomáhat při uchovávání partií a zatřiďovat je podle druhu zahájení. Uchovávané partie mohou obsahovat komentáře,

Ing. Vilém Sklenák (*1963), vystudoval VŠE, obor Automatizované systémy řízení v ekonomice. Pracuje jako odborný asistent na VŠE na katedře informačního a znalostního inženýrství. Zajímá se o databázové systémy, integraci databázových a znalostních systémů, počítačový šach.

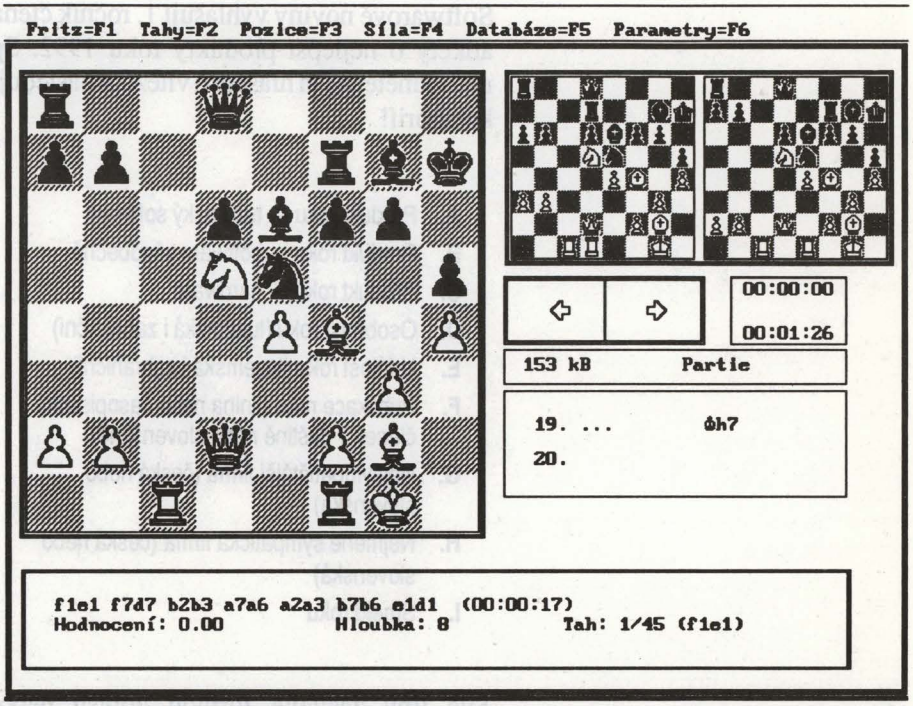

1. Jak se FRITZ tváří, když přemýšlí ...

tak jak je tomu zvykem při publikování partií v šachovém tisku. Fritz vlastně integruje do jednoho celku herní program s funkcemi pro vytváření a správu databází šachových partií.

Technické předpoklady

Fritz není náročný na technické vybavení. Lze jej provozovat na libovolném počítači kompatibilním s IBM PC. Vyžadován je operační systém MS-DOS 3.30 nebo vyšší. Když není nic jiného k dispozici, pak je možno jej provozovat i na počítači, který nemá zabudován pevný disk, má monitor typu Hercules a vnitřní paměť jen 512 KB. I v tomto prostředí budete mít k dispozici všechny funkce Fritze jako hráče a Fritze jako databázového správce. Je ale samozřejmé, že pro náročnější uživatele je vhodnější instalace na pevném disku a na rychlém počítači. Rychlost mikroprocesoru totiž výrazně ovlivňuje hrací sílu programu Fritz. To je celkem přirozené: za stejnou časovou jednotku je Fritz schopen na rychlejším počítači „ohodnotit" více pozicí a hrát lépe (toto ale není specifická vlastnost Fritze, platí to pro většinu šachových programů). Pokud se nechcete smířit se strohým černobílým zobrazením, pak je potřeba mít aspoň monitor EGA nebo VGA. V tom případě si budete moci Fritze barevně „naladit" k obrazu svému. Jestliže budete mít připojenou tiskárnu, pak budete moci využívat tiskové funkce Fritze (tisk pozice, partie). Fritz podporuje běžné typy devíti i čtyřiadvacetijehličkových a laserových tiskáren (EPSON, IBM Proprinter, NEC, HP LaserJet a LBP Canon). Pro ovládání Fritze není nutností mít myš, ale v mnoha situacích je práce s Fritzem pomocí myši mnohem příjemnější a hlavně rychlejší.

Při testování programu jsem měl k dispozici počítač třídy PC 386/25 MHz a monitor VGA color.

Instalace

Program Fritz je možno provozovat přímo z distribuční diskety, ale je výhodnější jej instalovat na pevný disk. Distribuční disketa je chráněna proti kopírování. Rozlišují se dva druhy instalace na pevný disk:

1) částečná instalace, kdy jsou na pevný disk instalovány všechny potřebné pracovní soubory, v okamžiku spouštění programu

Fritz pak musí být v disketové jednotce přítomna distribuční disketa,

2) úplná instalace, která již přítomnost distribuční diskety při spouštění programu nevyžaduje.

Uživatel má možnost provést z distribuční diskety dvě úplné instalace. Pokud je vyčerpá, pak stále zůstává možnost spouštět Fritze z distribuční diskety. Samotný proces instalace je velmi jednoduchý a spočívá vlastně jen ve spuštění instalačního dávkového souboru, posléze je uživatel vyzván k zadání druhu instalace a disku a adresáře, do kterého se má instalace provést. Po úplné instalaci se nedoporučuje provádět změny v technické konfiguraci počítače ani v členění disku na logické disky. Pokud je zásah takového charakteru nutný, pak je vhodné před ním Fritze odinstalovat pomocí dodaného dávkového souboru.

Úplná instalace zabere na pevném disku asi 301 KB, pokud si budete pomocí Fritze vytvářet šachové databáze, pak samozřejmě musíte počítat s dalšími nároky na diskový prostor (jen pro představu: databáze 500 historických partií, která je s Fritzem standardně dodávána, má asi 69 KB).

Dokumentace

Dokumentace k programu Fritz je tvořena jednou 40stránkovou brožurou. Graficky je zpracována na velmi dobré úrovni. Text je doplněn celou řadou ilustrativních příkladů. Dokumentace je pojata spíše jako „reference manual" než jako učebnice a je logicky rozčleněna do 16 kapitol.

Vytváření dokumentace k programům v češtině již u nás překonalo porodní bolesti a dostalo se do kojeneckého věku; firmy většinou používají při grafickém a typografickém ztvárnění systémy DTP a při tisku pak kvalitních tiskáren. Zajímavou stránkou je pak vždy práce s jazykem. Obvykle činí potíže najít pro zažitá anglická spojení vhodné české ekvivalenty. Nejinak je tomu i v případě dokumentace k programu Fritz, kdy se autoři ve snaze o důsledné používání českého jazyka nevyhnuli některým zajímavým spojením i slovním novotvarům. Tak můžeme např. na str. 8 číst „... kurzorovými klávesami dostrkej okénko ...". U některých výrazů bych byl jako uživatel-začátečník asi na rozpacích: „funkční klíče" (mají se na mysli funkční klávesy), „ediční klávesy" (myslí se tím klávesy pro editování), „klávesy kurzory vpravo/vlevo" (tím se označují klávesy pro pohyb kurzoru doprava a doleva) nebo „akcelerátory" (označení kombinací kláves CTRL+klávesa a ALT+klávesa pro rychlé vyvolání určité akce). V některých případech použití anglických slov může působit i roztomile: „Myší klikáš ... stačí dvojitý klik." (na str. 24).

Zdá se mi vůči zákazníkům neuctivé, že v celé dokumentaci jsou oslovováni výhradně ve druhé osobě jednotného čísla.

I přes uvedené jazykové připomínky lze dokumentaci považovat především po obsahové stránce za zdařilou, přehlednou a kvalitně zpracovanou. Měli by po ní sáhnout i ti uživatelé, kteří se čtením manuálů nikdy příliš nezdržují.

Uživatelské rozhraní

Kvalita uživatelského rozhraní, jeho přívětivost, je jedním z rozhodujících prvků při hodnocení daného programu uživatelem. Je zřejmé, že tvůrci Fritze si byli této skutečnosti velmi dobře vědomi a výsledek skutečně stojí za to. Uživatelské rozhraní programu Fritz je nejen vysoce účelné, ale také velmi pohodlné, jak pro uživatele, který právě dělá s Fritzem první krůčky, tak i pro toho, který používá tento program často. Fritz je prost zbytečných grafických i zvukových efektů, které jsou u jiných šachových programů velmi hojně využívány. Podle mého názoru je to ku prospěchu věci, neboť různé fanfáry či melodie po zahrání tahu nebo ukončení partie matem, trojrozměrné zobrazení apod. jsou možná hezké na pohled či na poslech, ale na herní kvalitě programu nepřidají a při hře samotné budou spíše rozptylovat a zdržovat.

Je samozřejmé, že na obrazovce při práci s Fritzem dominuje šachovnice, na které je vždy zachycena aktuální pozice partie (obr.1). V horní části obrazovky je nabízeno základní menu, jehož jednotlivé složky se rozbalují pomocí funkčních kláves. V dalších vymezených částech obrazovky je možno najít řadu užitečných informací — spotřebovaný čas k přemýšlení pro obě strany, poslední provedené tahy, hodnocení pozice aj. Pokud chceme sledovat Fritze při jeho přemýšlení, pak si můžeme zvolit v jednom z oken sledování průběžných informací (aktuální hloubka propočtu, právě hodnocený tah, do daného okamžiku nejlépe hodnocená varianta, její

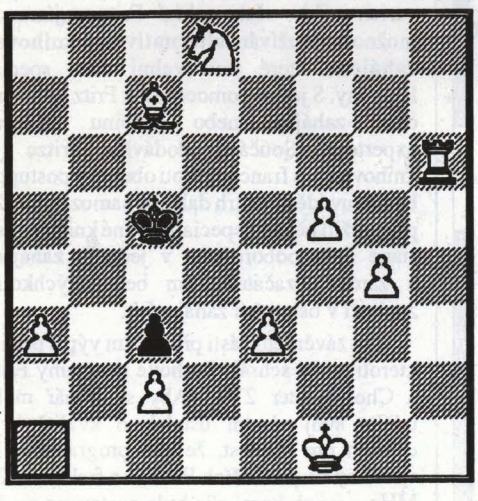

```
Pole :  a1
Umisťuj bílé kameny:
Tlačítka myši: levé=bílá, pravé=černá, obě=prázdné pole
Tab = změna barvy, Delete = vyprázdni desku, Return = konec, ESC = zrušit
```

2. Stavění pozice je jednoduché ...

SWS SOFTWARE

Filtry, čistící prostředky, krabičky, boxy na diskety a další doplňky dodá exkluzivní distributor firmy

ALLSOP®
COMPUTER CARE

SWS SOFTWARE, P.O.Box 219, 760 01 ZLÍN
tel.: 067/981457 (Hotline, obsluha po-pa 7.30-19.30; v ostatním case záznamník/fax)
fax: 067/981501 (nepřetržitě)
BBS: 067/32537 (denně 10-18, 20-08)
pobočka Brno: Gajdošova 82, 615 00 BRNO
tel. 05/531592, fax 05/759913

lmb025-6 9/11/92

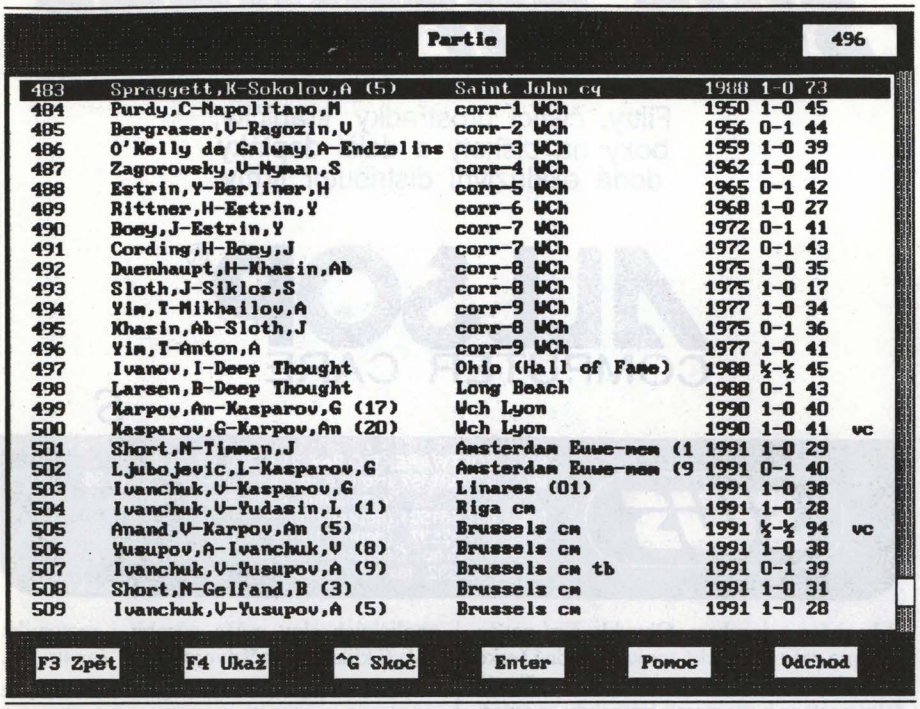

	Partie			496
483	Spraggett,K-Sokolov,A (5)	Saint John cq	1988 1-0 73	
484	Purdy,C-Napolitano,M	corr-1 WCh	1950 1-0 45	
485	Bergraser,V-Ragozin,V	corr-2 WCh	1956 0-1 44	
486	O'Kelly de Galway,A-Endzelins	corr-3 WCh	1959 1-0 39	
487	Zagorovsky,V-Nyman,S	corr-4 WCh	1962 1-0 40	
488	Estrin,Y-Berliner,H	corr-5 WCh	1965 0-1 42	
489	Rittner,H-Estrin,Y	corr-6 WCh	1968 1-0 27	
490	Boey,J-Estrin,Y	corr-7 WCh	1972 0-1 41	
491	Cording,H-Boey,J	corr-7 WCh	1972 0-1 43	
492	Duenhaupt,H-Khasin,Ab	corr-8 WCh	1975 1-0 35	
493	Sloth,J-Siklos,S	corr-8 WCh	1975 1-0 17	
494	Yin,T-Mikhailov,A	corr-9 WCh	1977 1-0 34	
495	Khasin,Ab-Sloth,J	corr-8 WCh	1975 0-1 36	
496	Yin,T-Anton,A	corr-9 WCh	1977 1-0 41	
497	Ivanov,I-Deep Thought	Ohio (Hall of Fame)	1988 ½-½ 45	
498	Larsen,B-Deep Thought	Long Beach	1988 0-1 43	
499	Karpov,An-Kasparov,G (17)	Wch Lyon	1990 1-0 40	
500	Kasparov,G-Karpov,An (20)	Wch Lyon	1990 1-0 41	vc
501	Short,N-Timman,J	Amsterdam Euwe-mem (1	1991 1-0 29	
502	Ljubojevic,L-Kasparov,G	Amsterdam Euwe-mem (9	1991 0-1 40	
503	Ivanchuk,V-Kasparov,G	Linares (01)	1991 1-0 38	
504	Ivanchuk,V-Yudasin,L (1)	Riga cm	1991 1-0 28	
505	Anand,V-Karpov,An (5)	Brussels cm	1991 ½-½ 94	vc
506	Yusupov,A-Ivanchuk,V (8)	Brussels cm	1991 1-0 38	
507	Ivanchuk,V-Yusupov,A (9)	Brussels cm tb	1991 0-1 39	
508	Short,N-Gelfand,B (3)	Brussels cm	1991 1-0 31	
509	Ivanchuk,V-Yusupov,A (5)	Brussels cm	1991 1-0 28	

F3 Zpět F4 Ukaž ^G Skoč Enter Pomoc Odchod

3. Výpis obsahu databáze se základními údaji o partiích

ohodnocení podle Fritze apod.). V jiném okně pak můžeme mít totéž v podobě dvou diagramů: na jednom je ukázán právě hodnocený tah, na druhém pak pozice partie po odehrání dosud nejlépe hodnocené varianty. To vše je zobrazeno velmi přehledně, bez pocitu zahlcení informacemi.

Jak je obvyklé, většinu příkazů pro Fritze je možno zadat jednak výběrem odpovídající položky z menu, jednak kombinacemi kláves s řídícími klávesami `Ctrl` nebo `Alt`. Zadávání tahů figur umožňuje Fritz několikerým způsobem — pomocí myši, pomocí šipkových kláves pro přesun kurzoru, z klávesnice pak zadáním výchozího a cílového pole prováděného tahu (např. `g1f3`) nebo pomocí mezinárodní korespondenční notace (např. `7163`).

Překlady příkazů i pomocných informací jsou na poměrně solidní úrovni, je vidět, že se na lokalizaci Fritze podíleli zkušení šachisté (E. Vlasák a J. Polášek).

K uživatelskému komfortu patří kontextová nápověda (HELP). V tomto ohledu má ještě Fritz co vylepšovat: nápověda se vyvolává méně častou kombinací kláves ALt-H, zobrazené pomocné informace jsou až příliš stručné a v některých situacích volání nápovědy selhává.

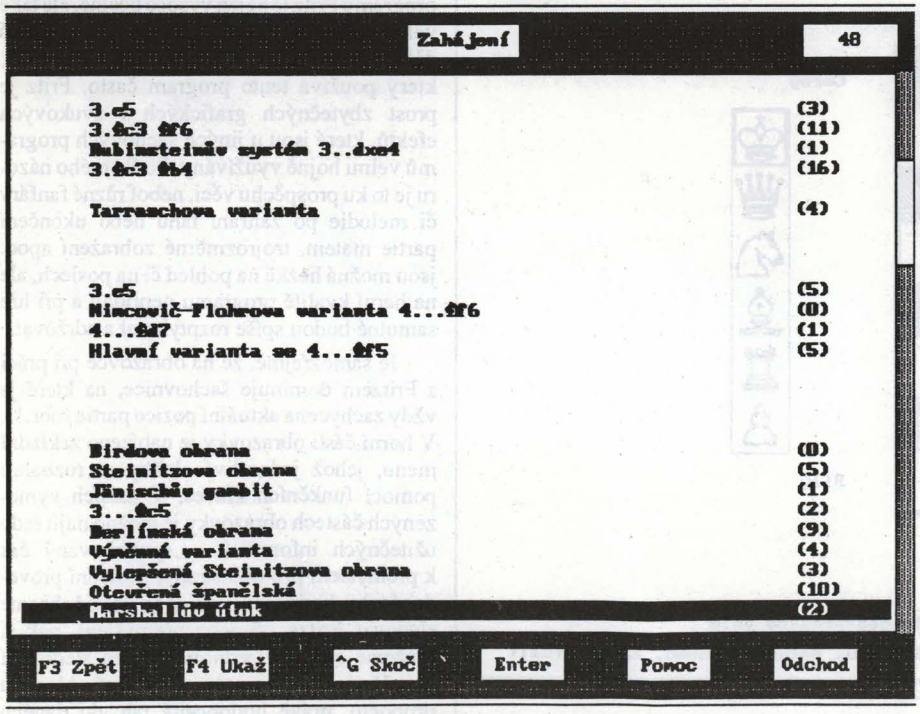

	Zahájení	48
3.e5		(3)
3.♘c3 ♗f6		(11)
Rubinsteinův systém 3..dxe4		(1)
3.♘c3 ♗b4		(16)
Tarraschova varianta		(4)
3.e5		(5)
Miscovič-Flohrova varianta 4...♗f6		(0)
4...♕d7		(1)
Hlavní varianta se 4...♗f5		(5)
Birdova obrana		(0)
Steinitzova obrana		(5)
Jänischův gambit		(1)
3...♘c5		(2)
Berlínská obrana		(9)
Výměnná varianta		(4)
Vylepšená Steinitzova obrana		(3)
Otevřená španělská		(10)
Marshallův útok		(2)

F3 Zpět F4 Ukaž ^G Skoč Enter Pomoc Odchod

4. Používaný strom zahájení (čísla v závorkách udávají počty partií v databázi)

Fritz v roli protihráče

Při využití Fritze jako svého protivníka máte k dispozici celou řadu voleb, pomocí kterých lze ovlivnit jeho herní sílu. Můžete si zahrát partii ve stylu „Kavárna", kdy se herní síla Fritze pohybuje od 5 sekund na jeden tah až do 3 minut na jeden tah. Jinou možností je časové omezení doby trvání partie (5, 10, 15 nebo 30 minut na partii). Z tréninkových důvodů je možno hrát partii i v turnajovém tempu (50 tahů na 2.5 hodiny) s obvyklými časovými kontrolami. Zkušenější uživatelé jistě přivítají možnost nastavení „speciální síly" — možnost zapnutí/vypnutí přemýšlení Fritze i v době, kdy není na tahu, zapnutí/vypnutí používání knihovny zahájení, nastavení hloubky propočtu v tzv. polotazích (pojem tah znamená v šachu zahrání bílého i černého, pojem polotah se užívá u šachových programů pro označení zahrání pouze jedné strany) atd.

Jak se uvádí v dokumentaci, herní část Fritze vytvořil holandský specialista Frans Morsch, který spolupracuje rovněž s firmou MEPHISTO. Udávaná síla Fritze by se měla pohybovat kolem 2000 ELO bodů, do značné míry ovšem záleží na tom, jak rychlý počítač máte k dispozici.

Podrobil jsem Fritze také tzv. **testu iniciativy**. Cílem tohoto testu (uvádí se v [PoRe87]) je tzv. nulovými tahy zabránit šachovému programu, aby používal tradiční pokračování tak, jak je má uvedena např. v knihovně zahájení, a vynutit si tak jeho vlastní hru na získání iniciativy. Tím se vlastně odhalují principy, na jejichž základě program provádí vývin figur a přijímá herní plán. Test iniciativy jsem uskutečnil pro hru bílými i černými, Fritz měl svou herní sílu nastavenou na 15 sekund/1 tah. Výsledky může čtenář posoudit sám v tab. 1.

Fritz používá ve fázi zahájení partie knihovnu zahájení, která zahrnuje běžný repertoár. Samozřejmě tento široký záběr jde pak na úkor hloubky znalosti jednotlivých variant. Zde však nabízí Fritz zajímavou možnost: používání **alternativních knihoven zahájení**, které jsou velmi úzce specializovány. S jejich pomocí se tak Fritz stane pro dané zahájení nebo skupinu zahájení expertem. Součástí dodávky Fritze je knihovna pro francouzskou obranu a postupně budou uváděny na trh další. Je samozřejmé, že při použití některé specializované knihovny se stane Fritz odborníkem v jednom zahájení a zároveň začátečníkem bez jakýchkoliv znalostí v ostatních zahájeních.

Na závěr této části přikládám výpis partie, kterou spolu sehrály šachové programy Fritz a ChessMaster 2100. Aby si čtenář mohl udělat svůj vlastní úsudek o kvalitě hry, uvádím pro úplnost, že oba programy byly spuštěny na počítačích PC 386 s frekvencí 25 MHz a jejich herní síla byla nastavena na 30 sekund na jeden tah s možností průběžného propočtu na čas soupeře (viz tab. 2).

Fritz jako sekundant při analýzách

Schopnost analyzovat pozice a studie a řešit vícetahové maty patří dnes k běžné výbavě dnešních šachových programů. Ani v tomto ohledu v žádném případě Fritz nezaostává. Zadávání výchozí pozice pomocí myši je velmi jednoduché (viz obr. 2). Myší si vyberete figuru, kterou chcete umístit na šachovnici, kurzorem myši se přemístíte na pole, kam ji chcete postavit. Pak již stačí jen stisknout buď levé tlačítko myši — postavíte bílý kámen, nebo tlačítko pravé, kterým postavíte kámen černý. Po umístění figur vyžaduje Fritz k pozici ještě nezbytné údaje, které nelze z pozice odvodit — kdo je na tahu, možnost braní mimochodem (en passant) a možnost rošád. A můžete začít s Fritzovou pomocí analyzovat.

Pro analýzy pozicí je určen speciální stupeň síly „Analýza", při kterém Fritz hloubá nad pozicí tak dlouho, dokud ho nepřerušíte. Abyste si mohli udělat o Fritzovi svůj názor, uvádím zde některé zajímavé pozice a informace o tom, jak se s nimi Fritz vypořádal (viz diagram 1). Pokračování partie TÓTH — SZIGETI (Budapešť 1946), které vedlo k rychlé výhře bílého, našel Fritz za 17 minut a 29 sekund:

1.Sxh7+ Kxh7 2.Vh3+ Kg8 3.Dh5 Dh6 4.Jf5!! Dxh5 5.Je7+ Kh7 6.Vxh5 mat.

Oběť dámy v partii TAL — SMYSLOV (turnaj kandidátů 1959) nečinila Fritzovi velké obtíže a hlavní variantu se ziskem kvality odhalil za 6 sekund (diagram 2).

1.Dxf7! Da1+ 2.Kd2 Vxf7 3.Jxf7+ Kg8 4.Vxa1 Kxf7.

Bylo zajímavé předložit Fritzovi k řešení tzv. antipočítačové studie (viz [PEK91b]), na kterých ztroskotá nejeden šachový program (diagram 3). S touto studií neznámého autora si Fritz poradit nedokázal a i po několika hodinách přemýšlení chtěl hrát 1.Kxh3, což sice vede k zisku obou jezdců, ale k prohrané koncovce. Správné řešení 1.Kxh1! vede k teoreticky remízové koncovce (diagram 4). K zavrhnutí tahu 1.f6?, který je beznadějným pokusem o záchranu věže, stačily Fritzovi pouhé 2 sekundy. Postupem 1.f5! je vznikající koncovka nestejných střelců jasně vyhraná.

U řešení matových úloh je zajímavá možnost hledání tzv. vedlejších řešení. Hledání matu 2., 3. a 4. tahem je velmi rychlé a člověku při tom trochu klesne sebevědomí. Při vícetahových matech je již zapotřebí trochu se obrnit trpělivostí. Pro dokreslení uvádím mat 5.tahem (RUDĚNKO-ČEPIŽNYJ, Československý šach 1960 — diagram 5). K nalezení úvodního tahu a jedné z variant řešení potřeboval Fritz 36 minut a 8 sekund:

1.Jc6! Kd5 2.Ja5! Kc5 3.Ve6 Kb5 4.Ve4! Kc5 5.Ve5 mat.

SWS SOFTWARE

PROLOG DEVELOPMENT CENTER

Ptejte se u autorizovaného distributora

Ů

SWS

SWS SOFTWARE, P.O.Box 219, 760 01 ZLÍN
tel.: 067/981457 (Hotline, obsluha po-pá 7.30-19.30; v ostatním case záznamník/fax)
fax: 067/981501 (nepřetržite)
BBS: 067/32537 (denne 10-18, 20-08)
pobočka Brno: Gajdošova 82, 615 00 BRNO
tel. 05/531592, fax 05/759913

lmb025-9 9 11 92

Fritz v roli správce databáze

Nespornou předností Fritze je naprosto nenásilná a přirozená **integrace herního programu s databázovými funkcemi**. To mi připadá jako velmi šťastné řešení. Snad každý, kdo to myslí s šachem trochu vážně, si buduje kartotéku svých vlastních partií, sleduje šachové časopisy a turnajové sborníky, hledá zajímavé partie atd. I když je možné si při práci s takovou kartotékou vytvořit různé přístupové systémy, časem nám kartotéka, obrazně řečeno, „přeroste přes hlavu". Hledání v ní je pak dlouhé a leckdy i zbytečně neúspěšné.

Databázová část Fritze je podmnožinou nejvýznamnějšího systému pro správu šachových databází — **ChessBase**. Pro méně informované čtenáře poznamenávám, že ChessBase používá většina hráčů světové špičky v čele s mistrem světa Kasparovem. Některé prvky ovládání Fritze jsou inspirovány ChessBase a je zachována datová kompatibilita. To vše vytváří velmi dobré předpoklady úspěšného přechodu od Fritze k mocnějšímu databázovému prostředku pro náročné uživatele.

Shrňme si, co vše Fritz pro práci s databázemi nabízí. Do jedné databáze můžete uložit až 2500 partií. Databází můžete mít tolik, kolik vám dovolí volný diskový prostor. K partii, kterou máte jednou v databázi uloženou, se můžete kdykoliv později vrátit, přehrát si ji a doplnit třeba další tahy. Tímto způsobem tak můžete s Fritzem hrát tutéž partii několik dnů i týdnů. Součástí záznamu o partii jsou i základní popisné údaje (jména hráčů, místo konání či zdroj partie, ELO hodnocení, rok apod. — viz obr. 3).

Podle textových údajů je možné v databázi vyhledávat. Tak můžeme vyhledat např. všechny partie bývalého mistra světa Fischera nebo všechny partie Karpova, které hrál černý-

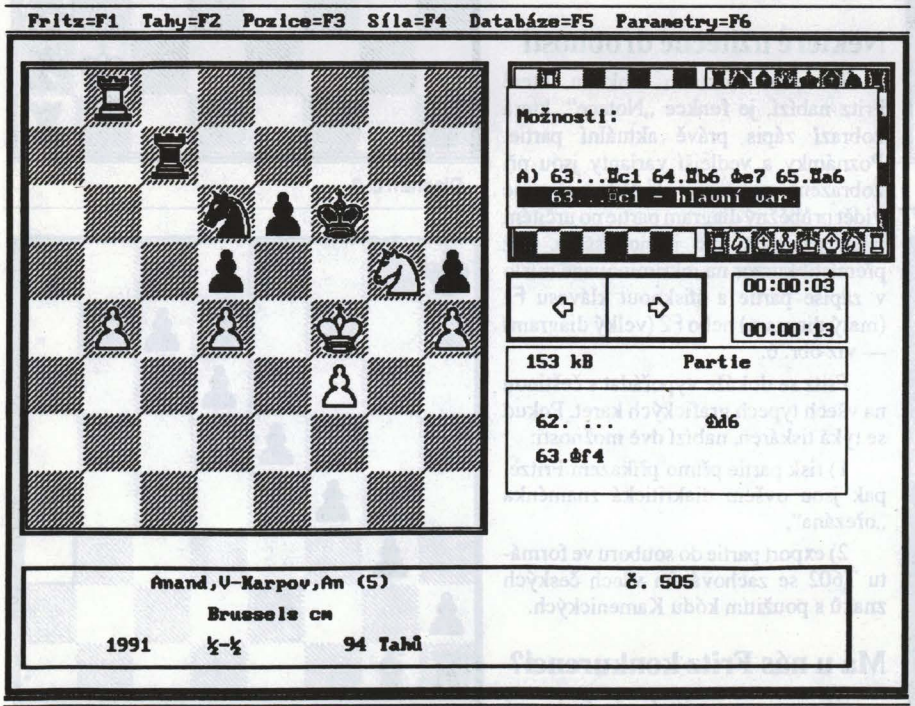

5. Když FRITZ narazí při přehrávání partie na variantu ...

FRITZ — Sklenák

1.c4 Ja6 2.d4 Jb8 3.e4 Ja6 4.c5 Jb8 5.Jf3 Ja6 6.Sxa6 Vb8 7.Sc4 Va8 8.Sg5 Vb8 9.Db3 Va8 10.Sxf7+ *1-0*

Sklenák — FRITZ

1.Ja3 d5 2.Jb1 Sg4 3.Ja3 e5 4.Jb1 Sc5 5.Ja3 c6 6.Jb1 Db6 7.Ja3 Sxf2+ *0-1*

Tabulka 1: Test „iniciativy" FRITZe.

mi kameny apod. Toto vyhledávání je velmi jednoduché — představuje vlastně pouze sekvenční hledání zadaného řetězce v jednom záznamu po druhém, což považuji za nedostatek. Fritz neumožňuje zadat při vyhledávání složenou podmínku.

Důležitou složkou databázové podpory je **klasifikace zahájení**. Všechny partie uchovávané v databázi jsou klasifikovány podle několikaúrovňového hierarchického uspořádání zahájení, jejich variant a podvariant. To nám pak umožňuje uspokojit např. požadavek na nalezení všech partií hraných určitým zahájením (obr. 4).

Pro začátečníky je určitě užitečná funkce rozpoznání zahájení, která je automaticky aktivována při ukládání partie do databáze, ale lze ji vyvolat kdykoliv během partie jedním z příkazů. Určitým omezením Fritze je v tomto směru nemožnost rozšiřování dodaného stromu zahájení (tato možnost je k dispozici až u pokročilejších systémů — např. ChessBase).

Pečlivý šachista jistě ocení schopnost Fritze připojovat k jednotlivým tahům uchovávaným v databázi své slovní komentáře nebo **vedlejší varianty**. Tyto upřesňující informace se pak samozřejmě uplatňují při přehrávání partie (obr. 5).

Nevýhodou Fritze je, že může k jednomu tahu připojit pouze jednu variantu (v systému ChessBase toto omezení neplatí).

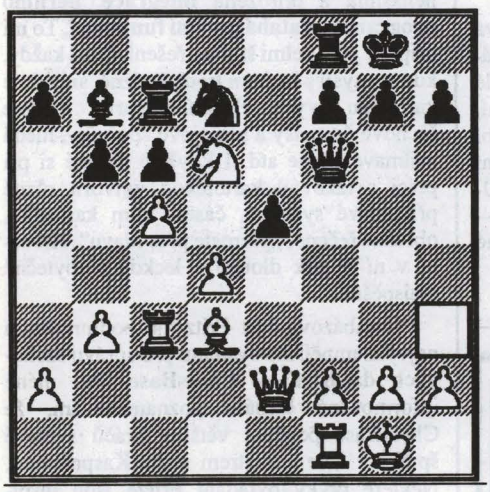

Diagram č. 1

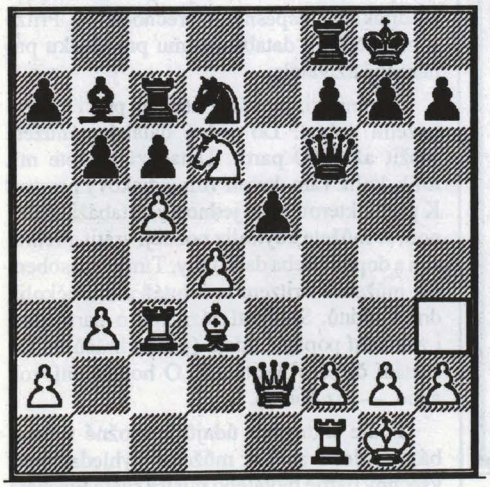

Diagram č. 2

```
Esc - Enter - Kurzor - Back/Space - PgUp/Dn - (Ctrl)Home/End - (Sh)Tab - F1/F2
Myš: klik a dvojitý klik

 63...Hc1 64.Hb6 Se7 65.Ha6 Hd1 66.Ha7+ Sf6 67.Sh7+ Sg6 68.Se5 Sf7+
 69.Sxe6±
```

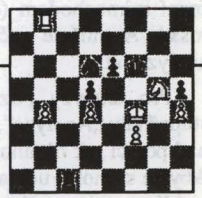

6. Zápis partie s pozicí po 63. tahu černého

Některé užitečné drobnosti

K velmi efektním funkcím, které Fritz nabízí, je funkce „Notace", která zobrazí zápis právě aktuální partie. Poznámky a vedlejší varianty jsou při zobrazení odlišeny. Jestliže chceme vidět průběžný diagram partie po určitém tahu, pak není nic jednoduššího, než přemístit kurzor na inkriminované místo v zápise partie a stisknout klávesu F1 (malý diagram) nebo F2 (velký diagram) — viz obr. 6.

Fritz se dokáže vypořádat s češtinou na všech typech grafických karet. Pokud se týká tiskáren, nabízí dvě možnosti:

1) tisk partie přímo příkazem Fritze, pak jsou ovšem diakritická znaménka „ořezána",

2) export partie do souboru ve formátu T602 se zachováním všech českých znaků s použitím kódu Kamenických.

Má u nás Fritz konkurenci?

Zájemce o počítačový šach má i u nás z čeho vybírat, Fritz není osamocen. Ten, kdo si chce „jen" zahrát šachy, určitě si vybere z řady specializovaných šachových

Diagram č. 3

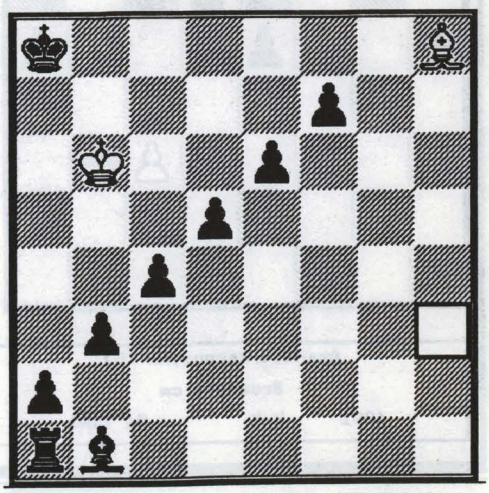

Diagram č. 4

ChessMaster 2100 — FRITZ

1.e4 c5 2.Jf3 d6 3.d4 cxd4 4.Jxd4 Jf6 5.Jc3 a6 6.Se2 Jbd7 7.Se3 Jc5 8.f3 e5 9.Jb3 Jxb3 10.axb3 Se6 11.0-0 Se7 12.f4 0-0 13.Dd3 Dc7 14.Vfd1 Vfc8 15.Vd2 b5 16.Vad1 b4 17.Jd5 Jxd5 18.exd5 Sd7 19.fxe5 Sb5 20.Df5 Sxe2 21.Vxe2 dxe5 22.Vf1 Sf6 23.Dg4 Dd6 24.Vef2 Kh8 25.Vd2 Vc7 26.Va1 a5 27.Df5 e4 28.Dxe4 Ve7 29.Df3 Sxb2 30.Vf1 Se5 31.Sf4 Sxf4 32.Dxf4 Dxf4 33.Vxf4 Vd7 34.d6 Va6 35.Vfd4 Kg8 36.Kf2 h6 37.Ke3 g6 38.V2d3 f5 39.Kf4 Vc6 40.Vd2 Vc5 41.Vd5 Vxd5 42.Vxd5 Kf7 43.Ke5 Vd8 44.Vxa5 Ve8+ 45.Kd5 Ve2 46.Va7+ Kf6 47.d7 Ke7 48.Kc5 Vxc2+ 49.Kxb4 Vxg2 50.h3 Vd2 51.Va6 g5 52.Vxh6 Kxd7 53.Vg6 Vg2 54.Vf6 g4 55.hxg4 fxg4 56.Vg6 Vg1 57.Kc5 g3 58.b4 g2 59.Kb6 Ke7 60.b5 Kf7 61.Vg3 Ke6 62.Kb7 Ke7 63.b6 Kf6 64.Vg4 Kf5 65.Vg7 Ke6 66.Kb8 Kf6 67.Vg8 Kf7 68.Vg3 Ke6 69.b7 Kd7 70.Vg6 Ke7 71.Vg3 Kd7 72.Vg5 Ke6 73.Vg4 Kf5 74.Vg7 Kf6 75.Vg3 Ke6 76.Vg5 Kd7 77.Vg8 Kd6 78.Ka7 Va1+ 79.Kb6 Vb1+ 80.Ka7 Va1+ 81.Kb6 Vb1+ 82.Ka7 Va1+

remis trojím opakováním pozice.

počítačů **MEPHISTO**, které uspokojí začátečníka i pokročilého šachistu. Pro zasvěcené není tajemstvím, že firma MEPHISTO se každoročně zúčastňuje mistrovství světa šachových počítačů a v jejich nabízené řadě se nachází nejeden mistr světa. Jinou možností, jak si zahrát šachy s počítačem, jsou kombinovaná řešení, která jsou určena pro běžné osobní počítače a která jsou založena na přídavné kartě a návazném programovém vybavení. Příklady tohoto přístupu jsou The ChessMachine a The Final ChessCard.

Ve „váhové" kategorii Fritze, tzn. šachových programů pro osobní počítače, jsou nabízeny programy **M-Chess** a **ChessMaster 3000**. M-Chess představuje dnes pravděpodobně nejsilnější šachový program v této kategorii; je založen na některých principech umělé inteligence, a uvádí se, že při provozu na rychlém počítači (např. PC 486/33 MHz) se

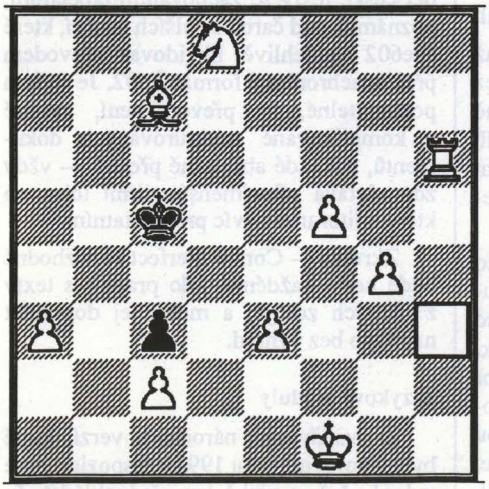

Diagram č. 5

SWS SOFTWARE

Zálohovací zdroje pro Vaši jistotu a klid
nabízí
autorizovaný distributor firmy

APC
American Power Conversion

Á

SWS

SWS SOFTWARE, P.O.Box 219, 760 01 ZLÍN
tel.: 067/981457 (Hotline, obsluha po-pá 7.30-19.30;
v ostatním čase zaznamník/fax)
fax: 067/981501 (nepretrzite)
BBS: 067/32537 (denne 10-18, 20-08)
pobočka Brno: Gajdošova 82, 615 00 BRNO
tel. 05/531592, fax 05/759913

lmb025-12 9:11:92

vyrovná i špičkovým počítačům MEPHISTO. Udávaná síla M-Chess na počítači PC 486/33 MHz je ELO 2350.

Hlavním konkurentem Fritze tedy asi bude ChessMaster 3000, jehož herní síla není vyšší než u jeho předchůdce programu Chessmaster 2100 a měla by se pohybovat podobně jako u Fritze kolem 2000 bodů ELO. Je vybaven jednoduchými databázovými funkcemi, uchovávané partie je možno doplňovat komentářem k tahům i případnými podvariantami, ale ve srovnání s Fritzem je to velmi neohrabané. Zajímavostí je možnost volby stylu hry v podobě výběru herní osobnosti (např. Tal, Capablanca apod.), tzn. zda chceme hrát s protihráčem krvežíznivým, který se stále žene do útoku, nebo s klidným stratégem, který střádá drobné poziční výhody k finálnímu úderu. Uživatel má možnost nadefinovat si vlastní herní osobnosti. ChessMaster 3000 umí pečetit tahy tak, jak je pravidly vyžadováno při přerušení partie na turnajích. Uživatele, zvláště začínající šachisty, také potěší, že ChessMaster je schopen své tahy doplnit slovním komentářem v běžné angličtině.

Závěr

Na závěr si ještě pokusím odpovědět na otázku, pro koho je Fritz určen a komu může být užitečný. Domnívám se, že Fritze ocení nejvíce uživatelé, kteří jsou začínajícími šachisty, a středně pokročilí šachisté. Pro první skupinu bych doporučoval Fritze především pro jeho uživatelskou přívětivost a snadné ovládání pomocí myši. Tito uživatelé si pak mohou postupně s narůstajícími znalostmi a zkušenostmi dělat z Fritze stále silnějšího soupeře a tak nenásilnou formou zvyšovat svou herní úroveň. Ale zde bych přece jenom upozornil na nebezpečí přecenění Fritze jako výukového protivníka (heslo „Výuka šachu" se objevuje i na uživatelské dokumentaci Fritze): kontakt se skutečnými lidskými protivníky je nenahraditelný, hráč si musí zvyknout na různé rušivé vlivy, být schopen koncentrace apod. Pokročilejší šachisté mohou Fritze využívat např. při rozborech svých partií, při analýzách přerušených partií, při budování „elektronické" šachové knihovny apod. Shrnuto: Fritz může být užitečný všem šachovým nadšencům i zájemcům a je velmi dobrou vstupenkou do světa počítačového šachu, vstupenkou, jejíž cena je dostupná všem.

Literatura

- [Opf88] OPFERMANN, H. C.: Mit Schwarz gewinnen in Schach. München, Wilhelm Heyne Verlag 1988. 160 s.
- [Pek91a] PEKÁREK, A.: Jak silný je mistr světa? Československý šach, 85, 1991, č. 2, s. 26.
- [Pek91b] PEKÁREK, A.: Antipočítačové studie. Československý šach, 85, 1991, č. 4, s. 59.
- [PoRe87] POSTHOFF, CH. — REINEMANN, G.: Computerschach — Schachcomputer. Berlin, Akademie-Verlag 1987. 206 s.
- [Vla92a] VLASÁK, E.: PC software — pohled na rok 1991. Československý šach, 86, 1992, č. 2, s. 27.
- [Vla92b] VLASÁK, E.: ChessMaster 3000. Československý šach, 86, 1992, č. 6, s. 107.

SWN info:

FRITZ ver. 1.0

Výrobce: ChessBase, SRN

Program věnoval distributor: Pražská šachová agentura, Praha

Cena (XI/92): 1.499,- Kčs (s daní)

WordPerfect: Část je větší než celek

...a půl

Martin Maniš

Ta půlka tentokrát bude ještě obsáhlejší než posledně. Kromě dalších fontů totiž k úplnosti zbývá probrat čtyři poslední položky z katalogu výrobků WordPerfectu pro DOS.

A to ještě vynecháváme samostatně dodávaný manuál k PTR.EXE (utilita na výrobu ovladačů tiskáren z WordPerfectu 5.1), LetterPerfect (viz výše) a WP Figure Library. Na posledně jmenovaném produktu není co k recenzování — jde prostě o čtyři samostatně prodejné balíčky, obsahující po dvou stech obrázcích s tematikou obchod, svátky, volný čas a vzdělávání.

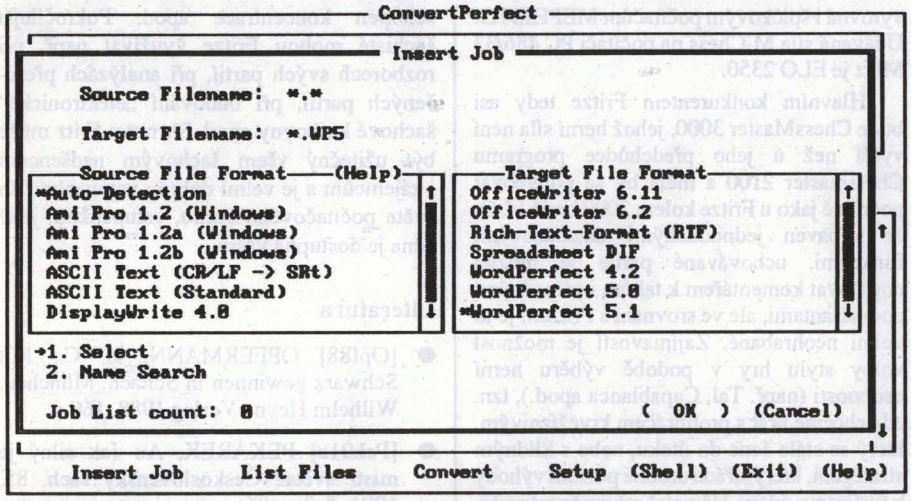

Vstupní a výstupní formáty ConvertPerfectu. Implicitní nastavení používá automatické detekce vstupního souboru.

ConvertPerfect 1.0

Začneme hned poslední novinkou rovněž žhavou, ale méně známou než WP Works. Zároveň se podle mého soudu jedná také o nejužitečnější samostatnou utilitu, která jako jediná ze všech testovaných produktů bude zajímat i uživatele WordPerfect příliš neoblibující.

Jde o komplexní konverzní program umožňující převod mezi formáty libovolně vybranými za čtyřiceti alternativ — Ami Pro 1.2.; ASCII; Display Write 4.0, 4.2 a 5.0; DOS Delimited Text; DCA FFT a RFT; Kermit; MS Word 4.0, 5.0 a 5.5; MS Word for Windows 1.0 a 1.1; MultiMate 3.3 a 4.0; MultiMate Advantage 3.6; Navy DIF; Office Writer 6.0, 6.1, 6.11 a 6.2; RTF; Spreadsheet DIF; WordPerfect 4.2, 5.0 a 5.1; WordStar 3.3, 3.31, 3.4, 4.0, 5.0, 5.5 a 6.0; WordStar 2000 1.0, 2.0 a 3.0; a konečně XyWrite III plus 3.55 a 3.56.

Co však je pro našince ještě zajímavější — program dokáže také definovat kódovou stránku vstupního a výstupního dokumentu. To neumí, pokud vím, ani známý a daleko starší Word for Word. Přitom v domácích podmínkách jde často o hlavní zádrhel veškerých konverzí pomocí zahraničních programů. Kódových stránek je k dispozici 23 včetně řečtiny (851) a cyrilice (866); českého uživatele však nejvíce potěší volby Czech-Kamenicky (895), Latin II (852) a Windows Multilingual (1252). Chybí jen KOI8-CS, kterou však, kromě T602, snad nikdy nikdo nepoužíval.

ConvertPerfect je pozoruhodný už způsobem distribuce — dodává se totiž bez jakékoli dokumentace, což u firmy chvalně známé výtečnou kvalitou manuálů přinejmenším překvapí. Jediným tištěným návodem je instalační karta v sáčku s disketou.

U tak renomovaného výrobce by se dalo očekávat, že program, který nemá dokumentaci, prostě žádnou nepotřebuje. Pokud jde o vlastní ovládání, je tomu vskutku tak. Je sice méně přehledné, než má Word for Word, ale jinak celkem snadno pochopitelné. Všechny možné volby jsou v každém okamžiku vypsány na obrazovce, lze je volat horkými klíči, čísly či myší. Ostatní úkony zprostředkují snadno srozumitelné panely. V případě nejasností poslouží vynikající, vzájemně provázaný interaktivní help, umožňující dokonce i takové finesy, jako nastavení záložky na vybraném pomocném textu.

Jinak ovšem program dokumentaci má, a ne zrovna zanedbatelnou. Z celkových 1,3 MB kompletní instalace zabírají manuály bezmála 500 KB. V devatenácti souborech se nachází detailní popis převodu jednotlivých kódů při konverzi příslušného formátu do a z WordPerfectu 5.1. Tyto soubory se na disk kopírují výběrově, podle formátů zvolených při instalaci. A zde je odpověď na otázku chybějící tištěné dokumentace — dodávat k programu za padesát dolarů několikasetstránkový manuál je prostě zbytečný přepych i pro WordPerfect Corporation. Tím spíše, že běžný uživatel by jej stejně nejspíš ani neotevřel.

Jak již bylo řečeno, konverzi lze provádět mezi libovolně zvolenými formáty, tedy nikoli jen z WordPerfectu a do WordPerfectu. Objevením se

Vlastní ovládání je tak jednoduché, že čtyřicetistránkový manuálek i podrobný help shledáte brzy vcelku zbytečnými; arci v případě, že vůbec pochopíte, o co jde. Obávám se, že mé sekretářce by se to asi nepodařilo, proto ta zmínka o technicky zdatnějších uživatelích.

ConvertPerfectu tudíž ztrácí T602 význam už i jen jako poněkud drahá (a špatná) konverzní utilita. Konečně je možné převádět české texty se zachováním tabelátorů, poznámek pod čarou a dalších funkcí, které Pre602 spolehlivě likvidoval převodem přes anachronický formát T602. Je ovšem pochopitelné, že převod není, zvláště u komplikovaně strukturovaných dokumentů, pokaždé absolutně přesný — vždy zde zůstává přinejmenším limit toho, co který editor umí navíc proti ostatním.

Zkrátka — ConvertPerfect se rozhodně bude hodit každému, kdo pracuje s texty z různých zdrojů, a mohu jej doporučit naprosto bez výhrad.

Jazykové moduly

Z dvaadvaceti národních verzí, které byly v polovině roku 1992 k dispozici, jsme vybrali dvě, u nichž lze předpokládat, že budou v našich podmínkách nejaktuálnější

Martin Maniš (*1959) je pseudonym autora, který je absolventem jedné z biologicky orientovaných fakult Karlovy univerzity v Praze, avšak již několik let působí jako novinář a publicista; toho času na volné noze. V oblasti počítačů je samoukem a zabývá se hlavně tím, co může upotřebit ke své publikační a žurnalistické práci.

— německou a ruskou. Obě jsou dodávány se stošedesátistránkovou jednotnou příručkou, obsahující stručnou základní informaci o modulech ve čtrnácti jazycích. Rozdíl několika měsíců mezi oběma baleními dokazuje, že éra plýtvání disketami u WordPerfectu skutečně skončila — zatímco ruský modul datovaný 9/91 ještě obsahuje instalační sady v obou formátech, v německém (4/92) byly už jen dvě 3,5'' diskety. Zato přibyl hologram na krabičce, kterým jsou od letošního roku opatřeny již všechny výrobky firmy (takže při nákupu pozor na něj). Součástí dodávky jsou u obou modulů rovněž průhledné samolepící štítky na klávesy.

Instalace národního prostředí probíhá obvyklým způsobem a pro laserovou tiskárnu zabere okolo 2,2 MB; skoro 900 KB z toho ovšem tvoří slovník. Ruská verze obsahuje na rozdíl od ostatních modulů (kromě řeckého) ještě download fonty pro HP Laser Jet a Epson LQ24. Přiložené fonty jsou bohužel pouze bezpatkové — proporcionální Helvetika 8, 12, 18 a 24 bodů a ekvidistantní Letter Gothic (10 bodů). Pro tisk Timesu či jiných řezů je třeba fonty dokoupit; výrobce doporučuje produkty Exceller, SoftCraft, WoodSmith a Fontmax, jejichž volba je obsažena přímo

U tak renomovaného výrobce by se dalo očekávat, že program, který nemá dokumentaci, prostě žádnou nepotřebuje. Pokud jde o vlastní ovládání, je tomu vskutku tak.

v dodávané definici tiskárny. Poslední specialitou ruského modulu je konverzní prográmek CORN2.EXE. Chybí slovník synonym, což ovšem není výsadou zdaleka jen ruštiny.

K dispozici je pět klávesnic — tři ruské a dvě ukrajinské; našinci asi nejlépe poslouží RUSSIAN3, což je v podstatě běžná QWERTY klávesnice osazená všude, kde to šlo, ekvivalentními ruskými znaky. V souboru KEYBRDS.WP je všech pět klávesnic názorně vyobrazeno, arci pokud máte alespoň EGA kartu. Majitelé Hercules karty si s ruštinou mnoho neužijí, protože místo písmenek vidí na obrazovce pouze čtverečky a azbuku mají příležitost spatřit jen v Preview.

Modul německý naopak může posloužit jako příklad zcela standardní, kompletní a nekonfliktní dodávky. Instalace je dvojjazyčná a interaktivnější než v ruské verzi; soubory zaberou na disku pouhých 800 KB (druhá instalační disketa obsahuje jen 54 KB softwaru). Tato stručnost je dána nejen tím, že Speller a Thesaurus mají po 300 KB, ale také absencí fontů, ovladačů tiskáren a souboru WP.DRS. V testovaném, na slovní zásobu velmi náročném německém textu (645 slov) Speller správně odhalil 26 chyb z 32, které teoreticky odhalit mohl, a neznal 96 slov (vesměs latinského původu nebo kostrbatějších složenin).

Součástí modulu jsou dvě definice klávesnic, které se jen minimálně liší od standardu — především přehláskami a dvojitým S; ani zde nechybí soubor KEYBRDS.WP s vyobrazením rozložení klávesnic.

SWS SOFTWARE

Zveme Vás srdečně k výběru zboží, jsme autorizovaným distributorem firmy

B O R L A N D

SWS SOFTWARE, P.O.Box 219, 760 01 ZLIN
tel.: 067/981457 (Hotline, obsluha po-pa 7.30-19.30; v ostatním case zaznamník/fax)
fax: 067/981501 (nepretrzite)
BBS: 067/32537 (denne 10-18, 20-08)
pobocka Brno: Gajdosova 82, 615 00 BRNO
tel. 05/531592, fax 05/759913

Imb025-3 9 11 92

Zkrátka — ConvertPerfect se rozhodně bude hodit každému, kdo pracuje s texty z různých zdrojů, a mohu jej doporučit naprosto bez výhrad.

Celkem vzato lze tedy konstatovat, že jazykové moduly jsou pro potřebné celkem levným ($99) a efektivním nástrojem na zpracování cizojazyčných textů. Firma navíc neustále rozšiřuje jejich spektrum — už dnes by měly být k dispozici arabský a hebrejský modul, o nichž se manuál ještě nezmiňuje. Nelze vyloučit, že dříve, než tento článek stačí vyjít, přibude k nim konečně i modul český.

Screen Font Editor

Pro technicky zdatnější uživatele, kteří píšou často v různých jazycích a nepotřebují přitom kompletní jazykové moduly, nebo pro ty, kteří používají matematických a jiných symbolů, je tato utilita prakticky nezbytná. WordPerfect totiž disponuje vlastními obrazovkovými fonty, které umožňují pracovat v textovém režimu s libovolnými znaky. Tato možnost je pochopitelně vyhrazena pouze majitelům počítačů s programovatelnou grafickou kartou; ti, kteří vlastní klasický Hercules nebo dnes už raritní CGA, mohou buď vyhodit svůj monitor, nebo se spokojit se čtverečky, jimiž WordPerfect nahrazuje nezobrazitelné znaky.

V závislosti na paměti karty lze najednou znázornit buď 256 nebo 512 symbolů — znaková sada WordPerfectu jich však nabízí 1500. Je tedy pochopitelné, že čas od času nastane potřeba dostat na obrazovku místo čtverečku některý z často

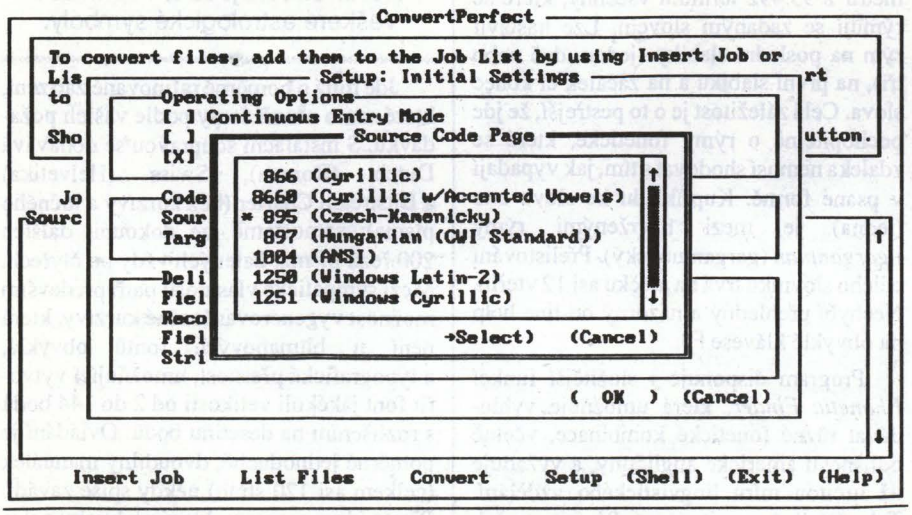

ConvertPerfect umožňuje definovat i vstupní a výstupní kódovou stránku.

Preview textu pořízeného pomocí ruského jazykového modulu...
... a tentýž text vytištěný na HPLJ IIIP pomocí softfontů (Helvetika 18 a Letter Gothic 10) dodávaných jako součást modulu.

Я другой такой страны незнаю...

Я другой такой страны не знаю ...

používaných znaků. Píše-li někdo například knihu o kabale, lze předpokládat, že orientace v hebrejských citátech bez použití *Screen Font* Editoru nebude právě jednoduchá. V takovém případě se může investice pouhých $49 (podle firemního katalogu; v nabídkách domácích prodejců se tento výrobek kupodivu běžně nevyskytuje) ukázat jako jedna z nejvýhodnějších.

Instalace probíhá obvyklým způsobem a připraví vás o slabých 400 KB místa. Vlastní ovládání je tak jednoduché, že čtyřicetistránkový manuálek i podrobný help shledáte brzy vcelku zbytečnými; arci v případě, že vůbec pochopíte, o co jde. Obávám se, že mé sekretářce by se to asi nepodařilo, proto ta zmínka o technicky zdatnějších uživatelích. Zobrazit lze jednotlivé znaky nebo celé sady; nechybí ani možnost namalovat si znak vlastní, když se vám navržená varianta nelíbí. Změny provedené *Screen Font Editorem* samozřejmě nemají sebemenší vliv na to, co se nakonec vytiskne — obstarat si příslušné fonty pro tiskárnu už musí zmíněný kabalista jinde (kupříkladu u firmy DATACAL, která nabízí kompletní mezinárodní sadu fontů pro WordPerfect — včetně arménských, thajských a tureckých — za kulantních 200 dolarů).

Wordperfekťácké Rýmovátko

Inspirací k tak děsivému překladu názvu programu WordPerfect *Rhymer* mi byl toliko jeho obal, na němž rozčilený Humpty Dumpty poskakuje po dobové ilustraci Poeova Havrana. Jinak by samozřejmě bylo spíše na místě nezdrobnělé „Rýmovač" či vzletnější „Veršotepec", a vůbec nejlepší by bylo termín raději nepřekládat. Každopádně jde o roztomilý produkt, který je tou nejlepší tečkou na zakončení plejády výrobků WordPerfect Corporation.

Rhymer je skutečně tím, čím slibuje být — softwarem na automatické rýmování. Oproti všem ostatním kreacím firmy se vyznačuje dvěma zvláštnostmi — nemá instalační program a je rezidentní. Instalace probíhá prostým zkopírováním souborů čítajících celkem 555 KB. Rezidentní část programu vás připraví o 37 KB paměti.

Celá záležitost je o to pestřejší, že jde pochopitelně o rýmy fonetické, které se zdaleka nemusí shodovat s tím, jak vypadají v psané formě.

Vyvolání Rýmovátka je implicitně Alt+Shift+F8, avšak horký klíč lze libovolně změnit. Celý prográmek pracuje tím způsobem, že vyhledává podle zvolených parametrů z 93.492 termínů všechny, které se rýmují se zadaným slovem. Lze nastavit rým na poslední slabiky (jednu, dvě nebo tři), na první slabiku a na začátek či konec slova. Celá záležitost je o to pestřejší, že jde pochopitelně o rýmy fonetické, které se zdaleka nemusí shodovat s tím, jak vypadají v psané formě. Kupříkladu ke slovu *one* (jedna) je mezi navrženými rýmy i *gargantuan* (gargantuovský). Přelistování celého slovníku trvá na atéčku asi 12 vteřin. Nechybí přehledný a názorný on-line help na obvyklé klávese F3.

Program disponuje i složitější funkcí *Phonetic Finder*, která umožňuje vyhledávat různé fonetické kombinace, včetně odlišností americké angličtiny, a vyžaduje už určitou míru lingvistického vzdělání. Tak detailní rozpitvávání *Rhymeru* však není na místě, neboť jde skutečně jen o bonbónek na závěr. O absolutní neprodejnosti tohoto softwaru ve vlastech českých totiž zajisté nepochybuje ani čtenář, ani WordPerfect Corporation. Bylo by rovněž bezpředmětné pídit se po tom, za kolik jej nabízejí domácí dealeři, protože jej prostě nenabízejí — pro vaši informaci: katalogová cena činí $89.

Zajímavým podnětem k zamyšlení se mi v této souvislosti zdá nesporná skutečnost, že pokud by u nás někdo podobný program vyvinul, šlo by o čirou recesi a autora by patrně nikdy nenapadlo pokusit se ji komerčně využít. A kdyby ho to náhodou přece jen napadlo, zaručeně by si tak nevydělal ani findu. Skládání básniček dnes v Česku prostě není v módě. Ono ostatně do takové míry, jako v anglosaských krajích odkojených Matkou Husou, nejspíš nikdy nebylo. Každopádně by se české rýmovátko asi stalo aktuálním teprve v případě návratu ke zpěvným časům Pavky Kohouta, čehož se doufám nikdy nedožiji. Pak by možná uspěl i WordPerfect *Rhymer*, neboť již v současné verzi dokáže k první slabice slova Stalin vyhledat: *Stalingrad, stalinism, stalinist* a *stalinists*, a pokud jde o rýmy k poslední slabice, zná jich 893.

Něco pro kutily

Na úplný konec ještě dvě exkurze do hájemství fontů, vyvinutých jinými firmami pro použití s WordPerfectem. První se celým názvem zove *Bitstream Fontware 3.0 Installation Kit* a vyznačuje se zejména tou pozoruhodností, že jde o jediné fonty pro laserovou tiskárnu, distribuované přímo WordPerfect Corp. Instalační sadu tvoří čtyři diskety, které, náležitě použity, ze sebe vypotí adresář (v rozsahu asi 2 MB) neobsahující jediný font.

Nicméně ať je výběr z použitelných znaků sebevětší, vždycky se nakonec nějakých nedostává. U zdánlivě téměř nevyčerpatelné nabídky znakových sad WordPerfectu jsou to kupříkladu veškeré astrologické symboly.

Jde totiž o poměrně rafinované zařízení, které samo utvoří fonty podle vašich požadavků. S instalační soupravou se dodávává Dutch (Roman), Swiss (Helvetika) a Bitstream Charter (bez kurzívy a tučného písma); samostatně lze dokoupit dalších 200 řezů písma, balených vždy po čtyřech. Mezi sympatické vlastnosti patří především možnost vygenerování tučné kurzívy, která není u bitmapových fontů obvyklá, a typografická přesnost, umožňující vytvořit font jakékoli velikosti od 2 do 144 bodů s rozlišením na desetinu bodu. Ovládání je poměrně jednoduché, dvoudílný manuálek (celkem asi 120 stran) někdy spíše zavádí. Přesto jde o program, který prakticky nelze ukrást, neboť bez tabulek znaků v doku-

mentaci je použitelný pouze k vygenerování pěti základních sad (ASCII, ASCII Business, ASCII Technical, HP Roman 8 a IBM PC).

Pravý půvab však spočívá v možnosti definování uživatelských sad z Bitstream International Character Set (BICS), která obsahuje 564 znaků, včetně mých vytoužených typografických uvozovek nahoře i dole, po nichž teskním v každé druhé recenzi. Tyto znaky lze libovolně uspořádat do 26 sad; každá jich může obsahovat nejvýše 94 a ovšem také méně, což se zúročí například při tvorbě obzvlášť velkého fontu pro individuální titulek (kompletní font IBM PC s 254 znaky ve velikosti 144 bodů totiž zabere 4296KB, což značně překonává rozsah paměti běžných laserových tiskáren, nehledě už k časové náročnosti downloadingu).

Nicméně ať je výběr z použitelných znaků sebevětší, vždycky se nakonec nějakých nedostává. U zdánlivě téměř nevyčerpatelné nabídky znakových sad WordPerfectu jsou to kupříkladu veškeré astrologické symboly. Rozsah sady BICS je zhruba třetinový, takže v ní scházejí i četné znaky WordPerfectu; mezi jinými bohužel také Ď — ď a Ť — ť. Jen tato pitomá čtyři písmenka znemožňují použití Fontwaru 3.0 pro češtinu. Těžko říci, proč v Cambridgi, odkud program pochází, vyhodili právě tahle písmena, zatímco ponechali třeba G s háčkem (opravdu si neumím představit

Proti eventuálnímu zmatení pojmů a čtenářů navrhuji pracovní definici: „DTP je systém, v němž se texty zpracovávají, ale nepíší."

jazyk, který by takovou ptákovinu používal). Nebýt toho, tiskly by Bitstream fonty česky zcela perfektně po nekomplikované definici jediné uživatelské znakové sady. Je to vskutku škoda, tím spíše, že katalogová cena činí pouhých $79. Třeba ale ve verzi 4.0...

Zatím lze pouze konstatovat, že za daných okolností může být program užitečný pouze pro uživatele pracující s texty v jazycích, na něž nezapomnělo standardní ASCII, nebo které se vešly do BISC.

Konečně doma

V minulé recenzi (SWN 6/92) jsme se věnovali i českým fontům firmy Mon Ami. Bylo by nespravedlivé nezmínit se také o konkurenčních fontech Alwilu, tím spíše, že i v tomto případě výrobce vyšel ochotně vstříc a promptně dodal kompletní distribuční sadu. Ta sestává z osmi pětačtvrtpalcových HD disket, z nichž každá obsahuje jeden typ písma (Courier, Prestige, Helvetica, Times Roman, Baskerville, Century Schoolbook, Goudy Old Style a Palatino). Všechny dohromady

SWS SOFTWARE

Dárek pod stromeček od SWS

Inzeráty firmy SWS v tomto čísle SWN obsahují písmena navíc.
Poskládáte-li je podle správného klíče, budete si moci přečíst otázku o čtyřech slovech, a když na ni správně odpovíte a odpověď nám zašlete společně s tímto vystřiženým inzerátem, pošleme Vám pod stromeček "antistresáka" firmy SWS.
Pošlete-li odpověď do konce roku, můžete navíc získat některou z pěkných cen, věnovaných firmou SWS do losování.

Hezké vánoce. Uhádnete ?

SWS

SWS SOFTWARE, P.O.Box 219, 760 01 ZLÍN
tel.: 067/981457 (Hotline, obsluha po-pá 7.30-19.30; v ostatním case zaznamník/fax)
fax: 067/981501 (nepřetržitě)
BBS: 067/32537 (denně 10-18, 20-08)
pobočka Brno: Gajdosova 82, 615 00 BRNO
tel. 05/531592, fax 05/759913

lmb025-15 9 11 92

vyjdou bratru na 17.000,- Kčs (jednotlivě na 23.800,-), tedy zhruba na dvojnásobek toho, co stojí kompletní sada třinácti řezů Mon Ami. Fonty jsou ovšem provedeny ve všech velikostech (6, 8, 10, 11, 12, 14, 18, 24 a 30 bodů) na rozdíl od titulkových fontů Mon Ami (Pražské Kamenné, Monument, Unciála apod.), které jsou k dispozici pouze v několika větších rozměrech. Výhodou fontů Mon Ami naopak je, že až do třiceti bodů nabízejí možnost použití tučného písma a kurzívy (a navíc velikosti 7, 9 a v tučném i 48 a 60 bodů), zatímco Alwil je nad osmnáct bodů proveden pouze v tučné verzi a velikosti nad 30 bodů mu zcela chybějí. Žádný z obou produktů nemá tučnou kurzívu.

Distribuční balení, diskety i manuál jsou přímo geniální ukázkou, jak s vynaložením poměrně nevelkých prostředků dosáhnout velmi efektního profesionálního výsledku, i když ve srovnání se vzorky budoucí adjustáže, které mi v Alwilu

Přejít přejít

Přejít přejít

předvedli, jde téměř o samizdat. Alwil Software nepochybně bude jedním z těch výrobců, kteří u nás v brzké době prosadí, že v ušmudlaném igelitovém pytlíku a s dokumentací na no-name disketě přelepené etiketou popsanou devítijehličkovou tiskárnou lze distribuovat nanejvýš shareware. Ačkoli ještě nejsou k dispozici budoucí bílé diskety potištěné Alwilovským supem, už teď lze s potěšením konstatovat, že distribuční sada fontů je prvním domácím výrobkem, u něhož mi bylo dopřáno vidět, co je jinde zcela obvyklé — diskety vůbec nemají vyříznutý otvor umožňující jejich přepsání.

Hlavní předností fontů Alwil je, že za své peníze obdržíte rovnou dvě sady — v Kamenických a v Latin2 (respektive v Latin-2 Unix). Tato přednost se zúročí zejména s kompletní českou verzí WordPerfectu, která má údajně pracovat pro změnu pouze v Latin-2, což si prý v Oremu nenechali vymluvit, ačkoli je řada českých konzultantů upozorňovala, že tuto bastardní tabulku u nás používá málokdo. S ohledem na existenci ConvertPerfectu a na způsob definování obrazovkových fontů WordPerfectu však patrně bude možné tento zádrhel akceptovat a používat Latin-2 pouze ve WordPerfectu, což by s fonty Alwil nemělo dělat problémy.

Každá z disket obsahuje soubor s komprimovanými fonty a dva podadresáře — v jednom je definiční soubor tiskárny, ve druhém pomocné programky, které se stále opakují, neboť, jak již řečeno, všechny řezy jsou k mání i jednotlivě. Jedna sada fontů zabere zhruba 700 KB. Vlastní instalace je poměrně složitá a pro začátečníky podle mého soudu jen obtížně pochopitelná, i přes důkladnou průvodní dokumentaci. Doplnění interaktivního instalačního programu by bylo více než na místě. Takto je třeba nejprve vytvořit adresář, zkopírovat do něj zabalené praefonty a utility, aktivovat samorozbalovací program, ze vzniklých praefontů vygenerovat utilitou `CODELJ.EXE` (spouštěnou s příslušným parametrem) vlastní fonty a nakonec ještě zkompilovat ovladače pomocí `PTR.EXE`, pokud chcete používat více řezů najednou, což lze předpokládat. Úhrnem práce víc než dost, tím spíše pak pro uživatele zvyklého na pohodlné instalační programy WordPerfectu.

V inzerátech Alwilu se tradičně objevuje tvrzení, že „každý znak byl ručně doladěn". A skutečně — srovnáme-li písmeno ř, které v Helvetice Mon Ami nevypadá právě nejlépe (horní řádek), s Helveticou Alwilu, je zcela zřetelné lepší proporční posazení mezi okolními literami.

Fonty Alwil se od fontů Mon Ami liší už celkovou tvářností. Používají nového unifikovaného (leč trochu méně přehledného) způsobu značení jednotlivých fontů podle normy Hewlett-Packard. A co hlavně — přesně dodržují původní tabulku Kamenických a Latin2, což má své výhody i nevýhody. K výhodám patří přítomnost lomených uvozovek, některých řeckých písmen a matematických znaků. K nevýhodám pak zejména absence značek pro Copyright a Registrated (C a R v kroužku) a pomlčky. Mimochodem — to, co vidíte vytištěno v tomto článku, nejsou se vší pravděpodobností pomlčky, ale spojovníky (v typografštině tzv. „divis"). Alespoň doposud tomu v mých článcích tak bylo (musím se optat pana Koubského, kde dochází v přenosu dat k chybičce, protože jiné materiály v SWN mají pomlčky normální). Ovšem co se smete v novinách, nelze s klidným svědomím použít třeba při sazbě knihy. O možnosti využití WordPerfectu pro výrobu malotirážních publikací jsem se ostatně v SWN 6/92 nezmiňoval jen já, ale také dr. Kučera z Alwilu. (V této souvislosti jen poznámku — WordPerfect není DTP, protože v takovém případě by DTP nebyly snad pouze editory na úrovni T602. Schopnostmi DTP disponuje totiž nejen WordPerfect a MS Word, ale i řada editorů u nás příliš neužívaných a většina procesorů pro Windows. Proti eventuálnímu zmatení pojmů a čtenářů navrhuji pracovní definici: „DTP je systém, v němž se texty zpracovávají, ale nepíšou.")

Samozřejmě — není složité font přepsat a posadit pomlčku třeba na pozici 246, k čemuž stačí pouze odmazat tečky ze znaku . Poněkud komplikovanější by bylo doplnit přesně na míru Copyright, ale také by to šlo. Jenže — ačkoli programy pro přepisování fontů jsou běžně k dispozici jako shareware, nelze prostě po uživateli podobné operace požadovat, nehledě k tomu, že je diskutabilní, zda by nebyly v rozporu s autorským právem. Celou situaci by šalamounsky vyřešila devátá disketa s uživatelsky definovanou sadou (WP Character Set 12), která by obsahovala kompletní řeckou abecedu, typografické symboly a jiné užitečnosti. Mimo jiné by v ní také konečně mělo dojít i na mé obsedantní české uvozovky. Není totiž pravdou, co praví manuál k fontům Alwil, že „jako perfektní národní uvozovky lze u proporcionálních fontů použít dvě čárky a dva obrácené apostrofy". Přesněji řečeno — použít je můžeme, ale nebudou to uvozovky, natožpak perfektní. Rozteč mezi dvěma čárkami nebo dvěma apostrofy je totiž daleko větší, než mezi znaky uvozovek — ty k sobě musí být doslova přituleny. Čtenáři to celé možná přijde jako zbytečné hnidopišství, ale bída české typografie je už tak dost děsivá, že ji netřeba ještě dále prohlubovat.

Abych rychle ukončil tuto domácí exkurzi, která se postranními odbočkami rozrostla do nečekaných rozměrů: jaké z fontů si tedy vybrat? Odpověď je mimořádně obtížná — od Mon Ami lze těžko očekávat další vývoj produktu, protože firma se nyní věnuje aplikacím pro Windows; na druhé straně nelze ignorovat podstatný cenový rozdíl. Fonty Alwilu jsou celkově preciznější, stále se inovují (v době vydání této recenze by měla být k dispozici již verze pro MS Word). Pro sazbu knih je působivý zejména Goudy Old Style. Mon Ami naopak nabízí oblíbenou secesizující *Korinnu* a titulková písma. Optimální by samozřejmě byla kombinace fontů z obou sad, ale z finančních důvodů se toto řešení nezdá příliš schůdné.

Shrnutí

Z testovaných produktů má nepochybně nejširší potenciální využití ConvertPerfect, který plně uspokojí i uživatele jiných editorů. Každému, kdo pracuje s WordPerfectem a není ještě vybaven ostatními výrobky firmy, lze jednoznačně doporučit investici do WordPerfect Works. Naproti tomu DataPerfect ve stávající podobě vyhoví asi jen nejskalnějším fandům WP Corporation a pozice PlanPerfectu silně ohrozil sám výrobce uvedením WP Works. Pro ty, kteří často píšou texty v cizích jazycích, bude nepostradatelným pomocníkem *Screen Font Editor*, zejména pokud si nepořídí rovnou příslušné jazykové moduly. WordPerfect *Rhymer* je v našich podmínkách vhodný nejvýš pro bohaté milovníky softwarových kuriozit.

Bitstream Fontware 3.0 Instalation Kit se jeví jako velmi mocný a flexibilní prostředek pro tisk na laserových tiskárnách, nelze jej však bohužel použít pro češtinu. Naši uživatelé tedy mají nadále na vybranou mezi fonty Mon Ami a Alwil, které jsou vcelku rovnocennými soupeři.

Další dva měsíce s výrobky WordPerfect Corporation už nijak nezměnily celkový s výhradami pozitivní dojem, jehož jsem nabyl při sepisování předešlé recenze. Jen teď mívám problémy, že místo Esc mačkám F7 a koktá mi Enter, aby dopředu přikývl na očekávané potvrzení implicitního adresáře. Opravdu — pokud se už jednou rozhodnete pro WordPerfect, je vhodné zapomenout, že existují také jiní výrobci softwaru. Určitý problém však přitom paradoxně představuje počeštění editoru. Navyknete-li si totiž jednou odpovídat například A jako Ano, zkomplikuje vám tento automatismus poněkud život všude tam, kde v programech dosud nepočeštěných musíte použít Y jako Yes. A tak dál.

V některém z příštích čísel ještě k dokreslení úplného spektra prozkoumáme WordPerfect for Windows, což je povídání přece jen o něčem jiném. Pro dnešek tedy už jen poděkování firmám DCC a Alwil za mimořádnou ochotu a přívětivost.

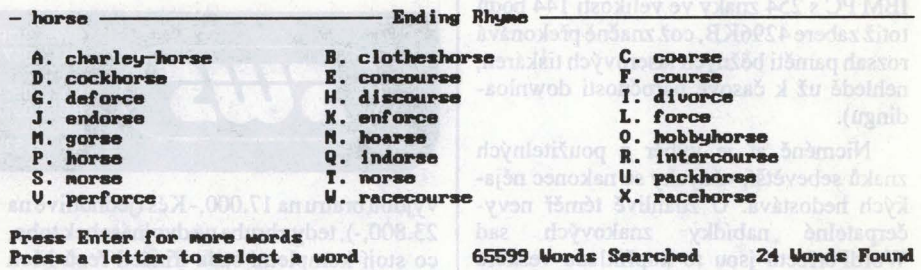

Část rýmů, vyhledaných programem WordPerfect Rhymer ke slovu horse (kůň).

SWN info:

Convert Perfect 1.0
Cena (XI/92): 49 USD

Screen Font Editor
Cena (XI/92): 49 USD

Bitstream Fontware 3.0
Cena (XI/92): 79 USD
Výrobce: Wordperfect Corp.
Software zapůjčil distributor: DCC, Praha

Národní fonty pro LaserJet II/III, verze 2.0
Výrobce: Alwil Software, Praha
Cena (XI/92): 2.900,- Kčs (proporcionální), nebo 3.200,- Kčs (ekvidistantní)

Jak Rusové poškodili americkou ekonomiku

Tetris a spol.

Milan Kuneš

Ani v nejmenším nepochybuji o tom, že Tetris, hra, která je původem z Ruska, si zaslouží, aby jí byl věnován samostatný článek, i když první a nejúspěšnější varianta je stará takových pět let. Pokud vím, tak žádná jiná hra nedokázala to, co tato — stát se ve svém době téměř standardní součástí operačního systému na většině pécéček (nejen v naší republice).

Spousta lidí, třeba i těch, kteří nikdy předtím a nikdy potom už žádné hry nehráli, byla schopna strávit značnou část pracovního i mimopracovního času „skládáním uhlí", jak se Tetrisu přezdívalo. Pamatuji se na citát ze zahraničního tisku, ve kterém se s jistou nadsázkou pravilo, že tato hra byla vyvinuta Sovětským svazem proto, aby ochromila americký průmysl, neboť v tamních kancelářích nikdo nepracuje a všichni hrají Tetris.

Přitom podstata hry je tak jednoduchá, až to bolí. Čtyři kostičky pospojované do všech možných kombinací, kterých je přesně sedm. Ty se náhodně objevují, padají dolů a vy je zařazujete a snažíte se jimi zaplnit omezený prostor, přičemž jste tlačeni časem a postupně se zvyšující rychlostí padání.

Jste nuceni v minimálním časovém úseku analyzovat vzniklou situaci a najít optimální řešení, toto řešení poté okamžitě realizovat, ale i současně dopředu zvažovat případnou další strategii. K tomu, aby

člověk mohl hrát úspěšně tento typ her, je třeba mít velmi rychlé reakce, ale současně i schopnost udržet si chladnou hlavu a nadhled i v krizových situacích, které nastávají prakticky neustále.

Jistě by se dala vysledovat i jistá analogie mezi Tetrisem a Rubikovou kostkou. Ta měla rovněž geniálně prostý nápad, a značný počet lidí jí propadl naprosto stejně jako tomu bylo u Tetrisu a stejně jako kostka, má Tetris i svoje následníky, z nichž největšího úspěchu dosáhl BlockOut — Tetris v třírozměrném prostoru.

A vznikají další a další varianty — FaceTris, kdy výsledně skládáte obličeje známých politiků, SuperTetris — kde vám padají i bomby, kterými lze kostky odmazávat, a mnoho a mnoho dalších. Mimo jiné jsem objevil na pražských BBS-kách i několik verzí pro Windows.

Objevují se i hry, založené na nových nápadech, jako například KLAX, ale které mají stejně jako Tetris jediný úkol — na chvíli vás rozptýlit a odreagovat po náročné a vyčerpávající práci u počítače.

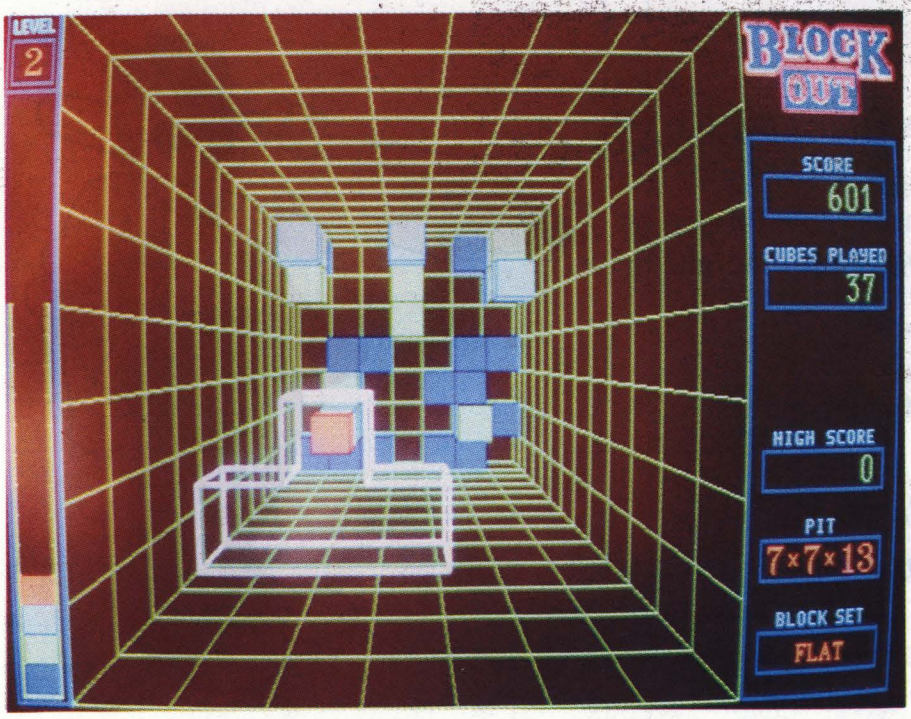

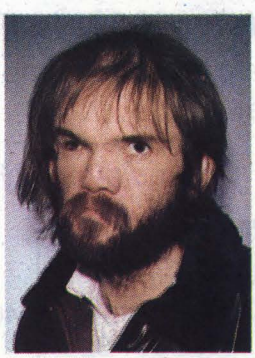

Milan Kuneš (*1966) absolvoval střední ekonomickou školu. Je majitelem soukromé softwarové firmy MILK Computer Software, zabývá se vývojem ekonomických a všeobecných aplikací.

PC-SOFT

VELKÝ KATALOG SOFTWARE

Poděbradova 102, 612 00 BRNO tel.: (05)745 333 fax,záznam: (05)740 410

JE TU OPĚT PRO VÁS!

2. aktualizované vydání, 340 stran

PC–SOFT je nepostradatelnou pomůckou všech uživatelů moderní výpočetní techniky
není jen adresářem softwarových firem
je to přehlídka českého a slovenského software, publikací, periodik a služeb s popisem a cenou
je průvodcem ve světovém software
je přehledem SW a HW veletrhů a výstav v celém světě
je vaším kontaktem na SW–firmy, vydavatele, školící střediska, autorizované prodejce a inzerující firmy
je jediný ucelený přehled svého druhu na našem trhu

DVA KATALOGY ZA JEDNU CENU? ANO!

ZDARMA

získáte KATALOG SOFTWARE PC–SOFT 91/92,
pokud si objednáte katalog software PC–SOFT 92/93 bez prodlení
(pouze do vyčerpání zásob – dříve došlé objednávky mají přednost.)

PC–SOFT svojí nabídkou uspokojí každou firmu a každého podnikatele
šetří váš čas při hledání programů a firem dodávajících programy na míru nebo podle vašich požadavků.
PC–SOFT obsahuje vhodné programy pro každého uživatele
Váš počítač bez katalogu **PC–SOFT**není kompletní!

Doporučujeme vám atraktivní a praktický VIZITKÁŘ Velkého katalogu software.

NOVÉ !

OBJEDNÁVÁME:

☐ Velký katalog software PC–SOFT 92/93 289,– .....kusů
☐ Vizitkář PC–SOFT revue v bloku 148,– .....kusů
☐ Vizitkář PC–SOFT revue bez bloku 76,– .....kusů
cena bez poštovného

Název firmy:
PSČ, adresa:
Telefon:
Datum: Č.obj.:
Jméno odp. pracovníka:
Podpis a razítko:

Vianočné prekvapenie od firmy

US Robotics®

Novinky:

- ***Courier HST 16800 FAX***
  Courier HST Dual Standard FAX
  Courier V.32bis FAX
  - *small* verzie známych modemov, teraz s faxom a možnosťou *upgrade* na normu V.FAST
- ***Sportster V.32bis FAX***
  - cenovo zaujímavá modifikácia modelu Courier

Československý distribútor:

UNICOM
B. Němcovej 32
040 01 Košice
tel./fax: 095-331 32
BBS: 095-342 16

UNICOM s.r.o.
Malátova 13
400 11 Ústí nad Labem
tel./fax: 047-448 65

Těšíme se na Vaše připomínky a náměty.

Softwarové noviny, P.O.Box 226, 111 21 Praha 1

NOVÝ Pascal = fantastické možnosti

Borland Pascal with Objects 7.0

je určen především profesionálům, kterým umožňuje zvýšit produktivitu práce v DOS i ve Windows.

Hlavní novinky:

- podporuje programování v DOS, DPMI i ve Windows (pro Váš program je k dispozici až 16 MB paměti)
- umožňuje vytvářet DLL knihovny v DOS, které jsou kompatibilní s Windows (knihovny je možno sdílet programy pracujícími v DOS i programy pracujícími ve Windows)
- nově rozšířené možnosti integrovaného vývojového prostředí v DOS i ve Windows
- barevné odlišení syntaxe a funkce undo/redo
- nový ObjectBrowser k jednoduššímu prohledávání zdrojových textů
- nově optimalizovaný kompilátor
- WinSight a WinSpector - nové nástroje pro ladění ve Windows
- více než 4 MB přímé nápovědy

Cena **7990,– Kčs**

Upgrade **4900,– Kčs**

Jako speciální prémii při nákupu tohoto produktu obdržíte zdarma Applications Framework Runtime Library Source Code.

Turbo Pascal 7.0

je nejjednodušším prostředkem pro všechny, kteří se chtějí naučit technice objektově-orientovaného programování snadno a rychle.

Hlavní novinky:

- další vylepšení integrovaného vývojového prostředí pro DOS
- barevné zvýraznění syntaxe a funkce undo/redo
- nový ObjectBrowser k jednoduššímu prohledávání zdrojových textů
- nově optimalizovaný kompilátor
- obsahuje rozšířené Turbo Vision, které podporují kontrolu správnosti vstupů
- více než 1 MB přímé nápovědy

Cena **4200,– Kčs**

Upgrade **2800,– Kčs**

Produkty lze zakoupit v síti autorizovaných distributorů a dealerů, v expedici APRO nebo v příjemném prostředí prodejny **APRO, Jindřišská 12, Praha 1.**

Uvedené ceny neobsahují daň z obratu a platí do 31. 12. 1992.

Využijte poslední možnosti nákupu bez daně z obratu.

Udělejte si radost pod vánočním stromkem!

APRO spol. s r. o., Pražská 283, 251 64 Mnichovice, Tel: 0204/ 82385, 83026, Fax: 0204/ 82384

Tiskárno, jsi tam?

Igor Szántó

Pokud vím, tak v této rubrice jsme si ještě nehráli s tiskárnou. Nevadí, dnes to napravíme. Budeme testovat připravenost tiskárny k činnosti.

Každý pořádný program, který posílá něco na tiskárnu, musí počítat s možnostmi, že tiskárna není připojena, případně není zapnuta a když tak jen ve stavu off line, že v ní chybí papír a podobně. Pokud s tím nepočítá, velmi dobře víme, co se stane. Počítač ztuhne, klávesnice nereaguje a pokud tiskárnu neuvedeme do funkčního stavu, pomůže jen reset. Jak to vyřešit? Před vlastním tiskem se systému zeptáme, je-li tiskárna oukej. K tomu můžeme použít přerušení ROM BIOSu INT 17H. Toto přerušení má tři funkce: *tisk znaku*, *inicializace portu tiskárny* a *dotaz na status tiskárny*. Přerušení se vyvolává instrukcí INT, číslo funkce se předává v registru AH. Další vstupy a výstupy pro jednotlivé funkce jsou tyto:

```
        AH=0, tisk znaku
Vstup:  AL=ASCII znaku,
        DX=číslo portu tiskárny (0, 1 nebo 2),
Výstup: AH=status tiskárny.

        AH=1, inicializace tiskárny
Vstup:  DX=číslo portu tiskárny (0, 1 nebo 2),
Výstup: AH=status tiskárny.

        AH=2, dotaz na status tiskárny
Vstup:  DX=číslo portu tiskárny (0, 1 nebo 2),
Výstup: AH=status tiskárny.
```

Porty tiskárny jsou tři: LPT1, LPT2, LPT3. Jim odpovídají čísla 0, 1 a 2. *Status tiskárny* je údaj o velikosti jednoho bajtu, jehož jednotlivé bity mají tento význam:

```
0.    timeout,
1.,2.  nevyužito,
3.    V/V chyba,
4.    ON line,
5.    chybí papír,
6.    potvrzení od tiskárny,
7.    tiskárna mimo činnost.
```

Bity jsou uvedeny v pořadí od nejméně významného po nejvýznamnější. Uvedený význam platí pro nastavený bit (hodnota 1), shozený bit (hodnota 0) má význam logicky opačný.

Nás bude zajímat jen funkce 02, *dotaz na status tiskárny*. Jak lze pokusně ověřit, tiskárna je připravena k tisku tehdy, nabývá-li *status* hodnoty 10010000B, neboli 90H, což je 144. Jinak tiskárně něco chybí. Buď není připojena vůbec nebo je off line nebo není založen papír atd. Pro testování *statusu tiskárny* vám nabízím program `GetPrinterStat`. Tento program pomocí funkce `GetPrinterStatus` v nekonečném cyklu snímá *status tiskárny* a v přehledné podobě vypisuje hodnotu jednotlivých jeho bitů na obrazovku. Můžete monitorovat jejich hodnotu v různých režimech tiskárny.

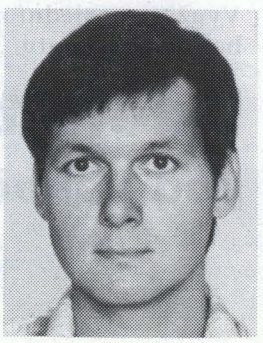

Ing. Igor Szántó, CSc. (*1961) absolvoval obor ASŘ na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze, kde pracuje jako odborný asistent. Předmětem jeho odborné práce je využití počítačů v ASŘP chemického průmyslu.

V uživatelských programech je možné voláním funkce `GetPrinterStatus` zjistit, je-li tiskárna připravena. Pokud ano, zahájíme tisk, pokud ne, vypíšeme chybové hlášení a... Ale to už nechám na vaší fantazii.

```
Program GetPrinterStat;
{*********************}
uses Dos,Crt;
var b,i : Byte;
function GetPrinterStatus:Byte;
{===========================}
{ vraci status tiskarny }
var r:Registers;
begin
r.ah:=2; {Get Printer Status}
r.dx:=0; {LPT1}
Intr($17,r);
GetPrinterStatus:=r.ah;
end;
procedure Cur(HorniRadek,DolniRadek:integer);
{=========================================}
{ nastavuje kurzor daneho tvaru }
var r:Registers;
begin
r.ah:=1;
r.ch:=HorniRadek;
r.cl:=DolniRadek;
Intr(16,r);
end;
begin
ClrScr;
Cur(32,0); { zhasneme kurzor }
GotoXY(18, 7);
Write('Printer Status Flags');
GotoXY(20, 9);
Write('7 6 5 4 3 2 1 0');
GotoXY(20,11);
Write('|||||||└timeout');
GotoXY(20,12);
Write('|||||└─┴──not used');
GotoXY(20,13);
Write('||||└─────I/O error');
GotoXY(20,14);
Write('|||└──────selected');
GotoXY(20,15);
Write('||└───────out of paper');
GotoXY(20,16);
Write('|└────────acknow-
ledgement');
GotoXY(20,17);
Write('└─────────not busy');
repeat
  b:=GetPrinterStatus;
  GotoXY(20,19);
  if b=144 then
    begin
    Write('Printer is ready');
    ClrEol;
    end
  else
    if (b and $20) <> 0 then
      begin
      Write('Printer has no paper');
      ClrEol;
      end
    else
      begin
      Write('Printer is not ready');
```

```
        ClrEol;
        end;
   GotoXY(20,10);
   for i:=0 to 7 do
      begin
  if (b and $80) <> 0 then Write('x ') else
Write('  ');
  b:=b shl 1;
  end;
until KeyPressed;
repeat until ReadKey<>#0;
Cur(6,7); { obnovime kurzor }
end.
```

Uschování obrazovky - obnovení obrazovky

Už se vám někdy při psaní programu stalo, že potřebujete přepsat popsanou obrazovku nějakým hlášením a potom ho odstranit za současného obnovení původního obsahu? Mně tedy ano. U borlandského céčka je to hračka, tam už příslušné funkce jsou. V Turbo Pascalu je to problém, tady si musíme pomoci a vytvořit funkce `GetText` a `PutText` sami. Pokud ovšem nechcete pracovat v Turbo Vision, ta za vás tyto problémy vyřeší automaticky. Ale zase se nic nedozvíte o videopaměti videoadaptérů. A to by byla, jak jistě uznáte, škoda.

Nachází-li se videoadaptér v textovém módu, potom je obsah obrazovky uložen ve videopaměti systémem *ASCII - atribut - ASCII - atribut* atd. Takto je uložen celý obsah obrazovky po řádkách počínaje prvním znakem na prvním řádku a konče posledním znakem na posledním řádku. Každý znak je tak uložen ve dvou bajtech. Atribut nese informaci o barevném provedení znaku. Dolní čtyři bity odpovídají barvě popředí (16 kombinací), vyšší tři barvě pozadí (8 kombinací) a nejvyšší bit rozhoduje o blikání znaku. Videopaměť leží v adresovém prostoru paměti RAM a je rozdělena do tzv. stránek, kterých je zpravidla více a mají čísla 0 až n. U většiny videoadaptérů je totiž videopaměť větší, než kolik je potřeba k uschování jedné obrazovky zobrazovaných dat. Každá stránka je schopna pojmout obsah právě jedné celé obrazovky. Takže pro mód 80x25 má stránka velikost 4000 B, pro mód 40x25 jen 2000 B. Právě jedna ze stránek je aktivní, ostatní leží ladem. Obsah aktivní stránky je kopírován na obrazovku 50x až 70x za sekundu, obsah ostatních je skrytý. Aktivní stránku je možno přepínat přerušením INT 10H, funkcí 05 např. touto procedurou:

```
procedure SetPage(s:byte);
{************************}
var r:registers;
begin
r.ah:=5;
r.al:=s;
intr($10,r);
end;
```

Textových módů videoadaptéru je pět, mají čísla 0, 1, 2, 3 a 7. Ostatní jsou grafické, ty nás nezajímají. Videomódy 0, 2 a 7 mají rozlišovací schopnost 80x25 znaků na obrazovce, zatímco módy 1 a 3 jen 40x25 znaků. Mód můžeme přepínat přerušením INT 10H, funkcí 00 např. touto procedurou:

```
procedure SetMode(m:byte);
{************************}
var r:registers;
begin
r.ah:=0;
r.al:=m;
intr($10,r);
end;
```

Segmentová adresa videopaměti závisí na módu. Pro módy 0 až 3 je to B800H, pro mód 7 potom B000H. Offset aktivní stránky si přečteme na adrese 40H:4EH v oblasti systémových proměnných. Aktivní mód je zapsán na adrese 40H:49H. Délku řádky si přečteme na adrese 40H:4AH, měla by mít hodnotu 80 nebo 40, podle aktivního módu. Díky těmto údajům si můžeme vypočítat adresu libovolného znaku na obrazovce. Lze toho využít k extrémně rychlému zápisu přímo do videopaměti. My ale chceme sestavit funkci, která zkopíruje libovolný výřez obrazovky a uloží ho na jiné místo paměti. Nazvěme tuto funkci `GetText`:

```
function GetText(x1,y1,x2,y2:Byte;var
Obsah):Byte;
{*********************************************}
type
   Okno=array[0..$FFFE] of byte;
var
   Mode       :Byte absolute $40:$49;
   DelkaRadky :Word absolute $40:$4a;
   OffsetVidea :Word absolute $40:$4e;
   { Parametry jsou vybrany z Video Display
Data Area }
   SegmentVidea:Word;
   POkno:^Okno;
   i,j:Byte;
begin
GetText:=0;
x1:=x1-1;y1:=y1-1;
x2:=x2-1;y2:=y2-1;
case Mode of
   0..3 : SegmentVidea:=$B800;
      7 : SegmentVidea:=$B000;
   else
      begin
      GetText:=1; { Nepovoleny mod }
      exit;
      end;
end;
POkno:=Ptr(SegmentVidea,OffsetVidea);
for i:=0 to y2-y1 do
   for j:=0 to 2*(x2-x1+1)-1 do
      Okno(Obsah)[i*2*(x2-
x1+1)+j]:=POkno^[2*(y1+i)*DelkaRadky+2*x1+j];
end;
```

Funkce pracuje spolehlivě na všech videoadaptérech, ve všech textových módech a na libovolné aktivní stránce videopaměti. Funkci předáváme souřadnice horního levého (x1,y1) a dolního pravého (x2,y2) rohu výřezu obrazovky. Toto textové okno uloží funkce do netypové proměnné `Obsah`. Tato výstupní proměnná bude samozřejmě typu pole, ale zatím nevíme přesně jakého. O tom rozhodne až uživatel v okamžiku volání. Ze znalosti módu stanovíme segmentovou adresu videopaměti. Z tohoto segmentu a z offsetu aktivní videostránky vytvoříme ukazatel na začátek aktivní videostránky `POkno` a z této videostránky zkopírujeme textové okno do proměnné `Obsah`, u níž si vynutíme typ `array[0..$FFFE] of byte`, tedy pole maximální velikosti. Maximální počet 0FFFFH prvků je pochopitelně pouze formální a nebude nikdy využit. Pokud je momentálně nastaven grafický mód, funkce neprovede nic a vrací jako chybový příznak jedničku, jinak vrací nulu.

Uveďme nyní příklad použití této funkce:

```
{$X+}
var
   a  : array[1..4000] of byte;
   b : ^byte;
   ...
begin
   ...
GetText(1,1,80,25,a);
   ...
GetMem(b,2000);
GetText(1,1,40,25,b^);
   ...
```

V prvním případě ukládáme do statického pole a celou obrazovku 80x25. Nezapomínáme, že na každý znak padnou dva bajty, takže celá obrazovka zabere 4000 bajtů. Tomu odpovídá i deklarace tohoto pole. Ve druhém případě ukládáme do dynamického pole, na které ukazuje ukazatel b, jen levou polovinu obrazovky 80x25. Na to nám postačí celkem 2000 bajtů alokovaných dynamicky procedurou GetMem. Proměnná b je deklarována jako ukazatel na byte, takže ukazuje na první bajt tohoto dvoutisíciprvkového pole. Díky tomu, že jsme formální parametr Obsah pojali jako netypový a teprve později vynucovali jeho typ, můžeme za skutečný parametr dosazovat statické i dynamické pole libovolné velikosti. Direktiva Turbo Pascalu {$X+} umožňuje volat funkci jako proceduru.

Umíme-li textové okno uschovat, musíme ho umět rovněž obnovit. Zcela analogickým programátorským postupem vznikla funkce PutText, která vyplní okno (x1,y1), (x2,y2) tím, co najde v parametru Obsah.

```
function PutText(x1,y1,x2,y2:Byte;var
Obsah):Byte;
{*******************************************}
type
   Okno=array[0..$FFFE] of byte;
var
   Mode          :Byte absolute $40:$49;
   DelkaRadky    :Word absolute $40:$4a;
   OffsetVidea   :Word absolute $40:$4e;
   { Parametry jsou vybrany z Video Display
Data Area }
   SegmentVidea:Word;
   POkno:^Okno;
   i,j:Byte;
begin
PutText:=0;
x1:=x1-1;y1:=y1-1;
x2:=x2-1;y2:=y2-1;
case Mode of
   0..3 : SegmentVidea:=$B800;
      7 : SegmentVidea:=$B000;
   else
      begin
      PutText:=1; { Nepovoleny mod }
      exit;
      end;
end;
POkno:=Ptr(SegmentVidea,OffsetVidea);
for i:=0 to y2-y1 do
   for j:=0 to 2*(x2-x1+1)-1 do
      POkno^[2*(y1+i)*DelkaRadky
         +2*x1+j]:=Okno(Obsah)[i*2*(x2-x1+1)+j];
end;
```

K restauraci textových oken, která máme z předchozího příkladu uložena v proměnných a a b^ dojde těmito voláními:

```
   ...
PutText(1,1,80,25,a);
   ...
PutText(1,1,40,25,b^);
FreeMem(b,2000);
   ...
```

Až budete někdy programovat chybová hlášení za běhu programu, vzpomeňte si na tyto funkce. Funkcí GetText uklidíte obsah části obrazovky, přepíšete ji patřičným povídáním o chybě a posléze obnovíte původní text funkcí PutText. Co více si přát...

Literatura:

1. Dan Rollins: TechHelp, The Electronic Technical Reference Manual, version 4.0b. Flambeaux Software, Inc., 1990.

2. Kolektiv: Videosystémy v počítačích. Slušovice, 1989.

FROG systems spol. s r.o. NABÍZÍ

Naučte svůj počítač číst !

OCR system QuickWriter 2.0

Konec opisování textů!

Účinný OCR systém převede tištěný text přímo do textového souboru. Nová verze podporuje vybrané stolní scannery. Dodáváme i funkční DEMO.

AntiPro 2.5

FoxPro & FoxBase+ decompiler

Zdrojový kód vytvoří pouhým stiskem aktivačních kláves. Pracuje v MS-DOS i ve FoxPro. Cena 990,- s příručkou! Verze Professional za 1990,- zpracuje i ENCRYPTED soubory!

CS-Pro

nadstavba FoxPro 2.0

Konečně!

Čs. nadstavba podporuje indexování, třídění a porovnávání podle ČSN. Práce s kódy Kamenických i Latin2, česká chybová hlášení a další funkce s příručkou! Verze CS-Pro R s runtime licencí! Vhodné i pro lokalizovaný produkt, nutné pro Vaše aplikace!

Jako autorizovaný dodavatel nabízíme široký sortiment lic. software, čs. příruček, HW komponent (faxmodemové, zvukové a zálohovací karty, skleněné filtry ALLSOP, paměti pro HP LaserJet IIP/III/IIIP/IIP+, scannery...).

Žádejte úplný nabídkový ceník!
FAX/záznamník(30s) 02-3119931

FROG SYSTEMS
SOFTWARE, P.O.Box 226,
111 21 Praha 1

Berně, berňák a my, občané

Vladimír Pick

Od Nového roku se v naší zemi zavádí nová daňová soustava. Dnes ještě není jisté, zda v jednotlivých republikách bude platit jeden systém, či zda se daňové podmínky hned nebo později odliší. Tento zásah do stability fiskální politiky nepochybně přinese určité makroekonomické problémy. Jednoduché to nebudeme mít ani my, daňoví poplatníci, ať už jsme námezdně pracující nebo soukromníci. O tom, co nás čeká, jsme mluvili s jedním z tvůrců nové soustavy, pracovníkem federálního ministerstva financí ing. Jiřím MARKEM, CSc.

Informací v tisku byla sice celá řada, přesto však bude zřejmě nejrozumnější je shrnout. Jaké jsou principy nového daňového systému ? A vůbec — je daňová reforma v Československu nutná?

Říká se, že „staré daně — dobré daně", a toto přísloví zřejmě vyjadřuje hlubokou moudrost: na vybírání „starých" daní mají již daňové úřady zaběhaný systém, kdežto přechod na nové daně vyžaduje nové náklady na úrovni daňové správy i poplatníků — např. na změnu či úpravu programového vybavení. Přechod na novou daňovou soustavu musí být vzhledem k tomu naprosto jednoznačnou a zásadní záležitostí, aby výhody nové daňové úpravy jednoznačně převážily nezbytné nepříznivé jevy provázející zavedení nových daní.

Daně jsou atributem státnosti. Právo vybírat daně je historicky přisouzeno svrchované moci, která jako minimální výraz státnosti poskytuje poplatníkovi „ochranu" základních životních podmínek ve smyslu ochrany státních hranic (vnější aspekt) a ochrany života a majetku poplatníka (vnitřní aspekt). Daně jsou v tomto pohledu cenou za občanství, podle jedné z daňových teorií „ekvivalentní platbou" za služby státu poskytované poplatníkovi. Postavení daní jako státotvorného prvku je odlišné v jednotlivých společenských systémech i v rámci odlišujících hranic těchto systémů ve vztahu k cílům hospodářské politiky státu.

Je naprosto zřejmé, že daně v podmínkách tržní ekonomiky musí mít naprosto odlišné postavení — racionální daňová soustava v podmínkách tržní ekonomiky by měla naplňovat určitá kritéria.

Prvním je princip daňové neutrality. Daně by podle tohoto principu neměly ovlivňovat reálně probíhající reprodukční procesy. Mají tedy představovat daný vnější parametr, který sice determinuje podnikatelské rozhodnutí v tom smyslu, že se musí brát v úvahu při přípravě záměru, daňová neutralita spočívá však právě v tom, že daně vystupují jako neměnný parametr ve vztahu k různým podnikatelským záměrům, formě vlastnictví, druhům činnosti či druhům výrobků, nečiní rozdíl mezi domácím či zahraničním kapitálem.

Druhým principem je neutrálnost daní. Daně musí být proto konstruovány jako univerzální, s minimálním počtem výjimek zdanění co nejširšího daňového základu. Univerzálnost je tedy druhou stránkou neutrality.

Třetím principem, který bedlivě sleduje každý ministr financí, je princip dostatečné daňové výnosnosti. Podíl přerozdělování hrubého domácího produktu státním rozpočtem (veřejnými rozpočty) je ukazatel, který se nazývá daňová kvóta. V podmínkách centrálního řízení ekonomiky dosahovala až nestvůrných rozměrů. Daňové zatížení poplatníků musí být při přechodu na tržní podmínky sníženo v návaznosti na změnu úlohy státu i postavení občana v tomto státu. Čs. ekonomika je ekonomikou v přeměně — „economic in transition" — a zásadně se mění angažovanost státu v přímém řízení ekonomiky i způsob financování celých odvětví dříve nazývaných nevýrobními, tedy školství, zdravotnictví, kultury apod.

Čtvrtou zásadou je princip daňové spravovatelnosti. Daně nikdy nemohou být stoprocentně spravedlivé, mimo jiné proto, že kategorii spravedlnosti ve vztahu k daním by bylo velmi obtížné charakterizovat. Je daňově spravedlivé, když každý občan zaplatí stejnou částku daně bez ohledu na výši svých příjmů, anebo je spravedlivé, že vůči příjmům občana je uplatněna pro každého stejná procentní sazba nebo stejná daňová stupnice? Daně tedy nemusí být vždy stoprocentně spravedlivé, ale musí být spravovatelné, tedy poplatník musí být schopen správně zjistit svoji daňovou povinnost a finanční úřad musí být schopen zákonem stanovené daně také vybrat.

Posledním, i když zdaleka ne z hlediska své důležitosti, je princip daňové únosnosti. Jeho význam lze opět dokumentovat starou daňovou pravdou: „Pokud neplatí daně jeden poplatník, má problémy on, pokud neplatí daně většina poplatníků, má problémy stát a jeho daňová správa". Daňová soustava jako celek musí být pro poplatníka únosná, to znamená, že musí být schopen zaplatit daně. To je ryze fiskální pohled. Druhou stránkou principu daňové únosnosti je to, že obecně připouští u fyzických osob vyšší zdanění vyšších příjmů, jinou stránkou tohoto principu je, že daňová povinnost by neměla podvazovat ekonomickou aktivitu poplatníka.

O nutnosti daňové reformy při porovnání výše uvedených kritérií se stávajícím daňovým systémem pro rovné podnikatelské podmínky nemůže být pochyb.

Klíčovým bodem daňové reformy je zavedení daně z přidané hodnoty. Vyvolá to a celá daňová reforma pohyb cenové hladiny?

Zavedení daně z přidané hodnoty ve státech se stabilizovanou ekonomikou znamenalo zvýšení cenové hladiny o cca 3-5%. Čs. ekonomiku za stabilizovanou považovat nemůžeme a vliv zavedení daně z přidané hodnoty na zvýšení cenové hladiny v r.1993 se odhaduje na cca 6-8 procentních bodů.

V čs. systému bude daň z přidané hodnoty naprostou novinkou. Jak by se na její působení měli podnikatelé připravit?

Každá faktura, každý doklad o zdanitelné dodávce musí ze zákona obsahovat vedle dalších stanovených údajů konečnou cenu bez daně a částku daně z přidané hodnoty připadající na prodej příslušného výrobku, na příslušnou dodávku, příp. na poskytnutí příslušné služby. Odběratel soustřeďuje částky daně z přidané hodnoty připadající na nákup vstupů na jednom účtu. Nakoupené suroviny, vstupy tento odběratel (říkejme mu zpracovatelský podnik) zpracuje.

Jako příklad předpokládejme podnik, který vyrábí skříně, nakupuje pouze

prkna a prodává pouze hotové skříně obchodní organizaci. Pokud by sazba daně z přidané hodnoty činila 10%, nákup prken za cenu 90j. (bez daně) by znamenal odvod daně z přidané hodnoty na předchozím stupni ve výši 9j.

Tento zpracovatelský podnik z prken vyrobí skříně, které prodá za 297 j. Na těchto 297j realizační ceny celkem připadá při 10% sazbě daně z přidané hodnoty 27j daně. Na výstupní faktuře budou tedy uvedeny údaje:

cena bez daně z přidané hodnoty 270 j.

daň z přidané hodnoty 27 j.

Částka daně připadající na realizaci bude opět soustřeďována na zvláštním účtu.

Výsledná daňová povinnost ve vymezeném zdaňovacím období pak bude určena jako rozdíl těchto dvou částek, tedy 27 - 9 = 18 j. To přesně odpovídá výši hodnoty, kterou přidal tento zpracovatelský podnik, tedy

270j (výstupy) - 90j (vstupy) = 180j (přidaná hodnota)

V praxi však taková situace je velmi nepravděpodobná. Těžko lze očekávat, že v daném zdaňovacím období (např. jeden měsíc) organizace nakoupila surovinu a tuto surovinu plně využila k výrobě svého finálního výrobku a jeho prodeji ještě v tomto zdaňovacím období. Protože však výrobce neustále nakupuje, vyrábí a prodává, zjistit souvislost mezi konkrétními vstupy a konkrétními výstupy nemusí být vždy jednoduchou záležitostí.

Daň z přidané hodnoty samozřejmě obecně tuto souvislost nepožaduje, pro určení povinnosti plátce daně budou v daném zdaňovacím období porovnávány údaje za dané zdaňovací období, neexistuje tedy vazba na jeden výrobek. U daně z přidané hodnoty tedy dochází k určitému časovému posunu, kdy proti dani z přidané hodnoty z finálních výrobků se započítává daň z přidané hodnoty ze vstupů, které ještě nebyly zpracovány. Zákon o dani z přidané hodnoty řeší i situace, za které by stát záporný rozdíl refundoval.

Velmi podstatná je otázka vymezení plátce daně. Z hlediska únosnosti jsou vyjmuti poplatníci s nejmenším podnikatelským rozsahem (zákon stanovuje hranici 6 mil. Kčs ročního obratu) z okruhu povinných plátců daně z přidané hodnoty. Mají však možnost dobrovolně se plátci daně z přidané hodnoty stát.

Kdy bude i pro drobného poplatníka výhodnější stát se plátcem daně z přidané hodnoty? V tom okamžiku, kdy bude začleněn na konci řetězce, nebude tento poplatník zatížen z té části daně z přidané hodnoty, kterou sám přidal a může tím pádem o tuto část daně snížit výslednou cenu. Výslednou obchodní strategii si však musí stanovit každý podnikatelský subjekt samostatně.

V okamžiku, kdy vychází tento článek, by poplatníci s ročním obratem přes 6 mil. Kčs měli být již registrováni jako plátci daně z přidané hodnoty. Pokud není tato skutečnost splněna, mělo by tak co nejrychleji stát. U plátců daně z přidané hodnoty bude možno využít určitým způsobem zápočtu zaplacené daně z obratu. K této problematice by se částečně měla vztahovat i novela zákona o dani z přidané hodnoty, se kterou by se měl každý plátce daně z přidané hodnoty ve vlastním zájmu seznámit.

Budou začínajícím podnikatelům např. v oblasti výpočetní techniky poskytovány v roce 1993 úlevy?

Federální zákon o daních z příjmů již neměl kompetence k řešení případných úlev — ty přešly na ČNR a SNR. Zákon ČNR, ve kterém jsou navazující ustanovení k zákonu o daních z příjmů, zatím žádné úlevy pro začínající podnikatele neobsahuje. V zákoně o daních z příjmů je však pro právnické osoby zcela nové ustanovení v § 34 (týká se i fyzických osob) — ustanovení o možnosti umoření ztráty. To je v podstatě také druh úlevy, která se však neposkytuje automaticky, ale jenom tomu podnikatelskému subjektu, který ji skutečně potřebuje a který dokáže svými silami překonat úvodní problémy. Ztrátu poprvé dosaženou za zdaňovací období roku 1993 je možno umořovat proti daňové povinnosti podle rozhodnutí poplatníka v následujících pěti letech.

Zatím jsme mluvili o podnikání, většina čtenářů jsou však zaměstnanci. Jaké nové povinnosti pro ně po prvním lednu 1993 vzniknou?

Pokud budou přijaty zákony o sociálním pojištění a finančním zabezpečení zdravotního pojištění, bude každý zaměstnanec platit samostatnou platbu pojistného do tří zvláštních fondů — fondu sociálního pojištění, fondu zdravotnictví a fondu zaměstnanosti, a to v úhrnné výši cca 13,5%. Vedle toho bude každý zaměstnanec platit daň z příjmů fyzických osob v základní sazbě 15%, tedy bude ji platit, pokud jeho příjmy budou vyšší než celá řada odčitatelných položek:

- 20.400,- Kčs základní nezdanitelná částka
- 9.000,- Kčs na každé dítě do počtu čtyř
- 12.000,- Kčs na manželku, pokud její roční příjem nedosáhne 20.400,- Kčs
- 2.400,- Kčs (200 Kčs měsíčně) odečet na dopravu do zaměstnání (do vzdálenosti 30 km)
- pojistné v předpokládané výši 13.5%.

Zaměstnanec s jedním pracovním poměrem nebude sám podávat daňové přiznání. Pokud bude mít dvě zaměstnání nebo ještě vedle zaměstnání jiný příjem, bude podávat daňové přiznání, kde daň stržená zaměstnavatelem bude považována za zálohu na celkovou daň.

Základní zákony jsou už schváleny, některé však poslanci ještě neprojednali. Na co je nyní vhodné v obou skupinách norem upozornit?

Dnes, kdy spolu mluvíme, nebyly přijaty zákony o sociálním pojištění a finančním zabezpečení zdravotního pojištění. Pro podnikatele bude závažnou skutečností základ, ze kterého budou platit pojistné, stejně jako sjednocené pojistné placené za zaměstnance v předpokládané výši 36.5%.

Do zákona o daních z příjmů je zahrnut nový systém odpisování s možností volby mezi rovnoměrným a zrychleným způsobem odpisování. To je strategické rozhodnutí, neboť tím se do značné míry determinuje hospodářský výsledek na 4, 8, 15, 30 či 50 let dopředu. Zrychlené odpisy totiž mohou poplatníka přivést k prosperitě — nebo také k bankrotu.

V novele zákona o daních z příjmů se navrhuje zatřídit výpočetní a reprodukční techniku do odpisové skupiny 1 — tedy odpisové skupiny se stanovenou dobou odpisování čtyři roky.

LEASING jako způsob financování hospodářských aktivit se v současné době začíná prosazovat i v Československu - loni jeho objem činil kolem osmi milard korun. Ve vyspělých zemích je ve „velké" ekonomice i v maloobchodním prodeji daleko rozšířenější (řádově desítky až stovky miliard USD). Umožňuje totiž příjemci s nedostatečným množstvím zdrojů (a dobrým podnikatelským záměrem) využívat základní a další prostředky a ze zisku splácet příslušné poplatky.

Klasickým příkladem leasingu býval multiservis Tesla. I dnes se - podle druhu smlouvy - předpokládá po určité době splácení odprodej objektu leasingu nájemci. Leasingová firma, která pronájem zajišťuje, obstará finanční krytí jednotlivých operací; zpravidla jsou proto podílníky těchto firem velké bankovní ústavy a domy. Výhody jsou oboustranné - producent základních a dalších investičně náročných prostředků má zajištěn odbyt, zákazník může produkovat. Nájemné u leasingu se stanoví tak, aby během sjednané nájemné doby byla hodnota prostředku (výrobku) zcela odepsána, poskytovalo pronajimateli určitý zisk, obsahovalo i rizikovou prémii a náklady úvěru.

Vladimír Pick (*1952) je absolventem fakulty novinářství Leningradské státní univerzity. V současné době pracuje jako redaktor ekonomického týdeníku TOP. Zabývá se především mikroekonomickou problematikou.

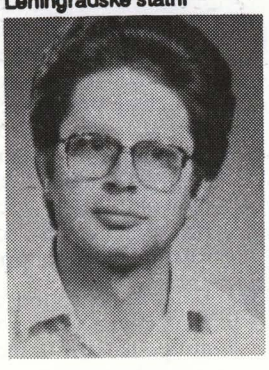

Ekonomický slovníček

LAISSEZ FAIRE, LASSEZ PASSER — (franc. ponechejme věcem volný průběh), heslo, které je v ekonomické literatuře synonymem hospodářského liberalismu a vyhlašuje „přirozenou svobodu jedince ve společnosti". Tvrdí se, že realizace soukromých zájmů hospodařících subjektů vede v konečné fázi k prospěchu celé společnosti, což se v hospodářské praxi přeměňovalo v požadavek neomezené svobody soukromého podnikání.

LAUSANNSKÁ ŠKOLA — výrazně matematicky orientovaný a teprve postupem času uznaný směr uvnitř neoklasické školy. Na formování neoklasické ekonomie se podílel hlavně rozpracováním teorie tzv. celkové rovnováhy.

LEASING — pronájem výrobních prostředků nebo výrobků dlouhodobé spotřeby za sjednané nájemné na určitou dobu nebo na dobu neurčitou s výpovědní lhůtou (viz podrobnější výklad).

LENIN — (Uljanov Vladimír Iljič - 1870-1924), teoretik a praktik filozofie a ekonomie přelomu staletí; rozvinul Marxovu analýzu kapitalismu v teorii socialistické revoluce a přeměny kapitalistických výrobních vztahů v socialistické a komunistické. V ekonomice se zabýval rozvojem kapitalismu se zvláštním zřetelem k zemědělství, novou fází kapitalismu (imperialismem) a teorií a praxí bezprostřední realizace socialistické revoluce v zaostalém Rusku. Uskutečňování Leninových teorií a vnitřní potence kapitalistického tržního systému ukázaly, že cesta k spravedlivějšímu společenskému řádu, pokud je vůbec reálná, bude mnohem složitější.

LEONTIEFF — Wassili (nar. 1905 jako Vasilij Leontjev v Rusku), americký ekonom, zakladatel meziodvětvové analýzy (analýza input-output). V roce 1968 získal Nobelovu cenu za zásluhy o rozvoj ekonomické teorie. Tzv. Leontieffův paradox vyplynul z rozboru struktury ekonomiky USA a jejího vývoje na základě rozborů mezioborových vztahů (input-output). Jeho základem je zjištění, že ekonomika s vysokou kapitálovou vybaveností získává v zahraničním obchodě podstatně vyšší komparativní výhodu u vývozu výrobků náročných na spotřebu živé práce a naopak komparativní nevýhodu u vývozu výrobků z oborů kapitálově náročných.

LIBERALISMUS HOSPODÁŘSKÝ — souhrn názorů na fungování kapitalistické ekonomiky a principy hospodářské politiky vylučující nutnost státních zásahů do reprodukčního procesu. Mechanismus živelného kapitalistického trhu se označuje za jedině možný efektivní regulátor hospodářských procesů zajišťující optimální rozdělování a využití hospodářských zdrojů. Na stát podle této teorie připadá jen povinnost ochránce pořádku a soukromého vlastnictví. Hlavní představitelé: A. Smith, F. Bastiat, J. B. Say, F. von Hayek.

LIBERTARIANISMUS — krajní forma neoliberalismu blížící se klasickému liberalismu 19. století. Zásadně odmítá státní regulace kapitalistického hospodářství a idealizuje svobodu podnikání. Požaduje obnovu dokonalé konkurence jako předpokladu individuální svobody člověka. Charakteristický pro chicagskou školu (F.von Hayek, M.Friedman, V.Klaus).

LICENCE — povolení vlastníka výlučných práv (licencionáře), aby druhá osoba (licenciát) směla užívat předmět tohoto práva. Z hlediska provozovatele je licence aktivní (poskytnutí) nebo pasivní (získání).

LIKVIDITA — dostatek pohotových prostředků k vyrovnání závazků. V užším smyslu jde o zásadu politiky peněžních ústavů - za každé situace musí být s to dostát závazkům, zejména při neklidu na trhu provázeném hromadným výběrem vkladů (run).

LIMITED — (Ltd.), označení používané u obchodních společností v oblasti anglického práva; vyjadřuje, že jde o společnost s omezeným ručením členů.

LOMBARD — poskytnutí krátkodobé půjčky nebo úvěru zajištěných zástavou snadno prodejných movitých hodnot (např. cenných papírů, zlata, zlatých předmětů a mincí, určitého zboží, vzácných obrazů a sbírek apod). Půjčka se poskytuje na podkladě zastavené věci a úvěruschopnost dlužníka se posuzuje až v druhé řadě, i když ji nelze úplně pominout. Půjčka (úvěr) se poskytuje jen do určité výše hodnoty zataveného předmětu; při jejím prudkém snížení může věřitel požádat o doplnění zástavy.

MÁ DÁTI - výraz označující v účetnictví levou stranu všech účtů. Pojem má dáti vznikl z výrazu „debet" (je povinen, má dáti). Zápis na levou stranu osobního účtu původně znamenal vznik dluhu příslušné osoby vůči podniku, který osobní účet vedl (z hlediska podniku, který účtoval, vznik pohledávky). Zaúčtování položky na stranu Má dáti (Md) se vyjadřuje mj. spojením „píšeme účtu na vrub", „píšeme účtu k tíži", „debetujeme účet" apod.

MAKLÉŘ — zprostředkovatel obchodu na burze, jedná jménem a na účet příkazců. Zboží nefakturuje, ale omezuje se na zjištění, že mezi kontrahenty došlo k uzavření kupní smlouvy. Tato skutečnost se vyjádří v uzávěrkové notě nebo uzávěrkovém listě. Za svou činnost dostává odměnu, kterou zpravidla platí prodávající a kupující napolovic.

MAKROEKONOMIE — zkoumá chování a rozhodovací procesy národního hospodářství jako celku a snaží se objasnit na této bázi, co určuje národní důchod, celospolečenské úspory, výdaje na osobní spotřebu a na soukromé investice, zaměstnanost a množství peněz obíhajících v národním hospodářství, průměrné ceny a platební bilanci státu. Značnou pozornost věnuje národohospodářské úloze daní a výdajů ze státního rozpočtu a vlivům peněžního oběhu na národní hospodářství.

MALVERZACE — falšování, též nesprávné či klamavé označení zboží, které může vést k záměně kvality.

Připravuje Vladimír Pick

Když jsou problémy

Jan Vaněk

Na závěr jsem si nechal pár typických chyb a také si trochu všimnu vašich odpovědí na anketu ze SWN 8/92 — byl jsem strašně zvědavý na vaše dojmy z našich dodavatelů.

Když zlobí známý program

Něco musíte nutně udělat a najednou si z vás počítač začne dělat srandu. Občas si prostě musíte poradit sami.

Nespěchejte. Napřed si udělejte kafe a novou záložní kopii, pak si chvíli prohlížejte počítačové příručky. Přitom si rozmyslete, zda by obnova ze záložní kopie a ruční práce nebyla rychlejší, než zmatené pokusy o nápravu. Také si vzpomeňte, co jste asi tak v posledním týdnu v počítači dělali. Dokud se z toho nevymotáte, pracujte velmi pomalu a pečlivě čtěte celou obrazovku. Při každodenní práci si totiž zvyknete „předbíhat" program. Uvědomte si, že **všechny** možnosti programu používáte jen výjimečně.

Napřed si zkontrolujte citlivá místa počítače. Podívejte se, zda se nezměnily soubory `CONFIG.SYS` a `AUTOEXEC.BAT` v hlavním adresáři a zda vám nějaký vtipálek nepřejmenoval soubory a adresáře. Prověřte, zda nedošlo k záměně stejně pojmenovaných souborů. Také zkontrolujte, zda nemáte v počítači nějaký virus. Program mívá trvale nastavené nějaké parametry. Možná jste něco omylem přepnuli? Nepoškodili jste nebo nesmazali jste málo používaný soubor, například konfigurační soubory (rozšíření `CFG, KFG, INI` aj.)?

Nový program nechce šlapat

K novým programům se přistupuje jinak než k haváriím „starých známých". Pokud ještě nejste doma v počítačové angličtině (ale raději vždy), počítejte pro začátek s tím, že něco omylem zlikvidujete. Proto experimentujte v adresáři, kde není nic důležitého a soubory potřebné pro pokusy tam odněkud zkopírujte (ideální pro pokusy je — při dostatku paměti — virtuální či RAM disk). Nové programy mívají řadu zpočátku neznámých parametrů a při instalaci s oblibou zapisují do souborů `CONFIG.SYS` a `AUTOEXEC.BAT`, bohužel ne vždy korektně. Pro nové programy se podívejte, zda je pro něj připraveno vše potřebné. Často nestačí hodnota `FILES=` v `CONFIG.SYS` nebo je počítač moc nacpaný rezidentními programy. Ověřte si, zda je správně nastaven typ obrazovky a tiskárny.

Dokud se s programem neskamarádíte, nepokoušejte se s ním dělat důležité práce. Spíš si s ním hrajte a zkoušejte. Složitější programy pár dnů zlobí. Spousta chyb z prvních dnů zmizí časem sama tím, že se podvědomě naučíte určité věci nedělat. Ze začátku vás budou zlobit i staré programy, protože budete mít plnou hlavu a prsty toho nového.

Časté problémy

- Program se nedá spustit (Bad command or file name): Napište celé jméno programu (včetně disku a adresáře) nebo se napřed povely `CD` dostaňte do adresáře s programem.
- Povel je správně, ale odstartuje něco jiného: Podívejte se, zda není víc programů stejného jména (často u instalačních programů `INSTALL` a `SETUP`) nebo zda neexistuje soubor se stejným jménem. Přípona `COM` má přednost před `EXE` a `BAT`. Místo samotného názvu zkuste celé jméno s adresářem a příponou, protože může existovat stejnojmenný program přístupný přes systémovou proměnnou `PATH`.
- Program se v každém adresáři chová jinak: Řada programů si odkládá do adresářů naposled použité parametry. Ověřte si to podle časů u souborů.
- Spustil jsem něco, co nechci a neznám: Obvykle se dá „vycouvat" klávesou Esc. U programů s menu se obvykle utíká přes volbu `File`, kde najdete možnost `Quit` nebo `Exit`. U neznámého programu pečlivě sledujte jeho zprávy a dotazy. Také zkuste klávesu F1 — nápověda, většinou se něco dovíte.
- *Abort, Retry, Fail* popř. *Abort, Retry, Ignore, Fail*: Tato škaredá zpráva se objeví u některých programů, pokud třeba nemáte vloženou disketu nebo nemáte připravenou tiskárnu. Dejte to do pořádku a stiskněte R (Retry - zkus znovu). Pokud to nejde, zkuste spíš A (Abort — přerušit), nadělá obvykle méně škody než *Fail*. U málo kvalitní diskety někdy pomůže ji vyndat a dát zpět. Volbu I (Ignore — ignoruj) používejte s rozmyslem. Například při kopírování více souborů by *Abort* přerušil celou operaci a museli byste soubory kopírovat jednotlivě. Ignorováním vadného místa na disketě/disku dotáhnete kopírování do konce, ale musíte si pamatovat soubory, u nichž jste volbu *Ignore* použili — nebudou v pořádku. Pokud se zpráva objevuje často, zejména při práci s pevným diskem, může jít o technickou závadu.
- Místo rámečků se tisknou šikmá písmena (např. *MD*): Tiskárna kompatibilní s Epson není nastavena přepínačem do tzv. grafického režimu. Pokud tuto možnost tiskárna nemá, zkuste pracovat s emulací IBM Proprinter.
- Tiskárna špatně stránkuje: Délka strany není přepínačem nastavena na 12 palců nebo je tiskárna nastavena na volné listy místo na leporelo. Výjimečně to dělá i program.
- Tiskárna tiskne moc prázdných listů: V programu máte nastavenou moc dlouhou stránku (záleží to na tiskárně) nebo je na konci souboru mnoho prázdných řádek.
- T602 — místo českých znaků se na obrazovce objeví patvary: T602 (do verze 3.0) se nesnáší s rezidentním programem pro českou klávesnici. Před startem T602 ji vypněte. Něco může komolit i klávesnice německá.
- Místo českých znaků se ukáže na obrazovce něco jiného: Buď vůbec nemáte v počítači podporu češtiny, nebo je text napsán v jiném kódu, než používáte. Kód Kamenických poznáte podle toho, že znaky si jsou podobné, v kódu Latin2 se spíš objeví kousky rámečků.
- Manažer vám ukazuje adresáře, které neexistují: Hodně manažerů si ukládá seznamy souborů do pomocného souboru (např. `M602.STM`). Dosahuje se tím při přechodu mezi disky rychlejší odezvy, protože manažer nemusí adresářový strom znovu načítat. Za to zaplatíte, zejména při větších změnách na disku, totální neinformovaností o stavu disku. Na druhé straně lze často použít funkce *reread* — tím přinutíte manažer, aby mapoval disk přesto, že již má adresářový strom disku v souboru. Zkuste jej zrušit, ale pozor. Také to někdy dělá program `FASTOPEN` — po novém zapnutí to zmizí.
- Na disku mizí místo: Stává se to zejména po vypnutí proudu nebo neuvážených resetech, které někde používají pracovníci jenom proto, že nejsou sto program ukončit „normálně". Zkuste program `DISKFIX` nebo `DISK DOCTOR`, stačí i povel `CHKDSK /F`. Pak se podívejte po pracovních souborech havarovaného programu a zrušte je.
- Databázový soubor ztratil věty: Oblíbená chyba většiny účetních programů po havárii — možná je poškozen

Ing. Jan Vaněk (*1956) vystudoval strojní fakultu ČVUT v Praze, obor obráběcí NC stroje. Pracoval jako systémový programátor; zabýval se VTV výpočty pro geologický průzkum v severočeském hnědouhelném revíru. Nyní je na volné noze. Zajímá se o databáze, programovací jazyky.

1. Cítíte se být ve vztahu k výpočetní technice spíše odborníkem, nebo laikem?
2. Který operační systém používáte? Kterou jeho verzi? Jakou síť LAN používáte?
3. Máte-li možnost volit mezi verzemi téhož aplikačního programu pro DOS a pro Windows, které z nich dáte přednost? Proč?
4. Máte-li možnost volit mezi lokalizovanou (českou, slovenskou) a originální (anglickou) verzí téhož programu, které z nich dáte přednost? Proč?
5. Který programový produkt považujete za nejlepší v těchto oblastech: textový procesor, tabulkový procesor, databázový systém, DTP, CAD, ekonomický software?
6. Co vás omezuje při práci s počítačem (procesor, paměť, disk apod.) a jak? Co by bylo přijatelným řešením?
7. Máte-li možnost zakoupit tentýž softwarový produkt od většího množství prodejců za velmi podobnou cenu, podle čeho se rozhodujete?

SWS SOFTWARE SPOL. S R. O.

5. pokračování sponzoruje

SWS Software Slušovice

a věnuje

10 ks programu Norton Desktop for Windows 1.0 firmy Symantec.

Jak je můžete získat?

Formou dopisu nebo korespondenčního lístku odpovězte na výše uvedené otázky. Odpovědi zašlete na adresu redakce (Softwarové noviny, P.O.Box 226, 111 21 Praha 1) nejpozději do 15.1.1993 Obálku nebo korespondenční lístek označte zřetelně heslem SOUTĚŽ-11. Jména vylosovaných deseti výherců uveřejníme v čísle 1/93.

tzv. indexový soubor. Najděte v programu práci „reindexace" nebo „obnova indexů" a zkuste, jestli nepomůže.

- Chytil jsem vir: Dokud se ho nezbavíte, dejte počítač do karantény — nedávejte na jiné počítače žádné diskety, zejména ne s programy. Všechny diskety, které můžete jenom číst, zalepte proti přepsání. Napřed se s virem důkladně seznamte. Při likvidaci viru je lépe toho smazat spíš více než méně a hlavně nakonec prověřit také všechny diskety. Co můžete, obnovte z disket, tzv. imunizaci používejte jen v nutných případech. Několik týdnů pravidelně dělejte antivirové kontroly.

Místo rad — výsledky ankety

Nejcennější rady jsou vaše zkušenost. Na dotazy z čísla 8 přišlo 118 odpovědí. Vyberu věci, které mají obecnější platnost:

- Špatnou zkušenost máte s firmou, která vám prodala šmejd a dobrou s firmou, která to dokázala dát do pořádku.
- Ceníte si ochoty a odborné úrovně spojené s přístupným vyjadřováním. Vadí vám, když firma využije vaši nezkušenost nebo na vás dělá ramena.
- Vadí opožděná dodávka zvláště při platbě předem.
- Skutečná cena je často vyšší, než jaká se dohodla, nebo dodaná konfigurace je proti slibům oškubaná.
- Pokud firma rychle uzná svou chybu, je vzata na milost a zařazena mezi dobré. Pokud chce mermomocí dokázat, že ta reklamace je způsobena jedině vaší nedbalostí, je (obvykle právem) bez pardonu zavržena.
- Řada firem byla v jednom dopise chválena a v jiném zatracena.
- Kromě kupónové privatizace vás zaujal zejména informační systém vlakového spojení.

Několik vašich špatných zkušeností

- Zakoupil jsem za 150 Kčs program „Moje první slovíčka", obsahuje pouze 10 slov z oblasti rodiny (Martin Humpolec, Praha-Spořilov).
- Výměna vadné disketové mechaniky trvající téměř pět týdnů, provedená po čtyřech urgencích, myslím, že už zkrachovali (František Pecháček, Hranice).
- Zaujalo „Využití PC v kině Družba Košice" — 30' před představením vám neprodají vstupenku na jiný termín. Předtím to šlo, a mnohem rychleji (Čurko Matej, Košice).
- Paní, co vyřizovala objednávku, neměla jasno ve značení, tak jsem musel běžet dvě patra za technikem, s tím se domluvit a výsledek jsem běžel oznámit zpátky té paní (Slavoj Musílek, Jindřichův Hradec).
- ... a ta nejhorší nakonec: Zakoupili jsme si u nich počítač AT386SX, na kterém jsme objevili několik podstatných závad. Odmítli nám vrátit peníze, a tak jsme po osmi měsících nechutných tahanic souhlasili s výměnou za notebook v domnění, že na něm nejde nic zkazit. Jde. První závada — vadný harddisk 60MB. Opraveno promptně. Druhá závada — vadná disketová mechanika (odmítala číst některé diskety — zvláštní je, že ty, které sama naformátovala a nahrála; cizí diskety četla). Notebook jsme vyměnili za nový kus. Na něm byl zase pro změnu vir FISH, což jsem zjistil, až když jsem měl nakaženu většinu disket s daty ze starého notebooku. Po jeho pracném odstranění teď notebook (snad) funguje tak jak má (zatím) (Jiří Médílek, Červený Kostelec).

Svrbí mě prsty tu firmu jmenovat, podobně dopadla i u jiných. Upozorňuji ale, že bezpečně zjistit zdroj nákazy virem je téměř nemožné.

Oprava a omluva

Richard Bébr:
Pokrok se řítí! (10/92, str. 28)

V říjnovém komentáři pana Bébra došlo vinou redakční korektury k neblahé chybě v cobolském příkazu, který má, samozřejmě, správně vypadat

```
IF POCET_HOVORU < 0 THEN
   POCET_HOVORU = 100000 + POCET_HOVORU
```

Omlouváme se autorovi, čtenářům, a všem programátorům, které nad hrubou logickou chybou, jíž jsme omylem publikovali, zabolelo u srdce.

PORT *Viklefova 9, Praha 3 Žižkov*
tel: 893 123 fax: 893 234

FIRMA PORT K VÁM PŘICHÁZÍ S NOVÝM PROGRAMEM

GRAFICKÁ DATABÁZE

PROGRAM JE NEPOSTRADATELNÝM POMOCNÍKEM PRO TY, KTEŘÍ KROMĚ TEXTOVÝCH INFORMACÍ POŽADUJÍ I KVALITNÍ OBRAZOVOU DOKUMENTACI.

VHODNÝ PRO SEZNAMOVACÍ A REALITNÍ KANCELÁŘE, MUZEA, VÝROBCE, PODNIKATELE APOD.

PROGRAM UMOŽŇUJE:

- vytvářet položkové databáze s obrazovými informacemi
- sestavení katalogu zboží s databázemi na disketě
- pro výstavy a semináře tisk plakátů (až 2 x 2m) podle návrhu
- po modemu lze zaslat data či obraz v kvalitě i vyšší než 256 barev
- promítací program pro reklamu či výuku
- výstup na tiskárnu a obrazovku v libovolném typu PC pracujícím pod MS DOS 3.3 a vyšším
- prohlížecí a volně šiřitelný RUNTIME

Informace, objednávky, konzultace na adrese firmy

V lednovém čísle Softwarových novin si přečtete:

NAŠE TÉMA — EXPERTNÍ SYSTÉMY

Jak slouží umělá inteligence v praxi?

RECENZE

Lotus Freelance for Windows, AVG 2.0, dB Picture, AutoCAD for Windows

A NA JAKÉ NOVINKY SE MŮŽETE TĚŠIT V CELÉM NOVÉM ROČNÍKU?

TIPY, TRIKY, TECHNIKY: zásadně nová koncepce a podstatné rozšíření oblíbené rubriky. Každý měsíc praktické postřehy, návody, zkušenosti a drobnosti pro programátory v jazycích C/C++, Pascal, Fox. Drobné zlepšováky k ovládání běžně rozšířených uživatelských programů.

JINÉ SVĚTY: v roce 1993 budou Softwarové noviny věnovat vysokou pozornost hardwarovým platformám odlišným od PC. Macintosh. Atari. Unix. Velké střediskové počítače. Čtyři jiné světy, které budeme od nového roku objevovat.

STUDIO MONOLOG: máte jedinečnou možnost zapojit se do nejlépe obsazené odborné diskuse, jakou si jen dokážete představit. Máte možnost vyhrát lákavou peněžní prémii. Máte možnost získat na disketě až do domu informace, které byste jinde těžko sháněli. Máte možnost seznámit se osobně se zajímavými lidmi. Podrobnější informace a témata pro první pololetí hledejte uvnitř tohoto čísla!

Softwarové noviny
časopis zájemců o moderní programové vybavení

Vydává	Softwarové noviny s. r. o.
Tiskne	Naše vojsko Praha, závod 08
Šéfredaktor:	Petr Koubský
Redakce:	Michal Tomáš, Marcela Tkadlecová Ivan Straka
Sazba a grafická úprava:	LUKE SOFT
Obálka:	Marcel Sítník
Adresa redakce:	Softwarové noviny, P.O.BOX 226, 111 21 Praha 1 tel./FAX: (02) 256 290
Inzerce:	na adrese redakce
Předplatné:	DUPRESS, Podolská 110, 147 00 Praha 4, tel.: (02) 43 74 08

Vychází 1x měsíčně, INDEX 47 397
Cena výtisku 18,- Kčs, předplatné dvanácti čísel 194,- Kčs
Rozšiřuje PNS a další distributoři. Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. 1804/90 ze dne 31.8.1990
// Neobjednané příspěvky nevracíme //
Za původnost a obsahovou správnost ručí autor

Nejvýkonější databázový produkt svého druhu na světě v plně české podobě!

Národní verze za lidovou cenu!

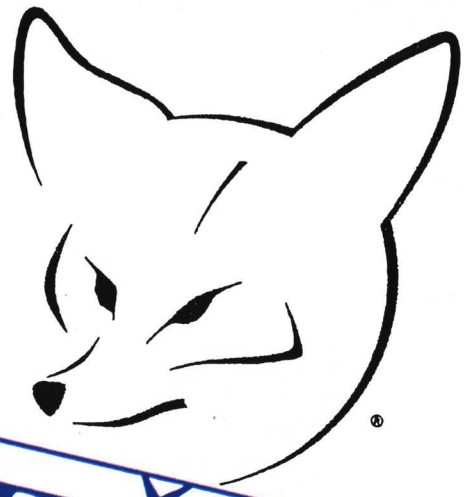

Microsoft FOXPRO

HEČ!

Velké snížení cen Microsoft FoxPro 2.0 pro českou lokalizaci!

PLNÉ PRODUKTY

- **Maximální doporučené ceny**, které nesmějí být při prodeji překročeny:

		původní ceny:
FoxPro 2.0 single user	**19 990,- Kčs**	*26 600,-*
FoxPro 2.0 multiuser - 6 PACK	**24 990,- Kčs**	*31730,-*
FoxPro 2.0 distribution kit	**15 990,- Kčs**	*18 620,-*

- **Nakupujte u autorizovaných prodejců.** Jejich seznam na požádání zašleme.
- **Žádejte informace a demoverzi** na adrese společnosti **DAQUAS**.
- Nízké ceny platí **pouze pro českou verzi!** (Ceny uvedeny bez daně z obratu.)

PŘECHOD Z ANGLICKÉ VERZE

- **Výrazné snížení cen**, lze přecházet i ze starších produktů síťové verze.

přechod z anglické	**FoxPro 2.0**	**FoxBASE+, FoxPro 1.xx**
česká single user:	**6 000,- Kčs**	**9 000,- Kčs**
česká multiuser:	**8 000,- Kčs**	**12 000,-Kčs**

- Platí pouze pro přechod **z evropských verzí**, jiný způsob přechodu na českou verzi ani **křížový přechod není možný!** (Ceny uvedeny bez daně z obratu.)
- Vyřizuje **výhradně společnost DAQUAS** - žádejte informace či demoverzi.

Svítání nového roku lišky

DAQUAS, spol. s r.o.

Hradešínská 67

101 00 Praha 10

tel. 02/735247, 749578

(sekretariát)

DAQUAS
DAQUAS
DAQUAS

DAQUAS, spol. s r.o.

02/744548 (hot line)

BBS 02/744390

fax 02/738968

OASA COMPUTERS

Halikan NBC 386 SL

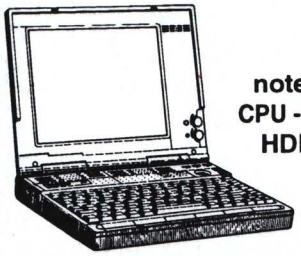

HALIKAN
CHAPLET SYSTEMS

notebook Halikan NBC 386 SL
CPU - i 386SL, 25 MHz, 16 kB cache
HDD 80,120 MB, RAM 2 - 8 MB
VGA, 64 odstínů šedi
vestavěný TRACKBALL,
s příplatkem int. faxmodem

Halikan NBA 486 SLC

HALIKAN
CHAPLET SYSTEMS

notebook Halikan NBA 486 SLC
CPU - CYRIX 486 SLC, 25 MHz
HDD 60, 80 MB
RAM 2 - 6 MB
VGA, 64 odstínů šedi

Carry 3500, 3530

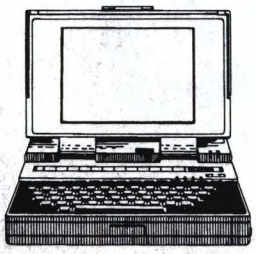

CARRY™

notebook Carry 3500 (3530)
CPU -i486DX, 33 (50) MHz
HDD 210 MB, RAM 4 - 16 MB
VGA, 32 odstínů šedi
ext. num. klávesnice,
s příplatkem autoadapter,
Docking Station

Sharp 6881 color

SHARP

notebook Sharp 6881 COLOR
CPU -i386SL, 25 MHz, 16 kB cache
HDD 80 MB, RAM 2 - 8 MB
VGA, 256 barev,
TFT color displej
vestavěný TRACKBALL,
jednotka IC karet

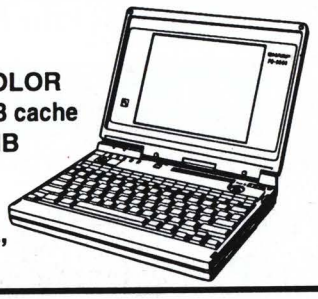

Ceny

HALIKAN NBA 486 SLC	80 MB	49.940,-
HALIKAN NBA 486 SLC	120 MB	55.940,-
HALIKAN NBC 386 SXL	80 MB	57.940,-
HALIKAN NBC 386 SXL	120 MB	63.940,-
HALIKAN NBC 386 SL	80 MB	62.940,-
HALIKAN NBC 386 SL	120 MB	68.940,-
SHARP 6881 color	80 MB	149.940,-
SHARP 6781	80 MB	79.940,-
IBM N 51 SX	40 MB	68.940,-
IBM N 51 SLC	80 MB	92.470,-
TOSHIBA 2200 SX	60 MB	111.500,-
TOSHIBA 2200 SX	80 MB	117.100,-
TOSHIBA 3300 SL	80 MB	137.900,-
TOSHIBA 3300 SL	120 MB	152.600,-
TOSHIBA 1800	40 MB	64.400,-
TOSHIBA 1800	60 MB	73.300,-
TOSHIBA 1850C	80 MB	114.400,-
CARRY 35s0-486SX/4MB	120 MB	59.940,-
CARRY 3500-486DX/4MB	210 MB	85.940,-
CARRY 3530-486DX2/8MB	210 MB	96.940,-
CARRY 5500 color-486DX/4MB	120 MB	99.940,-

Prodejci

uvedené firmy jsou autorizovanými prodejci produktů HALIKAN

MW ELEKTRONIKA PLZEŇ
Tovární 5, T: 019/227600

OLIMEX PŘEROV
Kratochvílova 41, T: 0641/52485

OPÁL PREŠOV
kpt. Jaroše 2, T: 091/24902

SWAH ÚSTÍ NAD LABEM
Dlouhá 2, T: 047/23134

SINEK HAVLÍČKŮV BROD
Perknov 1840, T: 0451/21801

SENZO CHEB
Svobody 25, T: 0166/30720

C.T.M.L. OSTRAVA 1
Gorkého 2, T: 069/231123 linka 128

AMOS BRATISLAVA
Malinovského 11, T:07/495788

COOPEX BÁNSKÁ BYSTRICA
Partyzánská cesta 9, T: 088/45931

COOPEX TRENČÍN
Dol. Šianec, T: 0831/21042

DIGITECH HRADEC KRÁLOVÉ
Machkova 587, T: 049/672131

PRAHA 1, Václavské nám. 53, tel: 02/22 88 66, fax: 02/ 22 60 09
PRAHA 9, U svobodárny 12, tel/fax: 02/822 572
BRNO, Šumavská 33, tel/fax: 05/7112 linka 576
LIBEREC, Barvířská 35, tel: 048/231 71, fax: 048/231 91

OASA COMPUTERS Ltd.

Výpočetní technika s palmou vítězství

OASA COMPUTERS Ltd.
Václavské nám. 53
Praha 1
tel.: 02/22 88 66

OASA COMPUTERS Ltd.
U svobodárny 12
Praha 9
tel.: 02/82 25 72

OASA COMPUTERS Ltd.
Šumavská 33
Brno
tel.: 05/7112, linka 576

OASA COMPUTERS Ltd.
Barvířská 35
Liberec
tel.: 048/20 549

Kvalitní start v roce '93 !

Perfect launch into '93 !

GRAFIS + MAURITIUS

Softwarové noviny